การประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภา โดยใช้เกณฑ์และตัวชี้วัดของ Inter-Parliamentary Union (IPU)

สถาบันพระปกเกล้า

ธันวาคม 2565

สารบัญ

บทที่ 1 บทนำ 3

1. หลักการและเหตุผล 3

2. วัตถุประสงค์ 3

3. ขอบเขตการวิจัย 4

4. กรอบแนวคิดในการศึกษา 4

5. กระบวนการดำเนินงาน 5

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 6

7. นักวิจัยในโครงการ 6

บทที่ 2 กรอบการประเมินการดำเนินงานรัฐสภา และรัฐสภาไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 7

2.1 กรอบการประเมินการดำเนินงานรัฐสภาของสหภาพรัฐสภา (IPU) 7

2.2 การประยุกต์ใช้แบบประเมินสหภาพรัฐสภาของไทย ตามเกณฑ์ตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา โดยสถาบันพระปกเกล้า 15

2.3 รัฐสภาไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 35

2.4 องค์ประกอบของรัฐสภาชุดปัจจุบัน 44

2.5. การดำเนินงานรัฐสภา 45

2.6 เงินเดือนและสิทธิประโยชน์ของสมาชิกรัฐสภา 61

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย 65

3.1 ระเบียบวิธีวิจัย 65

3.2 การประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้วยแบบสอบถาม 65

3.3 การประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้วยการประชุมกลุ่มในรูปแบบสภากาแฟ (World Café) 77

3.4. การประชุมกลุ่ม (Focus Group) 79

3.5 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 79

บทที่ 4 ผลการประเมินรัฐสภาตามกรอบแนวคิดของสหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Union: IPU) 80

4.1 ผลการดำเนินงานของรัฐสภาโดยภาพรวมจากแบบสอบถาม 80

4.1.1 ผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาในภาพรวม 80

4.1.2 ผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภารายด้าน 85

4.2.ความเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมมนากลุ่มย่อย (focus group) 131
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ 142
5.1 สรุปผลการศึกษา 142
5.2 ข้อเสนอแนะ 150

บทที่ 1
บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

รัฐสภาไทยเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตย มีอำนาจหน้าที่หลักในด้านนิติบัญญัติ ตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร และพิจารณาให้ความเห็นในเรื่องต่าง ๆ ในฐานะผู้แทนปวงชนชาวไทย การดำเนินงานของรัฐสภานั้น โดยหลักต้องดำเนินการตามหน้าที่บนพื้นฐานการบริหารจัดการที่ดี สอดคล้องกับหลักคุณธรรม และที่สำคัญอย่างยิ่งคือ การดำเนินการต้องสอดรับกับความคาดหวังของประชาชน ดังนั้น เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าการดำเนินงานของรัฐสภาจะต้องตรงตามความประสงค์ของหลักการข้างต้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีการวัดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานของรัฐสภา ซึ่งสามารถเทียบวัดกับมาตรวัดรัฐสภาของประเทศอื่น ๆ โดยผ่านเกณฑ์และตัวชี้วัดที่สหภาพรัฐสภา (Inter - Parliamentary Union: IPU) ได้กำหนดไว้ การประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภาจึงเกิดขึ้น เพื่อประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาไทยตามกรอบตัวชี้วัดที่เป็นสากลของสหภาพรัฐสภาระหว่างประเทศ (Inter-Parliamentary Union : IPU) ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัด 6 ด้าน ได้แก่ การเป็นตัวแทนประชาชน การตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร การทำหน้าที่นิติบัญญัติ ความโปร่งใส และการเข้าถึงได้ความสำนึกรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ ซึ่งผลการศึกษาและประเมินดังกล่าวจะนำไปสู่การเปรียบเทียบกับมาตรฐานการดำเนินงานของรัฐสภาสากลและนำไปสู่แนวทางการพัฒนาความก้าวหน้าในการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา

สถาบันพระปกเกล้า ในฐานะองค์กรที่มีพันธกิจในการพัฒนาประชาธิปไตย และการส่งเสริมงานวิชาการแก่รัฐสภา ได้เคยดำเนินโครงการประเมินผลการดำเนินงานรัฐสภา โดยใช้เกณฑ์และตัวชี้วัดที่ยึดหลักตามเกณฑ์ของสหภาพรัฐสภา (IPU) มีมาแล้ว 4 ครั้ง เมื่อ พ.ศ. 2555 ,พ.ศ. 2558,2562และ พ.ศ.2563 ในการนี้ เพื่อให้มีการประเมินผลของรัฐสภาอย่างต่อเนื่อง สถาบันพระปกเกล้า โดยสำนักส่งเสริมวิชาการรัฐสภา ได้จัดให้มีโครงการประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภา โดยใช้เกณฑ์และตัวชี้วัดของ Inter-Parliamentary (IPU) ที่ได้มีการปรับปรุงให้มีความเหมาะสมต่อบริบทของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาไทย

2. นำเสนอผลการประเมินรวมถึงข้อเสนอแนะแก่สมาชิกรัฐสภา

3. เพื่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการนิติบัญญัติอย่างต่อเนื่อง โดยอ้างอิงผลการประเมินตามหลักเกณฑ์ตัวชี้วัดอย่างเป็นระบบ

3. ขอบเขตการวิจัย

มุ่งศึกษาเฉพาะรัฐสภา อันประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ที่ได้มาตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่ ซึ่งทำหน้าที่ตั้งแต่วันที่ 24 มีนาคม 2562 เป็นต้นมา

4. กรอบแนวคิดในการศึกษา

ในการศึกษานี้ คณะผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดการประเมินรัฐสภาของสหภาพรัฐสภา หรือ Inter-Parliamentary Union (2008) เป็นหลัก ประกอบกับกรอบอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ดังนี้

1) การเป็นตัวแทนของประชาชน (The representativeness of parliament)

2) การทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ (Parliament’s legislative capacity)

3) การตรวจสอบฝ่ายบริหาร (Parliamentary oversight over the executive)

4) ความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ (The transparency and accessibility of parliament)

5) ความสำนึกรับผิดชอบ (The accountability of parliament)

6) การมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ (Parliament’s involvement in international policy)

ทั้งนี้ การประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาในการศึกษานี้ แบ่งเป็น

1) การประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาทั้ง 6 ด้าน ตามกรอบแนวคิดการประเมินของสหภาพรัฐสภา ได้แก่ การเป็นตัวแทนของประชาชน การตรวจสอบฝ่ายบริหาร การทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ ความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ ความสำนึกรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมในนโยบายต่างประเทศ โดยประเมินจากความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับรัฐสภา และอาศัยการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

2) การประชุมกลุ่ม (Focus Group) โดยเป็นการตอบแบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ชำนาญการประจำตัวสมาชิกรัฐสภา

3) การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และสมาชิกรัฐสภา โดยใช้แบบสอบถามแบบเดียวกับการประชุมกลุ่ม (World Café)

5. กระบวนการดำเนินงาน

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ได้ผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภา

6.2 ได้นำเสนอผลการประเมินรวมถึงข้อเสนอแนะแก่สมาชิกรัฐสภา

6.3 เกิดการพัฒนากระบวนการนิติบัญญัติอย่างต่อเนื่อง โดยมีการอ้างอิงการประเมินตามหลักเกณฑ์ตัวชี้วัดอย่างเป็นระบบ

7. นักวิจัยในโครงการ

1. นายณวัฒน์ ศรีปัดถา	หัวหน้าโครงการวิจัย
2. นายปุรวิชญ์ วัฒนสุข	นักวิจัย
3. นายสมเกียรติ นากระโทก	นักวิจัย
4. นางสาวอัจจิมา แสงรัตน์	ผู้ช่วยนักวิจัย
5. นางกันธรัตน์ ลาเทศ	ผู้ช่วยนักวิจัย
6. นางสาวอภิญญา ส่งทวน	ผู้ช่วยนักวิจัย

บทที่ 2
กรอบการประเมินการดำเนินงานรัฐสภา และรัฐสภาไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

2.1 กรอบการประเมินการดำเนินงานรัฐสภาของสหภาพรัฐสภา (IPU)

สหภาพรัฐสภา [Inter-Parliamentary Union (IPU)][1] เป็นองค์กรความร่วมมือระดับระหว่างประเทศ ที่เป็นศูนย์กลางการประชุมรัฐสภานานาชาติมานับตั้งแต่ พ.ศ. 2442 มีเป้าหมายที่จะดำเนินการเพื่อสันติสุขและความร่วมมือระหว่างประชาชน และเพื่อการจัดตั้งสถาบันที่มั่นคงของผู้แทนปวงชน การที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ ดังกล่าว สหภาพรัฐสภาจึงมีภารกิจในการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

- ส่งเสริมการติดต่อ ประสานงาน และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างรัฐสภาและสมาชิกของรัฐสภาทั่วโลก
- พิจารณาประเด็นปัญหาในระดับนานาชาติและหาข้อมติในประเด็นดังกล่าวโดยมุ่งประสงค์ถึงการมีส่วนร่วมของรัฐสภาและสมาชิกแห่งรัฐสภานั้น ๆ
- สนับสนุนการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนภายใต้กรอบกติกาสากลโดยตระหนักว่าเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา
- ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและการพัฒนาที่มั่นคงของผู้แทนประชาชน

นอกจากนี้ สหภาพรัฐสภายังได้ประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดภายใต้วัตถุประสงค์ร่วมกันกับองค์การสหประชาชาติและได้ประสานความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน ดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น

ประเทศไทยได้รับการทาบทามให้เข้าเป็นสมาชิกสหภาพรัฐสภาทั้งผ่านทางรัฐบาล และทางรัฐสภาโดยตรง ตั้งแต่ พ.ศ. 2491 เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2493 ที่ประชุมได้มีมติเป็นเอกฉันท์รับหน่วยประจำชาติไทยเข้าเป็นภาคีของสหภาพรัฐสภา

ในราว พ.ศ. 2543 หรือ ค.ศ. 2006 สหภาพรัฐสภาได้จัดทำข้อแนะนำการปฏิบัติที่ดีสำหรับรัฐสภาและระบอบประชาธิปไตยในยุคศตวรรษที่ 21 (Parliament and Democracy in the twenty-first century : A Guide to good practice)[2] และคู่มือการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภา:การประเมินตนเองสำหรับ

[1] สรุปจาก *สหภาพรัฐสภา* ***(Inter-Parliamentary Union)*** ,รัฐสภาระหว่างประเทศ, สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2552, สืบค้นจาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_w3c/ewt_news.php?nid=13753&filename=

[2] https://www.ipu.org/resources/publications/handbooks/2016-07/parliament-and-democracy-in-twenty-first-century-guide-good-practice

รัฐสภา (Evaluating Parliament: a self-assessment toolkits for parliaments)[3] โดยใช้หลักการและค่านิยมพื้นฐานของรัฐสภาในระบอบประชาธิปไตยประกอบเป็นกรอบแนวคิด และอาศัยแนวปฏิบัติที่ดีสำหรับ “รัฐสภาตามระบอบประชาธิปไตย” มาเป็นแนวในการออกแบบคู่มือและวางเกณฑ์มาตรฐานเพื่อใช้ในการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภา ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่[4] 1) การเป็นตัวแทนของประชาชน 2) การทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ 3) การตรวจสอบฝ่ายบริหาร 4) ความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ 5) ความสำนึกรับผิดชอบ และ 6) การมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ ดังจะกล่าวในรายละเอียดต่อไป

2.1.1 การเป็นตัวแทนปวงชนของรัฐสภา[5]

เกณฑ์มาตรฐานแรกของรัฐสภาภายใต้ระบอบประชาธิปไตย คือ การเป็นตัวแทนปวงชนของรัฐสภา ซึ่งจะต้องสะท้อนถึง**เจตจำนงของประชาชน (popular will)** โดยดูจากการเลือกผู้แทนและพรรคการเมืองของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง โดยผ่านระบบการเลือกตั้ง (Electoral system) และ**ความหลากหลายทางสังคม (social diversity)** ในรูปของความหลากหลายทางเพศ ภาษา ศาสนา เชื้อชาติ และอื่น ๆ หากรัฐสภาขาดความหลากหลายทางสังคมแล้ว จะทำให้เกิดช่องโหว่หรือทอดทิ้งกลุ่มชน หรือชุมชนหรือกลุ่มด้อยโอกาสออกไป และอาจส่งผลให้เกิดความไร้เสถียรภาพของระบบการเมืองและผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนได้

ทั้งนี้ “การเป็นตัวแทนปวงชนของรัฐสภาตามระบอบประชาธิปไตย” พิจารณาจาก

1. ***การเป็นองค์ประกอบของรัฐสภา(Composition of parliament)*** ซึ่งเป็นผลลัพธ์มาจากกระบวนการเลือกตั้ง (Electoral Process) ซึ่งจะต้องเสริมสร้างให้เกิดการเป็นตัวแทนปวงชนและความหลากหลายทางสังคม โดยต้องมีกฎและระเบียบขั้นตอนการเลือกตั้งเพื่อเอื้อให้สมาชิกรัฐสภาเป็นตัวแทนของปวงชน เอื้อให้รัฐสภาประกอบด้วยผู้แทนกลุ่มชนที่หลากหลาย มีตัวแทนของชนกลุ่มน้อยและผู้ด้อยโอกาส

2. ***ข้อบังคับรัฐสภาที่เป็นธรรมและไม่แบ่งแยก (Fair and inclusive parliamentary procedures***) ซึ่งเปิดโอกาสให้สมาชิกรัฐสภาทุกคนแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในงานของรัฐสภาอย่างเสมอภาค รวมทั้งได้รับการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อการทำหน้าที่เป็นผู้แทนในรัฐสภา

2.1.2 การตรวจสอบฝ่ายบริหาร[6]

หน้าที่ตรวจสอบการดำเนินงานหลักของรัฐบาล รวมถึงหน่วยงานภาครัฐ ก็คือ (1) การตรวจสอบนโยบายและการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล (2) การตรวจสอบงบประมาณรายจ่ายและการควบคุมการเงิน สำหรับช่องทางและรูปแบบการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล พอสรุปได้ดังนี้

---

[3] http://archive.ipu.org/pdf/publications/self-e.pdf

[4] สรุปจาก จาก *สถาบันการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตย: ศึกษากรณีการดำเนินงานของรัฐสภาตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Union:* โดย สถาบันพระปกเกล้า,2555, กรุงเทพ: สถาบันพระปกเกล้า, ลิขสิทธิ์ 2555, (น. 2-15 – 2-61)

[5] เพิ่งอ้าง, (น. 2-16.)

[6] แหล่งเดิม, (น. 2-30 - 2-36)

(ก) ช่องทางหรือวิธีการตรวจสอบฝ่ายบริหารของรัฐสภา

(1) การตรวจสอบฝ่ายบริหารผ่านระบบคณะกรรมาธิการรัฐสภา

คือคณะทำงานของรัฐสภา ที่จัดตั้งขึ้นหลายคณะเพื่อให้สอดคล้องกับโครงสร้างของหน่วยงานภาครัฐ คณะกรรมาธิการเหล่านี้จะทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบงานนโยบายของฝ่ายบริหาร ยิ่งไปกว่านี้รัฐสภาของสมาชิกหลายประเทศยังมีการจัดตั้งคณะกรรมาธิการร่วมระหว่างสภาผู้แทนราษฎรกับวุฒิสภา

คณะกรรมาธิการมีอำนาจในการเชิญรัฐมนตรีและเจ้าหน้าที่หน่วยงาของรัฐมาให้ข้อมูลและตอบข้อซักถามของคณะกรรมาธิการ พร้อมส่งมอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินงาน คณะกรรมาธิการอาจเชิญบุคลากรหรือผู้เชี่ยวชาญจากองค์กรประชาสังคม สถาบันวิชาการเข้ามาช่วยเหลือหรือการจัดตั้งคณะอนุกรรมการที่ปรึกษาได้ด้วย

(2) การตรวจสอบฝ่ายบริหารผ่านองค์กรอิสระ

นอกจากรัฐสภาจะหน้าที่ตรวจสอบฝ่ายบริหารแล้ว ยังมีองค์กรอิสระหลายองค์กรทำหน้าที่ติดตาม และตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลด้วย ได้แก่

- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- คณะกรรมการการตรวจเงินแผ่นดิน
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และ
- ผู้ตรวจการแผ่นดิน

เพื่อให้การตรวจสอบการบริหารงานของฝ่ายบริหารบรรลุวัตถุประสงค์ รัฐสภาจะมีบทบาทในการให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลขององค์กรอิสระเหล่านี้ด้วย

(3) การตรวจสอบฝ่ายบริหารของรัฐสภาด้วยการตั้งกระทู้ถามและการอภิปราย

กลไกหนึ่งของรัฐสภาซึ่งสามารถตรวจสอบการดำเนินงานของฝ่ายบริหารได้อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงความรับผิดชอบของฝ่ายบริหาร ทั้งนี้รัฐสภาของหลายประเทศได้กำหนดกระบวนการตอบกระทู้ถามไว้อย่างเป็นระบบ

(ข) รูปแบบการตรวจสอบฝ่ายบริหาร

(1) การให้ความเห็นชอบต่อการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี

(2) การติดตามตรวจสอบงบประมาณรายจ่ายและควบคุมการเงิน

(3) การตรวจสอบการวางแผนงานระยะยาว

(4) การตรวจสอบประเด็นความเสมอภาคหญิงชาย

2.1.3 การทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ

เกณฑ์วัดการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติของสหภาพรัฐสภามุ่งประเด็นไปในเรื่องของกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมาย เนื้อหาและคุณภาพของกฎหมายที่ตราออกมา ขีดความสามารถของสมาชิกรัฐสภา ใน

การตรากฎหมาย (ซึ่งจะรวมถึงการตรวจสอบฝ่ายบริหารด้วย) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรากฎหมาย เป็นต้น

(1) การปรับปรุงกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมาย

การทำหน้าที่พิจารณากลั่นกรองและตรากฎหมายเป็นอีกภาระหน้าที่หนึ่งของรัฐสภาในหลาย ๆ ประเทศพบว่า กระบวนการพิจารณากลั่นกรองและตรากฎหมายมีข้อจำกัดด้านเวลาในการกลั่นกรองเนื้อหาของกฎหมายอย่างละเอียดถี่ถ้วน รัฐสภาของหลาย ๆ ประเทศ ได้พยายามหาช่องทางปรับปรุงกระบวนการออกกฎหมาย

(2) คุณภาพของกฎหมาย

ปัญหาสำคัญซึ่งรัฐสภาส่วนใหญ่ประสบในการออกกฎหมายก็คือ คุณภาพของกฎหมาย ควรมีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นอย่างรอบด้าน ไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ

(3) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรากฎหมาย

ประเทศสมาชิกสหภาพรัฐสภาหลายประเทศได้ให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสนอ และการพิจารณากฎหมาย ทั้งนี้สหภาพรัฐสภานานาชาติ ได้เสนอแนวทางปฏิบัติการสร้างการมีส่วนร่วมกับรัฐสภาและคณะกรรมาธิการรัฐสภาในการพิจารณากฎหมาย อาทิ

- การจัดทำทะเบียนภาคประชาสังคม หรือ NGOs ต่าง ๆ พร้อมรายละเอียดภารกิจ แหล่งเงินทุนสนับสนุน รวมทั้งทะเบียนผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ
- การเผยแพร่รายงาน (ร่าง) กฎหมายที่จะเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภา การจัดทำประชาพิจารณ์ เป็นต้น
- การแจ้งเชิญองค์การหรือผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้แทนชนชายขอบหรือชนส่วนน้อยให้จัดส่งข้อเสนอแนะหรือหลักฐานใดใดที่เกี่ยวข้อง
- การจัดทำขั้นตอนสำหรับปัจเจกในการยื่นข้อเสนอแนะ
- การจัดทำคู่มือและ/หรือการจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับวิธีการยื่นข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน/องค์กรของรัฐสภา
- การบันทึกเปิดเผยข้อเสนอแนะของประชาชนยื่นต่อรัฐสภาทางเว็บไซต์
- การจัดเวทีประชาพิจารณ์ในพื้นที่ศูนย์กลางของภูมิภาค/ภาคต่าง ๆ ของประเทศ

(3.4) การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนิติบัญญัติผ่านพรรคการเมือง

ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการออกกฎหมายในฐานะเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง โดยผ่านการออกเสียงลงคะแนนให้กับผู้สมัครของพรรค ผ่านสมาชิกรัฐสภาได้รับการเลือกตั้ง หรือผ่านการเข้าร่วมการประชุมใหญ่ของพรรค หรือการประชุมกำหนดนโยบายพรรค เป็นต้น

(3.5) การลงประชามติและการเสนอร่างกฎหมายโดยประชาชน

เพื่อลดช่องว่างระหว่างประชาชนกับรัฐสภา มีหลายประเทศที่เปิดโอกาสให้ประชาชนโดยกลุ่มภาคประชาสังคมมีสิทธิเสนอ (ร่าง) กฎหมายโดยตรง ความเห็นของประชาชนอาจจะเป็นเพียงข้อแนะนำหรือเป็นเงื่อนไขบังคับอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ แต่ในที่สุดก็จะนำไปสู่การลงประชามติในที่สุด

(4) การตรวจสอบการบังคับใช้กฎหมาย

(4.1) พระราชบัญญัติ

รัฐสภาต้องประเมินการบังคับใช้กฎหมายที่ประกาศใช้บังคับด้วยการจัดทำกิจกรรมที่ดำเนินการโดยคณะกรรมาธิการ โดยรัฐสภาอาจกำหนดให้รัฐบาลมีหน้าที่จัดทำรายงานการบังคับใช้กฎหมายเป็นระยะ ๆ และจัดส่งรายงานให้แก่คณะกรรมาธิการที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงหรือนำมาอ้างอิงต่อคณะกรรมาธิการ งานตรวจสอบการบังคับใช้กฎหมายอาจมอบให้เป็นภารกิจของคณะกรรมการตรวจสอบ ตัวอย่างคณะอนุกรรมาธิการตรวจสอบของสภาผู้แทนราษฎรฟิลิปปินส์ทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบการบังคับใช้กฎหมายและข้อบังคับได้

(4.2) พระราชกำหนดและกฎข้อบังคับที่ออกโดยฝ่ายบริหาร

กฎหมายเหล่านี้นี้มีลักษณะสำคัญคือเป็นการตราขึ้นโดยฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติได้มีบทบาทในการตรวจสอบก่อนที่กฎหมายจะมีผลบังคับ จึงต้องมีกลไกการตรวจสอบโดยฝ่ายนิติบัญญัติโดยกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น กำหนดการสิ้นผลหากมิได้รับการรับรองจากฝ่ายนิติบัญญัติ

2.1.4 ความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภา[7]

(ก) ความโปร่งใส หมายถึงการเปิดเผยด้วยการเผยแพร่กิจกรรมรัฐสภาต่อสาธารณะ แต่การเปิดเผยจำเป็นต้องคำนึงถึงความมั่นคง (Security) ประกอบด้วย ทั้งนี้ประชาชนจะต้องเข้าถึงรัฐสภาอย่างสมเหตุสมผล ในทางปฏิบัติประชาชนไม่อาจเข้าสู่หรือติดต่อรัฐสภาเป็นส่วนตัวได้ การเปิดเผยกิจกรรมของรัฐสภาจะกระทำผ่านสื่อหรือการกระจายเสียง ซึ่งทำหน้าที่เปรียบเสมือน “เป็นหูเป็นตา” ให้กับประชาชน

รัฐสภามีหน้าที่รายงานกิจการของรัฐสภาให้แก่ประชาชน ปัจจุบันรัฐสภาสามารถเผยแพร่การดำเนินงานของรัฐสภาผ่านระบบสื่อสารเทคโนโลยีที่ทันสมัย อาทิ ระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นการติดต่อสื่อสารแบบสองทางและสามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรัฐสภากับประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รัฐสภาต้องคำนึงถึงปัจจัยที่อำนวยความสะดวกให้กับสื่อหรือนักหนังสือพิมพ์ สามารถรายงานความเคลื่อนไหวกิจกรรมของรัฐสภาให้ประชาชนทราบ คือ

- การเข้าถึง (Access)
- เสรีภาพด้านข้อมูลข่าวสาร (Freedom of information)
- เสรีภาพในการแสดงความเห็น (Freedom of expression) และ
- กฎหมายการควบคุมสื่อ (media regulation)

[7] แหล่งเดิม, (น. 2-41 – 2-43)

(ข) ประเด็นเกี่ยวกับการเข้าถึงได้

รัฐสภาต้องอาศัยสื่อมวลชนทำหน้าที่เผยแพร่งานของรัฐสภาต่อประชาชน แต่ทั้งสองฝ่ายมักจะมีความไม่ไว้เนื้อเชื่อใจกัน สื่อมักจะถูกควบคุมการทำหน้าที่รายงานโดยกฎหมายควบคุมสิ่งพิมพ์ สื่อเองบางครั้งเผยแพร่ภาพการทำงานของรัฐสภาโดยไม่รู้และเข้าใจการทำงานของรัฐสภา รัฐสภาเองก็มีความรู้สึกว่า สื่อทำให้ตนเสื่อมเสียตัวอย่าง การเผยแพร่ภาพการประชุมของรัฐสภา โดยมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมเป็นจำนวนน้อย ทำให้ประชาชนเข้าใจไปว่าสมาชิกรัฐสภาที่ตนเลือกเข้าไปละเลยหรือไม่ทำหน้าที่ของตน แต่ข้อเท็จจริงก็คือสมาชิกที่ขาดหายไปนั้น ได้เข้าร่วมการประชุมคณะกรรมาธิการ เป็นต้น

รัฐสภาจะใช้เวลาส่วนใหญ่ทำงานในคณะกรรมาธิการ ปัจจุบันรัฐสภาในหลายประเทศส่วนใหญ่จะเผยแพร่ประชาสัมพันธ์คณะกรรมาธิการต่อสาธารณะ จะเป็นประโยชน์หากให้สื่อมวลชนมีความรู้ความเข้าใจทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับการทำงานของคณะกรรมาธิการ อาทิ การอนุญาตให้สื่อเข้าฟังหรือสังเกตการณ์การประชุมคณะกรรมาธิการและรายงานผลการประชุมต่อสาธารณะ

(ค) ความเป็นรัฐสภาที่สามารถเข้าถึงได้ (Accessible parliament)

(1) ปัจจัยที่สมาชิกรัฐสภาจะต้องคำนึงถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับประชาชน ก็คือ เวลา (Time) รัฐสภาส่วนใหญ่จะสำรอง 1-2 วันในช่วงต้นหรือปลายสัปดาห์เพื่อไปพบปะประชาชน ในช่วงสมัยประชุมรัฐสภาศรีลังกาจะสำรองเวลาสัปดาห์ที่สองและที่สี่ของเดือนสำหรับพบปะประชาชน สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาของประเทศชิลีจะทำงานในรัฐสภาสัปดาห์ที่หนึ่งถึงที่สาม ส่วนสัปดาห์ที่สี่ก็จะไปประกอบภารกิจในพื้นที่

(2) การใช้อีเมล์ เป็นวิธีที่สะดวก ง่ายและรวดเร็ว และสามารถติดต่อสัมพันธ์กับประชาชนเป็นวงกว้าง เสียค่าใช้จ่ายน้อย อุปสรรคที่เกิดขึ้นก็คืออีเมลรัฐสภามีข้อความล้น วิธีแก้ไข คือ

- การจัดทำระบบการคัดเลือก เก็บข้อความ และแจ้งตอบอัตโนมัติ (automatic reply)
- การแนะนำให้ประชาชนติดต่อสมาชิกรัฐสภาด้วยการส่งจดหมายร้องเรียน หรือรัฐสภาอาจจะทำแบบฟอร์มร้องเรียน

(3) สิ่งอำนวยความสะดวกของรัฐสภา อาทิ การจัดตั้งสำนักงานรัฐสภาสาขา เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่สมาชิกรัฐสภาในการรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนในเขตเลือกตั้ง และใช้เป็นพื้นที่ในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการออกกฎหมาย ทั้งนี้ การใช้ช่องทางการสื่อสารกับประชาชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนจะมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อสมาชิกรัฐสภาจะต้องมีความซื่อตรงหรือมีธรรมอยู่ในใจ

(4) การพัฒนาท้องถิ่น อาทิ การช่วยท้องถิ่นพัฒนาและจัดทำโครงการที่ประชาชนต้องการ เช่น การจัดหาน้ำสะอาดและการจัดหาความต้องการด้านสุขาภิบาล การสร้างโครงสร้างพื้นฐาน การช่วยประชาชนหาเงินสนับสนุนโครงการ การให้ความร่วมมือกับเอ็นจีโอในการพัฒนาท้องถิ่น การร้องขอหน่วยงาน (กระทรวง ทบวงและกรม) จัดสรรงบประมาณให้แก่ท้องถิ่น เป็นต้น

2.1.5 ความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภา[8]

ความสำนึกรับผิดชอบ ประกอบด้วย ความสำนึกรับผิดชอบแนวตั้ง (Vertical accountability) และความสำนึกรับผิดชอบแนวนอน (Horizontal accountability) โดยความสำนึกรับผิดชอบแนวตั้งของรัฐสภา คือ การมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อประชาชน กลไกทำหน้าที่ควบคุมความสำนึกรับผิดชอบของสมาชิกรัฐสภา คือ การเลือกตั้ง กระบวนการร้องเรียนของประชาชน การแสดงออกไม่เห็นด้วยหรือต่อต้านในรูปกิจกรรมต่าง ๆ ของภาคประชาสังคม ในขณะที่ความสำนึกรับผิดชอบแนวนอนของรัฐสภา คือ การมีจิตสำนึกความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตัวแทนของประชาชน องค์กรหรือหน่วยงานติดตามตรวจสอบจะทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบพฤติกรรมหรือการกระทำของสมาชิกรัฐสภา

รัฐสภาจะต้องมีจิตสำนึกความรับผิดชอบทั้ง 2 แบบ คือ ทั้งความสำนึกรับผิดชอบแนวตั้งและแนวนอน (Vertical และ Horizontal accountability)

ก. ระดับปัจเจก

(1) ความสำนึกรับผิดชอบแบบแนวตั้ง

(1.1) การแสดงจิตสำนึกความรับผิดชอบของรัฐสภา

ปัจจัยส่งเสริมการมีจิตสำนึกความรับผิดชอบของรัฐสภาต่อประชาชน ก็คือ

- การเปิดเผยข้อมูลกิจการหรือการดำเนินงานของรัฐสภาต่อประชาชน และ
- การเข้าถึงของประชาชนในการรับรู้การดำเนินงานของสมาชิกรัฐสภา

(1.2) การเรียกร้องให้ถอดถอนสมาชิกรัฐสภาของประชาชน

เนื่องจากกลไกกระบวนการเลือกตั้งมีผลทำให้สมาชิกรัฐสภารับผิดชอบต่อประชาชนอาจไม่เพียงพอ ดังนั้น บางประเทศจึงเพิ่มกลไกการถอดถอนสมาชิกรัฐสภาได้ในเงื่อนไขต่าง เช่น การถอดถอนจากตำแหน่งโดยวุฒิสภาของสหรัฐอเมริกา หรือกลไกการถอดถอนจากตำแหน่งของไทยที่เคยกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับ 2540 และ 2550

(2) ความสำนึกรับผิดชอบในแนวนอน

(2.1) หลักการและประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภา

คณะกรรมาธิการพิเศษคณะหนึ่งจะทำหน้าที่แทนปวงชนในการกำกับดูแลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาตามประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภา โดยเฉพาะประเด็นเรื่องการเงิน การใช้ตำแหน่งสมาชิกรัฐสภาแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน การใช้ค่าตอบแทนไปเพื่อประโยชน์ตน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม พบว่าการบังคับใช้ประมวลจริยธรรมของนักการเมืองไม่ค่อยได้ผลเนื่องจากประเด็นร้องเรียนหรือข้อกล่าวหาไม่สามารถหาข้อยุติได้ว่าถูกหรือผิด เพราะลักษณะการกระทำก้ำกึ่งกันระหว่าง “ถูก” กับ “ผิด” หรือเรียกว่า “พื้นที่สีเทา”

[8] แหล่งเดิม, (น. 2-43– 2-45)

(2.2) การขัดการแห่งผลประโยชน์

เนื้อหาหลักของหลักการและประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาก็ คือ ประเด็นเรื่องผลประโยชน์ของชาติกับผลประโยชน์ส่วนตนซึ่งเป็นรากฐานของระบอบประชาธิปไตย สมาชิกรัฐสภาได้รับการเลือกตั้งเข้ามาจะต้องทำหน้าที่เพื่อปวงชนและสาธารณะ จึงต้องมีมาตรการเพื่อประกันการทำงานตามแนวทางข้างต้น เช่น สมาชิกรัฐสภาจะต้องแจ้งและเปิดเผยรายการบัญชีทรัพย์สินของตน ที่มาของรายได้ต่อสาธารณะ

(2.3) การเข้าร่วมประชุมรัฐสภา

ตามประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาจะเน้นประเด็นเกี่ยวกับการเงินและผลประโยชน์ทับซ้อน แต่ประเด็นหนึ่งที่สร้างความไม่พึงพอใจให้กับประชาชนก็คือ การเข้าร่วมประชุมรัฐสภาของสมาชิกรัฐสภา เมื่อมีการถ่ายทอดการประชุมรัฐสภา มักจะพบว่า จำนวนสมาชิกรัฐสภาที่เข้าร่วมประชุมมีน้อย ประชาชนมักจะเห็นภาพสภาค่อนข้างว่างเปล่าและเกิดความรู้สึกไม่ประทับใจไม่พึงพอใจในการทำงานของสมาชิกรัฐสภา

ดังนั้น ประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาจึงกำหนดให้สมาชิกรัฐสภาชี้แจงเหตุผลการขาดประชุม มิเช่นนั้นจะมีการลงโทษ เช่น การเผยแพร่รายชื่อสมาชิกรัฐสภาที่ขาดการประชุม การไม่อนุญาตให้อภิปรายหรือกระทู้ การตัดเงินเดือนส่วนหนึ่ง การยกเลิกตำแหน่งชั่วคราว การทอนอำนาจ เป็นต้น

(2.4) การสำรวจความคิดเห็นของประชาชน

ปัจจัยหนึ่งช่วยส่งเสริมความรับผิดชอบของรัฐสภา คือ การสำรวจวามคิดเห็นของประชาชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อวัดความเชื่อถือของประชาชนที่มีต่อรัฐสภา ทั้งนี้ การสำรวจความเห็นของประชาชนต้องเป็นไปอย่างมีระบบและระมัดระวัง เช่น การจำแนกผู้ถูกสำรวจ เป็นต้น

2.1.6 การเข้าไปเกี่ยวข้องของรัฐสภาในเรื่องนโยบายระหว่างประเทศ[9]

(ก) บทบาทพื้นฐานของรัฐสภากับนโยบายระหว่างประเทศ ปัจจุบันนี้ รัฐต่าง ๆ ไม่อาจแยกแยะการทำงานในประเทศและต่างประเทศออกจากกันได้อย่างชัดเจน รัฐสภาจึงต้องพิจารณางานด้านต่างประเทศของรัฐบาลได้และทำการควบคุมตรวจสอบได้เช่นเดียวกันกับงานภายในประเทศ ซึ่งเรื่องที่รัฐสภาสามารถเข้าไปดำเนินการในเบื้องต้น ได้แก่

(1) การเข้าไปมีอิทธิพลในนโยบายต่างประเทศ ในเรื่องที่ดำเนินการร่วมกันกับสหประชาชาติหรือเวทีเจรจาอื่น ๆ

(2) ชี้แจงกระบวนการและผลลัพธ์ของการเจรจานั้น ๆ

(3) ตัดสินใจในข้อตกลงเท่าที่อยู่ในกรอบของรัฐธรรมนูญโดยดูจากเนื้อหาและสนธิสัญญาจากรัฐบาล

(4) การเข้าร่วมในกระบวนการอื่นที่ต่อเนื่องจากนั้น

[9] แหล่งเดิม, (น. 2-54)

สิ่งที่รัฐสภาดำเนินการในเบื้องต้นดังกล่าวนั้น รัฐสภาไม่ได้เป็นผู้เจรจาหรือลงนามในสัญญา แต่เป็นผู้กลั่นกรองและให้ความคิดเห็นโดยประธานรัฐสภาหรือโฆษกของรัฐสภา ดังนั้น บทบาทของรัฐสภาที่ชัดเจนมากขึ้น ได้แก่

- การมีพื้นฐานทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- ชี้แจงนโยบายและข้อมูลภูมิหลังคู่เจรจาได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ
- มีองค์กรหรือนโยบายที่จะดำเนินการต่อในวาระนั้นและมีผู้เชี่ยวชาญที่เป็นสมาชิกรัฐสภาอยู่ในคณะกรรมการนั้น
- มีโอกาสตั้งคำถามต่อรัฐมนตรีหรือผู้เจรจาและสามารถแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้โดยไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องเกี่ยวกับกฎหมายก็ได้
- รวบรวมเป็นแนวทางการทำงานของคณะผู้แทนรัฐบาล

จะเห็นได้ว่ารัฐสภาไม่ได้มีบทบาทโดยตรงในการร่างหรือแม้กระทั่งอยู่ในกระบวนการตัดสินใจในประเด็นระหว่างประเทศ แต่สามารถแนะนำ เขียน หรือถามรัฐมนตรีเกี่ยวกับกระบวนการเจรจาหรืออภิปรายในคณะกรรมาธิการ หรือแม้กระทั่งไปเจรจาร่วมกับรัฐมนตรี สำหรับเนื้อหาต่อไปนี้เป็นตัวอย่างประเด็นที่รัฐสภาสามารถเข้าไปมีบทบาทได้

(ข) บทบาทของรัฐสภาในฐานะฝ่ายนิติบัญญัติกับองค์กรทางนิติบัญญัติระหว่างประเทศ

การทำงานของรัฐสภามีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับรัฐสภาของประเทศต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์อย่างถูกต้อง และแก้ปัญหาไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น สมาชิกรัฐสภาของประเทศต่าง ๆ จึงเกิดความคิดที่จะจัดตั้งองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศขึ้นเพื่อใช้เป็นเวทีที่จะให้สมาชิกรัฐสภาได้มีโอกาสได้ร่วมประชุม พบปะ เจรจาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน

2.2 การประยุกต์ใช้แบบประเมินสหภาพรัฐสภาของไทย ตามเกณฑ์ตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา โดยสถาบันพระปกเกล้า

สถาบันพระปกเกล้า ได้ดำเนินการประเมินรัฐสภาตามตัวแบบเกณฑ์ชี้วัดของสหภาพรัฐสภามาแล้ว 4 ครั้ง โดยมีรายละเอียดการศึกษาดังนี้

2.2.1 การประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาไทยตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา พ.ศ.2554[10]

ในการศึกษาครั้งนั้น คณะผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดการประเมินรัฐสภาของสหภาพรัฐสภา หรือ Inter-Parliamentary Union (2008) ประกอบกับกรอบอำนาจหน้าที่รัฐสภาไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เป็นหลัก โดยเน้นที่ประเด็นสำคัญตามบทบาทของรัฐสภา โดยขอบเขตด้านเวลาและกลุ่มเป้าหมายของการประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาในงานวิจัย คือ ประเมินการดำเนินงานของสมาชิกรัฐสภาชุดที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในช่วงเวลาการเก็บข้อมูล (มกราคม – พฤษภาคม 2554) **ซึ่งเป็นสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้ง และวุฒิสภาที่มาจากเลือกตั้งและการสรรหา** และการดำเนินงาน

[10] สรุปจาก *สถาบันการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตย: ศึกษากรณีการดำเนินงานของรัฐสภาตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Union : IPU ,*สถาบันประปกเกล้า, 2554 กรุงเทพ: สถาบันพระปกเกล้า,

ของข้าราชการรัฐสภา (ทั้งสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาและสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร) ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสมัยการดำรงตำแหน่งของสมาชิกรัฐสภาชุดที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในช่วงเวลาการเก็บข้อมูล ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและการประชุมกลุ่ม ระหว่างวันที่ 19 มกราคม - 10 พฤษภาคม 2554 กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 1) กลุ่มประเมินตนเอง ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาทั้งชุดปัจจุบันและอดีต และข้าราชการรัฐสภา 2) ภาคส่วนอื่น ๆ ได้แก่ ผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ ความเกี่ยวข้องหรือประสบการณ์ด้านการทำงานที่เกี่ยวข้องกับรัฐสภา ได้แก่ ข้าราชการระดับสูง สื่อมวลชน ผู้แทนจากภาคประชาสังคม ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ สังคมศาสตร์ ผู้แทนจากภาคเอกชน และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงจาก 9 ภูมิภาค ได้แก่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคกลาง ตะวันออก เหนือตอนบน เหนือตอนล่าง ตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ใต้ตอนบน ใต้ตอนล่าง โดยมีองค์ประกอบในการประเมินรัฐสภา 6 ด้าน ได้แก่ การเป็นตัวแทนของประชาชน (R) การตรวจสอบฝ่ายบริหาร (O) การทำหน้าที่นิติบัญญัติ (L) ความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ (T) ความสำนึกรับผิดชอบ (A) และการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ (I) โดยมีเกณฑ์กำหนดระดับการดำเนินงานของรัฐสภา 5 ระดับ คือ

คะแนน 0.00 - 1.00 = ระดับต่ำมาก

คะแนน 1.01 - 2.00 = ระดับต่ำ

คะแนน 2.01 - 3.00 = ระดับปานกลาง

คะแนน 3.01 - 4.00 = ระดับสูง

คณะผู้วิจัยในครั้งนั้น พบว่า ผลการประเมินรัฐสภาโดยภาพรวมองค์ประกอบหลักทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับ**ปานกลาง** (2.6) เมื่อพิจารณาผลของแต่ละองค์ประกอบหลัก มีค่าคะแนนเฉลี่ยเรียงลำดับจากสูงสุดไปต่ำสุด ดังนี้ การทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ การเป็นตัวแทนประชาชน การมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ ความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ และความสำนึกรับผิดชอบ และองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

คือ การทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติและการตรวจสอบฝ่ายบริหาร ซึ่งนับว่าเป็นพันธกิจสำคัญของรัฐสภา ขณะที่องค์ประกอบที่ได้ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความสำนึกรับผิดชอบ แม้อยู่ในระดับปานกลางแต่ค่อนไปทางน้อย

ภาพที่ 1 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินรัฐสภาโดยภาพรวม

จากการศึกษาครั้งนั้น คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทั้งด้านนโยบายและมาตรการด้านกฎหมาย ข้อเสนอแนะด้านบริหาร และข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัย ที่สำคัญคือรัฐสภาควรมีการดำเนินการด้านต่าง ๆ

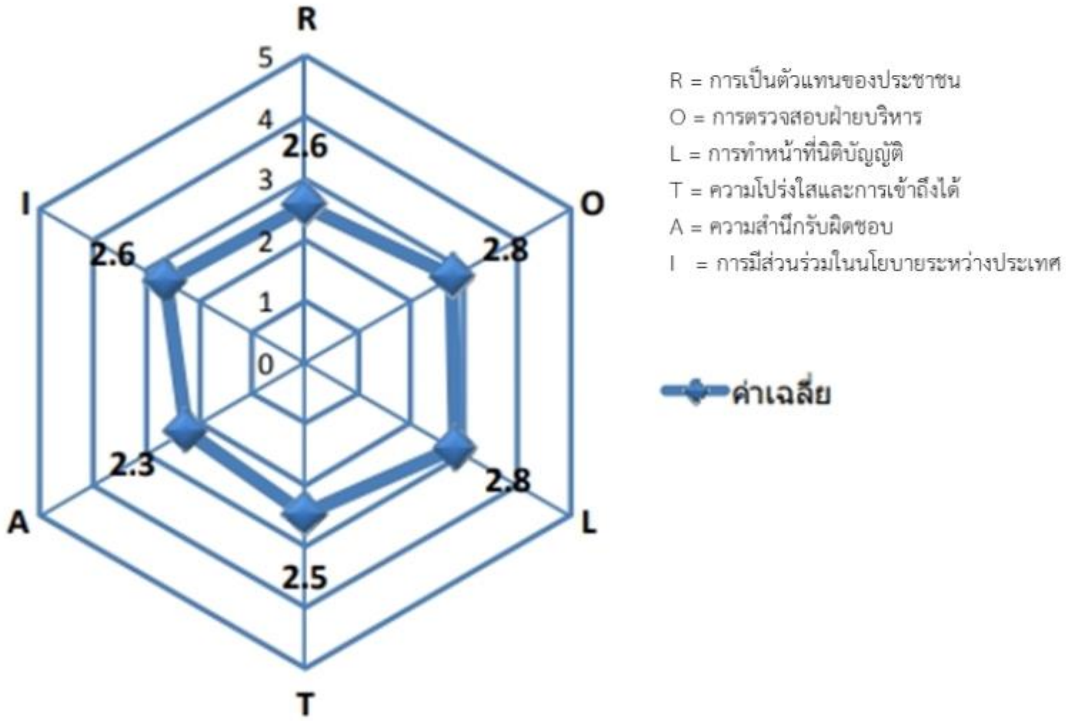

ได้แก่

1) นโยบายด้านการปฏิรูประบบรัฐสภาและสถาบันการเมือง

2) นโยบายด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร

3) นโยบายการปรับปรุงกรอบแนวคิดและกระบวนการออกกฎหมาย

4) นโยบายด้านการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

5) นโยบายด้านการเสริมสร้างความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภา และ

6) นโยบายด้านความโปร่งใสในการทำงานของรัฐสภา

2.2.2 การประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาไทยตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา พ.ศ.2556[11]

[11] สรุปจาก *สถาบันการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตย: การดำเนินงานของรัฐสภาตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา (IPU)*, เล่มเดิม, และ การประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา Assessment of Thai Parliament on ของ Inter-Parliamentary Union (IPU) (2559) โดย จาก ถวิลวดี บุรีกุล ,มาณวิภา อินทรทัต, ภาคภูมิ

การประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภาครั้งนี้เป็นการวิจัยประเมินผล (Evaluation Research) เพื่อประเมินรัฐสภาไทยอันนำไปสู่การยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานของรัฐสภาไทยตามกรอบตัวชี้วัดที่เป็นสากลของสหภาพรัฐสภาระหว่างประเทศ (Inter - Parliamentary Union : IPU) ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัด 6 ด้าน ได้แก่ การเป็นตัวแทนของประชาชน (R) การตรวจสอบฝ่ายบริหาร (O) การทำหน้าที่นิติบัญญัติ (L) ความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ (T) ความสำนึกรับผิดชอบ (A) และการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ (I) โดยการศึกษามีขอบเขตการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาไทย ชุดที่ 24 (พ.ศ. 2556) โดยเปรียบเทียบการดำเนินงานของรัฐสภาไทย ชุดที่ 24 (พ.ศ. 2556) กับรัฐสภาไทย ชุดที่ 23 (พ.ศ. 2554) และเปรียบเทียบการดำเนินงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ชุดที่ 24 (พ.ศ. 2556) โดยคณะผู้วิจัยได้ร่วมกันในการตัดประเด็นคำถามที่ไม่เหมาะสมและจำแนกข้อเพิ่มเติมในบางข้อคำถามระหว่างการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น สำหรับการเก็บข้อมูลจัดเก็บในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – พฤษภาคม พ.ศ. 2556 จำนวน 8 ครั้ง ได้แก่ การจัดประเมินตนเองโดยสมาชิกรัฐสภา กรุงเทพมหานคร ลพบุรี ตรัง เชียงราย อุบลราชธานี มุกดาหาร และสุโขทัย โดยมีการปรับเกณฑ์กำหนดระดับการดำเนินงานของรัฐสภา จาก 4 ระดับ เป็น 5 ระดับ คือ

คะแนน 0.00 - 1.00 = ระดับต่ำมาก

คะแนน 1.01 - 2.00 = ระดับต่ำ

คะแนน 2.01 - 3.00 = ระดับปานกลาง

คะแนน 3.01 - 4.00 = ระดับสูง

คะแนน 4.01 - 5.00 = ระดับสูงมาก

ผลการศึกษาครั้งนั้นพบว่า การดำเนินงานของรัฐสภาไทย ชุดที่ 24 (พ.ศ. 2556) ในภาพรวมอยู่ใน **ระดับปานกลาง** (ค่าเฉลี่ย= 2.67 S.D.= 0.60) โดยผู้เข้าร่วมประเมินให้คะแนนต่อการทำหน้าที่นิติบัญญัติมากที่สุดที่ 2.93 รองลงมา คือ การทำหน้าที่ตรวจสอบฝ่ายบริหาร มีค่าเฉลี่ย 2.85 ตามมาด้วยการมี

ฤกขะเมธ, ศรีสุวรรณ พะยอมยงค์, นิตยา โพธิ์นอก, รัชวดี แสงมหะหมัด,...สกล สิทธิกัน,(2559), *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี* ,ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน) น.105-128. ลิขสิทธิ์ โดย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศมีค่าเฉลี่ยที่ 2.77 และความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ ค่าเฉลี่ย 2.53 ขณะที่ความเป็นตัวแทนประชาชนมีค่าเฉลี่ย 2.52 และความสำนึกรับผิดชอบมีค่าเฉลี่ย 2.41

ภาพที่ 2 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินรัฐสภาโดยภาพรวม

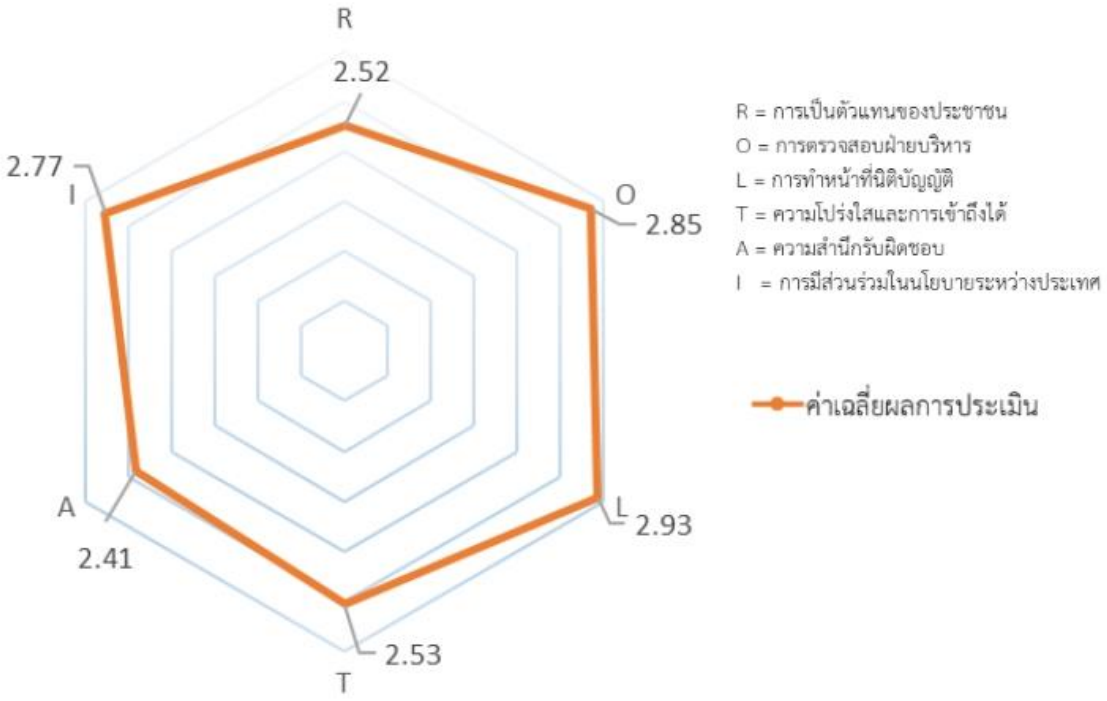

สำหรับข้อเสนอแนะในครั้งนั้น คณะผู้วิจัยประมวลจากความเห็นจากการประชุมกลุ่ม โดยมีข้อเสนอเชิงนโยบายให้มีการศึกษาในระยะยาวเปรียบเทียบทุกปีโดยมีการศึกษาในแต่ละด้านให้ชัดเจนในเชิงลึก นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอที่เป็นรายละเอียดในการดำเนินการ ดังนี้

- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ควรจัดทำกรอบกระบวนการ กลไก และวิธีปฏิบัติในการป้องกัน สอบสวน ลงโทษสมาชิกรัฐสภาเมื่อมีการกระทำผิดหรือเข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อนตามมาตรฐานสากล รวมทั้งการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน และภาคประชาสังคมรับรู้และมีส่วนร่วมในการติดตาม เฝ้าดูและลงโทษสมาชิกรัฐสภาที่มีพฤติกรรมผิดจริยธรรมหรือเข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อน ผ่านกลไกการเลือกตั้งและตรวจสอบอื่น ๆ

- ควรมีการเสริมสร้างและสนับสนุนให้ภาคประชาชนเข้ามามีบทบาทในการถ่วงดุลอำนาจของสมาชิกรัฐสภาโดยผ่านกลไกต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่การให้ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา การให้ข้อมูลข่าวสารที่เรียบง่าย การจัดเวทีหรือพื้นที่เพื่อให้ประชาชนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และแสดงความคิดเห็น เป็นต้น

- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาควรพัฒนา ปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงระบบการรับ-ส่งข้อมูลข่าวสารการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาแพร่กระจายไปสู่ประชาชนให้ทั่วถึง แพร่หลาย เสมอภาค และเท่าเทียมกัน

- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา รวมถึงสถาบันพระปกเกล้าควรวางยุทธศาสตร์การพัฒนาขีดความสามารถและสมรรถนะของสมาชิกรัฐสภาอย่างเป็นระบบ บนพื้นฐานความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของข้อมูลของประชาชน

- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ควรจัดทำการสำรวจความเชื่อมั่นอย่างเป็นระบบแล้วประชาสัมพันธ์และเผยแพร่สู่สาธารณะและนำความเห็นของประชาชนไปใช้ในการปรับปรุงการทำงานของสมาชิกรัฐสภา

- คณะกรรมการการเลือกตั้ง ควรทบทวนและปรับปรุงระบบการตรวจสอบการให้เงินอุดหนุนแก่พรรคการเมืองให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นและบังคับใช้อย่างเสมอภาค รวมทั้งกำหนดมาตรการและวิธีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและภาคสังคมมีส่วนร่วมด้วยรวมทั้งผลักดัน ให้พรรคการเมืองมีบทบาทในการส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกของสมาชิกรัฐสภาให้มีความสำนึกรับผิดชอบต่อประชาชนทั้งประเทศและประชาชนในเขตเลือกตั้ง

- ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนบทบาทของสื่อและสื่อระดับท้องถิ่น หรือชุมชน ในกรณีอยู่ต่างจังหวัดหรือพื้นที่ที่ห่างไกล ใช้วิทยุรัฐสภา สื่อออนไลน์ จัดเวที เพื่อให้สมาชิกรัฐสภาและ/หรือผู้ช่วยประจำตัวสมาชิกรัฐสภา เข้าถึงประชาชนให้ใกล้ชิดและทั่วถึง

2.2.3 การประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาไทย (สภานิติบัญญัติแห่งชาติ) พ.ศ. 2557 - 2562[12]

สำหรับการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาในครั้งนี้ เป็นการประเมินสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ที่ได้รับการแต่งตั้งตามมาตรา 6 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 ซึ่งทำหน้าที่ตั้งแต่วันที่ 31 กรกฎาคม 2557 และสิ้นสุดการปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นทางการเมื่อวันอังคารที่ 21 พฤษภาคม 2562 โดยคณะผู้วิจัยได้ปรับปรุงเครื่องมือวิจัยจากแบบสอบถามในงานวิจัย เรื่อง สถาบันการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตย : ศึกษากรณีการดำเนินงานของรัฐสภาตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา (IPU)[13] โดยได้ตัดข้อคำถามที่เกี่ยวกับพรรคการเมืองออก รวมทั้ง ได้ลดทอนข้อคำถามที่มีการแยกสอบถามระหว่างการดำเนินงานของสภาผู้แทนราษฎรกับวุฒิสภาให้เหลือเพียงประเด็นละ 1 ข้อ เนื่องจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีบทบาททั้งการเป็นสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา[14] โดยแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้น แบ่งออกเป็นสองส่วน ซึ่งส่วนแรก เป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ

---

[12] สรุปจาก *การประเมินผลการดำเนินการของรัฐสภาไทย (สภานิติบัญญัติแห่งชาติ) โดยใช้เกณฑ์และตัวชี้วัดของ Inter-Parliamentary Union (IPU)* ,สถาบันพระปกเกล้า 2562

[13] สถาบันประปกเกล้า, *รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ สถาบันการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตย: ศึกษากรณีการดำเนินงานของรัฐสภาตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Union : IPU),*กรุงเทพ: สถาบันพระปกเกล้า, 2555.

[14] มาตรา 6 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557

การศึกษา อาชีพ รวมจำนวน 4 ข้อ และส่วนที่สอง เป็นแบบสอบถามการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ใน 6 ด้าน โดยในแต่ละด้านมีองค์ประกอบย่อยรวมทั้งสิ้น 32 องค์ประกอบย่อย และในแต่ละองค์ประกอบย่อย มีคำถามย่อยรวมทั้งสิ้น 82 ข้อ ประกอบด้วย

1) การเป็นตัวแทนของประชาชน (R) มี 4 องค์ประกอบย่อย โดยมีคำถามรวม 11ข้อ

2) การทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ (L) มี 5 องค์ประกอบย่อย โดยมีคำถามรวม 13 ข้อ

3) การตรวจสอบฝ่ายบริหาร (O) มี 5 องค์ประกอบย่อย โดยมีคำถามรวม 17 ข้อ

4) ความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภา (T) มี 8 องค์ประกอบย่อย โดยมีคำถามรวม 18 ข้อ

5) ความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภา (A) มี 4 องค์ประกอบย่อย มีคำถามรวม 8 ข้อ

6) การมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ (I) มี 7 องค์ประกอบย่อย มีคำถามรวม 15 ข้อ

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาถูกแบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มแรก เป็นกลุ่มเฉพาะ ประกอบด้วย อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการระดับสูง สื่อมวลชน ผู้แทนจากภาคประชาสังคม ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ สังคมศาสตร์ ผู้แทนจากภาคเอกชน และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 16 คน และ กลุ่มที่สอง เป็นกลุ่มผู้แทนประชาชนในพื้นที่ที่คณะผู้วิจัยไปจัดประชุมกลุ่มในรูปแบบสภากาแฟ 4 ครั้ง ประกอบด้วย จังหวัดเชียงราย อุดรธานี นครศรีธรรมราช และ กรุงเทพมหานคร โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) จำนวนรวม 87 คน รวมตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 103 คนโดยมีเกณฑ์กำหนดระดับการดำเนินงานของรัฐสภา 5 ระดับ คือ

คะแนน 0.00 - 1.00 = ระดับต่ำมาก

คะแนน 1.01 - 2.00 = ระดับต่ำ

คะแนน 2.01 - 3.00 = ระดับปานกลาง

คะแนน 3.01 - 4.00 = ระดับสูง

คะแนน 4.01 - 5.00 = ระดับสูงมาก

โดยหลังจากดำเนินการศึกษาแล้ว ได้ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

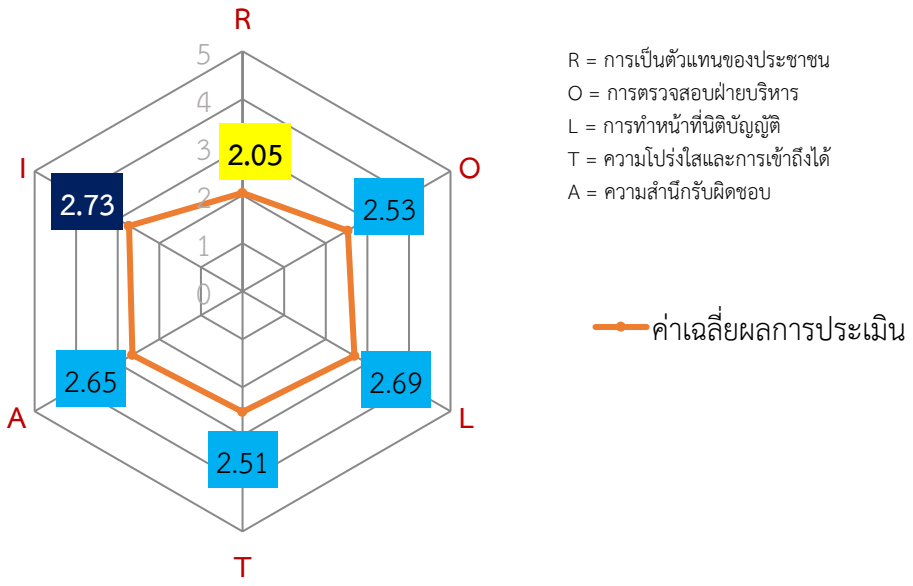

ภาพที่ 3 ผลการประเมินโดยภาพรวม สมัยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

จากผลที่ได้สรุปได้ว่า การดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ**อยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้าน** โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า **ด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 2.73 S.D. = 0.89)** รองลงมา คือ ด้านการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ ด้านความสำนึกรับผิดชอบ ด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร ด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภา และ **ด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 2.05 S.D. = 0.88)** งานวิจัยในครั้งนั้นมีข้อเสนอแนะสรุปได้ดังนี้

(1) ข้อเสนอแนะด้านการเป็นตัวแทนประชาชน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- ควรมีการกระจายคนที่ทำหน้าที่ให้เหมาะสมกับวงงานด้านต่าง ๆ
- ให้มีกระบวนการได้มาซึ่งสมาชิกเพศหญิงมากขึ้น โดยมีสัดส่วนเพศหญิงอย่างน้อยร้อยละ 20
- ควรจัดระบบอย่างเป็นทางการว่าสมาชิกสภานิติบัญญัติ มีตัวแทนกลุ่มใดบ้าง อาทิ กลุ่มทหาร กลุ่มข้าราชการ ข้าราชการพลเรือน นักธุรกิจ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเชิงบริหารจัดการ

- การได้มาซึ่งสมาชิกควรมีการปรับปรุงกติกาการคัดเลือกให้หลากหลายโดยเฉพาะการให้มีฝ่ายที่เห็นต่างเข้ามาร่วมด้วย
- การดำเนินงานต้องเข้าถึงประชาชน ประชาชนต้องมีส่วนร่วม และต้องให้ข้อมูลในการลงพื้นที่

(2) ข้อเสนอแนะด้านการทำหน้าที่นิติบัญญัติ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- ในการพิจารณากฎหมายควรกำหนดกรอบเวลาให้ชัดเจน เพื่อให้การพิจารณาสำเร็จ

- ควรมีการรับฟังความคิดเห็นให้รอบด้านมากขึ้น เพื่อให้การพิจารณากฎหมายมีความรอบคอบ

- ควรดำเนินการตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 อย่างเคร่งครัด

- ควรให้โอกาสประชาชนสามารถเสนอกฎหมายได้มากขึ้น

ข้อเสนอเชิงการบริหารจัดการ

- ควรชี้แจงให้ประชาชนทราบว่ากฎหมายเรื่องใดถูกพิจารณา ในการพิจารณานั้นเหตุใดจึงพิจารณาช้าหรือเร็ว เรื่องที่พิจารณาผ่านหรือไม่ผ่านเพราะเหตุใด เพื่อให้ประชาชนสามารถติดตามตรวจสอบการทำงานได้ดียิ่งขึ้น

- ควรมีแผนจัดลำดับความสำคัญของกฎหมายให้ชัดเจน

- ควรจัดระบบรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับร่างกฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

- มีการเปิดเผยข้อมูลในการดำเนินการทางนิติบัญญัติโดยเฉพาะข้อมูลด้านงบประมาณในการดำเนินการผ่านช่องทางต่าง ๆ

(3) ข้อเสนอแนะด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- เพื่อให้งานด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหารมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้น ควรเปลี่ยนที่มาของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ไม่ควรถูกตั้งมาจากฝ่ายบริหาร เพื่อให้สามารถถ่วงดุลอำนาจ ต้องมีความหลากหลายในความรู้และประสบการณ์ มาจากกลุ่มผลประโยชน์ทุกกลุ่ม ในกรณีข้าราชการไม่ควรเลือกจากข้าราชการประจำ เพราะจะเกิดการขัดกันแห่งผลประโยชน์ เนื่องจากต้องปฏิบัติงานในตำแหน่งที่ดำรงอยู่ ต้องปกป้องงานของตนเอง ไม่สามารถอุทิศเวลาทำงานในสภาได้เต็มศักยภาพ เพื่อรักษาตำแหน่งที่จะได้รับการเลื่อนขั้นที่สูงขึ้น

- การเรียกบุคคลและเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามาชี้แจงให้ข้อมูลเพื่อให้ได้บุคคลระดับที่ตัดสินใจได้ มีความรู้ความเข้าใจจริงในเรื่องที่จะมาชี้แจง และได้รับความร่วมมืออย่างดีควรเรียกผ่านรัฐมนตรีที่กำกับดูแล นอกจากนั้น การจัดลำดับเวลาที่ถูกต้องเหมาะสมยังจำเป็น ผู้เข้ามาชี้แจงจะได้ไม่ต้องรอเสียเวลานาน

ข้อเสนอแนะเชิงบริหารจัดการ

- ควรมีการเผยแพร่ถ่ายทอดสดเกี่ยวกับการทำงานของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อมีการประชุมสภาในวาระที่สำคัญให้ประชาชนได้รับทราบ และเป็นการกระตุ้นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ แต่ละท่านให้ทำงานอย่างมุ่งมั่นตั้งใจ เพราะถูกจับตามองจากประชาชน นอกจากนั้น ควรสรุปประชุมทั้งในระดับสภาและกรรมาธิการ โดยมีสาระที่สั้น กระชับ เข้าใจง่าย แถลงหลังการประชุมทุกครั้งผ่านสื่อให้ประชาชนได้รับทราบ

- ในการตรวจสอบการทำหน้าที่ประธานรัฐสภา ควรมีการกำหนดช่วงเวลาที่แน่ชัด เช่น ทุก 3 เดือน หรือทุก 6 เดือน เป็นต้น ให้สมาชิกประเมินการทำหน้าที่ของประธานสภา และในการนี้ควรมีการกำหนดวินัยนักการเมืองด้วย

- การปรับปรุงระบบการทำงาน ผู้ช่วยดำเนินงาน ผู้ชำนาญการ ผู้เชี่ยวชาญ ที่ปรึกษาของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ นั้น ควรลดจำนวนลงเพราะทำงานเฉพาะในส่วนกลาง อัตราค่าจ้างของบุคคลดังกล่าวต้องสอดคล้องกับคุณสมบัติจริง สำหรับบุคคลที่เหมาะสมในการเลือกเพื่อรับตำแหน่งดังกล่าว ทั้งสองสำนักงานเลขานุการควรทำบัญชีรายชื่อบุคคลผู้มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ เช่นเดียวกัน กระทรวงการคลังกำหนดรายชื่อบุคคลผู้ควรได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจ ให้สมาชิกรัฐสภาเลือกจากบัญชีรายชื่อดังกล่าว

- ในอีกแนวทางหนึ่งคือนำงบประมาณทั้งหมดในการแต่งตั้งบุคคลดังกล่าวมาตั้งทีมวิจัย นำผู้มีความรู้ความสามารถทำงานในส่วนกลาง และแยกตามความสามารถ กำหนดโจทย์ให้ศึกษา ลงพื้นที่รับฟังความคิดเห็นของประชาชนในแต่ละเรื่อง (คณะกรรมาธิการ) และศึกษาเรื่องของต่างประเทศ เป็นต้น

(4) ข้อเสนอแนะด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภา

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- สภานิติบัญญัติแห่งชาติควรกำหนดนโยบายการเรียกคืนความเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐสภา โดยพัฒนา ยกเครื่อง และปรับขยายระบบการรายงาน การตรวจสอบ และการลงโทษสมาชิกรัฐสภา กรณีมีพฤติกรรมผิดจริยธรรมหรือเข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อน

- สร้างความร่วมมือกับรัฐสภาประเทศอาเซียน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาสมรรถนะขีดความสามารถของสมาชิกรัฐสภา

- ต้องพัฒนาและสร้างเสริมความร่วมมือระหว่างรัฐสภา กับ สื่อ ภาควิชาการ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคประชาชน องค์กรที่มิใช่กำไร ในการทำหน้าที่ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานของสมาชิกรัฐสภา

ข้อเสนอแนะเชิงบริหารจัดการ

- ควรเปิดเผยข้อมูลพื้นฐานที่ถูกต้อง แม่นยำ ของสมาชิกรัฐสภาทั้งที่กฎหมายกำหนดและที่พึงควรมี และเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไป ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคประชาชน องค์กรที่มิใช่แสวงหาผลกำไร สามารถเข้าถึงได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว

- จัดให้มีโครงการประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภา และ การจัดทำสำรวจ (Poll) ความเชื่อมั่นต่อรัฐสภา โดยสถาบันการศึกษาและสถาบันพระปกเกล้า เป็นระยะ ๆ

- จัดให้มีฐานข้อมูลการอบรม การดูงาน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของสมาชิกรัฐสภาผู้ปฏิบัติหน้าที่ช่วยงานสมาชิกรัฐสภา รายชื่อผู้เข้าอบรม ผลการประเมินการอบรม ประจำปีงบประมาณ

- จัดให้มีการศึกษาเปรียบเทียบการประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาไทยกับรัฐสภานานาประเทศ โดยเฉพาะรัฐสภาอาเซียน รวมทั้งการจัดทำแนวปฏิบัติที่ดี (Good Practices) ว่าด้วยการดำเนินงานของสมาชิกรัฐสภา

- ทบทวนการได้มาของผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการ ผู้ช่วยดำเนินงานประจำสมาชิกรัฐสภา โดยพิจารณาถึงปัจจัย ตามหลักการการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management)

(5) ข้อเสนอแนะด้านสำนึกรับผิดชอบของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- ต้องจัดให้มีการตรวจสอบจริยธรรมอย่างเข้มงวด โดยเฉพาะจริยธรรมทางเพศ หรือการทุจริตต่อหน้าที่ อาทิ การแต่งตั้งบุคคลเป็นสมาชิกวุฒิสภา เช่น บุคคลที่เคยมีประวัติ หรือ ศาล หรือองค์กรอิสระ วินิจฉัยว่ามีความผิดไม่ควรได้รับการแต่งตั้ง

- แนวทางการศึกษาและการสำรวจสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ต้องนำมาเปรียบเทียบย้อนหลังกับสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ที่เกิดขึ้นหลังการปฏิวัติรัฐประหารทั้งหมด

- สถาบันพระปกเกล้าต้องเป็นหน่วยงานสนับสนุนงานวิชาการให้รัฐสภาอย่างจริงจัง โดยจัดให้มีการอบรมปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างจิตสำนึกการทำหน้าที่ภารกิจของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งเป็นงานที่มีเกียรติสูงสุดให้แก่ประเทศ ทั้งนี้ หลักสูตรดังกล่าวเป็นการอบรมนักการเมืองในลักษณะ Refresh เพื่อสร้างนักการเมืองที่มีคุณภาพ เช่นเดียวกับวิธีการของประเทศอังกฤษ ตามประมวลจริยธรรมของประเทศอังกฤษ หลักสูตรดังกล่าวจะแนะนำถึงวิธีการตั้งกระทู้ถาม การแปรญัตติ การเสนอกฎหมายด้วย

ข้อเสนอแนะเชิงบริหารจัดการ

- จัดให้มีการอบรมอย่างเข้มข้นแก่สมาชิกรัฐสภา และผู้ให้การอบรมจะต้องเป็นบุคคลตัวอย่างและมีความน่าเชื่อถือด้านจริยธรรม

- วิธีการประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาไทย อาจให้สมาชิกรัฐสภาประเมินตนเอง โดยนักวิจัยต้องเข้าร่วมสังเกตการณ์การดำเนินงานของสมาชิกรัฐสภาประกอบด้วย เพื่อให้ได้เนื้อหาและผลการประเมินที่ใกล้เคียงความเป็นจริง

- ปรับคุณสมบัติกับค่าตอบแทนให้แก่บุคคลเข้ามาช่วยประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติให้สอดคล้องกัน เนื่องจากค่าตอบแทนน้อยเกินไปเมื่อเทียบกับภาระหน้าที่

- ให้นำงบประมาณการแต่งตั้งบุคคลผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของสมาชิกรัฐสภา ทั้งหมดมารวมเป็น “งบประมาณกองกลาง” เพื่อใช้ในการแต่งตั้งให้บุคคลเหล่านี้ทำงานด้านการวิจัย โดยคณะกรรมาธิการตั้งโจทย์การศึกษาวิจัย พร้อมกับลงพื้นที่เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในแต่ละเรื่องและการศึกษาเปรียบเทียบงานของต่างประเทศ เพื่อนำมาใช้ประกอบกับการพิจารณากฎหมาย

- จัดให้มีโครงการพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่ข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เพื่อทำหน้าที่ช่วยสนับสนุนงานของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

(6) ข้อเสนอแนะ ด้านการมีส่วนร่วมในโยบายระหว่างประเทศ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ควรจะมีสมาชิกที่มีความรู้ ความชำนาญ และความเข้าใจในประเด็นนโยบายระหว่างประเทศหรือเชิญผู้มีความรู้มาร่วมทำงาน อาจตั้งในตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญ ที่ปรึกษา เป็นต้น

- การสร้างพันธะด้านกฎหมายและการเงินในเวทีระหว่างประเทศ สภานิติบัญญัติแห่งชาติต้องประเมินผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบที่มีต่อประชาชนในทุกระดับ

ข้อเสนอแนะเชิงบริหารจัดการ

- ควรมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสารมวลชนที่เข้าถึงประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบการทำงานและผลงานในส่วนของนโยบายต่างประเทศ

- พันธกรณีกับต่างประเทศ ควรเปิดรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน สร้างอำนาจต่อรองกับต่างประเทศ และปรับปรุงข้อตกลงให้ทันสมัย เข้าถึงสถานการณ์มากขึ้น

- รัฐสภาควรจัดทำคู่มือเพื่อเป็นแนวทางในการมีส่วนร่วมในนโยบายต่างประเทศของสมาชิกทุกคน

(7) ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนางานของรัฐสภา

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

- เปิดโอกาส เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน โดยการมีกลไกในการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและสถานการณ์ เช่น เป็นรัฐสภาระบบเปิด (Open Parliament)

โดยมีฐานข้อมูลที่ครบถ้วน เข้าถึงได้ง่าย เข้าใจได้ชัดเจน เช่น ข้อมูลการประชุมรัฐสภา คณะกรรมาธิการ และร่างกฎหมาย

- ปรับปรุงระบบบริหารทรัพยากรบุคคล เช่น การแก้ไขข้อบังคับของสภา โดยกำหนดให้ผู้ช่วยดำเนินงาน อย่างน้อย 1 ใน 4 คนมาจากผู้มีประสบการณ์และความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวงงานรัฐสภา และเพิ่มค่าตอบแทน โดยอาศัยการประเมินผลการดำเนินงาน

ข้อเสนอเชิงกระบวนการทางวิชาการ

- พัฒนาระบบเก็บข้อมูลที่เชื่อมต่อกับ Big data
- วิจัยวิชาการที่สนับสนุนงานรัฐสภาที่ทันการณ์
- ควรจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาที่มาจากการเลือกตั้งทั้งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาอย่างต่อเนื่อง
- พัฒนาศักยภาพของการผู้ช่วยปฏิบัติงาน ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการ และเจ้าหน้าที่รัฐสภา ให้มีความสามารถรองรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

ข้อเสนอเชิงบริหารจัดการ

- จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานของสมาชิกให้พอเพียงและเหมาะสมต่อการทำงาน
- จัดทำฐานข้อมูลผู้เชี่ยวชาญแต่ละด้าน
- จัดให้มีประเมินผลการดำเนินงานของผู้ช่วยปฏิบัติงานของสมาชิกรัฐสภาทั้งหมดเพื่อการพิจารณาต่ออายุการทำงาน ตลอดจนเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะทั้งรายชื่อและผลงาน
- จัดทำฐานข้อมูลนโยบายต่างประเทศ พันธกรณีต่าง ๆ และให้ความรู้แก่สมาชิกเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว

2.2.4 การประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภา โดยใช้เกณฑ์และตัวชี้วัดของ Inter-Parliamentary (IPU) พ.ศ.2563

การศึกษานี้ เป็นการศึกษารัฐสภาอันประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ที่ได้มาตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งทำหน้าที่ตั้งแต่วันที่ 24 มีนาคม 2562 จนถึงวันปิดสมัยประชุมสภาครั้งที่ 1 ปีที่ 2 เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2563 โดยคณะผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดการประเมินรัฐสภาของสหภาพรัฐสภา หรือ Inter-Parliamentary Union (2008) เป็นหลักมาประกอบกับกรอบอำนาจหน้าที่ของรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยมีตัวชี้วัด 6 ด้าน คือ

1) การเป็นตัวแทนของประชาชน (The representativeness of parliament)
2) การทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ (Parliament’s legislative capacity)
3) การตรวจสอบฝ่ายบริหาร (Parliamentary oversight over the executive)
4) ความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ (The transparency and accessibility of parliament)
5) ความสำนึกรับผิดชอบ (The accountability of parliament)
6) การมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ (Parliament’s involvement in international policy)

อีกทั้งได้มีการปรับตัวชี้วัดและประเด็นคำถามเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติเกี่ยวกับรัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มแรก เป็นกลุ่มเฉพาะ ประกอบด้วย อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการระดับสูง สื่อมวลชน ผู้แทนจากภาคประชาสังคม ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ สังคมศาสตร์ ผู้แทนจากภาคเอกชน และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 16 คน และ กลุ่มที่สอง เป็นกลุ่มผู้แทนประชาชนในพื้นที่ที่คณะผู้วิจัยไปจัดประชุมกลุ่มในรูปแบบสภากาแฟ 4 ครั้ง ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ อุบลราชธานี ตรัง และราชบุรี โดยเก็บข้อมูลในช่วงพฤษภาคม-ตุลาคม 2563 มีเกณฑ์กำหนดระดับการดำเนินงานของรัฐสภา 5 ระดับ คือ

คะแนน 0.00 - 1.00 = ระดับต่ำมาก,

คะแนน 1.01 - 2.00 = ระดับต่ำ,

คะแนน 2.01 - 3.00 = ระดับปานกลาง,

คะแนน 3.01 - 4.00 = ระดับสูง,

คะแนน 4.01 - 5.00 = ระดับสูงมาก

โดยหลังจากดำเนินการศึกษาแล้ว ได้ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

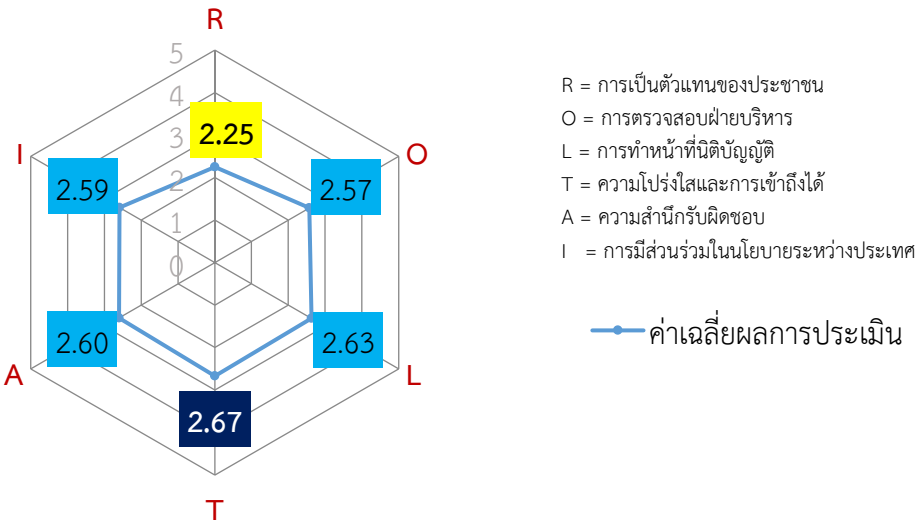

ภาพที่ 4 ผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาไทย ชุดที่ 25 ประจำปี 2563

ผลการศึกษาครั้งนั้นพบว่า การดำเนินงานของรัฐสภาไทย ชุดที่ 25 (พ.ศ. 2563) อยู่ในระดับ **ปานกลางในทุกด้าน** โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า **ด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด** (ค่าเฉลี่ย = 2.67 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.12) รองลงมา คือ ด้านการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ (ค่าเฉลี่ย = 2.63 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน =0.97) ด้านความสำนึกรับผิดชอบ (ค่าเฉลี่ย =2.60คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.02) ด้านการมีส่วนร่วมในนโยบาย

ระหว่างประเทศ (ค่าเฉลี่ย = 2.59 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.99) ด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ค่าเฉลี่ย = 2.57 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.03) และ**ด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด** (ค่าเฉลี่ย = 2.25 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.63)

โดยหลังจากทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอดังนี้

1) ข้อเสนอแนะด้านการเป็นตัวแทนประชาชน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- ควรจัดระบบการได้มาซึ่งสมาชิกให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มผู้พิการหรือตัวแทนกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มชาติพันธ์ หรือกลุ่มคนชายขอบ ในสัดส่วนที่ชัดเจนและเหมาะสม (อาจมาจากการแต่งตั้งได้)

- ควรกำหนดสัดส่วนของการกำหนดเพศ ความหลากหลายทางกลุ่มอาชีพให้ชัดเจน โดยควรเพิ่มในการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ (Party list) เพื่อให้เกิดความหลากหลาย

- ควรกำหนดพรรคการเมืองส่งผู้สมัตรสตรีอย่างน้อย ร้อยละ 15

- ควรกำหนดวุฒิการศึกษาขั้นต่ำของสมาชิก โดยอาจกำหนดวุฒิปริญญาตรีเป็นอย่างน้อย หรืออาจจะมีการเพิ่มเติมถึงความสามารถด้วย เช่น นักปราชญ์ชาวบ้าน ที่จบ ป.6 แต่มีความสามารถมากพอที่จะเป็นตัวแทนประชาชนได้

- ควรกำหนดกระบวนการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกด้วย เนื่องจากกระบวนการในปัจจุบันประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

ข้อเสนอแนะเชิงบริหารจัดการ

- ควรจัดให้มีการตรวจสอบการเลือกตั้งให้ดีขึ้น เช่น การตรวจสอบบัตรเลือกตั้งในต่างประเทศ การติดกล้องวงจรปิดเพื่อให้ตรวจสอบได้ 24 ชม.

- ควรจัดทำโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่สมาชิกรัฐสภาที่มีความหลากหลายทางเพศ

2) ข้อเสนอแนะด้านการทำหน้าที่นิติบัญญัติ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- เพิ่มจำนวนขั้นต่ำของผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายให้มากขึ้น เพื่อให้มีน้ำหนักในทางการเมือง

- ให้มีกระบวนการติดตามร่างกฎหมายที่ประชาชนเสนออย่างรวดเร็ว (Fast track)

- กำหนดรัฐธรรมนูญให้อำนาจของประชาชน ในการคัดค้านกฎหมายที่ไม่ตรงกับเจตนารมณ์ที่ตราขึ้นได้

- กฎหมายควรตราและบังคับใช้โดยเร็ว เพื่อตอบสนองต่อปัญหาของประชาชให้ทันกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

- หากกฎหมายใดที่เก่า ไม่สอดคล้องกับสภาวการณ์ ก็ควรให้ "ยกเลิก"

- ควรมีการทำประชามติว่าด้วยเรื่องการเสนอร่างกฎหมายต่าง ๆ ของประชาชนว่ามีความจำเป็นหรือไม่ และส่งต่อให้รัฐสภากลั่นกรองเห็นชอบ

ข้อเสนอเชิงการบริหารจัดการ

- การประชุมของรัฐสภา หรือ คณะกรรมาธิการ ควรจัดทำการถ่ายทอดสดทางโทรทัศน์ หรือผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้ประชาชนสามารถรับทราบข้อมูลได้ทันที
- ควรระบุขั้นตอนในการเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยประชาชนอย่างชัดเจน เข้าใจง่าย
- เพิ่มเวลาให้รับฟังความเห็นต่อร่างกฎหมายจากประชาชนมากขึ้น

3) ข้อเสนอแนะด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปชี้แจงในชั้นคณะกรรมาธิการมากขึ้น และควรให้มีการชี้แจงเป็นหนังสือ เพื่อไม่ให้เกิดการใช้อำนาจมากเกินไป ควรมีการกำหนดประเด็นให้ชัดเจน เพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจนและสอดคล้องกับคำถาม

- ควรมีการสื่อสารให้ประชาชนรับทราบภารกิจในด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหารมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

- ควรมีข้อกำหนดในการตรวจสอบการทำงานของประธานในที่ประชุม โดยอาจมีการถอดถอนหรือขอเปลี่ยนตัวประธานในกรณีที่ไม่สามารถทำหน้าที่ได้ หรือมีข้อสงสัยในความเป็นกลาง

- ควรกำหนดให้มี “เอกสารเรียกชี้แจง” และหากไม่มาชี้แจงควรจะมีบทลงโทษ

- ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการงบประมาณทุกระดับ ควรมีการชี้แจงการใช้งบประมาณในประเด็น โครงการ หรือกิจกรรมที่กระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน

- สำนักงบประมาณของรัฐสภาควรทำงานแก่รัฐสภา ในลักษณะขนานกับสำนักงบประมาณ เพื่อเป็นอีกหน่วยงานที่ชี้แจงหรือแย้งข้อมูลกับสำนักงบประมาณ โดยรัฐสภาควรมีข้อมูลของตนเอง โดยไม่รอข้อมูลจากหน่วยงานที่เข้ามาชี้แจงงบประมาณ เพื่อให้เห็นถึงความจำเป็นและต่อเนื่อง

- วุฒิสภาที่มาจากการสรรหาไม่ควรมีอำนาจมากเกินไป ให้มีแต่เพียงกรอบอำนาจในการเสนอแนะให้คำแนะและกลั่นกรองกฎหมาย หรือให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งเพื่อแสดงถึงความเป็นตัวแทนประชาชน

- ควรลดจำนวนผู้ช่วยดำเนินงาน ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการ และนำงบประมาณในส่วนที่ลดจำนวนผู้ช่วยฯ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการดังกล่าว แต่ให้เพิ่มงบประมาณค่าตอบแทนให้กับผู้ช่วยดำเนินการ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการ เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีคุณภาพมากขึ้น

- ควรกำหนดจำนวนผู้ช่วยดำเนินงาน ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการ ให้อยู่ในกรอบจำนวน 8 คน โดยแต่ละตำแหน่งอาจมีจำนวนมากน้อยได้ตามที่สมาชิกเห็นควร

ข้อเสนอแนะเชิงบริหารจัดการ

- ควรมีระบบการชี้แจงออนไลน์ เพื่อให้การดำเนินงานสามารถทำได้อย่างรวดเร็วและติดตามได้

- การตอบกระทู้ ควรมีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาทั้งหมดเพื่อเป็นหลักฐานและต้องมีผลลัพธ์จากการตอบกระทู้ที่ชัดเจน

- การได้มาซึ่งบุคลากรช่วยงานของสมาชิก ควรกำหนดคุณสมบัติ หลักเกณฑ์และกระบวนการคัดเลือกให้ชัดเจนและโปร่งใส โดยมีที่มาที่หลากหลายกลุ่มอาชีพ

4) ข้อเสนอแนะด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภา

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- ควรตั้งสำนักงานรัฐสภาจังหวัดเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ มีการเผยแพร่การดำเนินงานของรัฐสภาที่เป็นไปด้วยความโปร่งใส มีคณะทำงานโฆษณาเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ประกอบด้วยสมาชิกหลากหลายช่วงวัย จัดให้มีนักข่าวพลเมืองเช่นเดียวกับสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส เพื่อให้ทราบถึงปัญหา และใกล้ชิดกับประชาชนอย่างแท้จริง

- การเผยแพร่ข้อมูลการประชุมคณะกรรมาธิการอาจนำเสนอเพียงสรุปการทำงานของคณะกรรมาธิการแต่ละชุด เนื่องจากมีปริมาณข้อมูลมาก โดยควรนำเสนอให้เป็นเรื่องที่เข้าใจง่าย

- ควรออกแบบช่องทางการสื่อสารระหว่างคณะกรรมาธิการกับประชาชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น หากประชาชนสนใจประเด็นใดก็จะเข้าไปรับชมทางช่องทางที่รัฐสภาเสนอตามกลุ่มเป้าหมายของแต่ละคณะกรรมาธิการ

- รัฐสภาควรประสานงานร่วมมือกับหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น หรือเสียงตามสายของชุมชนเพื่อประชาสัมพันธ์ กระจายข้อมูลข่าวสารให้แก่ประชาชนได้เข้าถึงอย่างรวดเร็วและทันเหตุการณ์

- ควรมีการนำเสนอให้แก่ประชาชนได้รับทราบว่ารัฐสภาเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงได้ในช่องทางใดบ้าง

- ควรมีการจัดรัฐสภา talk เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และมีผลตอบรับสื่อสารให้กับประชาชนได้รับทราบ

- ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการนิติบัญญัติโดยตรงมากขึ้น

- ควรปรับรูปแบบการเข้าถึงเยาวชน เช่น มีการเชื่อมโยงเครือข่ายของเยาวชนใช้กลไกสภาเด็กและเยาวชนในการกระจายข่าวสารงานของรัฐสภาและดึงดูดการมีส่วนร่วมของเยาวชน

- รัฐสภาจะต้องเข้าถึงสถานศึกษา โดยมีการสนับสนุนจากส่วนกลางอย่างต่อเนื่องจัดหาเยาวชนต้นแบบสร้างแรงดึงดูดความสนใจและเข้าถึงเยาวชนได้อย่างรวดเร็ว

- ส่งเสริมกิจกรรมผู้แทนพบประชาชนให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงบริหารจัดการ

- การถ่ายทอดสดการประชุม หรือรายงานการประชุมและอื่น ๆ นั้นควรมีการตัดคลิปวิดีโอที่เป็นช่วงที่น่าสนใจมาจัดทำเป็นส่วนเน้นเฉพาะ เพื่อดึงดูดให้เกิดการเข้าถึงควรสร้างแบบฟอร์ม

กลางในการเข้าถึงเนื้อหาของรัฐสภา โดยให้ปรับรูปแบบเป็นคลิปหรือแอพพลิเคชั่น Line หรือเผยแพร่ทางเว็บไซต์อย่างเดียว

- ควรมีการเฉลี่ยเวลาการถ่ายทอดการประชุมของคณะกรรมาธิการทุกคณะ
- ควรปรับปรุงกระบวนการชี้แจงของหน่วยงานต่าง ๆ ต่อรัฐสภา ให้ผู้มาชี้แจงได้รับความสะดวกมากยิ่งขึ้น โดยจัดให้มีห้องเพื่อให้บุคลากรที่เข้ามาชี้แจงมีห้องพักนั่งรอเข้าชี้แจง
- ควรสร้างช่องทางที่จะสะท้อนความคิดเห็นของกลุ่มสัมมนาย่อย (focus group) ของคณะกรรมาธิการ จะทำให้ทุกภาคส่วนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้มากขึ้น
- ควรสร้างช่องทางเข้าร่วม (platform) ให้กับเยาวชนในการเสนอความเห็น โดยเป็นการสื่อสารสองทาง ซึ่งเป็นวิธีที่เข้าถึงกลุ่มเยาวชนรุ่นใหม่ได้ง่ายมากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมกิจกรรมเฉพาะกลุ่ม โดยจัดทำอย่างต่อเนื่องและขยายผลได้
- รัฐสภาควรจัดกิจกรรมที่เยาวชนมีส่วนร่วมมากขึ้น เช่น การจัดกิจกรรมวันเด็ก เยาวชนน่าจะสนใจงานของรัฐสภามากขึ้น

5) ข้อเสนอแนะด้านสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภา

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- ควรสร้างความเชื่อมั่นว่า การทำหน้าที่ของรัฐสภามีความโปร่งใส ซื่อสัตย์สุจริตกับประชาชน มีธรรมาภิบาลซึ่งจะสะท้อนความสำนึกความรับผิดชอบทั้งสมาชิกรัฐสภาและองค์กรของรัฐที่ทำหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ

- ควรออกแบบระบบตัวแทนของประชาชนในลักษณะที่สามารถรวบรวมความเป็นประชาธิปไตยทางตรงและทางอ้อมเพื่อสร้างธรรมาภิบาลและการตรวจสอบถ่วงดุล (Check and Balance) รวมทั้งการยึดโยงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและประชาชนเป็นสำคัญ

- รัฐสภาควรสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง เพื่อให้ตัวแทนภาคประชาชนได้เข้าไปมีบทบาทและเป็นปากเป็นเสียงให้กับกลุ่มที่ด้อยโอกาสในสังคม เช่น ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์หรือกลุ่มความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ+)

- สถาบันพระปกเกล้าควรเป็นหน่วยงานสนับสนุนงานวิชาการ หรือเป็นองค์กรทางวิชาการที่สำคัญ (Think Tank) ให้รัฐสภาโดยทำหน้าที่จัดให้มีการอบรมปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่สมาชิกรัฐสภา รวมทั้งผู้ช่วยดำเนินงาน ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างจิตสำนึกการทำหน้าที่ภารกิจของรัฐสภา และเสริมสร้างความรู้ความสามารถให้เป็นนักการเมืองที่มีคุณภาพ มีคุณธรรมจริยธรรม

ข้อเสนอแนะเชิงบริหารจัดการ

- ให้จัดโครงการพัฒนาหรืออบรมเรียนรู้ให้แก่ข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เพื่อทำหน้าที่สนับสนุนการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เช่น การใช้เทคโนโลยีในการประชาสัมพันธ์ หรือการจัดทำฐานข้อมูลด้านกฎหมายและการรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชน

- ควรจัดสถานที่ทำงานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับสมาชิกรัฐสภาอย่างเพียงพอ เพื่อให้สมาชิกสามารถทำงานเป็นตัวแทนให้กับประชาชนได้อย่างสมบูรณ์ เช่น สถานที่รับเรื่องร้องเรียน หรือการรักษาความปลอดภัยให้กับสมาชิกรัฐสภา เป็นต้น

- เมื่อถึงระยะเวลาการคัดเลือกสมาชิกรัฐสภาตามครรลองประชาธิปไตย รัฐสภาควรประสานกับหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดการเลือกตั้งให้เน้นการเลือกตั้งที่สุจริต ยุติธรรมและการเพิ่มช่องทางการเข้าถึงประชาชนที่หลากหลาย ซึ่งรัฐสภาเองก็สามารถทำหน้าที่เป็นหน่วยงานสนับสนุนได้ รวมทั้งการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ให้มากกว่านี้เพื่อตอบสนองการทำหน้าที่และการตรวจสอบจากทุกภาคส่วน

6) ข้อเสนอแนะ ด้านการมีส่วนร่วมในโยบายระหว่างประเทศ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- ควรสร้างองค์ความรู้และการรับรู้ให้แก่ประชาชนในวงกว้างเพื่อให้เกิดความตระหนักและหวงแหนสิทธิและหน้าที่ของตนในระบอบการปกครองประชาธิปไตย เพราะเมื่อมีโอกาสในการเลือกตั้งจะได้ทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างดีและการพัฒนาประเทศในทุกมิติที่จะช่วยสนับสนุน ให้การมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศของไทยดีขึ้นตามไปด้วย

- รัฐสภาควรพิจารณาประเด็นผลกระทบของการสร้างพันธะด้านกฎหมายและการเงินในเวทีระหว่างประเทศอย่างรอบคอบ รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนโดยเฉพาะกับประชาชนเพื่อสร้างความชอบธรรมและการยอมรับในผลกระทบที่จะเกิดขึ้นร่วมกัน

- รัฐสภาควรสร้างระบบความสัมพันธ์ของการเมืองระดับชาติกับการเมืองท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาระบบการเมืองที่จะพัฒนาความเป็นสากลและสะท้อนความเป็นไทยให้เวทีระหว่างประเทศได้รับรู้และการยอมรับในเวทีระหว่างประเทศ

- รัฐสภาควรสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง เพื่อให้มีตัวแทนภาคประชาชนได้เข้าไปมีบทบาทและเป็นปากเป็นเสียงให้กับกลุ่มที่ด้อยโอกาสในสังคม เช่น ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์หรือกลุ่มความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ+)

- รัฐสภาต้องมีความโปร่งใส ซื่อสัตย์สุจริตกับประชาชน มีธรรมาภิบาลซึ่งจะสะท้อนความสำนึกความรับผิดชอบทั้งสมาชิกรัฐสภาและองค์กรของรัฐที่ทำหน้าที่

- ควรพัฒนาสมาชิกรัฐสภาให้มีความรู้ความสามารถเพื่อทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างสมบูรณ์และการรับใช้ประชาชนได้อย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะเชิงบริหารจัดการ

- เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างนโยบาย (ระหว่างประเทศ) มีการตรวจสอบและติดตามผลการปฏิบัติงานของรัฐสภาในกรณีระหว่างประเทศ รวมทั้งการเสนอกฎหมายที่จะต้องผูกพันในเวทีระหว่างประเทศที่ควรมาจากความต้องการของประชาชนหรือการมีส่วนร่วมของประชาชน

- รัฐสภาควรสร้างเครือข่ายกับภาคประชาชนในพื้นที่และเป็นศูนย์กลางในการสื่อสาร รวบรวมปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่ที่ตนเองรับผิดชอบ เช่น โครงการ “พลเมืองอาสาสื่อสารรัฐสภาไทยสู่ชุมชน” เพื่อเผยแพร่นโยบายระหว่างประเทศหรือสะท้อนความต้องการของพื้นที่

7) ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนางานของรัฐสภา

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

- เปิดพื้นที่การมีส่วนร่วมของประชาชนจากทุกภาคส่วน โดยสร้างกลไกในการมีส่วนร่วมที่เหมาะสม สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและสถานการณ์ เช่น เป็นรัฐสภาระบบเปิด (Open Parliament)

โดยอำนวยความสะดวกด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น มีฐานข้อมูลที่ครบถ้วน เข้าถึงได้ง่าย เข้าใจได้ชัดเจน ข้อมูลการประชุมรัฐสภา กรรมาธิการ ร่างกฎหมาย ข้อร้องเรียนจากประชาชนที่มีการรายงานผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือข้อมูลของสมาชิกรัฐสภาเพื่อสื่อสารกับประชาชน

ข้อเสนอเชิงกระบวนการทางวิชาการ

- เสนอให้มีการจัดการศึกษาหรือฝึกอบรมให้สมาชิกรัฐสภาได้เรียนรู้เกี่ยวกับการวิจัยเชิงประยุกต์เพื่อนำไปปรับใช้ในการทำหน้าที่เป็นตัวแทนประชาชนจากพื้นที่ ให้สามารถนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปศึกษา-วิจัยแล้วนำผลที่ได้จากพื้นที่มาปรับใช้ หรือใช้การวิจัยมาแก้ปัญหากับประชาชนในพื้นที่

- สำนักงบประมาณของรัฐสภาควรทำงานแก่รัฐสภาควบคู่กับสำนักงบประมาณ เพื่อเป็นอีกหน่วยงานที่ชี้แจงหรือแย้งข้อมูลกับสำนักงบประมาณ โดยรัฐสภาควรมีข้อมูลของตนเอง ไม่ใช่รอข้อมูลจากหน่วยงานที่เข้ามาชี้แจงงบประมาณ เพื่อให้เห็นถึงความจำเป็นและต่อเนื่อง

- เสนอให้สถาบันพระปกเกล้าเป็นหน่วยงานสนับสนุนงานวิชาการ หรือเป็นองค์กรทางวิชาการที่สำคัญ (Think Tank) ให้รัฐสภาโดยทำหน้าที่จัดให้มีการอบรมปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่สมาชิกรัฐสภา รวมทั้งผู้ช่วย ผู้เชี่ยวและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างจิตสำนึกการทำหน้าที่ภารกิจของรัฐสภา และเสริมสร้างความรู้ความสามารถให้เป็นนักการเมืองที่มีคุณภาพ มีคุณธรรมจริยธรรม

ข้อเสนอเชิงบริหารจัดการ

- ขอให้รัฐสภาจัดทำฐานข้อมูลนโยบายต่างประเทศหรือข้อตกลง พันธกรณีต่าง ๆ ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการสืบค้นและการใช้งาน หรือแสดงให้เห็นว่าข้อตกลงนั้นมีการดำเนินการอย่างไรบ้าง มีการศึกษาผลกระทบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างไร รวมทั้งจัดการศึกษา ฝึกอบรมให้กับสมาชิกรัฐสภาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และพัฒนาศักยภาพสมาชิกให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์

- ควรปรับปรุงกระบวนการชี้แจงของหน่วยงานต่าง ๆ ต่อรัฐสภา เนื่องจากไม่มีห้องพักเพื่อให้นั่งรอก่อนเข้าวาระการประชุม ทำให้บุคลากรยืนรอ หรือนั่งรอบริเวณหน้าห้องน้ำ เห็นควรที่จะมีห้องเพื่อให้บุคลากรที่เข้ามาชี้แจงมีห้องพักนั่งรอเข้าชี้แจง

- การถ่ายทอดสดการประชุม หรือรายงานการประชุมและอื่น ๆ นั้นควรมีการตัดคลิปวิดีโอที่เป็นส่วนที่น่าสนใจมาจัดทำเป็นไฮไลท์ เพื่อดึงดูดให้เกิดการเข้าถึงควรสร้างแบบฟอร์มกลางในการเข้าถึงเนื้อหาของรัฐสภา โดยให้ปรับรูปแบบเป็นคลิปหรือแอพพลิเคชั่น Line หรือเผยแพร่ทางเว็บไซต์อย่างเดียว

2.3 รัฐสภาไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560[15]

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดบทบัญญัติเรื่องรัฐสภาไว้ในหมวด 7 ตั้งแต่มาตรา 79-157 แบ่งออกเป็น 5 ส่วน โดยในส่วนของโครงสร้างและองค์ประกอบของรัฐสภาถูกบัญญัติไว้ในส่วนที่ 1 กำหนดให้รัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา (มาตรา 79 วรรคแรก) รัฐสภาจะประชุมร่วมกันหรือแยกกัน ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ (มาตรา 79 วรรคสอง) บุคคลจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาในขณะเดียวกันมิได้ (มาตรา 79 วรรคสาม) ทั้งนี้ โครงสร้างของรัฐสภาจึงประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

ในการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภานั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 114 กำหนดให้ *“สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาย่อมเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมาย หรือความครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวมโดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์”* เช่นนี้ ในมุมมองด้านเจตนารมณ์ แม้จะมีทีแม้จะมีที่มาแตกต่างกัน แต่สมาชิกจากทั้งสองสภา ถือว่าเป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทยที่ต้องรับผิดชอบประชาชนไม่แตกต่างกัน

2.3.1 อำนาจหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎร

2.3.1.1 อำนาจหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ

รัฐธรรมนูญกำหนดอำนาจให้แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการพิจารณาออกกฎหมายในความหมายของรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ และพระราชกำหนด รายละเอียดในการพิจารณาร่างกฎหมายต่าง ๆ แต่ละประเภท ดังนี้

(1) การเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

(2) การเสนอและพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

(3) การพิจารณาพระราชกำหนด

2.3.1.2 อำนาจหน้าที่ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

อำนาจหน้าที่ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบ่งแยกได้หลายกรณี ดังนี้

1) การตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องใดเกี่ยวกับงานในหน้าที่ (มาตรา 150)

[15] สรุปจาก http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title บทบาทและอำนาจหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. และ http://wiki.kpi.ac.th/index.php?titleบทบาทและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย_พุทธศักราช_2560

2) การเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะ (มาตรา 151) โดยต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

3) การเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อซักถามข้อเท็จจริงหรือเสนอแนะปัญหาต่อคณะรัฐมนตรี โดยไม่มีการลงมติก็ได้ (มาตรา 152) ต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อร่วมกัน

4) การตรวจสอบในกรณีผู้นำฝ่ายค้านขอเปิดอภิปรายทั่วไปในกรณีที่มีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยหรือเศรษฐกิจของประเทศสมควรที่จะปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี ในกรณีนี้ ประธานรัฐสภาต้องดำเนินการให้มีการประชุมภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับการแจ้ง แต่รัฐสภาจะลงมติในปัญหาที่อภิปรายมิได้ (มาตรา 155)

5) การตรวจสอบสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดตามมาตรา 101 (3) (5) (6) (7) (8) (9) (10) หรือ (12) หรือมาตรา 111 (3) (4) (5) หรือ (7) แล้วแต่กรณี (มาตรา 82)

6) การเข้าชื่อกล่าวหาว่ากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติผู้ใดกระทำการตามมาตรา 234 (1) โดยยื่นต่อประธานรัฐสภาพร้อมด้วยหลักฐานตามสมควร หากประธานรัฐสภาเห็นว่ามีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำตามที่ถูกกล่าวหา ให้ประธานรัฐสภาเสนอเรื่องไปยังประธานศาลฎีกาเพื่อตั้งคณะผู้ไต่สวนอิสระจากผู้ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ เพื่อไต่สวนหาข้อเท็จจริง (มาตรา 236)

7) การตรวจสอบ ในกรณีที่รัฐมนตรีต้องรับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎรในเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของตน รวมทั้งต้องรับผิดชอบร่วมกันต่อรัฐสภาในการกำหนดนโยบายและการดำเนินการตามนโยบายของคณะรัฐมนตรี (มาตรา 164) ดังนั้น ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีขอความคิดเห็นในกรณีที่มีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถให้ความคิดเห็นดังกล่าวได้ (มาตรา 165)

8) การให้ความคิดเห็นของสภาผู้แทนราษฎรในการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรม (มาตรา 219)

9) การรับแจ้งผลการตรวจสอบของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินในกรณีที่ผ่านการให้ปรึกษาหารือร่วมกับคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติแล้ว (มาตรา 245) เพื่อนำผลดังกล่าวเผยแพร่ต่อประชาชนต่อไปในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(10) หน้าที่เลือกนายกรัฐมนตรี

รัฐธรรมนูญกำหนดหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎรในการพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีจากบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 160 และเป็นผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา 88 เฉพาะจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่มีสมาชิกได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา 159)

(11) หน้าที่สรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญกำหนดให้การสรรหาสมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหา โดยมีประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรเป็นหนึ่งในองค์คณะกรรมการในการดำเนินการดังกล่าว

2.3.1.3 หน้าที่ประชุมรัฐสภา

การทำหน้าที่ในการเข้าร่วมประชุมรัฐสภามีประโยชน์อย่างมาก เพราะในทางปฏิบัติการดำเนินการทางรัฐสภาจะต้องดำเนินผ่านรูปแบบของการประชุม การนำปัญหาความเดือดร้อยและความต้องการของประชาชนเพื่อเสนอรัฐบาลให้รับทราบ ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญกำหนดให้ในปีหนึ่งให้มีสมัยประชุมสามัญของรัฐสภาสองสมัย ๆ หนึ่งให้มีกำหนดเวลาหนึ่งร้อยยี่สิบวันแต่พระมหากษัตริย์จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ขยายเวลาออกไปก็ได้ (มาตรา 121 วรรคสอง) อย่างไรก็ดี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาทั้งสองสภารวมกัน หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภามีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อมีพระบรมราชโองการประกาศเรียกประชุมรัฐสภาเป็นการประชุมสมัยวิสามัญได้ (มาตรา 123 วรรคแรก โดยรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้เอกสิทธิ์แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกผู้ใดจะกล่าวถ้อยคำใดในทางแถลงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็นหรือออกเสียงลงคะแนนย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวสมาชิกผู้นั้นในทางใด ๆ มิได้ (มาตรา 124) รวมถึง ความคุ้มกันในระหว่างสมัยประชุมห้ามมิให้จับ คุมขัง หรือหมายเรียกตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาไปทำการสอบสวนในฐานะที่สมาชิกผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก หรือเป็นการจับในขณะกระทำความผิด (มาตรา 125)

2.3.1.4 หน้าที่การดำรงตนในตำแหน่งที่ดี

รัฐธรรมนูญได้กำหนดบทบาทให้แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่ใช้สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภากระทำการใด ๆ อันมีลักษณะที่เป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม (มาตรา 185) และ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้อง (มาตรา 184)

- ไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

- ไม่รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเป็นพิเศษ นอกเหนือไปจากที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจการงานปกติ

- ไม่กระทำการใด ๆ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม อันเป็นการขัดขวางหรือแทรกแซงการใช้สิทธิหรือเสรีภาพของหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนโดยมิชอบ

2.3.2. อำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา

รัฐธรรมนูญได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาทั้งเป็นหน้าที่เฉพาะตัวและหน้าที่ที่ต้องใช้พร้อมกับสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

2.3.2.1 การเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาย่อมไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมายหรือความครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ (มาตรา 114)

2.3.2.2 อำนาจในการเข้าร่วมประชุมรัฐสภา

รัฐธรรมนูญกำหนดให้ในปีหนึ่งให้มีสมัยประชุมสามัญของรัฐสภาสองสมัย ๆ หนึ่งให้มีกำหนดเวลาหนึ่งร้อยยี่สิบวันแต่พระมหากษัตริย์จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ขยายเวลาออกไปก็ได้ (มาตรา 121 วรรคสอง) อย่างไรก็ดี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาทั้งสองสภารวมกันหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภามีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อมีพระบรมราชโองการประกาศเรียกประชุมรัฐสภาเป็นการประชุมสมัยวิสามัญได้ (มาตรา 123 วรรคแรก)

การประชุมรัฐสภาถือว่ามีความสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาของประเทศไทย ดังนี้ รัฐธรรมนูญจึงได้กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาที่ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันโดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานวุฒิสภา จะต้องสิ้นสุดสมาชิกภาพไป (มาตรา 111(5))

ในส่วนของการประชุมรัฐสภา รัฐธรรมนูญได้กำหนดเฉพาะในส่วนของความคุ้มกันให้แก่สมาชิกวุฒิสภาเท่านั้น ซึ่งแตกต่างจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับทั้งเอกสิทธิ์และความคุ้มกันในสมัยประชุมรัฐสภา สำหรับในส่วนของความคุ้มกันถูกกำหนดไว้ในบทบัญญัติมาตรา 125 ในระหว่างสมัยประชุมห้ามมิให้จับ คุมขัง หรือหมายเรียกตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาไปทำการสอบสวนในฐานะที่สมาชิกผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก หรือเป็นการจับในขณะกระทำความผิด

2.3.2.3 การพิจารณาร่างกฎหมาย

(1) ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติทั่วไป วุฒิสภามีหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติต่อจากสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภาต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เสนอมานั้นให้เสร็จภายในหกสิบวัน แต่ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงินต้องพิจารณาให้เสร็จภายในสามสิบวัน ทั้งนี้ เว้นแต่วุฒิสภาจะได้ลงมติให้ขยายเวลาออกไปเป็นกรณีพิเศษซึ่งต้องไม่เกินสามสิบวัน กำหนดวันดังกล่าวให้หมายถึงวันในสมัยประชุม และให้เริ่มนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึงวุฒิสภา (มาตรา 136 วรรค

แรก) ถ้าวุฒิสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติไม่เสร็จภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น (มาตรา 136 วรรคสาม)

(2) ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย ภายหลังจากการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ในการพิจารณาของวุฒิสภา วุฒิสภาจะต้องให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึงวุฒิสภา โดยจะแก้ไขเพิ่มเติมใด ๆ มิได้ ถ้าพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวให้ถือว่าวุฒิสภาเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัตินั้น ในกรณีเช่นนี้และในกรณีที่วุฒิสภาให้ความเห็นชอบให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา 81 (มาตรา 143 วรรคสาม) ถ้าวุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ให้นำความในมาตรา 138 วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยให้สภาผู้แทนราษฎรยกขึ้นพิจารณาใหม่ได้ทันที (มาตรา 143 วรรคสี่)

(3) ในการพิจารณาพระราชกำหนด เมื่อพระมหากษัตริย์ทรงตราพระราชกำหนดตามคำเสนอแนะของคณะรัฐมนตรีตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญมาตรา 172 กำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีในการนำพระราชกำหนดนั้นเข้าสู่การพิจารณาเพื่อพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติจากรัฐสภา ดังนั้น บทบาทอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาพระราชกำหนดจึงเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกวุฒิสภา

2.3.2.4 หน้าที่ของวุฒิสภาเกี่ยวกับการเสนอให้ความเห็นในประเด็นต่าง ๆ

(1) การให้ความเห็นเพื่อแต่งตั้งผู้เป็นนายกรัฐมนตรี (ในระหว่าง 5 ปีแรก ตามบทเฉพาะกาล)

ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในมาตรา 159 ได้กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรเป็นองค์กรหลักในการพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี โดยเลือกจากจากบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 160 และเป็นผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา 88 เฉพาะจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่มีสมาชิกได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

แต่ตามบทเฉพาะกาล มาตรา 272 ได้กำหนดให้ในระหว่าง 5 ปีแรกนับแต่วันที่มีรัฐสภาชุดแรกตามรัฐธรรมนูญนี้ ให้วุฒิสภามีอำนาจร่วมกับสภาผู้แทนราษฎรในฐานะรัฐสภา พิจารณาเพื่อแต่งตั้งผู้เป็นนายกรัฐมนตรีได้ในสองกรณีคือ

กรณีแรก การให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีให้ดำเนินการตามมาตรา 159 ในระยะห้าปีแรกให้ ให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา และมติที่เห็นชอบการแต่งตั้งบุคคลใดให้เป็นนายกรัฐมนตรี ต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา (มาตรา 272 วรรคแรก)

กรณีที่สอง หากมีกรณีที่ไม่อาจแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีจากกระบวนการในกรณีแรกได้ เมื่อสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเข้าชื่อเสนอต่อประธานรัฐสภาขอให้รัฐสภามีมติยกเว้นเพื่อไม่ต้องเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ ให้ประธานรัฐสภาจัดให้มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เพื่อพิจารณามติดังกล่าว โดยหากมีมติด้วย

คะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกเท่าที่มีอยู่ทั้งหมดของสภาให้ยกเว้นได้ ก็ให้ดำเนินการพิจารณาผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีโดยไม่ต้องเป็นผู้มีรายชื่อในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ก็ได้ ทั้งนี้ จะมีการเสนอชื่อผู้อยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองเสนอไว้หรือไม่ก็ได้ โดยเมื่อมติมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ให้บุคคลนั้นได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี (มาตรา 272 วรรคสอง)

(2) หน้าที่ให้คำแนะนำในการสรรหาและแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญต่าง ๆ ดังนี้

ก) การให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้ได้รับการคัดเลือกหรือสรรหาเพื่อดำรงตำแหน่ง “ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ” ด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา ให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ (มาตรา 204 วรรคท้าย)

ข) การให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้ได้รับการแต่งตั้ง “ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ” ได้แก่ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และผู้ตรวจการแผ่นดิน

2.3. สิทธิในการเสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามมาตรา 144 วรรคสอง กล่าวคือ กรณีมีการกระทำที่ฝ่าฝืนในส่วนของการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ และร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย ที่มีการการเสนอ การแปรญัตติหรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาหรือกรรมาธิการมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย (มาตรา 144 วรรคสาม)

4.4 สิทธิในการเสนอความเห็นในกรณีร่างพระราชบัญญัติมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ การเสนอความเห็นในกรณีดังกล่าวนี้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา สามารถเสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี ภายใต้เงื่อนไขด้านระยะเวลา คือ ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติใดขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยตามมาตรา 81 (มาตรา 148)

2.3.2.5 สิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิก

ในกรณีพระราชกำหนดนั้นไม่เป็นไปตามมาตรา 172 วรรคหนึ่ง และให้ประธานแห่งสภานั้นส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นเพื่อวินิจฉัย และให้รอการพิจารณาพระราชกำหนดนั้นไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (มาตรา 173 วรรคแรก)

2.3.2.6 สิทธิในการแสดงความคิดเห็นในการบริหารราชการแผ่นดิน

ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีขอความคิดเห็นในกรณีที่มีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน นายกรัฐมนตรีจะแจ้งไปยังประธานรัฐสภาขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมร่วมกันของ

รัฐสภาก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ รัฐสภาจะลงมติในปัญหาที่อภิปรายมิได้ ดังนี้ สมาชิกวุฒิสภาสามารถให้ความคิดเห็นดังกล่าวได้ (มาตรา 165)

2.3.2.7 การให้ความคิดเห็นของในการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรม ที่ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระร่วมกันกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมขึ้นศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระร่วมกันกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมขึ้น (มาตรา 219)

2.3.2.8 สิทธิของสมาชิกวุฒิสภา

(1) สิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องใดเกี่ยวกับงานในหน้าที่ โดยจะถามเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาก็ได้ (มาตรา 150)

(2) สิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภา เพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือชี้แจงปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินโดยไม่มีการลงมติ ภายใต้เงื่อนไขต้องมีสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา (มาตรา 153)

(3) สิทธิในการตรวจสอบสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดามมาตรา 101 (3) (5) (6) (7) (8) (9) (10) หรือ (12) หรือมาตรา 111 (3) (4) (5) หรือ (7) แล้วแต่กรณี (มาตรา 82)

(4) สิทธิในการเข้าชื่อกล่าวหาว่ากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติผู้ใดกระทำการตามมาตรา 234 (1) โดยยื่นต่อประธานรัฐสภาพร้อมด้วยหลักฐานตามสมควร หากประธานรัฐสภาเห็นว่ามีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำตามที่ถูกกล่าวหา ให้ประธานรัฐสภาเสนอเรื่องไปยังประธานศาลฎีกาเพื่อตั้งคณะผู้ไต่สวนอิสระจากผู้ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ เพื่อไต่สวนหาข้อเท็จจริง (มาตรา 236)

2.3.2.9 อำนาจหน้าที่ในบทเฉพาะกาลของวุฒิสภาชุดแรกที่ได้รับแต่งตั้งจำนวน 250 คนแรกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ มาตรา 269 กำหนดให้ทำหน้าที่ ดังนี้ (มาตรา 270)

- ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ
- พิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ โดยให้เสนอและพิจารณาในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา
- ในกรณีที่สมาชิกวุฒิสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติใดที่คณะรัฐมนตรีมิได้แจ้งว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของแต่ละสภา อาจเข้าชื่อกันร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้วินิจฉัย การยื่นคำร้องดังกล่าวต้องยื่นก่อนที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาแล้วแต่กรณี จะพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นแล้วเสร็จ

2.3.2.10 อำนาจในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญของสมาชิกวุฒิสภา

การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่เป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ จะกระทำมิได้ (มาตรา 255) สำหรับหลักเกณฑ์และวิธีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญถูกกำหนดไว้ในมาตรา 256(1) ให้อำนาจในการเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมต้องมาจากคณะรัฐมนตรี หรือจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา สมาชิกวุฒิสภาจึงมีส่วนสำคัญในการพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะการลงมติในวาระที่หนึ่ง และในวาระที่สาม ของการแก้ไข ดังนี้

การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งขั้นรับหลักการ ต้องมีสมาชิกวุฒิสภาเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา (มาตรา 256 (3))

การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สามขั้นสุดท้าย สมาชิกวุฒิสภาเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา (มาตรา 256(6))

ก่อนนายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยตาม (7) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา หรือของทั้งสองสภารวมกัน แล้วแต่กรณี มีสิทธิเข้าชื่อกันเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกหรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี ว่าร่างรัฐธรรมนูญตาม (7) ขัดต่อมาตรา 255 หรือมีลักษณะตาม (8) และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับเรื่องดังกล่าวส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญ(มาตรา 256(9))

2.3.2.11 การดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาที่ดี

รัฐธรรมนูญกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่ฝักใฝ่หรือยอมตนอยู่ใต้อาณัติของพรรคการเมืองใด ๆ (มาตรา 113) ทั้งได้กำหนดบทบาทให้แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่ใช้สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภากระทำการใด ๆ อันมีลักษณะที่เป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม (มาตรา 185) นอกจากนี้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้อง (มาตรา 184)

(1) ไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจหรือตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(2) ไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

(3) ไม่รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเป็นพิเศษนอกเหนือไปจากที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจการงานปกติ

(4) ไม่กระทำการใด ๆ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม อันเป็นการขัดขวางหรือแทรกแซงการใช้สิทธิหรือเสรีภาพของหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนโดยมิชอบ

2.3.3 การทำหน้าที่ร่วมกันในที่ประชุมร่วมของรัฐสภา[16]

2.3.3.1 กรณีตามมาตรา 156 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดเรื่องที่จะต้องพิจารณาโดยที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาเอาไว้ที่ในมาตรา 156 ดังนี้

1) การให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามมาตรา 17

2) การปฏิญาณตนของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อรัฐสภาตามมาตรา 19

3) การรับทราบการแก้ไขเพิ่มเติมกฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พุทธศักราช 2467 ตามมาตรา 20

4) การรับทราบหรือให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติตามมาตรา 21

5) การให้ความเห็นชอบในการปิดสมัยประชุมสามัญประจำปีก่อนครบกำหนดเวลาหนึ่งร้อยยี่สิบวันตามมาตรา 121

6) การเปิดประชุมรัฐสภาครั้งแรกตามมาตรา 122

7) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามมาตรา 132

8) การปรึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติใหม่ตามมาตรา 146

9) การพิจารณาให้ความเห็นชอบตามที่คณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปร้องขอให้พิจารณาบรรดาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหรือร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภายังมิได้ให้ความเห็นชอบตามมาตรา 147

10) การตราข้อบังคับการประชุมรัฐสภาตามมาตรา 157

11) การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามมาตรา 256

12) กรณีผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมรัฐสภาตามมาตรา 155

13) การแถลงนโยบายต่อรัฐสภาของคณะรัฐมนตรีตามมาตรา 162

14) กรณีคณะรัฐมนตรีขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาตามมาตรา 165

15) การให้ความเห็นชอบในการประกาศสงครามตามมาตรา 177

16) การรับฟังคำชี้แจงและการให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญาตามมาตรา 178 2.3.3.2

17) กรณีอื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น กรณีตามบทเฉพาะกาล

[16] สรุปจาก แดนชัย ไชยวิเศษ, “การประชุมร่วมกันของรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560”, สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, https://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2562/hi2562-043.pdf

1) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศตามมาตรา 270 วรรคสอง กล่าวคือ ร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ ให้เสนอและพิจารณาในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา

2) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่วุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรยับยั้งไว้ตามมาตรา 271 กล่าวคือในวาระเริ่มแรกภายในห้าปีนับแต่วันที่มีพระบรมราชโองการแต่งตั้งของวุฒิสภาจำนวนสองร้อยห้าสิบคนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่วุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรยับยั้งไว้ตามมาตรา 137 (2) หรือ (3) ให้กระทำโดยที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นเกี่ยวกับ (1) การแก้ไขเพิ่มเติมโทษหรือองค์ประกอบความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ เฉพาะเมื่อการแก้ไขเพิ่มเติมนั้นมีผลให้ผู้กระทำความผิดพ้นจากความผิดหรือไม่ต้องรับโทษ (2) ร่างพระราชบัญญัติที่วุฒิสภามีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ว่ามีผลกระทบต่อการดำเนินกระบวนการยุติธรรมอย่างร้ายแรงมติของที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาที่ให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัตินั้น ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของรัฐสภา

3) การพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีตามมาตรา 272 กล่าวคือ ในระหว่างห้าปีแรกนับแต่วันที่มีรัฐสภาชุดแรกตามรัฐธรรมนูญนี้ คือเมื่อมีการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามจำนวนที่สามารถเปิดประชุมรัฐสภาได้ และมีพระบรมราชโองการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาจำนวนสองร้อยห้าสิบคนแล้ว การให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีให้ดำเนินการตามมาตรา 159 เว้นแต่การพิจารณาให้ความเห็นชอบตามมาตรา 159 วรรคหนึ่งให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา และมติที่เห็นชอบการแต่งตั้งบุคคลใดให้เป็นนายกรัฐมนตรีตามมาตรา 159 วรรคสาม ต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ในระหว่างเวลาดังกล่าว หากมีกรณีที่ไม่อาจแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา 88 ไม่ว่าด้วยเหตุใด และสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเข้าชื่อเสนอต่อประธานรัฐสภาขอให้รัฐสภามีมติยกเว้นเพื่อไม่ต้องเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา 88ในกรณีเช่นนั้น ให้ประธานรัฐสภาจัดให้มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภาโดยพลัน และในกรณีที่รัฐสภามีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาให้ยกเว้นได้ให้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งต่อไป โดยจะเสนอชื่อผู้อยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา 88 หรือไม่ก็ได้

2.4 องค์ประกอบของรัฐสภาชุดปัจจุบัน

2.4.1 สภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วย

สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนรวม 500 คน ที่มาจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 ประเภท (มาตรา 83) ได้แก่ สมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน350 คน และสมาชิกซึ่งมาจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองจำนวน 150 คน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร	นายชวน หลีกภัย
รองประธานคนที่ 1	นายสุชาติ ตันเจริญ
รองประธานคนที่ 2	นายศุภชัย โพธิ์สุ
ผู้นำฝ่ายค้าน	นายแพทย์ ชลน่าน ศรีแก้ว (เดิม นายสมพงศ์ อมรวิวัฒน์)

2.4.2 วุฒิสภา ประกอบด้วย

วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 200 คน ซึ่งให้มาจากการเลือกกันเองของบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ อาชีพ ลักษณะ หรือประโยชน์ร่วมกัน หรือทำงานหรือเคยทำงานด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายของสังคม โดยในการแบ่งกลุ่มต้องแบ่งในลักษณะที่ทำให้ประชาชนซึ่งมีสิทธิรับสมัครเลือกทุกคนสามารถอยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้ (มาตรา 107 วรรคแรก)

อย่างไรก็ดีในวาระเริ่มแรกเป็นระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ.2562-2567) ตามบทเฉพาะกาลในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 269 ได้กำหนดให้วุฒิสภามีจำนวน 250 คน ประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาโดยตำแหน่ง 6 คน คือ ปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อีกจำนวน 194 คน มาจากการสรรหาโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และสมาชิกที่มาจากการเลือกตามบทหลักที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติเป็นผู้คัดเลือกอีก 50 คน ซึ่งสมาชิกจำนวน 194 คน และ 50 คน คัดเลือกจากรายชื่อที่เสนอมาจาก 2 กลุ่มรวม 244 คน ประกอบด้วย **กลุ่มแรก** มาจากการเลือกจากรายชื่อผู้ที่มาจาการเลือกกันเองตามกระบวนการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาที่กำหนดไว้ในภาวะปกติตามรัฐธรรมนูญจำนวน 200 คนโดยให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนวันที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่า 15 วัน โดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติจะเลือกให้เหลือ 50 คน และกลุ่มที่สอง จะคัดลือกจากรายชื่อที่คณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้และประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ และมีความเป็นกลางทางการเมือง จำนวนไม่น้อยกว่า9 แต่ไม่เกิน 12 คน มีหน้าที่ดำเนินการสรรหาบุคคลซึ่งสมควรเป็นสมาชิกวุฒิสภา โดยคณะกรรมการดังกล่าวจะคัดเลือกบุคคลที่มีเหมาะสมจำนวน 400 คน โดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติจะคัดเลือกให้เหลือ 194 คน และคัดเลือกรายชื่อสำรองไว้อีกจำนวน 50 คนด้วย

ประธาน	ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย
รองประธานคนที่ 1	พล.อ.สิงห์ศึก สิงห์ไพร
รองประธานคนที่ 2	นายศุภชัย สมเจริญ

2.5. การดำเนินงานรัฐสภา

2.5.1 คณะกรรมาธิการของสภาผู้แทนราษฎร

2.5.1.1 คณะกรรมาธิการสามัญ 35 คณะ

1) คณะกรรมาธิการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน
2) คณะกรรมาธิการกิจการสภาผู้แทนราษฎร

3) คณะกรรมาธิการกิจการศาล องค์กรอิสระ องค์กรอัยการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และกองทุน
4) คณะกรรมาธิการกีฬา
5) คณะกรรมาธิการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ
6) คณะกรรมาธิการแก้ไขปัญหาหนี้สินแห่งชาติ
7) คณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์
8) คณะกรรมาธิการการคมนาคม
9) คณะกรรมาธิการความมั่นคงแห่งรัฐ กิจการชายแดนไทย ยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ
10) คณะกรรมาธิการการคุ้มครองผู้บริโภค
11) คณะกรรมาธิการการเงิน การคลัง สถาบันการเงินและตลาดการเงิน
12) คณะกรรมาธิการการต่างประเทศ
13) คณะกรรมาธิการการตำรวจ
14) คณะกรรมาธิการศึกษาการจัดทำและติดตามการบริหารงบประมาณ
15) คณะกรรมาธิการการทหาร
16) คณะกรรมาธิการการท่องเที่ยว
17) คณะกรรมาธิการการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
18) คณะกรรมาธิการการปกครอง
19) คณะกรรมาธิการการกระจายอำนาจ การปกครองส่วนท้องถิ่น และการบริหารราชการรูปแบบพิเศษ
20) คณะกรรมาธิการการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินและยาเสพติด
21) คณะกรรมาธิการการป้องกันและบรรเทาผลกระทบจากภัยธรรมชาติและสาธารณภัย
22) คณะกรรมาธิการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ
23) คณะกรรมาธิการการพลังงาน
24) คณะกรรมาธิการการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน
25) คณะกรรมาธิการการพัฒนาเศรษฐกิจ
26) คณะกรรมาธิการการพาณิชย์และทรัพย์สินทางปัญญา
27) คณะกรรมาธิการการแรงงาน
28) คณะกรรมาธิการการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรม
29) คณะกรรมาธิการแก้ไขปัญหาราคาผลิตผลเกษตรกรรม

30) คณะกรรมาธิการการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม

31) คณะกรรมาธิการการศึกษา

32) คณะกรรมาธิการการสวัสดิการสังคม

33) คณะกรรมาธิการการสาธารณสุข

34) คณะกรรมาธิการการสื่อสาร โทรคมนาคม และดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

35) คณะกรรมาธิการการอุตสาหกรรม

2.5.1.2 คณะกรรมาธิการวิสามัญ

1) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

- คณะกรรมาธิการวิสามัญยกร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการยกร่างข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมาธิการ พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมาธิการ พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยุบเลิกบรรษัทตลาดรองสินเชื่อที่อยู่อาศัย พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (เรื่อง : การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจระหว่างศาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ดำเนินการเสร็จแล้ว)
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหอการค้า (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่..) พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติอ้อยและน้ำตาลทราย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกฐานะศาลแขวงนครไทย ศาลแขวงพยัคฆภูมิพิสัย และศาลแขวงเวียงป่าเป้า เป็นศาลจังหวัด พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวบาล พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎร
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๙/๒๕๖๐ เรื่อง การปฏิรูปการศึกษาในภูมิภาคของกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๓ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๐ พ.ศ. ....

- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (การแก้ไขเกณฑ์อายุเด็กที่เป็นผู้กระทำความผิด)
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกกฎหมายบางฉบับที่หมดความจำเป็นหรือซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติอาหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสถาปนิก (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติกัญชา กัญชง พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎร
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการขนส่งทางราง พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืน และการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยนเรศวร พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

2) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาญัตติ

- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาราคาพืชผลทางการเกษตรตกต่ำ
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาการขยายสัญญาสัมปทานทางด่วนและรถไฟฟ้า (บีทีเอส) สภาผู้แทนราษฎร
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทางการควบคุมการใช้สารเคมีในภาคเกษตรกรรม สภาผู้แทนราษฎร
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทางการบริหารจัดการลุ่มน้ำทั้งระบบ
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนและการลอบประทุษร้ายประชาชน
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหา หลักเกณฑ์ และแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการการชำระหนี้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาโครงการก่อสร้างอาคารรัฐสภาแห่งใหม่
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาการข่มขืนกระทำชำเราและการล่วงละเมิดทางเพศ
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาการขุดคลองไทยและการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ สภาผู้แทนราษฎร
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาหาแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการใช้กัญชากัญชง และกระท่อมอย่างเป็นระบบ สภาผู้แทนราษฎร
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) อย่างเป็นระบบ
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาที่ดินและการออกเอกสารสิทธิในที่ดิน
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาผลกระทบจากการประกอบธุรกิจออนไลน์ และการทำธุรกรรมผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์

- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาผลกระทบจากการเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP)
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาติดตาม ตรวจสอบ การใช้เงินตามพระราชกำหนด 3 ฉบับ เพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยาและฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาการบังคับใช้ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครและหามาตรการแก้ไขปัญหาการบำรุงรักษาที่ดิน การพัฒนาทรัพย์สินที่ประชาชนทั่วไปใช้สอยร่วมกันในพื้นที่ส่วนบุคคลและพื้นที่เอกชนทั่วประเทศ
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณามีมติให้รับฟังความคิดเห็นของนักเรียน นิสิต นักศึกษา เยาวชน และประชาชน
- คณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาและแนวทางการบริหารจัดการปัญหาหนี้สินครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาแก้ไขปัญหาการออกประทานบัตรเหมืองแร่และผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการทำเหมืองแร่
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหายาเสพติดแนวทางการจัดตั้งศูนย์บำบัดยาเสพติด การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเป็นระบบ
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาการถ่ายโอนถนนทางหลวงชนบทให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาคลื่นทะเลกัดเซาะชายฝั่งและการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลอย่างเป็นระบบ สภาผู้แทนราษฎร
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาการบริหารจัดการปาล์มน้ำมันอย่างเป็นระบบ
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาอุปสรรคในการจัดบริการสาธารณะ กิจกรรมสาธารณะ และหาแนวทางในการแก้ไขเรื่องการถ่ายโอนภารกิจด้านการพัฒนาแหล่งน้ำให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาและแก้ไขปัญหาช้างป่า
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาการจัดระเบียบสายไฟฟ้า สายสื่อสาร และการบริหารจัดการไฟฟ้าส่องสว่างอย่างทั่วถึงทั้งประเทศ
- คณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อพิจารณาติดตามและตรวจสอบการใช้จ่ายเงินจากการกู้เงินตามพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคม จากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพิ่มเติม พ.ศ. 2564
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาการเปิดสถานบันเทิงแบบครบวงจร (Entertainment Complex) การจัดเก็บรายได้และภาษีจากธุรกิจกาสิโนถูกกฎหมาย และมาตรการในการ

ป้องกันและแก้ไขปัญหาบ่อนการพนันผิดกฎหมาย การแพร่ระบาดของตู้เกมพนันไฟฟ้าและการพนันออนไลน์

- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาผลกระทบกรณีการควบรวมกิจการโทรคมนาคมระหว่าง True และ Dtac และการค้าปลีก-ค้าส่ง
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาปัญหาการแพร่ระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร และศึกษาแนวทางช่วยเหลือประชาชนจากปัญหาราคาสินค้าอุปโภคบริโภคปรับตัวสูงขึ้น

2.5.3 คณะกรรมาธิการของวุฒิสภา

2.5.3.1 คณะกรรมาธิการสามัญวุฒิสภา 27 คณะ

1) คณะกรรมาธิการการแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ วุฒิสภา
2) คณะกรรมาธิการการกีฬา วุฒิสภา
3) คณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา
4) คณะกรรมาธิการการคมนาคม วุฒิสภา
5) คณะกรรมาธิการการเศรษฐกิจ การเงิน และการคลัง วุฒิสภา
6) คณะกรรมาธิการการต่างประเทศ วุฒิสภา
7) คณะกรรมาธิการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา
8) คณะกรรมาธิการการท่องเที่ยว วุฒิสภา
9) คณะกรรมาธิการการปกครองท้องถิ่น วุฒิสภา
10) คณะกรรมาธิการการบริหารราชการแผ่นดิน วุฒิสภา
11) คณะกรรมาธิการการพลังงาน วุฒิสภา
12) คณะกรรมาธิการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา
13) คณะกรรมาธิการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา
14) คณะกรรมาธิการการกฎหมาย การยุติธรรม และการตำรวจ วุฒิสภา
15) คณะกรรมาธิการการแรงงาน วุฒิสภา
16) คณะกรรมาธิการการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม วุฒิสภา
17) คณะกรรมาธิการการเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร และการโทรคมนาคม วุฒิสภา
18) คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา
19) คณะกรรมาธิการการศึกษา วุฒิสภา
20) คณะกรรมาธิการการสาธารณสุข วุฒิสภา
21) คณะกรรมาธิการกิจการองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ วุฒิสภา
22) คณะกรรมาธิการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วุฒิสภา
23) คณะกรรมาธิการศึกษาตรวจสอบเรื่องการทุจริต ประพฤติมิชอบและเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา

24) คณะกรรมาธิการการพาณิชย์ และการอุตสาหกรรม วุฒิสภา

25) คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา

26) คณะกรรมาธิการติดตามการบริหารงบประมาณ วุฒิสภา

27) คณะกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ วุฒิสภา

2.5.3.2 คณะกรรมาธิการวิสามัญ 27 คณะ คือ

1) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสถาปนิก (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
2) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
3) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
4) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 19/2560 เรื่อง การปฏิรูปการศึกษาในภูมิภาคของกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 3 เมษายน พุทธศักราช 2560 พ.ศ. ....
5) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
6) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
7) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติอ้อยและน้ำตาลทราย (ฉบับที่..) พ.ศ. .... วุฒิสภา
8) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
9) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566
10) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. ....
11) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ....
12) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
13) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกกฎหมายบางฉบับที่หมดความจำเป็นหรือซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น พ.ศ. ....
14) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

15) คณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาแนวทางการพลิกโฉมพืชสมุนไพรไทยด้วยการวิจัยและนวัตกรรม

16) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

17) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวบาล พ.ศ. ....

18) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ. ....

19) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. ....

20) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

21) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกฐานะศาลแขวงนครไทย ศาลแขวงพยัคฆภูมิพิสัย ศาลแขวงเวียงป่าเป้า เป็นศาลจังหวัด พ.ศ. ....

22) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

23) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทางการผลิตและการพัฒนาครู

24) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

25) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

26) คณะกรรมาธิการวิสามัญการพิทักษ์และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

27) คณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภา

2.5.4 คณะกรรมาธิการร่วมกันของสภาผู้แทนและวุฒิสภา

- คณะกรรมาธิการวิสามัญยกร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (หลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี)
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช .... ก่อนรับหลักการ
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช .... (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 256 และเพิ่มหมวด 15/1)
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ....

- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช .... (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 83 และมาตรา 91)
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- คณะกรรมาธิการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวบาล พ.ศ. ....

2.5.5 ผลการดำเนินงานของสภาผู้แทนราษฎร[17]

ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2564 ถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2565 ในสมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่สอง ได้มีการประชุมสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 32 ครั้ง โดยมีผลการดำเนินการดังนี้

การประชุมสภาผู้แทนราษฎร

1. การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

- ร่างพระราชบัญญัติที่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา	จำนวน 11 เรื่อง
- ร่างพระราชบัญญัติที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมาธิการร่วมกัน	จำนวน 3 ฉบับ
- ร่างพระราชบัญญัติที่อยู่ระหว่างการดาเนินการของวุฒิสภา	จำนวน 4 ฉบับ
- ร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้ว	จำนวน 6 ฉบับ
- ร่างพระราชบัญญัติที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมาธิการ	จำนวน 8 ฉบับ
- ร่างพระราชบัญญัติที่คณะรัฐมนตรีขอรับไปพิจารณาก่อนรับหลักการ	จำนวน 5 ฉบับ

[17]สำนักการประชุม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สรุปผลงานสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 และการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ปีที่ 3 สมัยสามัญประจำปีครั้งที่ 2 (วันที่ 1พฤศจิกายน 2564 ถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2565, shorturl.at/lotu2

- ร่างพระราชบัญญัติที่บรรจุระเบียบวาระ เพื่อรอการพิจารณาในวาระที่หนึ่งของสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 33 ฉบับ
- ร่างพระราชบัญญัติที่รอบรรจุระเบียบวาระ จำนวน 5 ฉบับ
- ร่างพระราชบัญญัติที่อยู่ระหว่างนายกรัฐมนตรีพิจารณาให้คำรับรอง จำนวน 31 ฉบับ
- ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงินที่นายกรัฐมนตรีไม่ให้คำรับรอง จำนวน 4 ฉบับ
- ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงินอยู่ระหว่างคัดค้านความเห็นของสมาชิกฯ จำนวน 7 ฉบับ
- ร่างพระราชบัญญัติที่ตกไป จำนวน 4 ฉบับ
- ร่างพระราชบัญญัติที่อยู่ระหว่างการดาเนินการของเจ้าหน้าที่ จำนวน 12 ฉบับ
- ร่างพระราชบัญญัติที่ผู้เสนอขอถอน จำนวน 6 ฉบับ

2. การเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

1. ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ประชาชนร่วมกันเข้าชื่อเสนอ
    - ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่รัฐสภามีมติไม่รับหลักการ จำนวน 1 ฉบับ
    - ร่างรัฐธรรมนูญที่อยู่ระหว่างการดาเนินการของเจ้าหน้าที่ จำนวน 1 ฉบับ
    - ร่างรัฐธรรมนูญที่อยู่ระหว่างเชิญชวนให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย จำนวน 2 ฉบับ
2. ร่างพระราชบัญญัติที่ประชาชนร่วมกันเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ตามหมวด 3 หรือหมวด 5 ของรัฐธรรมนูญ
    - ร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้ว จำนวน 1 ฉบับ
    - ร่างพระราชบัญญัติที่รอการพิจารณาของสภาในวาระที่หนึ่ง จำนวน 3 ฉบับ
    - ร่างพระราชบัญญัติที่สภามีมติไม่รับหลักการ จำนวน 2 ฉบับ
3. ร่างพระราชบัญญัติที่อยู่ระหว่างการพิจารณาให้คารับรองของนายกรัฐมนตรีเนื่องจากเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน จำนวน 7 ฉบับ
4. ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงินที่นายกรัฐมนตรีไม่ให้คำรับรอง จำนวน 3 ฉบับ
5. ร่างพระราชบัญญัติที่อยู่ระหว่างการดาเนินการของเจ้าหน้าที่ จำนวน 3 ฉบับ
6. ร่างพระราชบัญญัติที่อยู่ระหว่างการเชิญชวนให้ร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมาย จำนวน 16 ฉบับ
7. ร่างพระราชบัญญัติที่อยู่ระหว่างผู้เชิญชวนปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติให้เป็นไปตามรูปแบบร่างกฎหมาย จำนวน 1 ฉบับ

3. การพิจารณาพระราชกำหนด

1. พระราชกำหนดที่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา จำนวน 2 ฉบับ

4. การพิจารณาญัตติ

1. ญัตติที่สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแล้ว

1.1 ญัตติที่สภามีมติส่งรัฐบาลดาเนินการ จำนวน 3 เรื่อง รวม 15 ญัตติ

1.2 ญัตติที่สภาผู้แทนราษฎรมีมติตั้งหรือมอบหมายให้คณะกรรมาธิการพิจารณาซึ่งสภาได้พิจารณารายงานของคณะกรรมาธิการแล้ว (สภามีมติเห็นด้วยกับข้อสังเกตและให้ส่งคณะรัฐมนตรีหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) จำนวน 7 คณะ รวม 44 ญัตติ

1.3 ญัตติที่สภาผู้แทนราษฎรมีมติตั้งหรือมอบหมายให้คณะกรรมาธิการพิจารณาซึ่งสภาได้พิจารณารายงานของคณะกรรมาธิการแล้ว (สภามีมติไม่เห็นชอบ) จำนวน 1 คณะ รวม 9 ญัตติ

1.4 ญัตติที่สภามีมติตั้งหรือมอบหมายให้คณะกรรมาธิการพิจารณาซึ่งคณะกรรมาธิการได้เสนอรายงานต่อสภาแล้ว (บรรจุระเบียบวาระรอการพิจารณา) จำนวน 3 คณะ รวม 11 ญัตติ

1.5 ญัตติที่สภาผู้แทนราษฎรมีมติตั้งหรือมอบหมายให้คณะกรรมาธิการพิจารณาและรายงานต่อสภาซึ่งคณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้ว (รอการบรรจุระเบียบวาระ) จำนวน 5 คณะ รวม 47 ญัตติ

1.6 ญัตติที่สภามีมติตั้งหรือมอบหมายให้คณะกรรมาธิการพิจารณาซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมาธิการ จำนวน 15 คณะ รวม 101 ญัตติ

2. ญัตติที่ค้างการพิจารณาของสภา จำนวน 4 ญัตติ

3. ญัตติที่บรรจุระเบียบวาระการประชุมเพื่อรอการพิจารณาของสภา จำนวน 198 ญัตติ

4. ญัตติที่รอการบรรจุระเบียบวาระการประชุม จำนวน 2 ญัตติ

5. ญัตติที่ผู้เสนอขอถอน จำนวน 3 ญัตติ

5. การพิจารณารายงานของคณะกรรมาธิการสามัญ

1. รายงานที่สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแล้ว จำนวน 3 เรื่อง

2. รายงานที่บรรจุระเบียบวาระการประชุมรอการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 15 เรื่อง

6. กระทู้ถาม

1. กระทู้ถามสดด้วยวาจา

- ประธานอนุญาตให้ถามได้ 38 กระทู้
- ตอบแล้ว 30 กระทู้
- รัฐมนตรีขอเลื่อนการตอบ 6 กระทู้
- ผู้ตั้งกระทู้ขอถอน 2 กระทู้

2. กระทู้ถามทั่วไป

- กระทู้ถามทั่วไปที่ขอให้ตอบในที่ประชุมสภา
  - ประธานอนุญาตให้ถามได้ 69 กระทู้

- ตอบแล้ว 33 กระทู้
- รัฐมนตรีขอเลื่อนการตอบ 30 กระทู้
- กระทู้ถามทั่วไปที่ต้องดำเนินการตอบในราชกิจจานุเบกษา 6 กระทู้

- กระทู้ถามทั่วไปที่ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา
  - ประธานอนุญาตให้ถามได้ (ปีที่ 1 – ปีที่ 3) 429 กระทู้
  - ประกาศคำตอบในราชกิจจานุเบกษา (ปีที่ 3 สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) 66 กระทู้
  - รอประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ปีที่ 1 – ปีที่ 3) 199 กระทู้
  - ผู้ตั้งกระทู้ถามขอถอน 2 กระทู้
  - ตกไปเพราะสมาชิกภาพของผู้ตั้งกระทู้ถามสิ้นสุดลง 1 กระทู้

3. กระทู้ถามแยกเฉพาะ
   - ประธานอนุญาตให้ถามได้ 78 กระทู้
   - ตอบแล้ว 46 กระทู้
   - ตกไป 2 กระทู้
   - ผู้ตั้งกระทู้ถามขอถอน 20 กระทู้
   - กระทู้ถามทั่วไปที่ต้องดำเนินการตอบในราชกิจจานุเบกษา 10 กระทู้

7. เรื่องอื่น ๆ

1. เรื่องรับทราบรายงานตามที่กฎหมายบัญญัติ
   - รายงานที่สภาผู้แทนราษฎรพิจารณารับทราบแล้ว จำนวน 37 เรื่อง
   - รายงานที่รอบรรจุระเบียบวาระรอการพิจารณา จำนวน 11 เรื่อง
   - รายงานที่รอบรรจุระเบียบวาระการประชุม จำนวน 2 เรื่อง
2. เอกสิทธิ์และความคุ้มกันของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
   - บรรจุระเบียบวาระการประชุมเพื่อรอการพิจารณา จำนวน 1 เรื่อง
3. รายงานผลการดาเนินการตามข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการ
   - รายงานที่สภาผู้แทนราษฎรพิจารณารับทราบแล้ว จำนวน 5 เรื่อง
   - รายงานที่อยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน 1 เรื่อง
4. ตั้งกรรมาธิการแทนตำแหน่งที่ว่าง
   - ตั้งกรรมาธิการสามัญ จำนวน 8 คณะ
   - ตั้งกรรมาธิการวิสามัญ จำนวน 5 คณะ

5. การตั้งผู้ทรงคุณวุฒิฝ่ายสภาผู้แทนราษฎรเพื่อเป็นกรรมการข้าราชการรัฐสภาแทนตำแหน่งที่ว่าง จำนวน 3 ตำแหน่ง

6. ขอขยายเวลาการพิจารณาเรื่องร้องเรียนจริยธรรม จำนวน 2 เรื่อง

7. การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อซักถามข้อเท็จจริงหรือเสนอแนะปัญหาต่อคณะรัฐมนตรีตามมาตรา 152 ของรัฐธรรมนูญ

ผู้เสนอ นายชลน่าน ศรีแก้ว กับคณะ

สาระ ด้วยปรากฏข้อเท็จจริงว่าสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจของประเทศขณะนี้ได้ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างรุนแรง สืบเนื่องมาจากการบริหารราชการแผ่นดินที่ล้มเหลว ผิดพลาดในทุกด้านของรัฐบาล โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจที่ตกต่ำและทรุดตัวมาอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่มีการยึดอำนาจจนถึงการบริหารของรัฐบาลปัจจุบันซึ่งเป็นรัฐบาลเดียวกัน การก่อหนี้สาธารณะสูงสุดเป็นประวัติการณ์ การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โรคระบาดในสัตว์ ปัญหา PM 2.5 ที่ส่งผลต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน การนำทรัพยากรทางธรรมชาติและเงินแผ่นดินไปแลกเปลี่ยนและใช้จ่ายเพื่อแก้ปัญหาการกระทำที่ผิดพลาดของนายกรัฐมนตรี ในกรณีเหมืองทองอัครา การแก้ปัญหาประมงล้มเหลวส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการนับแสนราย การปฏิรูปการเมืองตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและยุทธศาสตร์ชาติก็ไม่มีความคืบหน้า จึงเป็นกรณีที่มีความจาเป็นที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในฐานะผู้แทนปวงชนชาวไทยจะได้ซักถามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพปัญหาและหาแนวทางแก้ปัญหาของคณะรัฐมนตรีในเรื่องดังกล่าว และร่วมกันหาข้อสรุปเพื่อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อจะทาให้การบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงเป้าหมาย

ผลการดำเนินการ

ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 3 ครั้งที่ 32 (สมัยสามัญประจาปีครั้งที่สอง) เป็นพิเศษ วันพฤหัสบดีที่ 17 ถึงวันเสาร์ที่ 19 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2565 ที่ประชุมได้พิจารณาแล้ว

8. การขอปรึกษาหารือของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ก่อนเข้าระเบียบวาระการประชุม จำนวน 916 ข้อหารือ

9. การประชุมร่วมกันของรัฐสภา

1. การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ

- ร่างพระราชบัญญัติที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมาธิการ จำนวน 6 ฉบับ

2. การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

- ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่..) พุทธศักราช .... ที่อยู่ระหว่างดำเนินการของเจ้าหน้าที่ จำนวน 3 ฉบับ

- ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่..) พุทธศักราช .... ที่รัฐสภาไม่เห็นชอบ จำนวน 1 ฉบับ

3. การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

- ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมาธิการ จำนวน 10 ฉบับ

4. การพิจารณาข้อบังคับการประชุมรัฐสภา จำนวน 1 เรื่อง

5. การให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญา ตามมาตรา 178 ของรัฐธรรมนูญ

- หนังสือสัญญาที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว จำนวน 3 เรื่อง

6. เรื่องอื่น ๆ

- ตั้งกรรมาธิการแทนตำแหน่งที่ว่างลง จำนวน 2 คณะ

2.5.6 ผลการดำเนินงานของวุฒิสภา[18]

1. พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

- พระราชบัญญัติที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว จำนวน 11 ฉบับ ดังนี้
  - วุฒิสภาเห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 6 ฉบับ
  - วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติมและสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วย จำนวน 2 ฉบับ
  - สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมาธิการร่วมกันพิจารณาเสร็จแล้ว จำนวน 3 ฉบับ
  - ร่างพระราชบัญญัติที่วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติม รอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา จำนวน 6 ฉบับ
  - ร่างพระราชบัญญัติที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมาธิการ จำนวน 2 ฉบับ
  - พิจารณาร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ..... จำนวน 2 ฉบับ

2. กระทู้ถาม

- วุฒิสภารับมาดำเนินการ จำนวน 67 กระทู้ แยกเป็น
  - กระทู้ถามเป็นหนังสือ จำนวน 47 กระทู้
    - กระทู้ถามที่ขอให้ตอบในที่ประชุม จำนวน 21 กระทู้
      - ตอบแล้ว จำนวน 18 กระทู้
      - ค้างตอบ จำนวน 1 กระทู้
      - ขอถอน จำนวน 7 กระทู้
  - ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา จำนวน 26 กระทู้
    - ตอบแล้ว จำนวน 16 กระทู้
    - รอตอบ 10 กระทู้

[18]สำนักการประชุม สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, สรุปผลการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 29 (สมัยสามัญประจาปีครั้งที่หนึ่ง) วันอังคารที่ 13 กันยายน 2565

- กระทู้ถามด้วยวาจา จำนวน 20 กระทู้

ตอบแล้ว จำนวน 5 กระทู้

ตกไป จำนวน 15 กระทู้

3. ผลการดำเนินงานด้านการปฏิรูปประเทศและการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

- พิจารณารายงานความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศตามมาตรา 270 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จำนวน 2 ฉบับ

- พิจารณารายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติประจำปี2564 จำนวน 1 ฉบับ

- พิจารณารายงานสรุปผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ประจำปี 2564 จำนวน 1 ฉบับ

- การรายงานความคืบหน้าในการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศและการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติตามมาตรา 270 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดย คณะกรรมาธิการ ตสร. จำนวน 7 ครั้ง

4. การดำเนินงานเรื่องอื่น ๆ

- พิจารณาเลือกหรือให้ความเห็นชอบบุคคลให้ดำรงตำแหน่งใด ๆ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่น จำนวน 9 ครั้ง รวม 9 องค์กร โดยวุฒิสภาพิจารณาเลือก/ให้ความเห็นชอบ 6 องค์กร ไม่ให้ความเห็นชอบ 3 องค์กร

- พิจารณารายงานประจำปีของหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ จำนวน 26 ฉบับ

- พิจารณารายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการ จำนวน 37 ฉบับ

- พิจารณารายงานผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะของคณะกรรมาธิการ จำนวน 26 เรื่อง

- พิจารณาญัตติ จำนวน 5 ฉบับ

- พิจารณา (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570) จำนวน 1 ฉบับ

2.6 เงินเดือนและสิทธิประโยชน์ของสมาชิกรัฐสภา

ตำแหน่ง	เงินเดือน	สิทธิประโยชน์
สมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.)	เงินประจำตำแหน่ง 71,230 บาท เงินเพิ่ม 42,330 บาท รวม 113,560 บาท	1. ผู้ช่วยประจำตัว ● ผู้เชี่ยวชาญประจำตัว 1 คน ค่าตอบแทน 24,000 บาทต่อเดือน ● ผู้ชำนาญการประจำตัว 2 คน ค่าตอบแทนคนละ 15,000 บาทต่อเดือน ● ผู้ช่วยดำเนินงาน 5 คน ค่าตอบแทนคนละ 15,000 บาทต่อเดือน

ตำแหน่ง	เงินเดือน	สิทธิประโยชน์
		2. เบี้ยประชุมกรรมาธิการ ครั้งละ 1,500 บาท 3. เบี้ยประชุมอนุกรรมาธิการ ครั้งละ 800 บาท 4. ขอพระราชทานเครื่องอิสริยาภรณ์ให้ผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในรัฐสภา และคู่สมรส 5. ค่าเดินทางไป-กลับประชุมรัฐสภา เบิกตามระยะทางที่ ส.ว ได้แจ้งไว้ครั้งแรก 6. ให้ยืมเครื่องคอมพิวเตอร์แบบพกพา 7. กองทุนสงเคราะห์ผู้เคยเป็นสมาชิกรัฐสภา 8. สิทธิรักษาพยาบาล ● กรณีรักษาผู้ป่วยใน ค่าห้องและอาหารต่อวัน (ไม่เกิน 31 วัน/ครั้ง) 4,000 บาท , ค่าห้องไอซียู (สูงสุด 7 วัน/ครั้ง) 10,000 บาท , ค่ารักษาพยาบาลทั่วไป/ครั้ง 100,000 บาท , ค่ารถพยาบาล 1,000 บาท , ค่าแพทย์ผ่าตัด/ครั้ง 120,000 บาท , ค่าแพทย์เยี่ยมไข้/วัน (ไม่เกิน 31 วัน/ครั้ง) 1,000 บาท , ค่าปรึกษาแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะโรค/ครั้ง 4,000 บาท ● การคลอดบุตร คลอดธรรมชาติ 20,000 บาท , คลอดโดยการผ่าตัด 40,000 บาท, การรักษาทันตกรรมต่อปี 5,000 บาท ● กรณีรักษาผู้ป่วยนอก ค่ารักษาพยาบาลทั่วไป/ปี 90,000 บาท , อุบัติเหตุฉุกเฉิน/ครั้ง 20,000 บาท , ตรวจสุขภาพประจำปี 7,000 บาท 9. ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการในประเทศ ● เบี้ยเลี้ยง 270 บาท/วัน/คน ● ค่าเช่าที่พักกรณีเบิกตามจริง ● ค่าห้องพักคนเดียว 2,500 บาท/วัน/คน ● ค่าห้องพักคู่ 1,400 บาท/วัน/คน ค่าห้องพักเบิกแบบเหมาจ่าย 1,200 บาท/วัน/คน 10. เบี้ยเลี้ยงเดินทางไปต่างประเทศ ● กรณีเบิกเหมาจ่าย - ไม่เกินวันละ 3,100 บาทต่อคน - ค่าเครื่องแต่งตัวเหมาจ่าย 9,000 บาท/คน

ตำแหน่ง	เงินเดือน	สิทธิประโยชน์
		● กรณีไม่ได้เบิกเหมาจ่าย - ค่าเช่าที่พักแบ่งตามกลุ่มประเทศ 4,500 – 14,000 บาทต่อวันต่อคน - ค่าทำความสะอาดเสื้อผ้า จ่ายไม่เกินวันละ 500 บาทต่อคน - ค่าใช้สอยเบ็ดเตล็ด จ่ายไม่เกินวันละ 500 บาทต่อคน 11. ตั๋วการเดินทางโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย 9 บริษัท
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร(ส.ส.)	เงินประจำตำแหน่ง 71,230 บาท เงินเพิ่ม 42,330 บาท รวม 113,560 บาท	1. ผู้ช่วยประจำตัว ● ผู้เชี่ยวชาญประจำตัว 1 คน ค่าตอบแทน 24,000 บาทต่อเดือน ● ผู้ชำนาญการประจำตัว 2 คน ค่าตอบแทนคนละ 15,000 บาทต่อเดือน ● ผู้ช่วยดำเนินงาน 5 คน ค่าตอบแทนคนละ 15,000 บาทต่อเดือน 2. เบี้ยประชุมกรรมาธิการ ครั้งละ 1,500 บาท 3. เบี้ยประชุมอนุกรรมาธิการ ครั้งละ 800 บาท 4. ขอพระราชทานเครื่องอิสริยาภรณ์ให้ผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในรัฐสภา และคู่สมรส 5. ค่าเดินทางไป-กลับประชุมรัฐสภา เบิกตามระยะทางที่ ส.ส ได้แจ้งไว้ครั้งแรก 6. ให้ยืมเครื่องคอมพิวเตอร์แบบพกพา 7. กองทุนสงเคราะห์ผู้เคยเป็นสมาชิกรัฐสภา 8. สิทธิรักษาพยาบาล ● กรณีรักษาผู้ป่วยใน ค่าห้องและอาหารต่อวัน (ไม่เกิน 31 วัน/ครั้ง) 4,000 บาท , ค่าห้องไอซียู (สูงสุด 7 วัน/ครั้ง) 10,000 บาท, ค่ารักษาพยาบาลทั่วไป/ครั้ง 100,000 บาท , ค่ารถพยาบาล 1,000 บาท , ค่าแพทย์ผ่าตัด/ครั้ง 120,000 บาท , ค่าแพทย์เยี่ยมไข้/วัน (ไม่เกิน 31 วัน/ครั้ง) 1,000 บาท , ค่าปรึกษาแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะโรค/ครั้ง 4,000 บาท

ตำแหน่ง	เงินเดือน	สิทธิประโยชน์
		● การคลอดบุตร คลอดธรรมชาติ 20,000 บาท , คลอดโดยการผ่าตัด 40,000 บาท , การรักษาทันตกรรมต่อปี 5,000 บาท ● กรณีรักษาผู้ป่วยนอก ค่ารักษาพยาบาลทั่วไป/ปี 90,000 บาท , อุบัติเหตุฉุกเฉิน/ครั้ง 20,000 บาท , ตรวจสุขภาพประจำปี 7,000 บาท 9. ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการในประเทศ ● เบี้ยเลี้ยง 270 บาท/วัน/คน ● ค่าเช่าที่พักกรณีเบิกตามจริง ● ค่าห้องพักคนเดียว 2,500 บาท/วัน/คน ● ค่าห้องพักคู่ 1,400 บาท/วัน/คน ค่าห้องพักเบิกแบบเหมาจ่าย 1,200 บาท/วัน/คน 10. เบี้ยเลี้ยงเดินทางไปต่างประเทศ ● กรณีเบิกเหมาจ่าย - ค่าเครื่องแต่งตัวเหมาจ่าย 9,000 บาท/คน ● กรณีไม่ได้เบิกเหมาจ่าย - ค่าเช่าที่พักแบ่งตามกลุ่มประเทศ 4,500 – 14,000 บาทต่อวันต่อคน 11. ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ● ใบเบิกทางโดยสารรถไฟ และรถยนต์ประจำทาง ให้มีผู้ติดตามได้หนึ่งคนในชั้นเดียวกัน ● ใบเบิกทางโดยสารเครื่องบิน รถไฟ และรถยนต์ประจำทางเป็นสิทธิเฉพาะตัว บุคคลอื่นจะนำไปใช้ไม่ได้

บทที่ 3
ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาในฐานะรัฐสภาไทยในช่วงที่ผ่านมา จะใช้แนวทางตามกรอบของ IPU ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

3.1 ระเบียบวิธีวิจัย

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การประชุมกลุ่มย่อย โดยใช้รูปแบบสภากาแฟ (World Café) การจัดประชุมกลุ่ม (Focus Group) และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (in-depth interview)

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยเป็นการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ทั้งจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ทุติยภูมิ และข้อมูลจากสื่อออนไลน์
2. ประชุมกลุ่มย่อย โดยใช้รูปแบบสภากาแฟ (World Café) จำนวน 3 กลุ่ม โดยแบ่งกลุ่มตามประเด็นในการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาไทย ดังนี้
   - การเป็นตัวแทนของประชาชน และการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ
   - ความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภา และความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภา
   - การตรวจสอบฝ่ายบริหาร และการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ

   โดยจัดเวทีตามภูมิภาคต่าง ๆ 4 ภูมิภาค (ภาคเหนือ,ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้)
3. การประชุมกลุ่ม (Focus Group) โดยเป็นการตอบแบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ชำนาญการประจำตัวสมาชิกรัฐสภา
4. การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเป็นการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย สมาชิกรัฐสภา อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อดีตสมาชิกวุฒิสภา นักวิชาการ ภาคประชาสังคม สื่อมวลชน องค์กรอิสระ ผู้บริหาร หรืออดีตผู้บริหารวุฒิสภา อดีตผู้บริหารสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น

3.2 การประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้วยแบบสอบถาม

สำหรับการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาในขั้นตอนนี้ คณะผู้วิจัยได้ปรับปรุงเครื่องมือวิจัยจากแบบสอบถามในงานวิจัย เรื่อง สถาบันการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตย : ศึกษากรณีการดำเนินงานของรัฐสภาตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา (IPU)[19] ที่เคยใช้ในการศึกษาในปี 2555 ซึ่งเป็นการ

[19] สถาบันประปกเกล้า, **รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ สถาบันการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตย: ศึกษากรณีการดำเนินงานของรัฐสภาตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Union : IPU)**,กรุงเทพ: สถาบันพระปกเกล้า, 2555.

ประเมินผลรัฐสภาที่ประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา โดยได้เพิ่มได้มีการปรับปรุงแบบสอบถามให้สอดคล้องกับกลไกการดำเนินงานของรัฐสภาที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในส่วนที่เกี่ยวกับการได้มาซึ่งสมาชิกรัฐสภา ซึ่งกำหนดให้มีรัฐสภาประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้ง และสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหาตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในบทเฉพาะกาล และกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการตรากฎหมายที่กำหนดแนวนโยบายของการมีกฎหมายไว้ในรัฐธรรมนูญมาตรา 77 และบทบาทที่เพิ่มขึ้นของวุฒิสภาในการติดตามการปฏิรูปประเทศ โดยแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้น แบ่งออกเป็นสองส่วน ส่วนแรก เป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ จำนวน 4 ข้อ ส่วนที่สองเป็นแบบสอบถามการดำเนินงานของรัฐสภา 6 ด้าน โดยมีองค์ประกอบย่อยรวมทั้งสิ้น 34 องค์ประกอบย่อย ประกอบด้วยคำถามรวมทั้งสิ้น 89 ข้อ

รหัส	องค์ประกอบหลัก	จำนวนองค์ประกอบย่อย	จำนวนคำถาม
R	การเป็นตัวแทนของประชาชน	4	19
L	การทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ	5	16
O	การตรวจสอบฝ่ายบริหาร	5	15
T	ความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภา	8	14
A	ความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภา	5	10
I	การมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ	7	15

โดยองคประกอบหลักและองคประกอบยอยในการประเมินรัฐสภาทั้ง 6 ดาน โดยมีการกำหนดรหัสเพื่อความสะดวกในการแสดงสูตรการคำนวน ดังนี้

ตาราง 3.1 รหัสองคประกอบยอยและรหัสคำถามดานการเปนตัวแทนของประชาชน (รหัส R)

รหัส	**องค์ประกอบย่อย**	**รหัส**	**ข้อที่**	**ประเด็นคำถาม**
R1	ความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา	R11	1	สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยผู้แทนที่มีความหลากหลายด้านความคิดทางการเมืองในระดับใด ในด้านจุดยืนทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
		R12	2	สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยผู้แทนที่มีความหลากหลายด้านความคิดทางการเมืองในระดับใด ในด้านเป็นตัวแทนของพรรคการเมือง
		R13	3	สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยผู้แทนที่มีความหลากหลายด้านความคิดทางการเมืองในระดับใด ในด้านการเป็นตัวแทนกลุ่มอาชีพ
		R14	4	วุฒิสภาประกอบด้วยผู้แทนที่มีความหลากหลายด้านความคิดทางการเมืองในระดับใด ในด้านจุดยืนทางการเมืองของสมาชิกวุฒิสภา

รหัส	องค์ประกอบย่อย	รหัส	ข้อที่	ประเด็นคำถาม
		R15	5	วุฒิสภาประกอบด้วยผู้แทนที่มีความหลากหลายด้านความคิ ทางการเมือง ในระดับใด ในด้านการเป็นตัวแทนกลุ่มอาชีพ
		R16	6	สัดส่วนของสตรีและผู้มีความหลากหลายทางเพศในจำนว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดที่มี อยู่ในระดับใด
		R17	7	สัดส่วนของสตรี และผู้มีความหลากหลายทางเพศใน จำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดที่มี อยู่ในระดับใด
		R18	8	สัดส่วนของ ส.ส. ในสภาผู้แทนราษฎร ที่มาจากคนกลุ่ม เฉพาะ เช่น กลุ่มชาติพันธุ์ คนพิการ ฯลฯ อยู่ในระดับใด
		R19	9	สัดส่วนของ ส.ว. ในวุฒิสภาที่มาจากกลุ่มลักษณะเฉพาะ เช่น กลุ่มชาติพันธุ์ คนพิการฯลฯ อยู่ในระดับใด
		R110	10	กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลางมีโอกาสได้รับเลือกตั้งเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากเพียงใด
		R111	11	กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลางมีโอกาสได้รับการสรรหาเป็น สมาชิกวุฒิสภามากเพียงใด
R 2	บทบาทของพรรคการเมืองในการสร้างความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา	R21	12	พรรคการเมืองมีการจัดการภายในเพื่อให้เกิดความหลากหลายของคุณสมบัติของผู้แทนพรรคในสภาผู้แทนราษฎร ในระดับใด
R 3	ระบบและกลไกการบริหารจัดการของรัฐสภา เพื่อสร้างความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา	R31	15	รัฐสภามีกลไกในการบริหารจัดการในระดับใดที่ทำให้มั่นใจได้ว่าพรรคฝ่ายค้านหรือพรรคการเมืองขนาดเล็กตลอดจนสมาชิกพรรคเหล่านั้นทำหน้าที่ในรัฐสภาได้อย่างมีประสิทธิผล
		R32	16	รัฐสภาได้จัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานและแนวทางปฏิบัติที่เอื้อให้สมาชิกรัฐสภาทุกเพศทำงานร่วมกันได้ในระดับใด
		R33	17	สมาชิกรัฐสภา (ทั้ง ส.ส. และ ส.ว.) ทุกคนมีสิทธิแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรีในระดับใด
		R34	18	สมาชิกรัฐสภา (ทั้ง ส.ส. และ ส.ว.) ได้รับการปกป้องจากการแทรกแซงของการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร และกระบวนการทางกฎหมาย ในระดับใด
		R35	19	ประสิทธิผลของรัฐสภาในฐานะเป็นเวทีการอภิปรายแลกเปลี่ยนประเด็นความห่วงกังวลของประชาชนมีอยู่ในระดับใด
R 4	ความโปร่งใสในการได้มาของสมาชิกรัฐสภา	R41	13	กระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความโปร่งใสในระดับใด

รหัส	องค์ประกอบย่อย	รหัส	ข้อที่	ประเด็นคำถาม
		R42	14	กระบวนการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ที่รัฐธรรมนูญ 2560 กำหนดไว้ (ในบทเฉพาะกาล ระบุการได้มาของสมาชิกวุฒิสภา ให้มาจากการเลือกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จำนวน 200 คน และอีก 50 คน มาจากการเลือกกันเองในกลุ่มวิชาชีพ) มีความโปร่งใสในระดับใด

ตาราง 3.2 รหัสองคประกอบยอยและรหัสคำถามดานการทำหนาที่ดานนิติบัญญัติ (รหัส L)

รหัส	องค์ประกอบย่อย	รหัส	ข้อที่	ประเด็นคำถาม
L1	กรอบแนวคิด และกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมายในรัฐสภาและคณะกรรมาธิการ	L11	1	การอภิปรายให้ความเห็นต่อร่างกฎหมายในรัฐสภาสามารถทำได้อย่างกว้างขวางทั่วถึงในระดับใด
		L12	2	การพิจารณาร่างกฎหมายและการแปรญัตติในขั้นของกรรมาธิการสามารถกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับใด
		L13	11	รัฐสภามีความระมัดระวังและทำให้เชื่อมั่นได้ว่าได้กลั่นกรองกฎหมายโดยให้ความสำคัญกับความเท่าเทียมทางเพศในระดับใด
		L14	12	รัฐสภาได้กลั่นกรองกฎหมายโดยยึดความต้องการของประชาชนเป็นหลักในระดับใด
		L15	13	รัฐสภาได้กลั่นกรองกฎหมายโดยยึดตามแนวทางการปฏิรูปประเทศที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ในระดับใด
		L16	14	รัฐสภามีกระบวนการที่เอื้อต่อการให้ร่างกฎหมายที่เสนอโดยประชาชนเข้าสู่รัฐสภาได้โดยรวดเร็วในระดับใด
L2	การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย	L21	4	กระบวนการนิติบัญญัติมีความโปร่งใส และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมได้ในระดับใด
		L22	5	การดำเนินการของรัฐสภาในการจัดให้มีการวิเคราะห์ความจำเป็นและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการตรากฎหมายโดยการรับฟังความคิดเห็นอย่างรอบด้าน เป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็น สามารถดำเนินการได้ในระดับใด
		L23	6	การกำหนดจำนวนสมาชิกขั้นต่ำในการเสนอกฎหมายเข้าสู่สภา (20 คน) มีความเหมาะสมในระดับใด
L3		L31	7	รัฐสภาสามารถตรากฎหมายที่กระชับ ชัดเจน และเป็นที่เข้าใจได้ในระดับใด

รหัส	องค์ประกอบย่อย	รหัส	ข้อที่	ประเด็นคำถาม
	คุณลักษณะของกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภา	L32	8	กฎหมายที่ผ่านการกลั่นกรองจากรัฐสภาเกิดประโยชน์กับประชาชนโดยรวมอย่างทั่วถึงในระดับใด
		L33	9	กฎหมายที่รัฐสภาตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ เกิดประโยชน์กับประชาชนโดยรวมอย่างทั่วถึงในระดับใด
		L34	10	รัฐสภามีความระมัดระวังและทำให้เชื่อมั่นได้ว่ากฎหมายที่ประกาศใช้บังคับตั้งอยู่บนหลักสิทธิมนุษยชน ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ในระดับใด
L4	ขีดความสามารถของกรรมาธิการในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ	L41	3	กรรมาธิการมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตนในระดับใด
L5	กรอบระยะเวลาและงบประมาณในการตรากฎหมาย	L51	15	รัฐสภาใช้เวลาออกกฎหมายแต่ละฉบับมีความเหมาะสมในระดับใด
		L52	16	รัฐสภาใช้งบประมาณในการออกกฎหมายแต่ละฉบับเหมาะสมในระดับใด

ตาราง 3.3 รหัสองคประกอบยอยและรหัสคำถามดานการตรวจสอบฝายบริหาร (รหัส O)

รหัส	องค์ประกอบย่อย	รหัส	ข้อที่	ประเด็นคำถาม
O1	ระบบการได้มาซึ่งข้อมูลและการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร	O11	1	กระบวนการตั้งกระทู้ถามรัฐบาล การตอบกระทู้ของรัฐบาล และการได้มาซึ่งข้อมูลที่รัฐบาลส่งมอบให้มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบหรือไม่ มีรายละเอียดและทันการณ์ ในระดับใด
		O12	2	กรรมาธิการสามัญและวิสามัญมีการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารอย่างมีประสิทธิภาพในระดับใด
		O13	3	ระบบการให้บุคลากรและหน่วยงานเข้าไปชี้แจงมีความเหมาะสมในระดับใด
		O14	4	บุคลากรและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถเข้ามาชี้แจงให้ข้อมูลกับรัฐสภา โดยไม่มีการแทรกแซงนั้น มีประสิทธิภาพในระดับใด
		O15	5	สมาชิกรัฐสภาได้ให้เกียรติและปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับบุคลากรและผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้ามาชี้แจงในระดับใด
		O16	6	ระบบตรวจสอบการทำหน้าที่ของประธานรัฐสภาทั้งในระหว่างการทำงาน และระหว่างการประชุมมีความเหมาะสมในระดับใด

รหัส	องค์ประกอบย่อย	รหัส	ข้อที่	ประเด็นคำถาม
O2	ระบบและขั้นตอนการพิจารณาและตรวจสอบงบประมาณประจำปี	O21	7	รัฐสภาสามารถเข้าไปตรวจสอบการจัดทำงบประมาณแผ่นดินในทุกขั้นตอนได้ในระดับใด
O3	กระบวนการในการกลั่นกรองและตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระ	O31	8	รัฐสภาสามารถทำหน้าที่กลั่นกรองการแต่งตั้งรัฐมนตรีหรือบุคลากรฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในระดับใด
		O32	9	รัฐสภาสามารถทำหน้าที่กลั่นกรองการแต่งตั้งบุคลากรขององค์กรอิสระได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในระดับใด
O4	ความเป็นอิสระ และเอกเทศในการทำงานของรัฐสภาจากฝ่ายบริหาร	O41	10	รัฐสภามีความเป็นอิสระจากฝ่ายบริหารมากน้อยเพียงใด ในการปฏิบัติหน้าที่ที่อยู่ในเขตอำนาจของตน อาทิ การบริหารงบประมาณ บุคลากร การกำหนดวาระการประชุม ตารางเวลาการประชุม การแต่งตั้งบุคลากร
O5	ปัจจัยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกรัฐสภา	O51	11	ผู้ช่วยดำเนินงาน ผู้ปฏิบัติงานของสมาชิกรัฐสภา และผู้เชี่ยวชาญและผู้ชำนาญการของสมาชิกรัฐสภามีจำนวนเพียงพอต่อการทำงานของสมาชิกรัฐสภา ในระดับใด
		O52	12	โดยภาพรวม คุณสมบัติของผู้ช่วยดำเนินงาน ผู้ปฏิบัติงานของสมาชิกรัฐสภา และผู้เชี่ยวชาญและผู้ชำนาญการของสมาชิกรัฐสภามีความเหมาะสมในระดับใด
		O53	13	กระบวนการคัดเลือก / มาตรฐานการคัดเลือกผู้ช่วยดำเนินงาน ผู้ปฏิบัติงานของสมาชิกรัฐสภา และผู้เชี่ยวชาญและผู้ชำนาญการของสมาชิกรัฐสภา มีความเหมาะสมในระดับใด
		O54	14	ปัจจัยสนับสนุนส่งเสริมในการทำงานของสมาชิกรัฐสภาให้เกิดประสิทธิภาพ (เช่น งานวิจัย สารสนเทศ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ) มีความเหมาะสมในระดับใด
		O55	15	สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา มีทีมผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านที่สามารถให้ความเห็นต่อการดำเนินการเพื่อการตรวจสอบฝ่ายบริหารอย่างรวดเร็วทันการณ์ ในระดับใด

ตาราง 3.4 รหัสองคประกอบยอยและรหัสคำถามดานความโปรงใสและการเข่าถึงไดของรัฐสภา (รหัส T)

รหัส	องค์ประกอบย่อย	รหัส	ข้อที่	ประเด็นคำถาม
T1	การเปิดเผยข้อมูลผลการประชุมของรัฐสภา และคณะกรรมาธิการต่อสื่อสาธารณะ	T11	1	สื่อมวลชนและสาธารณะสามารถรับทราบผลการประชุมของรัฐสภาและคณะกรรมาธิการเพียงใด
T2	การมีเสรีภาพของสื่อในการเข้าถึงและนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและสมาชิกรัฐสภา	T22	2	สื่อมวลชนมีความเป็นอิสระในการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและสมาชิกรัฐสภา ในระดับใด
T3	การมีช่องทาง ความถี่ และความครอบคลุมของการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและกรรมาธิการ	T31	3	รัฐสภาให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาผ่านช่องทาง/สื่อต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพในระดับใด
		T32	5	ข้อมูลต่าง ๆ ที่รัฐสภาจัดทำให้ประชาชนตามข้อ 4 มีการนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ อย่างทั่วถึงในระดับใด
		T33	6	รัฐสภามีช่องทางที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาต่อสาธารณะเพียงพอในระดับใด
T4	รูปแบบ วิธีการ และภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลของรัฐสภา และกรรมาธิการ	T41	4	ข้อมูลต่าง ๆ ที่รัฐสภาจัดทำให้ประชาชนมีการใช้ภาษาและวิธีการสื่อสารที่กลุ่มต่าง ๆ สามารถเข้าใจได้ง่ายในระดับใด
T5	โอกาสและความสะดวกของประชาชนในการเสนอความคิดเห็น ปัญหาร้องทุกข์กับผู้แทนและกรรมาธิการโดยตรง	T51	8	ประชาชนในเขตเมือง สามารถเสนอความคิดเห็นและปัญหาโดยตรงกับผู้แทนได้ ในระดับใด
		T52	9	ประชาชนในเขตชนบท สามารถเสนอความคิดเห็นและปัญหาโดยตรงกับผู้แทนได้ในระดับใด
		T53	10	ประชาชนสามารถร้องทุกข์กับคณะกรรมาธิการของรัฐสภาได้สะดวกในระดับใด
T6	โอกาส ในการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลและความคิดเห็นในการพัฒนาและแก้ไขกฎหมาย	T61	11	ประชาชนทั่วไปมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการนิติบัญญัติโดยตรงในระดับใด อาทิ การริเริ่มเสนอกฎหมาย การลงประชามติ
		T62	12	รัฐสภาได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรงในขั้นตอนของการแปรญัตติในระดับใด
		T63	14	รัฐสภาได้เปิดโอกาสให้กลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย เข้ามาให้ข้อมูลประกอบการพิจารณากฎหมายอย่างเปิดเผยในระดับใด

รหัส	องค์ประกอบย่อย	รหัส	ข้อที่	ประเด็นคำถาม
T7	ความโปร่งใสและปลอดอิทธิพลของนักธุรกิจและกลุ่มผลประโยชน์	T71	13	รัฐสภามีการทำงานที่โปร่งใส ปลอดจากอิทธิพลของนักธุรกิจและผลประโยชน์ทางธุรกิจในระดับใด
T8	การดึงดูดให้เยาวชนสนใจงานของรัฐสภา	T81	7	รัฐสภาสามารถดึงดูดให้เยาวชนสนใจ/ใส่ใจในงานของรัฐสภาได้ในระดับใด

ตาราง 3.5 รหัสองคประกอบยอยและรหัสคำถามดานความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภา (รหัส A)

รหัส	องค์ประกอบย่อย	รหัส	ข้อที่	ประเด็นคำถาม
A1	ความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภาต่อประชาชนทั่วไป	A11	2	สมาชิกรัฐสภามีจิตสำนึกต่อประชาชนทั้งประเทศ มิใช่เฉพาะเขตเลือกตั้งของตน ในระดับใด
A2	ระบบรายงานตรวจสอบและลงโทษสมาชิกรัฐสภา กรณีมีพฤติกรรมผิดจริยธรรมหรือเข้าข่ายประโยชน์ทับซ้อน	A21	1	รัฐสภามีระบบการจัดการเพื่อให้สมาชิกรัฐสภารายงานการทำหน้าที่ในรัฐสภาต่อประชาชนในระดับใด
		A22	3	รัฐสภามีการตรวจสอบและลงโทษเมื่อสมาชิกรัฐสภาไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของรัฐสภาเพียงใด
		A23	4	รัฐสภามีกระบวนการที่มุ่งมั่นและโปร่งใส ระดับใด ในการป้องกันมิให้สมาชิกกระทำการที่มีผลประโยชน์ทับซ้อน
A3	ระบบการตรวจสอบให้เงินอุดหนุนพรรคการเมืองของ กกต.	A31	5	กระบวนการใช้เงินของพรรคการเมืองเพื่อให้การทำงานของสมาชิกพรรคทั้งที่เป็นสมาชิกรัฐสภาและมิได้เป็นสมาชิกรัฐสภาให้มีประสิทธิภาพ มีความเหมาะสมในระดับใด
		A32	6	กระบวนการตรวจสอบการใช้เงินของพรรคการเมือง และผู้สมัครเพื่อรักษาความเป็นอิสระในการดำเนินงานทางการเมืองของพรรคการเมือง และผู้สมัคร มีความเหมาะสมในระดับใด
A4	การสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐสภา	A41	7	เงินเดือน ค่าตอบแทน และสิทธิประโยชน์รวมจากการปฏิบัติงานที่สมาชิกรัฐสภาได้รับเป็นที่ยอมรับของสาธารณชนในระดับใด
		A42	8	รัฐสภาจัดให้มีการสำรวจความเชื่อมั่นของประชาชนต่อรัฐสภาอย่างเป็นระบบเพียงใด
		A43	9	รัฐสภามีข้อมูลพื้นฐานเพื่อแสดงถึงการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและรับผิดชอบมากน้อยเพียงใด เช่น สถิติการเข้าประชุมรัฐสภาและกรรมาธิการ สถิติการอภิปรายอย่างมีสาระน่าเชื่อถือของส.ส.แต่ละท่าน สถิติการประชุมและวาระการประชุมของสภาและกรรมาธิการ เป็นต้น

รหัส	องค์ประกอบย่อย	รหัส	ข้อที่	ประเด็นคำถาม
A5	การพัฒนาการเรียนรู้และเสริมสร้างขีดความสามารถของสมาชิกรัฐสภา	A51	10	กระบวนการพัฒนาสมาชิกรัฐสภา หรือการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของรัฐสภา เพื่อสร้างความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น การจัดสัมมนา อบรม ดูงาน เป็นต้น มีประสิทธิภาพและต่อเนื่องในระดับใด

ตาราง 3.6 รหัสองคประกอบยอยและรหัสคำถามดานการมีสวนรวมในนโยบายระหวางประเทศ (รหัส I)

รหัส	องค์ประกอบย่อย	รหัส	ข้อที่	ประเด็นคำถาม
I1	การได้มาข้อมูลและการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศระดับทวิภาคี และพหุภาคี	I11	1	รัฐสภาสามารถพิจารณาและมีส่วนสนับสนุนนโยบายด้านการต่างประเทศของรัฐบาลอย่างมีประสิทธิภาพ ในระดับใด
		I12	2	รัฐสภาเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานะและท่าทีการเจรจาของรัฐบาลกับองค์กรระดับภูมิภาคและระดับสากลอย่างเพียงพอและทันเวลาในระดับใด
I2	การมีส่วนร่วมในการสร้าพันธะด้านกฎหมายและการเงินระหว่างประเทศ	I21	3	รัฐสภามีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใดในการสร้างพันธะทางกฎหมายหรือพันธะทางการเงินระหว่างประเทศ
I3	บทบาทของรัฐสภาในการติดตามและตรวจสอบนโยบายและการปฏิบัติตามพันธะหรือข้อตกลงด้านความช่วยเหลือของประเทศ	I31	4	รัฐสภาจะสามารถรับประกันได้เพียงใดว่าพันธะกรณีระหว่างประเทศที่จัดทำขึ้นนั้น ว่าจะได้รับการนำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ
		I32	5	รัฐสภาจะสามารถทำหน้าที่อย่างได้ผลเพียงใด ในการตรวจสอบและสนับสนุนการจัดทำรายงานเกี่ยวกับพันธะกรณีระหว่างประเทศของรัฐบาลที่จะต้องนำเสนอต่อหน่วยงานระหว่างประเทศที่ทำหน้าที่ติดตามเรื่องดังกล่าว รวมถึงการให้การรับรองว่าจะมีการติดตามการดำเนินการตามข้อเสนอแนะของหน่วยงานระหว่างประเทศนั้นอย่างจริงจัง
		I33	6	รัฐสภาจะสามารถทำหน้าที่อย่างได้ผลเพียงใด ในการติดตามและตรวจสอบนโยบายการพัฒนาของรัฐบาล ไม่ว่าในฐานะเป็น “ประเทศผู้ให้”ความช่วยเหลือระหว่างประเทศ หรือ”ประเทศผู้รับ”ความช่วยเหลือระหว่างประเทศ
I4	บทบาทของรัฐสภาในการส่งเสริมการแก้ไข	I41	7	รัฐสภาได้ทำหน้าที่ตรวจสอบการส่งกองกำลังทหารไปยังต่างประเทศอย่างเข้มงวดในระดับใด

รหัส	องค์ประกอบย่อย	รหัส	ข้อที่	ประเด็นคำถาม
	ปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศและต่างประเทศ	I42	8	รัฐสภามีความกระตือรือร้นและจริงจังเพียงใด ในการทำหน้าที่ส่งเสริมการเจรจาเพื่อระงับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทั้งกรณีในประเทศและต่างประเทศ
I5	การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐสภาไทยและรัฐสภานานาชาติ	I51	9	รัฐสภามีความร่วมมือกับรัฐสภานานาชาติ ในระดับภูมิภาคและระดับโลกอย่างมีประสิทธิภาพในระดับใด
		I52	11	รัฐสภาได้มีการทำหน้าที่เชิงการทูตรัฐสภา เช่น การปฏิบัติตามธรรมเนียมปฏิบัติ กฎ ระเบียบขององค์การรัฐสภาต่างประเทศ การประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศ ความร่วมมือด้านประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน กฎหมาย เป็นต้น ตลอดจนการทำงานในเชิงระหว่างประเทศที่สอดรับกับฝ่ายบริหารในระดับใด
I6	ขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมด้านนโยบายระหว่างประเทศของรัฐสภา	I61	10	รัฐสภาสามารถทำหน้าที่กลั่นกรองนโยบายและการดำเนินการขององค์การระหว่างประเทศที่รัฐบาลให้การสนับสนุนด้านการเงิน บุคลากร และทรัพยากรอื่น ๆ ได้มากเพียงใด (หน่วยงานระหว่างประเทศ อาทิ องค์การสหประชาชาติธนาคารโลก กองทุนการเงินระหว่างประเทศ)
		I62	12	รัฐสภามีความสามารถเสนอหรือริเริ่มนโยบายด้านการต่างประเทศได้ในระดับใด เช่น ปัญหาแรงงานข้ามชาติ
		I63	15	รัฐสภามีกระบวนการพิจารณาเรื่องนโยบายต่างประเทศอย่างเหมาะสมในระดับใด (เช่น ระยะเวลา การพิจารณาผลประโยชน์ของประเทศ เป็นต้น)
I7	การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านนโยบายระหว่างประเทศ	I71	13	รัฐสภามีกลไกที่จะเอื้อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในนโยบายต่างประเทศในระดับใด
		I72	14	รัฐสภามีความโปร่งใสในการสนับสนุนนโยบายด้านการต่างประเทศในระดับใด

ในการประมวลผลการประเมิน คำถามต่าง ๆ เพื่อคำนวณคะแนน จะถูกจับกลุ่มรวมเป็นตัวชี้วัด (องค์ประกอบย่อย) และการแสดงผลการประเมินจะแสดงค่าคะแนนของมิติการประเมิน (องค์ประกอบหลัก) และตัวชี้วัด (องค์ประกอบย่อย) แต่จะไม่ลงรายละเอียดไปถึงค่าคะแนนของข้อคำถามแต่ละข้อ โดยสูตรการคำนวณค่าคะแนนขององค์ประกอบหลักทั้ง 6 ด้าน และองค์ประกอบย่อย ใช้ค่าคะแนนที่ได้จากคำถาม ซึ่งถูกแทนด้วยรหัสดังที่ปรากฏมีวิธีการคำนวณ ดังนี้

1) n หมายถึง จำนวนผู้ตอบแบบประเมินของแต่ละคำถาม

เช่น n_{R11} = จำนวนผู้ตอบแบบประเมินของคำถามรหัส R_{11}

2) ค่าคะแนนของคำถามแต่ละข้อ เช่น ค่าคะแนนของคำถามรหัส R_{11} ได้มาจากการหาค่าเฉลี่ย (mean) ตามจำนวนผู้ตอบ n_{R11}

สูตรการคำนวณค่าคะแนนขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยในการประเมินรัฐสภาทั้ง 6 ด้าน มีดังนี้

ด้านที่ 1 การเป็นตัวแทนของประชาชน (R)

$R = (R_1 + R_2 + R_3 + R_4) / 4$

$R_1 = [(R_{11}/n_{R11}) + (R_{12}/n_{R12}) + (R_{13}/n_{R13}) + (R_{14}/n_{R14}) + (R_{15}/n_{R15}) + (R_{16}/n_{R16}) + (R_{17}/n_{R17}) + (R_{18}/n_{R18}) + (R_{19}/n_{R19}) + (R_{110}/n_{R110}) + (R_{111}/n_{R111})/11$

$R_2 = R_{21}/n_{R21}$

$R_3 = [(R_{31}/n_{R31}) + (R_{32}/n_{R32}) + (R_{33}/n_{R33}) + (R_{34}/n_{R34}) + (R_{35}/n_{R35})/5$

$R_4 = [(R_{41}/n_{R41}) + (R_{42}/n_{R42})]/2$

ด้านที่ 2 การตรวจสอบฝ่ายบริหาร (O)

$O = (O_1 + O_2 + O_3 + O_4 + O_5) / 5$

$O_1 = [(O_{11}/n_{O11}) + (O_{12}/n_{O12}) + (O_{13}/n_{O13}) + (O_{14}/n_{O14}) + (O_{15}/n_{O15}) + (O_{16}/n_{O16})] / 6$

$O_2 = O_{21}/n_{O21}$

$O_3 = [(O_{31}/n_{O31}) + (O_{32}/n_{O32})]/2$

$O_4 = O_{41}/n_{O41}$

$O_5 = [(O_{51}/n_{O51}) + (O_{52}/n_{O52}) + (O_{53}/n_{O53}) + (O_{54}/n_{O54}) + (O_{55}/n_{O55})]/5$

ด้านที่ 3 การทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ (L)

$L = (L_1 + L_2 + L_3 + L_4 + L_5) / 5$

$L_1 = [(L_{11}/n_{L11}) + (L_{12}/n_{L12}) + (L_{13}/n_{L13}) + (L_{14}/n_{L14}) + (L_{15}/n_{L15}) + (L_{16}/n_{L16}) / 6$

$L_2 = [(L_{21} / n_{L21}) + (L_{22} / n_{L22}) + (L_{23} / n_{L23})] / 3$

$L_3 = [(L_{31} / n_{L31}) + (L_{32} / n_{L32}) + (L_{33} / n_{L33}) + (L_{34} / n_{L34})] / 4$

$L_4 = L_{41} / n_{L41}$

$L_5 = [(L_{51} / nL_{51}) + (L_{52} / n_{L52})] / 2$

ด้านที่ 4 ความโปรงใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภา (T)

$T = (T_1 + T_2 + T_3 + T_4 + T_5 + T_6 + T_7 + T_8) / 8$

$T_1 = T_{11} / n_{T11}$

$T_2 = T_{21} / n_{T21}$

$T_3 = [(T_{31} / n_{T31}) + (T_{32} / n_{T32}) + (T_{33} / n_{T33})] / 3$

$T_4 = T_{41} / n_{T41}$

$T_5 = [(T_{51} / n_{T51}) + (T_{52} / n_{T52}) + (T_{53} / n_{T53})] / 3$

$T_6 = [(T_{61} / n_{T61}) + (T_{62} / n_{T62}) + (T_{63} / n_{T63})] / 3$

$T_7 = T_{71} / n_{T71}$

$T_8 = T_{81} / n_{T81}$

ด้านที่ 5 ความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภา (A)

$A = (A_1 + A_2 + A_3 + A_4 + A_5) / 5$

$A_1 = A_{11} / n_{A11}$

$A_2 = [(A_{21} / n_{A21}) + (A_{22} / n_{A22}) + (A_{23} / n_{A23})] / 3$

$A_3 = [(A_{31} / n_{A31}) + (A_{32} / n_{A32})] /2$

$A_4 = [(A_{41} / n_{A41}) + (A_{42} / n_{A42}) + (A_3 / n_{A43})] / 3$

$A_5 = A_{51} / n_{A51}$

ด้านที่ 6 การมีสวนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ (I)

$I = (I_1 + I_2 + I_3 + I_4 + I_5 + I_6 + I_7) / 7$

$I_1 = [(I_{11} / n_{I11}) + (I_{12} / n_{I12})] / 2$

$I_2 = I_{21} / n_{I21}$

$I_3 = [(I_{31} / n_{I31}) + (I_{32} / n_{I32}) + (I_{33} / n_{I33})] / 3$

$I_4 = [(I_{41} / n_{I41}) + (I_{42} / n_{I42})] / 2$

$I_5 = [(I_{51} / n_{I51}) + (I_{52} / n_{I52})] / 2$

$I_6 = [(I_{61} / n_{I61}) + (I_{62} / n_{I62}) + (I_{63} / n_{I63})] / 3$

$I_7 = [(I_{71} / n_{I71}) + (I_{72} / n_{I72})] / 2$

กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 3 กลุ่ม โดยกลุ่มแรก เป็นกลุ่มเฉพาะ ประกอบด้วย อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการระดับสูง สื่อมวลชน ผู้แทนจากภาคประชาสังคม ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ สังคมศาสตร์ ผู้แทนจากภาคเอกชน

และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 16 คน และ กลุ่มที่สอง เป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ชำนาญการประจำตัวสมาชิกรัฐสภา จำนวน 7 คน และกลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มผู้แทนประชาชนในพื้นที่ที่คณะผู้วิจัยไปจัดประชุมกลุ่มในรูปแบบสภากาแฟ 4 ครั้ง ประกอบด้วย จังหวัดลำปาง สกลนคร สงขลา และระยอง จำนวน 103 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สำหรับการให้ค่าคะแนนในแบบสอบถามส่วนที่สอง กำหนดค่าคะแนนตามระดับความคิดเห็น ดังนี้

มากที่สุด	=	5 คะแนน
มาก	=	4 คะแนน
ปานกลาง	=	3 คะแนน
น้อย	=	2 คะแนน
น้อยที่สุด	=	1 คะแนน
ไม่มีเลย	=	0 คะแนน
ไม่ทราบ	=	ไม่นำมาคิดคะแนน

เมื่อได้ผลคะแนนในแต่ละด้านแล้ว การอธิบายค่าเฉลี่ยจะใช้เกณฑ์กำหนดระดับการดำเนินงานของรัฐสภา แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	0.00 – 1.00	=	ระดับการดำเนินงานต่ำมาก
คะแนนเฉลี่ย	1.01 – 2.00	=	ระดับการดำเนินงานต่ำ
คะแนนเฉลี่ย	2.01 – 3.00	=	ระดับการดำเนินงานปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.01 – 4.00	=	ระดับการดำเนินงานสูง
คะแนนเฉลี่ย	4.01 – 5.00	=	ระดับการดำเนินงานสูงมาก

3.3 การประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้วยการประชุมกลุ่มในรูปแบบสภากาแฟ (World Café)

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภา อาศัยการจัดประชุมกลุ่มในรูปแบบสภากาแฟ (World Café) ซึ่งเป็นเทคนิคการประชุมกลุ่มที่มุ่งเจาะลึกในรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจข้อมูลในระดับลึกมากขึ้น เพราะภายใต้กระบวนการนี้สมาชิกจะได้แสดงเหตุผลประกอบกับผลการประเมินที่ตนเองระบุ ซึ่งช่วยให้ทราบถึงเหตุและผลที่เป็นเบื้องหลัง ตลอดจนที่มาของผลการประเมินได้อย่างละเอียด การแบ่งกลุ่มย่อยจะให้ผู้เข้าร่วมประชุมกระจายไปตามกลุ่มย่อยต่าง ๆ แล้วหมุนเวียนสลับกลุ่มไปจนครบทุกกลุ่ม เป็นการเพิ่มโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นได้อย่างทั่วถึงในทุกประเด็น โดยมีรายละเอียดของขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. จัดการประชุมกลุ่มโดยใช้รูปแบบสภากาแฟ (World Café) โดยแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม ตามองค์ประกอบหลักในการประเมินรัฐสภา 6 ด้าน ดังนี้

   1) กลุ่มการเป็นตัวแทนของประชาชน และการทำหน้าที่นิติบัญญัติ

   2) กลุ่มการตรวจสอบฝ่ายบริหาร และการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ

   3) กลุ่มความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภา และความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภา

2. ในแต่ละกลุ่มจะจัดให้มีผู้เอื้อกระบวนการ (facilitators) ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกรัฐสภาจำนวนสองคน เป็นผู้นำการสนทนาและผู้จดบันทึกการสนทนา และมีการบันทึกภาพ/เสียงซึ่งจะเป็นประโยชน์ ในการสรุปประเด็นหลักที่สำคัญในการประเมินแต่ละด้าน
3. กำหนดระยะเวลาในการประชุมไว้ไม่เกิน 3 ชั่วโมง จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมกำหนดไว้ 20-30 คน เมื่อแบ่งกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มจะมีผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มละ 7-10 คน เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างทั่วถึงสำหรับกรอบเวลาประชุมกลุ่มย่อยกลุ่มละ 30 - 40 นาที และจัดแบบวงกลมเพื่อให้มีความรู้สึกเป็นกันเองแทนการนั่งเผชิญหน้า
4. ช่วงต้นของการประชุมกลุ่ม ผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมดรวมกันที่ห้องประชุมใหญ่ และให้ผู้เอื้อกระบวนการนำเสนอวิธีการตอบแบบประเมิน และวิธีการประชุมกลุ่มในรูปแบบสภากาแฟ
5. ให้เวลาผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ 15-20 นาทีในการตอบคำถามจากแบบสอบถาม เมื่อเสร็จสิ้นแล้วผู้เข้าร่วมประเมินสามารถเลือกเข้ากลุ่มตามอัธยาศัย
6. กำหนดเวลาประชุมกลุ่มย่อยกลุ่มละ 30-40 นาที เมื่อหมดเวลาให้ผู้เข้าร่วมประชุมเปลี่ยนกลุ่มหมุนเวียนไปจนครบ 3 กลุ่ม ระหว่างการประชุม ผู้เอื้อกระบวนการจะไม่ชี้นำความคิดเห็นไปในทางใดทางหนึ่ง แต่จะทำหน้าที่เพียงนำการสนทนาและกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างทั่วถึง
7. เมื่อผู้เข้าร่วมประชุมได้หมุนเวียนเข้าร่วมกลุ่มย่อยจนครบทั้ง 3 กลุ่มแล้ว ให้ผู้เข้าร่วมประชุมกลับมารวมกันในห้องประชุมใหญ่
8. ผู้เอื้อกระบวนการแต่ละกลุ่มสรุปประเด็นที่สำคัญจากการประเมินของผู้เข้าร่วมประชุม และเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
9. ผู้เข้าร่วมประชุมส่งแบบสอบถามที่ตอบแล้วคืนให้แก่ผู้เอื้อกระบวนการเพื่อเก็บรวบรวมเป็นข้อมูลสำหรับการประมวลผลในเชิงปริมาณต่อไป
10. ผู้เอื้อกระบวนการรวบรวมบันทึกการสนทนารวมถึงภาพและเสียงเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการประมวลผลในเชิงคุณภาพต่อไป

ภายหลังการเก็บข้อมูล ได้มีการบันทึกความคิดเห็นต่าง ๆ โดยใช้การจดบันทึกข้อมูลลงบนฟลิปชาร์ตทันทีและการบันทึกเสียง เพื่อทำการวิเคราะห์สรุปผลต่อไป

ทั้งนี้ ได้มีการดำเนินการจัดเวทีเพื่อสัมมนาประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภา 4 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2565 ณ โรงแรมทรีธารา จังหวัดลำปาง จำนวน 21 คน

ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2565 ณ โรงแรมโกลเด้นซิตี้ จังหวัดระยอง จำนวน 25 คน

ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2565 ณ โรงแรมดุสิต จังหวัดสกลนคร จำนวน 26 คน

ครั้งที่ 4 เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2565 ณ โรงแรมเดอะเบดเวเคชั่น จังหวัดสงขลา จำนวน 31 คน

3.4. การประชุมกลุ่ม (Focus Group)

เป็นประชุมกลุ่มระดมสมองโดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ชำนาญการประจำตัวสมาชิกรัฐสภา โดยให้ตอบแบบสอบถามพร้อมกับอภิปรายเหตุผลในการเลือกคำตอบและยืนยันความคิดเห็นในแต่ละข้อ และให้แสดงความเห็นในภาพรวม โดยมีการจัดการประชุมกลุ่มเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2565 ผ่านการประชุมออนไลน์

3.5 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

โดยเป็นการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย สมาชิกรัฐสภา อดีตสมาชิกรัฐสภา นักวิชาการ ภาคประชาสังคม สื่อมวลชน องค์กรอิสระ ผู้บริหาร หรืออดีตผู้บริหารวุฒิสภา ผู้บริหาร หรืออดีตผู้บริหารสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทำการตอบแบบประเมิน พร้อมกับซักถามถึงเหตุผลในการเลือกคำตอบและยืนยันความคิดเห็นในแต่ละข้อ และสุดท้ายให้ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความเห็นในภาพรวม โดยดำเนินการช่วงเดือน เมษายน-มิถุนายน 2565 ระหว่างการสัมภาษณ์ จะทำการบันทึกเสียงพร้อมการบันทึกความคิดเห็น และทำการถอดคำสัมภาษณ์ เพื่อทำการวิเคราะห์สรุปผลต่อไป

บทที่ 4
ผลการประเมินรัฐสภาตามกรอบแนวคิดของสหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Union: IPU)

หลังจากคณะผู้วิจัยได้ปรับปรุงชุดคำถามตามกรอบแนวคิดของสหภาพรัฐสภา(Inter-Parliamentary Union: IPU) ให้เหมาะสมกับรัฐสภา ก็ได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากกระบวนการจัดประชุมสภากาและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยทำการประเมินตามองค์ประกอบหลัก 6 ด้านตามที่กำหนดรายละเอียดไว้ในบทที่ 3 สามารถสรุปได้ ดังนี้

4.1 ผลการดำเนินงานของรัฐสภาโดยภาพรวมจากแบบสอบถาม

4.1.1 ผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาในภาพรวม

การประเมินการดำเนินงานของรัฐสภา ตามกรอบแนวคิดของสหภาพรัฐสภา 6 องค์ประกอบในภาพรวมเป็นไปดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาโดยภาพรวม

ด้านการประเมิน การดำเนินงานของรัฐสภา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	จำนวนผู้ตอบ
การเป็นตัวแทนของประชาชน (R)	2.50	0.80	73
การทำหน้าที่นิติบัญญัติ (L)	2.90	0.71	62
การตรวจสอบฝ่ายบริหาร (O)	2.90	0.68	62
ความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ (T)	2.76	0.80	76
ความสำนึกรับผิดชอบ (A)	2.55	0.83	64
การมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ (I)	2.93	0.82	45

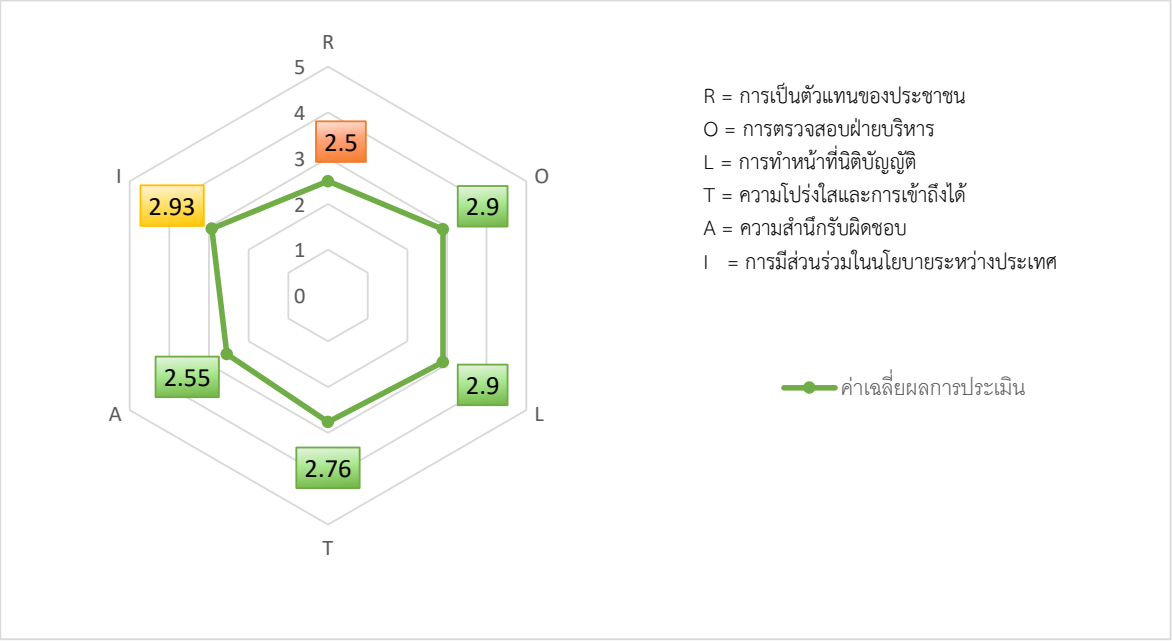

ภาพที่ 5 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาโดยภาพรวม

จากผลที่ได้สรุปได้ว่า การดำเนินงานของรัฐสภาอยู่ในระดับ**ปานกลางในทุกด้าน** โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า **ด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด** (ค่าเฉลี่ย 2.93, S.D. 0.82) รองลงมา คือ ด้านการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ (ค่าเฉลี่ย 2.90, S.D.) และด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ค่าเฉลี่ย 2.90) ตามด้วย ด้านความโปร่งใสและเข้าถึงได้ (ค่าเฉลี่ย 2.76) ด้านความสำนึกรับผิดชอบ (ค่าเฉลี่ย 2.55 และ**ด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด** (ค่าเฉลี่ย 2.50)

4.1.1.1 ผลการประเมินภาพรวมแยกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

การจำแนกข้อมูลกลุ่มตัวอย่างตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลนั้น มีการแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และกลุ่มตัวอย่างจากการสัมมนากลุ่มย่อย 4 ภาค (ภาคเหนือ, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ภาคกลาง และภาคใต้) โดยได้ผลดังนี้

*ตารางที่ 2 แสดง*ค่าเฉลี่ยผลการประเมินภาพรวมแยกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

องค์ประกอบหลัก	ผู้ทรงคุณวุฒิ			ภาคเหนือ			ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			ภาคกลาง			ภาคใต้		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
R	2.63	0.63	2	2.39	1.06	18	2.20	0.72	19	2.79	0.63	14	2.65	0.64	22
L	3.15	0.0	4	2.98	0.86	19	2.61	0.71	16	3.00	0.50	12	3.03	0.50	15
O	2.67	0.0	4	2.75	0.82	19	2.67	0.57	12	3.52	0.59	11	2.86	0.59	19
T	3.08	0.0	4	2.94	0.83	18	2.35	0.93	16	2.70	0.69	14	2.89	0.70	27
A	2.70	0.45	3	2.70	0.95	18	2.61	0.75	12	2.79	0.83	9	2.46	0.78	24
I	3.01	0.0	1	3.17	0.72	17	2.05	0.85	13	3.28	0.61	17	3.01	0.64	17

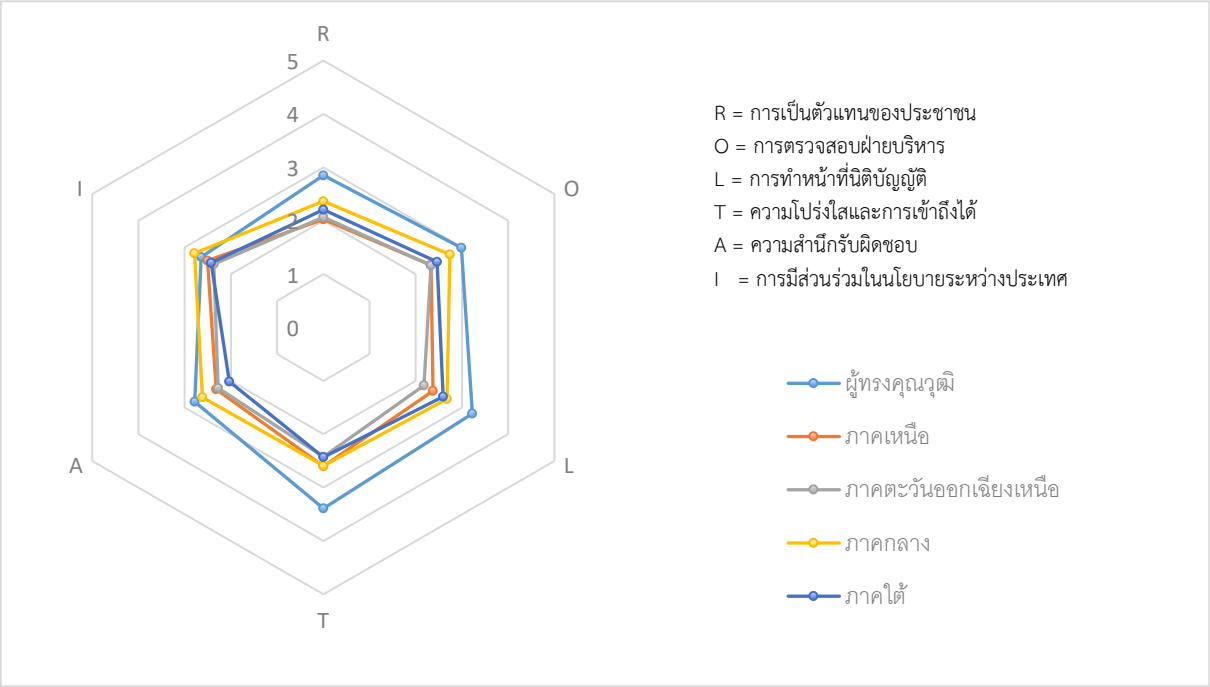

ภาพที่ 6 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินภาพรวมแยกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

4.1.1.2 ผลการประเมินภาพรวมแยกตามกลุ่มอายุ

การศึกษาจากการจำแนกข้อมูลกลุ่มตัวอย่างตามกลุ่มอายุของกลุ่มตัวอย่างนั้น แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่มอายุ ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยกว่า 55 ปี, กลุ่มตัวอย่างอายุ 55-65 ปี และกลุ่มตัวอย่างอายุมากกว่า 65 ปี โดยได้ผลดังนี้

*ตารางที่ 3 แสดง*ค่าเฉลี่ยผลการประเมินภาพรวมแยกตามกลุ่มอายุ

องค์ประกอบหลัก	น้อยกว่า 55 ปี			55-65 ปี			มากกว่า 65 ปี			Total		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้
R	2.66	0.60	24	2.43	0.79	30	2.43	1.10	13	2.51	0.79	67
L	2.83	0.81	20	2.94	0.52	21	2.99	0.69	16	2.92	0.67	57
O	2.94	0.66	18	2.66	0.65	27	3.22	0.65	13	2.87	0.68	58
T	2.93	0.68	31	2.48	0.78	26	2.94	0.86	12	2.76	0.77	69
A	2.62	0.55	22	2.36	0.96	25	2.84	0.77	12	2.56	0.80	59
I	3.01	0.59	21	2.94	0.71	25	2.99	0.93	12	2.98	0.71	58

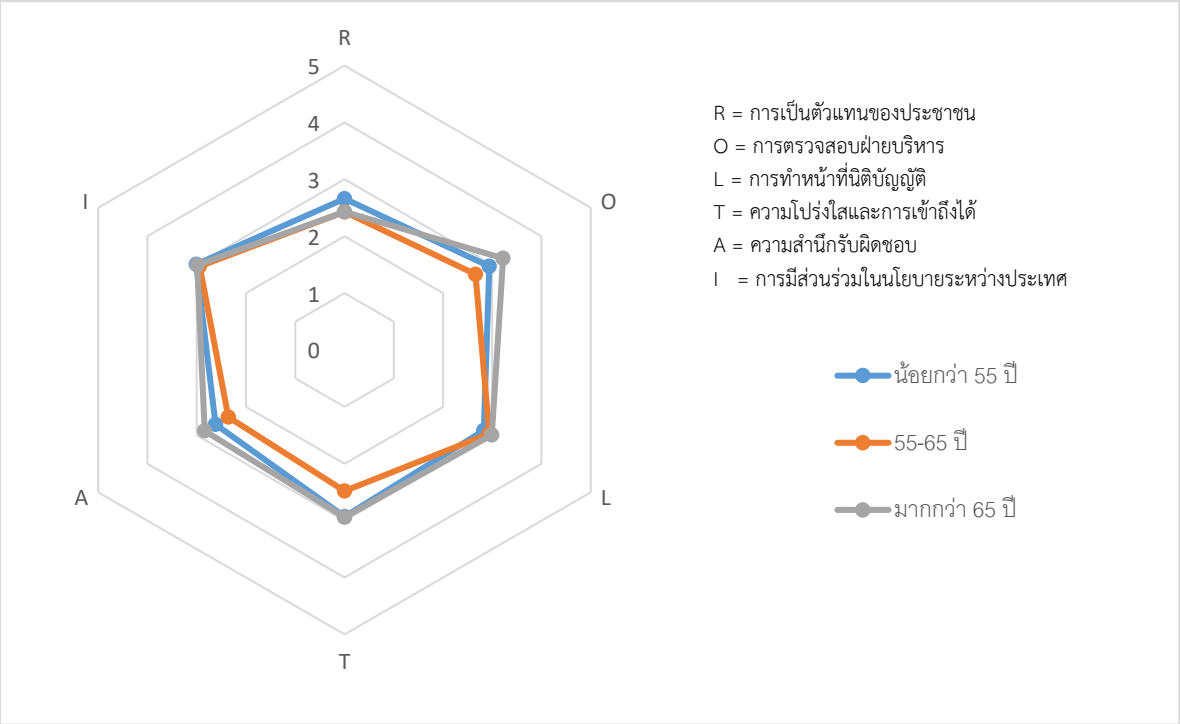

ภาพที่ 7 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินภาพรวมแยกตามกลุ่มอายุ

4.1.1.3 ผลการประเมินภาพรวมแยกตามระดับการศึกษา

การศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างตามระดับการศึกษา แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี, กลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี และกลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี โดยมีผลดังนี้

*ตารางที่ 4 แสดง*ค่าเฉลี่ยผลการประเมินภาพรวมแยกตามกลุ่มระดับการศึกษา

องค์ประกอบหลัก	ต่ำกว่าปริญญาตรี			ปริญญาตรี			สูงกว่าปริญญาตรี			Total		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
R	2.39	0.69	12	2.35	0.94	23	2.59	0.68	32	2.47	0.78	67
L	2.67	0.40	9	2.79	0.69	23	3.03	0.69	25	2.88	0.66	57
O	2.83	0.63	10	2.80	0.74	23	2.88	0.64	25	2.84	0.67	58
T	2.32	0.56	10	2.68	0.71	22	2.84	0.80	38	2.72	0.76	70
A	2.15	0.74	9	2.42	0.82	20	2.64	0.64	29	2.49	0.73	58
I	2.87	0.77	10	3.05	0.74	25	2.76	0.79	23	2.91	0.76	58

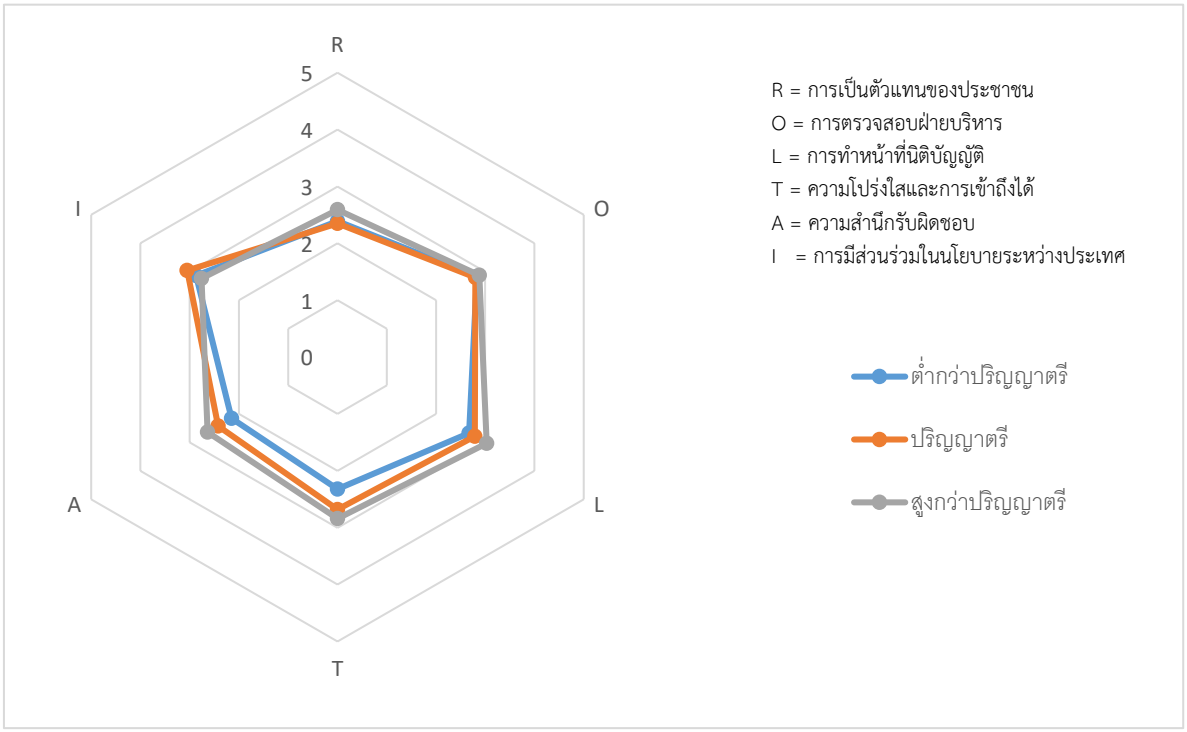

ภาพที่ 8 ผลการประเมินในภาพรวมแยกตามระดับการศึกษา

4.1.1.4 ผลการประเมินในภาพรวมแยกตามกลุ่มอาชีพ

การศึกษาจากการจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามกลุ่มอาชีพ แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักการเมืองและอดีตนักการเมือง, กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการ อดีตข้าราชการ และเจ้าหน้าที่องค์กรอิสระ, กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักวิชาการและสื่อมวลชน และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นภาคประชาสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคเอกชน ได้ผลดังนี้

*ตารางที่ 5 แสดง*ค่าเฉลี่ยผลการประเมินภาพรวมแยกตามกลุ่มอาชีพ

องค์ประกอบหลัก	นักการเมือง/ อดีตนักการเมือง			ข้าราชการ/อดีต ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ องค์กรอิสระ			นักวิชาการ/ สื่อมวลชน			ภาคประชาสังคม/ องค์กรพัฒนาเอกชน/ ภาคเอกชน			Total		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
R	2.45	1.28	10	2.74	0.66	11	2.56	0.54	19	2.34	0.78	25	2.49	0.79	65
L	2.99	0.92	10	3.05	0.39	8	3.00	0.66	16	2.73	0.61	23	2.90	0.66	57
O	2.84	1.04	11	2.84	0.54	7	2.82	0.63	19	2.88	0.55	20	2.84	0.68	57
T	2.65	0.98	10	2.83	0.52	9	3.01	0.65	25	2.45	0.82	25	2.73	0.78	69
A	2.48	1.11	9	2.36	0.52	8	2.74	0.61	19	2.36	0.77	22	2.51	0.76	58
I	3.29	0.99	9	2.90	0.46	9	2.80	0.85	17	2.87	0.72	23	2.92	0.77	58

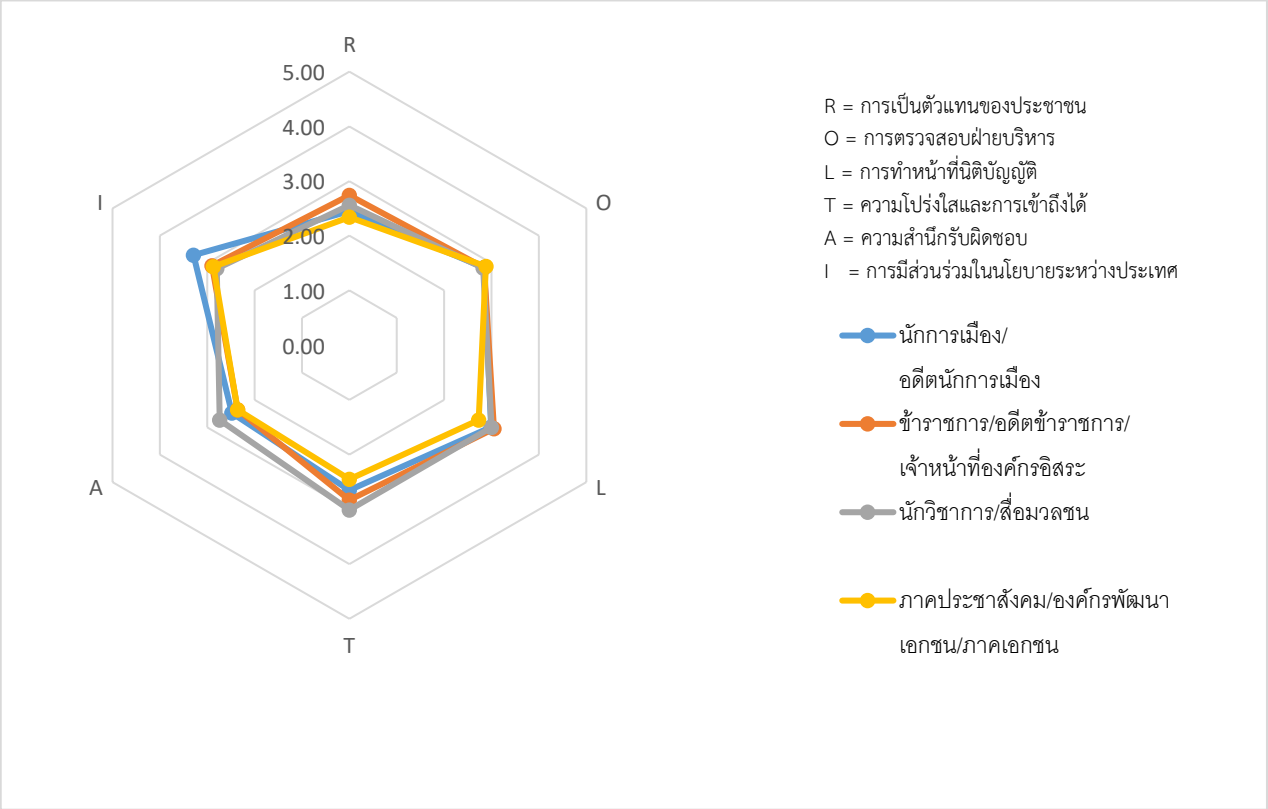

ภาพที่ 9 ผลการประเมินในภาพรวมแยกตามกลุ่มอาชีพ

4.1.2 ผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภารายด้าน

4.1.2.1 ผลการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความเป็นตัวแทนของประชาชน

การประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความเป็นตัวแทนของประชาชนนั้น จำแนกออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1. ความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา (R1)
2. บทบาทของพรรคการเมืองในการสร้างความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา (R2)
3. ระบบและกลไกการบริหารจัดการของรัฐสภา เพื่อสร้างความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา (R3)
4. ความโปร่งใสในการได้มาของสมาชิกรัฐสภา (R4)

ผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาโดยภาพรวม ในด้านความเป็นตัวแทนของประชาชน พบว่าอยู่ในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.50 จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 73 คน ทั้งนี้ในรายละเอียด ได้มีการแบ่งการจำแนกข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างผู้ประเมินออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล, จำแนกตามกลุ่มอายุ, จำแนกตามระดับการศึกษา และจำแนกตามกลุ่มอาชีพ

4.1.2.1.1 ผลการประเมินจำแนกตามกลุ่มข้อมูล

เมื่อวิเคราะห์ผลการศึกษาโดยการจำแนกข้อมูลกลุ่มตัวอย่างตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลนั้น มีการแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และกลุ่มตัวอย่างจากการสัมมนากลุ่มย่อย 4 ภาค (ภาคเหนือ, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ภาคกลาง และภาคใต้) สามารถจำแนกได้ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างผู้ทรงคุณวุฒิ

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านการเป็นตัวแทนของประชาชนอยู่ในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.63 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 4 ด้านแล้ว พบว่ามี 3 ด้านที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ได้แก่ ความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา (R1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.27 ระบบและกลไกการบริหารจัดการของรัฐสภา เพื่อสร้างความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา (R3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.55 และความโปร่งใสในการได้มาของสมาชิกรัฐสภา (R4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.00 ทั้งนี้ บทบาทของพรรคการเมืองในการสร้างความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา (R2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.75 ซึ่งถือเป็นค่าเฉลี่ยในระดับ "ต่ำ"

2. กลุ่มตัวอย่างภาคเหนือ

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความเป็นตัวแทนของประชาชนอยู่ในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.39 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 4 ด้านแล้ว พบว่าทั้ง 4 ด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ได้แก่ ความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา (R1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.39 บทบาทของพรรคการเมืองในการสร้างความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา (R2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.30ระบบและกลไกการบริหารจัดการของรัฐสภา เพื่อสร้างความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา (R3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.78 และความโปร่งใสในการได้มาของสมาชิกรัฐสภา (R4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.39

3. กลุ่มตัวอย่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความเป็นตัวแทนของประชาชนอยู่ในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.20 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 4 ด้านแล้ว พบว่ามี 3 ด้านที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ได้แก่ บทบาทของพรรคการเมืองในการสร้างความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา (R2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.24 ระบบและกลไกการบริหารจัดการของรัฐสภา เพื่อสร้างความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา (R3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.21 และความโปร่งใสในการได้มาของสมาชิกรัฐสภา (R4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.33 ส่วนด้านความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา (R1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.92 ซึ่งอยู่ในระดับ "ต่ำ"

4. กลุ่มตัวอย่างภาคกลาง

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความความเป็นตัวแทนของประชาชนอยู่ในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.79 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 4 ด้านแล้ว พบว่ามี 3 ด้านที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ได้แก่ ด้านความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา (R1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.52 บทบาทของพรรคการเมืองในการสร้างความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา (R2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.90

และความโปร่งใสในการได้มาของสมาชิกรัฐสภา (R4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.79 ส่วนระบบและกลไกการบริหารจัดการของรัฐสภา เพื่อสร้างความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา (R3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.09 ซึ่งอยู่ในระดับ “สูง”

5. กลุ่มตัวอย่างภาคใต้

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความเป็นตัวแทนของประชาชนอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.65 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 4 ด้านแล้ว พบว่ามี 3 ด้านที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ ด้านความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา (R1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.17บทบาทของพรรคการเมืองในการสร้างความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา (R2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.32 และความโปร่งใสในการได้มาของสมาชิกรัฐสภา (R4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.85 ส่วนระบบและกลไกการบริหารจัดการของรัฐสภา เพื่อสร้างความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา (R3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.08 ซึ่งอยู่ในระดับ “สูง”

*ตารางที่ 6 แสดง*ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภาด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน จำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

องค์ประกอบย่อย	ผู้ทรงคุณวุฒิ			ภาคเหนือ			ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			ภาคกลาง			ภาคใต้			Total		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
R1	-	-	-	2.39	0.90	21	1.92	0.62	24	2.51	0.63	21	2.17	0.50	29	2.23	0.69	95
R2	1.75	0.96	4	2.30	1.21	20	2.24	1.01	25	2.52	0.95	23	2.31	0.80	29	2.32	0.98	101
R3	2.55	0.57	4	2.31	1.04	20	2.21	0.90	22	2.90	0.84	16	2.82	1.41	26	2.55	1.11	88
R4	3.00	0.50	3	2.78	0.91	18	2.33	0.89	23	3.09	0.60	23	3.08	0.70	30	2.85	0.81	97
R	-	-	-	2.39	1.06	18	2.20	0.72	19	2.79	0.63	14	2.65	0.64	22	2.50	0.80	73

4.1.2.1.2 ผลการประเมินจำแนกตามกลุ่มอายุ

สำหรับการวิเคราะห์ผลการศึกษาจากการจำแนกข้อมูลกลุ่มตัวอย่างตามกลุ่มอายุของกลุ่มตัวอย่างนั้น แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่มอายุ ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยกว่า 55 ปี, กลุ่มตัวอย่างอายุ 55-65 ปี และกลุ่มตัวอย่างอายุมากกว่า 65 ปี พบว่า ทั้งสามกลุ่มอายุ มีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความโปร่งใสและเข้าถึงได้ของรัฐสภาในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 2.51

1. กลุ่มตัวอย่างอายุน้อยกว่า 55 ปี

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความเป็นตัวแทนของประชาชนอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.66 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 4 ด้านแล้ว พบว่าทั้ง 4 ด้าน มีผลการประเมินอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ ความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา (R1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.22 บทบาทของพรรคการเมืองในการสร้างความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา (R2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.33

ระบบและกลไกการบริหารจัดการของรัฐสภา เพื่อสร้างความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา (R3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.69 และความโปร่งใสในการได้มาของสมาชิกรัฐสภา (R4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.96

2. กลุ่มตัวอย่างอายุ 55-65 ปี

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความเป็นตัวแทนของประชาชนอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.43 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 4 ด้านแล้ว พบว่าทั้ง 4 ด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ ความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา (R1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.24 บทบาทของพรรคการเมืองในการสร้างความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา (R2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.39 ระบบและกลไกการบริหารจัดการของรัฐสภา เพื่อสร้างความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา (R3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.52และความโปร่งใสในการได้มาของสมาชิกรัฐสภา (R4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.77

3. กลุ่มตัวอย่างอายุมากกว่า 65 ปี

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความเป็นตัวแทนของประชาชนอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.51 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 4 ด้านแล้ว พบว่าทั้ง 4 ด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ ความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา (R1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.24 บทบาทของพรรคการเมืองในการสร้างความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา (R2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.36 ระบบและกลไกการบริหารจัดการของรัฐสภา เพื่อสร้างความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา (R3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.57 และความโปร่งใสในการได้มาของสมาชิกรัฐสภา (R4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.85

*ตารางที่ 7 แสดง*ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภาด้านความเป็นตัวแทนของประชาชน จำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มอายุ

องค์ประกอบย่อย	น้อยกว่า 55 ปี			55-65 ปี			มากกว่า 65 ปี			Total		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
R1	2.22	0.52	36	2.24	0.65	35	2.29	0.92	17	2.24	0.66	88
R2	2.33	0.90	39	2.39	0.90	33	2.33	1.28	18	2.36	0.97	90
R3	2.69	0.82	31	2.52	1.47	31	2.45	1.01	16	2.57	1.14	78
R4	2.96	0.78	37	2.77	0.65	30	2.79	0.96	19	2.85	0.78	86
R	2.66	0.60	24	2.43	0.79	30	2.43	1.10	13	2.51	0.79	67

4.1.2.1.3 ผลการประเมินจำแนกตามระดับการศึกษา

เมื่อวิเคราะห์ผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างตามระดับการศึกษา แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี, กลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี และกลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี ในภาพรวมพบว่ามีผลการประเมิน

รัฐสภาด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้อยู่ในระดับ “ปานกลาง” โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.47 โดยจำแนกในรายละเอียดตามกลุ่มตัวอย่างได้ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความเป็นตัวแทนของประชาชนอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.39 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 4 ด้านแล้ว พบว่าทั้ง 4 ด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ ความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา (R1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.27 บทบาทของพรรคการเมืองในการสร้างความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา (R2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.47 ระบบและกลไกการบริหารจัดการของรัฐสภา เพื่อสร้างความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา (R3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.26 และความโปร่งใสในการได้มาของสมาชิกรัฐสภา (R4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.62

2. กลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความเป็นตัวแทนของประชาชนอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.35 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 4 ด้านแล้ว พบว่าทั้ง 4 ด้าน มีผลการประเมินอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ ความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา (R1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.26 บทบาทของพรรคการเมืองในการสร้างความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา (R2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.26 ระบบและกลไกการบริหารจัดการของรัฐสภา เพื่อสร้างความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา (R3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.44 และความโปร่งใสในการได้มาของสมาชิกรัฐสภา (R4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.75

3. กลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความเป็นตัวแทนของประชาชนอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.59 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 4 ด้านแล้ว พบว่ามี 3 ด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ ความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา (R1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.13 บทบาทของพรรคการเมืองในการสร้างความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา (R2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.20 ระบบและกลไกการบริหารจัดการของรัฐสภา เพื่อสร้างความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา (R3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.70 ส่วนด้านความโปร่งใสในการได้มาของสมาชิกรัฐสภา (R4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.01 ซึ่งอยู่ในระดับ “สูง”

*ตารางที่ 8 แสดง*ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภาด้านความเป็นตัวแทนของประชาชน จำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มระดับการศึกษา

องค์ประกอบย่อย	ต่ำกว่าปริญญาตรี			ปริญญาตรี			สูงกว่าปริญญาตรี			Total		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
R1	2.27	0.54	14	2.26	0.60	32	2.13	0.74	43	2.20	0.66	89
R2	2.47	0.91	15	2.26	1.02	34	2.20	0.94	45	2.27	0.96	94
R3	2.27	0.77	15	2.44	1.55	29	2.70	0.80	37	2.53	1.12	81
R4	2.62	0.71	16	2.75	0.80	32	3.01	0.73	41	2.85	0.77	89
R	2.39	0.69	12	2.35	0.94	23	2.59	0.68	32	2.47	0.78	67

4.1.2.1.4 ผลการประเมินจำแนกตามกลุ่มอาชีพ

เมื่อวิเคราะห์ผลการศึกษาจากการจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามกลุ่มอาชีพ แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักการเมืองและอดีตนักการเมือง, กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการอดีตข้าราชการ และเจ้าหน้าที่องค์กรอิสระ, กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักวิชาการและสื่อมวลชน และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นภาคประชาสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคเอกชน ในภาพรวมพบว่ามีผลการประเมินรัฐสภาด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้อยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.49 โดยจำแนกในรายละเอียดตามกลุ่มตัวอย่างได้ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักการเมืองและอดีตนักการเมือง

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความเป็นตัวแทนของประชาชนอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.45 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 4 ด้านแล้ว พบว่าทั้งหมดมีผลการประเมินอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ ความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา (R1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.53 บทบาทของพรรคการเมืองในการสร้างความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา (R2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.83 ระบบและกลไกการบริหารจัดการของรัฐสภา เพื่อสร้างความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา (R3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.32และความโปร่งใสในการได้มาของสมาชิกรัฐสภา (R4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.45

2. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการ อดีตข้าราชการ และเจ้าหน้าที่องค์กรอิสระ

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความเป็นตัวแทนของประชาชนอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.74 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 4 ด้านแล้ว พบว่ามี 3 ด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ ความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา (R1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.39 บทบาทของพรรคการเมืองในการสร้างความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา (R2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.69 ระบบและกลไกการบริหารจัดการของรัฐสภา เพื่อสร้างความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในการทำหน้าที่ของ

สมาชิกรัฐสภา (R3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.95 ส่วนด้านความโปร่งใสในการได้มาของสมาชิกรัฐสภา (R4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.04 ซึ่งอยู่ในระดับ “สูง”

3. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักวิชาการและสื่อมวลชน

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความเป็นตัวแทนของประชาชนอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.56 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 4 ด้านแล้ว พบว่ามี 3 ด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ ความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา (R1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.12 บทบาทของพรรคการเมืองในการสร้างความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา (R2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.12 ระบบและกลไกการบริหารจัดการของรัฐสภา เพื่อสร้างความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา (R3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.58 ส่วนด้านความโปร่งใสในการได้มาของสมาชิกรัฐสภา (R4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.05 ซึ่งอยู่ในระดับ “สูง”

4. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นภาคประชาสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคเอกชน

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความเป็นตัวแทนของประชาชนอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.34 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 4 ด้านแล้ว พบว่าทั้งหมดมีผลการประเมินอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ ความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา (R1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.09 บทบาทของพรรคการเมืองในการสร้างความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา (R2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.06 ระบบและกลไกการบริหารจัดการของรัฐสภา เพื่อสร้างความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา (R3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.45 และความโปร่งใสในการได้มาของสมาชิกรัฐสภา (R4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.46

*ตารางที่ 9 แสดง*ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภาด้านความเป็นตัวแทนของประชาชน จำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มอาชีพ

องค์ประกอบย่อย	นักการเมือง/อดีตนักการเมือง			ข้าราชการ/อดีตข้าราชการ/เจ้าหน้าที่องค์กรอิสระ			นักวิชาการ/สื่อมวลชน			ภาคประชาสังคม/องค์กรพัฒนาเอกชน/ภาคเอกชน			Total		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
R1	2.53	1.06	12	2.39	0.58	14	2.12	0.61	29	2.09	0.58	32	2.21	.68	87
R2	2.83	1.27	12	2.69	1.03	13	2.12	0.78	33	2.06	0.91	34	2.27	0.97	92
R3	2.32	1.25	12	2.95	0.85	12	2.58	0.57	25	2.45	1.47	30	2.54	1.13	79
R4	2.75	1.03	10	3.04	0.50	14	3.05	0.72	29	2.66	0.81	34	2.86	0.78	87
R	2.45	1.28	10	2.74	0.66	11	2.56	0.54	19	2.34	0.78	25	2.49	0.79	65

4.1.2.2 ผลการดำเนินงานของรัฐสภาด้านการทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ

การประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาด้านการทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัตินั้น จำแนกออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่

1. กรอบแนวคิด และกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมายในรัฐสภา และคณะกรรมาธิการ (L1)
2. การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย (L2)
3. คุณลักษณะของกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภา (L3)
4. ขีดความสามารถของกรรมาธิการในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ (L4)
5. กรอบระยะเวลาและงบประมาณในการตรากฎหมาย (L5)

ผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาโดยภาพรวม ในด้านการทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ พบว่าอยู่ในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.90 จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 63 คน ทั้งนี้ ในรายละเอียด ได้มีการจำแนกข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างผู้ประเมินออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล, จำแนกตามกลุ่มอายุ, จำแนกตามระดับการศึกษา และจำแนกตามกลุ่มอาชีพ

4.1.2.2.1 ผลการประเมินจำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

เมื่อวิเคราะห์ผลการศึกษาโดยการจำแนกข้อมูลกลุ่มตัวอย่างตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลนั้น มีการแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และกลุ่มตัวอย่างจากการสัมมนากลุ่มย่อย 4 ภาค (ภาคเหนือ, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ภาคกลาง และภาคใต้) สามารถจำแนกได้ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างผู้ทรงคุณวุฒิ

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านการทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติอยู่ในระดับ **"สูง"** โดยมีค่าเฉลี่ยถึง 3.15 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 ด้านแล้ว พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ *กรอบแนวคิด และกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมายในรัฐสภา และคณะกรรมาธิการ (L1)* อยู่ในระดับ "สูง" มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.33ตามด้วย *การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย(L2)* มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.00 และ *ขีดความสามารถของกรรมาธิการในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ(L4)* มีค่าเฉลี่ยที่ 3.0 เช่นกัน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ได้แก่ *คุณลักษณะของกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภา (L3)* มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.50, ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ "ต่ำ" ได้แก่ *กรอบระยะเวลาและงบประมาณในการตรากฎหมาย (L5)* มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.83

2. กลุ่มตัวอย่างภาคเหนือ

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านการทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติอยู่ในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.98 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 ด้านแล้ว พบว่า 4 ด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ได้แก่ กรอบแนวคิด และกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมายในรัฐสภาและคณะกรรมาธิการ (L1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.84 การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย (L2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.77 คุณลักษณะของกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภา (L3) มีค่าเฉลี่ย 2.84 กรอบระยะเวลาและงบประมาณในการตรากฎหมาย(L5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.68 ส่วน ขีดความสามารถของกรรมาธิการในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ(L4) มีค่าเฉลี่ยในระดับ "สูง" ที่ 3.25

3. กลุ่มตัวอย่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านการทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.61 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 ด้านแล้ว พบว่าทุกด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ กรอบแนวคิด และกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมายในรัฐสภาและคณะกรรมาธิการ (L1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.42 การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย (L2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.43 คุณลักษณะของกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภา (L3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.47 ขีดความสามารถของกรรมาธิการในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ (L4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.72 และกรอบระยะเวลาและงบประมาณในการตรากฎหมาย (L5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.74

4. กลุ่มตัวอย่างภาคกลาง

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านการทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.00 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 ด้านแล้ว พบว่า 4 ด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ กรอบแนวคิด และกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมายในรัฐสภาและคณะกรรมาธิการ (L1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.81 การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย (L2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.92 คุณลักษณะของกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภา (L3) มีค่าเฉลี่ย 2.73 กรอบระยะเวลาและงบประมาณในการตรากฎหมาย(L5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.66 ส่วน ขีดความสามารถของกรรมาธิการในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ(L4) มีค่าเฉลี่ยในระดับ “สูง” ที่ 3.05

5. กลุ่มตัวอย่างภาคใต้

พบว่ามีเป็นภาคเดียวที่ผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านการทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติอยู่ในระดับ **“สูง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.03 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 ด้านแล้ว พบว่ามีถึง 3 ด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับ “สูง” ได้แก่ กรอบแนวคิด และกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมายในรัฐสภา และคณะกรรมาธิการ (L1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.15 คุณลักษณะของกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภา (L3) มีค่าเฉลี่ย 3.01 ขีดความสามารถของกรรมาธิการในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ(L4) มีค่าเฉลี่ย 3.40 ส่วนอีก 2 มีค่าเฉลี่ยในระดับ “ปานกลาง”ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย(L2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.81 และกรอบระยะเวลาและงบประมาณในการตรากฎหมาย(L5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.44

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภาด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน จำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

องค์ประกอบย่อย	ผู้ทรงคุณวุฒิ			ภาคเหนือ			ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			ภาคกลาง			ภาคใต้			Total		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
L1	3.33	-	1	2.84	1.49	21	2.42	0.86	20	2.81	0.66	22	3.15	0.89	26	2.84	1.02	90
L2	3.00	0.67	3	2.77	1.00	19	2.43	0.85	23	2.92	0.99	20	2.81	0.66	24	2.73	0.87	89
L3	2.50	0.25	3	2.84	0.92	19	2.47	0.83	22	2.73	0.79	16	3.01	0.66	22	2.75	0.80	82
L4	3.00	0.82	4	3.25	1.02	20	2.72	1.02	25	3.05	0.86	21	3.40	0.76	25	3.09	0.93	95
L5	1.83	1.04	3	2.68	0.86	20	2.74	0.66	17	2.66	0.69	19	2.44	0.68	25	2.58	0.74	84
L	3.15	-	1	2.98	0.86	18	2.61	0.71	16	3.00	0.50	12	3.03	0.50	15	2.90	0.68	62

4.1.2.2.2 ผลการประเมินแยกตามกลุ่มอายุ

สำหรับการวิเคราะห์ผลการศึกษาจากการจำแนกข้อมูลกลุ่มตัวอย่างตามกลุ่มอายุของกลุ่มตัวอย่างนั้น แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่มอายุ ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยกว่า 55 ปี, กลุ่มตัวอย่างอายุ 55-65 ปี และกลุ่มตัวอย่างอายุมากกว่า 65 ปี พบว่า ทั้งสามกลุ่มอายุ มีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความโปร่งใสและเข้าถึงได้ของรัฐสภาในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 2.92

1. กลุ่มตัวอย่างอายุน้อยกว่า 55 ปี

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านการทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติอยู่ในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.83 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 ด้านแล้ว พบว่า 4 ด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ได้แก่ กรอบแนวคิด และกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมายในรัฐสภาและคณะกรรมาธิการ (L1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.98 การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย (L2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.90 คุณลักษณะของกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภา (L3) มีค่าเฉลี่ย 2.75 กรอบระยะเวลาและงบประมาณในการตรากฎหมาย (L5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.58 ส่วนขีดความสามารถของกรรมาธิการในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ (L4) มีค่าเฉลี่ยในระดับ "สูง" ที่ 3.19

2. กลุ่มตัวอย่างอายุ 55-65 ปี

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านการทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติอยู่ในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.94 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 ด้านแล้ว พบว่า 4 ด้าน มีผลการประเมินอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ได้แก่ กรอบแนวคิด และกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมายในรัฐสภาและคณะกรรมาธิการ (L1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.64 การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย (L2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.54 คุณลักษณะของกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภา (L3) มีค่าเฉลี่ย 2.69

กรอบระยะเวลาและงบประมาณในการตรากฎหมาย(L5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.63 ส่วน ขีดความสามารถของกรรมาธิการในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ(L4) มีค่าเฉลี่ยในระดับ “สูง” ที่ 3.10

3. กลุ่มตัวอย่างอายุมากกว่า 65 ปี

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านการทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.99 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 ด้านแล้ว พบว่าทุกด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ กรอบแนวคิด และกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมายในรัฐสภา และคณะกรรมาธิการ (L1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.95 การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย(L2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.72 คุณลักษณะของกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภา(L3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.93 ขีดความสามารถของกรรมาธิการในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ(L4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.00 และกรอบระยะเวลาและงบประมาณในการตรากฎหมาย (L5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.67

*ตารางที่ 11 แสดง*ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภาด้านการทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ จำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มอายุ

องค์ประกอบย่อย	น้อยกว่า 55 ปี			55-65 ปี			มากกว่า 65 ปี			Total		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
L1	2.98	1.10	35	2.64	1.06	29	2.95	0.76	18	2.85	1.02	82
L2	2.90	0.88	34	2.54	0.80	29	2.72	0.96	18	2.73	0.88	81
L3	2.75	0.80	28	2.69	0.70	26	2.93	0.87	18	2.77	0.78	72
L4	3.19	0.95	36	3.10	0.88	30	3.00	1.03	18	3.12	0.94	84
L5	2.58	0.72	32	2.63	0.70	27	2.67	0.80	18	2.62	0.72	77
L	2.83	0.81	20	2.94	0.52	21	2.99	0.69	16	2.92	0.67	57

4.1.2.2.3 ผลการประเมินแยกตามระดับการศึกษา

เมื่อวิเคราะห์ผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างตามระดับการศึกษา แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี, กลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี และกลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี ในภาพรวมพบว่ามีผลการประเมินรัฐสภาด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้อยู่ในระดับ “ปานกลาง” โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.88 โดยจำแนกในรายละเอียดตามกลุ่มตัวอย่างได้ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านการทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.67 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 ด้านแล้ว พบว่าทุกด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ กรอบแนวคิด และกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมายในรัฐสภา

และคณะกรรมาธิการ (L1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.68 การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย (L2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.35 คุณลักษณะของกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภา (L3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.58 ขีดความสามารถของกรรมาธิการในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ(L4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.82 และกรอบระยะเวลา และงบประมาณในการตรากฎหมาย(L5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.55

2. กลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านการทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.79 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 ด้านแล้ว พบว่าทุกด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ กรอบแนวคิด และกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมายในรัฐสภาและคณะกรรมาธิการ (L1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.75 การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย (L2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.70 คุณลักษณะของกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภา (L3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.59 ขีดความสามารถของกรรมาธิการในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ (L4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.97 และกรอบระยะเวลาและงบประมาณในการตรากฎหมาย (L5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.39

3. กลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านการทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.88 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 ด้านแล้ว พบว่า 4 ด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ กรอบแนวคิด และกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมายในรัฐสภา และคณะกรรมาธิการ (L1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.81 การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย(L2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.68 คุณลักษณะของกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภา(L3) มีค่าเฉลี่ย 2.74 กรอบระยะเวลาและงบประมาณในการตรากฎหมาย(L5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.56 ส่วน ขีดความสามารถของกรรมาธิการในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ(L4) มีค่าเฉลี่ยในระดับ “สูง” ที่ 3.08

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภาด้านการทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ จำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มระดับการศึกษา

องค์ประกอบย่อย	ต่ำกว่าปริญญาตรี			ปริญญาตรี			สูงกว่าปริญญาตรี			Total		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
L1	2.68	0.71	15	2.75	1.38	30	2.91	0.76	38	2.81	1.01	83
L2	2.35	0.61	16	2.70	0.89	28	2.80	0.88	40	2.68	0.84	84
L3	2.58	0.65	13	2.59	0.83	30	2.95	0.73	32	2.74	0.77	75
L4	2.82	0.95	17	2.97	0.86	32	3.28	0.91	39	3.08	0.91	88
L5	2.55	0.61	11	2.39	0.84	31	2.72	0.66	37	2.56	0.74	79
L	2.67	0.40	9	2.79	0.69	23	3.03	0.69	25	2.88	0.66	57

4.1.2.2.4 ผลการประเมินแยกตามกลุ่มอาชีพ

เมื่อวิเคราะห์ผลการศึกษาจากการจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามกลุ่มอาชีพ แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักการเมืองและอดีตนักการเมือง, กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการ อดีตข้าราชการ และเจ้าหน้าที่องค์กรอิสระ, กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักวิชาการและสื่อมวลชน และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นภาคประชาสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคเอกชน ในภาพรวมพบว่ามีผลการประเมินรัฐสภาด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้อยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.49 โดยจำแนกในรายละเอียดตามกลุ่มตัวอย่างได้ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักการเมืองและอดีตนักการเมือง

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านการทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.99 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 ด้านแล้ว พบว่า 4 ด้าน มีผลการประเมินอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ กรอบแนวคิด และกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมายในรัฐสภา และคณะกรรมาธิการ (L1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.93 คุณลักษณะของกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภา (L3) มีค่าเฉลี่ย 2.82 ขีดความสามารถของกรรมาธิการในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ (L4) มีค่าเฉลี่ยที่ 2.92 กรอบระยะเวลาและงบประมาณในการตรากฎหมาย (L5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.68 ส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย (L2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.07 ซึ่งอยู่ในระดับ “สูง”

2. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการ อดีตข้าราชการ และเจ้าหน้าที่องค์กรอิสระ

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านการทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติอยู่ในระดับ **“สูง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.05 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 ด้านแล้ว พบว่า 2 ด้านที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับ “สูง” ได้แก่ กรอบแนวคิด และกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมายในรัฐสภา และคณะกรรมาธิการ (L1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.32 และ ขีดความสามารถของกรรมาธิการในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ (L4) มีค่าเฉลี่ยถึง 3.46 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับ “ปานกลาง” มี 3 ด้าน คือ ส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย (L2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.83 คุณลักษณะของกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภา (L3) มีค่าเฉลี่ย 2.90 กรอบระยะเวลาและงบประมาณในการตรากฎหมาย (L5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.55

3. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักวิชาการและสื่อมวลชน

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านการทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.00 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 ด้านแล้ว พบว่า 4 ด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ กรอบแนวคิด และกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมายในรัฐสภาและคณะกรรมาธิการ (L1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.94 การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย (L2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.80 คุณลักษณะของกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภา (L3) มีค่าเฉลี่ย 2.77 กรอบระยะเวลาและงบประมาณในการตรากฎหมาย (L5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.65 ส่วน ขีดความสามารถของกรรมาธิการในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ (L4) มีค่าเฉลี่ยในระดับ “สูง” ที่ 3.17

4. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นภาคประชาสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคเอกชน

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านการทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.73 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 ด้านแล้ว พบว่าทุกด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ กรอบแนวคิด และกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมายในรัฐสภาและคณะกรรมาธิการ (L1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.47 การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย (L2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.46 คุณลักษณะของกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภา (L3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.66 ขีดความสามารถของกรรมาธิการในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ (L4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.94 และกรอบระยะเวลาและงบประมาณในการตรากฎหมาย (L5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.48

*ตารางที่ 13 แสดง*ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภาด้านการทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ จำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มอาชีพ

องค์ประกอบย่อย	นักการเมือง/อดีตนักการเมือง			ข้าราชการ/อดีตข้าราชการ/เจ้าหน้าที่องค์กรอิสระ			นักวิชาการ/สื่อมวลชน			ภาคประชาสังคม/องค์กรพัฒนาเอกชน/ภาคเอกชน			Total		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
L1	2.93	1.45	12	3.32	1.43	12	2.94	0.63	26	2.47	0.83	32	2.81	1.02	82
L2	3.07	1.00	10	2.83	0.89	12	2.80	0.77	27	2.46	0.86	33	2.70	0.86	82
L3	2.82	1.04	11	2.90	0.70	10	2.77	0.64	25	2.66	0.81	27	2.75	0.77	73
L4	2.92	1.08	12	3.46	0.78	13	3.17	0.97	29	2.94	0.84	32	3.09	0.92	86
L5	2.68	0.96	11	2.55	0.64	10	2.65	0.78	27	2.48	0.69	31	2.58	0.75	79
L	2.99	0.92	10	3.05	0.39	8	3.00	0.66	16	2.73	0.61	23	2.90	0.66	57

4.1.2.3 ผลการดำเนินงานของรัฐสภาด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร

การประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร จำแนกเป็น 5 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

1. ระบบการได้มาซึ่งข้อมูลและการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร (O1)
2. ระบบและขั้นตอนการพิจารณาและตรวจสอบงบประมาณประจำปี (O2)
3. กระบวนการในการกลั่นกรองและตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระ (O3)
4. ความเป็นอิสระ และเอกเทศในการทำงานของรัฐสภาจากฝ่ายบริหาร (O4)
5. ปัจจัยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกรัฐสภา (O5)

ผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาโดยภาพรวม ในด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร พบว่าอยู่ในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.90 จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 62 คน

ทั้งนี้ ในรายละเอียด ได้มีการแบ่งการจำแนกข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างผู้ประเมินออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล, จำแนกตามกลุ่มอาชีพ, จำแนกตามกลุ่มอายุ และจำแนกตามระดับการศึกษา

4.1.2.3.1 ผลการประเมินแยกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

เมื่อวิเคราะห์ผลการศึกษาโดยการจำแนกข้อมูลกลุ่มตัวอย่างตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลนั้น มีการแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และกลุ่มตัวอย่างจากการสัมมนากลุ่มย่อย 4 ภาค (ภาคเหนือ, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ภาคกลาง และภาคใต้) สามารถจำแนกได้ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างผู้ทรงคุณวุฒิ

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหารอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.67 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 องค์ประกอบแล้ว พบว่า องค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ *ด้านความเป็นอิสระและเอกเทศในการทำงานของรัฐสภาจากฝ่ายบริหาร (O4) อยู่ในระดับ “สูง” มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.25* ส่วนองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ ระบบการได้มาซึ่งข้อมูลและการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร (O1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.85, ปัจจัยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกรัฐสภา (O5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.80, ระบบและขั้นตอนการพิจารณาและตรวจสอบงบประมาณประจำปี (O2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.33 สำหรับองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “ต่ำ” ได้แก่ กระบวนการในการกลั่นกรองและตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระ (O3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.50

2. กลุ่มตัวอย่างภาคเหนือ

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหารอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.75 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 องค์ประกอบแล้ว พบว่า องค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “สูง” อยู่ 2 องค์ประกอบ คือ *ปัจจัยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกรัฐสภา (O5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.18 และระบบการได้มาซึ่งข้อมูลและการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร (O1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.12* ส่วนองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ ความเป็นอิสระและเอกเทศในการทำงานของรัฐสภาจากฝ่ายบริหาร (O4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.90, ระบบและขั้นตอนการพิจารณา และตรวจสอบงบประมาณประจำปี (O2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.63 กระบวนการในการกลั่นกรองและตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระ (O3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.37

3. กลุ่มตัวอย่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหารอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.67 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 องค์ประกอบแล้ว พบว่า องค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด *คือ ระบบและขั้นตอนการพิจารณาและตรวจสอบงบประมาณประจำปี (O2) อยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.83* และองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** เรียงตามค่าเฉลี่ย ดังนี้ ความเป็นอิสระและเอกเทศในการทำงานของรัฐสภาจากฝ่ายบริหาร (O4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.63, ระบบการได้มาซึ่งข้อมูลและการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร (O1)

มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.56, ปัจจัยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกรัฐสภา (O5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.56 กระบวนการในการกลั่นกรองและตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระ (O3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.22

4. กลุ่มตัวอย่างภาคกลาง

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหารอยู่ในระดับ **"สูง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.52 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 องค์ประกอบแล้ว *พบว่าองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ "สูง" ถึง 4 องค์ประกอบ* ได้แก่ ข้อมูลและการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร (O1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.53 ความเป็นอิสระและเอกเทศในการทำงานของรัฐสภาจากฝ่ายบริหาร (O4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.38, ระบบและขั้นตอนการพิจารณาและตรวจสอบงบประมาณประจำปี (O2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.29 และปัจจัยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกรัฐสภา (O5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.25 ส่วนองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ "ปานกลาง" มีอยู่ 1 องค์ประกอบ คือ กระบวนการในการกลั่นกรองและตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระ (O3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.91

5. กลุ่มตัวอย่างภาคใต้

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหารอยู่ในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.75 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 องค์ประกอบแล้ว พบว่าองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ "สูง" ถึง 2 องค์ประกอบ คือ *ระบบการได้มาซึ่งข้อมูล และการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร (O1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.53 และองค์ประกอบระบบและขั้นตอนการพิจารณาและตรวจสอบงบประมาณประจำปี (O2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.28* ส่วนองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ "ปานกลาง" มีอยู่ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกรัฐสภา (O5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.99 ความเป็นอิสระและเอกเทศในการทำงานของรัฐสภาจากฝ่ายบริหาร (O4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.90 และกระบวนการในการกลั่นกรองและตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระ (O3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.48

*ตารางที่ 14 แสดง*ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภาด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร จำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

องค์ประกอบย่อย	ผู้ทรงคุณวุฒิ			ภาคเหนือ			ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			ภาคกลาง			ภาคใต้			Total		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
O1	2.85	-	1	3.12	0.76	20	2.56	0.76	19	3.53	0.69	16	3.07	0.65	23	3.05	0.77	79
O2	2.33	1.15	3	2.63	0.89	19	2.83	0.98	18	3.29	0.90	21	3.28	0.88	29	3.02	0.95	90
O3	1.50	0.50	3	2.37	1.22	19	2.22	0.79	20	2.91	1.13	23	2.43	0.94	27	2.46	1.04	92
O4	3.25	1.26	4	2.90	0.99	21	2.63	1.01	19	3.38	1.02	21	2.48	0.99	29	2.84	1.05	94
O5	2.80	0.35	3	3.18	0.89	20	2.56	0.57	16	3.25	0.44	15	2.99	0.64	21	2.99	0.69	75
O	2.67	-	1	2.75	0.82	19	2.67	0.53	12	3.52	0.59	11	2.86	0.59	19	2.90	0.71	62

4.1.2.3.2 ผลการประเมินแยกตามกลุ่มอายุ

เมื่อวิเคราะห์ผลการศึกษาจากการจำแนกข้อมูลกลุ่มตัวอย่างตามกลุ่มอายุของกลุ่มตัวอย่างนั้น แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่มอายุ ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยกว่า 55 ปี, กลุ่มตัวอย่างอายุ 55-65 ปี และกลุ่มตัวอย่างอายุมากกว่า 65 ปี พบว่า ทั้งสามกลุ่มอายุ มีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหารอยู่ในระดับ **"ปานกลาง"**

1. กลุ่มตัวอย่างอายุน้อยกว่า 55 ปี

พบว่าในภาพรวมมีผลการประเมินด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหารในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.94 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 องค์ประกอบแล้ว *พบว่ามี 3 องค์ประกอบย่อยที่มีผลการประเมินในระดับ "สูง" เรียงลำดับ ดังนี้ ระบบการได้มาซึ่งข้อมูลและการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร (O1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.22 ระบบและขั้นตอนการพิจารณาและตรวจสอบงบประมาณประจำปี (O2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.22 และปัจจัยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกรัฐสภา (O5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.09* และมี 2 องค์ประกอบย่อยที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ ความเป็นอิสระและเอกเทศในการทำงานของรัฐสภาจากฝ่ายบริหาร (O4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.61 และองค์ประกอบด้านกระบวนการในการกลั่นกรองและตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระ (O3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.3

2. กลุ่มตัวอย่างอายุ 55-65 ปี

พบว่าในภาพรวมมีผลการประเมินด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหารในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.66 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 องค์ประกอบแล้ว *พบว่าทั้ง 5 องค์ประกอบย่อยที่มีผลการประเมินในระดับ "กลาง" ทั้งหมด* เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ดังนี้ องค์ประกอบด้านปัจจัยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกรัฐสภา (O5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.87 ระบบการได้มาซึ่งข้อมูลและการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร (O1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.79 ระบบและขั้นตอนการพิจารณาและตรวจสอบงบประมาณประจำปี (O2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.76 ความเป็นอิสระและเอกเทศในการทำงานของรัฐสภาจากฝ่ายบริหาร (O4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.68 กระบวนการในการกลั่นกรองและตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระ (O3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.33

4. กลุ่มตัวอย่างอายุมากกว่า 65 ปี

พบว่าในภาพรวมมีผลการประเมินด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหารในระดับ **"สูง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.22 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 องค์ประกอบแล้ว *พบว่าทั้ง 5 องค์ประกอบย่อยที่มีผลการประเมินในระดับ "สูง" ทั้งหมด* เรียงตามค่าเฉลี่ย ดังนี้ องค์ประกอบเกี่ยวกับความเป็นอิสระและเอกเทศในการทำงานของรัฐสภาจากฝ่ายบริหาร (O4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.44 ระบบการได้มาซึ่งข้อมูลและการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร (O1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.19 กระบวนการในการกลั่นกรองและตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระ (O3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.14 ระบบและขั้นตอนการพิจารณาและตรวจสอบงบประมาณประจำปี (O2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.12 และปัจจัยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกรัฐสภา (O5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.09

*ตารางที่ 15 แสดง*ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภาด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหารจำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มอายุ

องค์ประกอบย่อย	น้อยกว่า 55 ปี			55-65 ปี			มากกว่า 65 ปี			Total		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
O1	3.22	0.84	29	2.79	0.64	30	3.19	0.59	15	3.04	0.74	74
O2	3.22	0.90	36	2.76	0.95	29	3.12	0.86	17	3.04	0.92	84
O3	2.34	1.08	37	2.33	0.95	33	3.14	0.77	14	2.47	1.01	86
O4	2.61	1.13	38	2.68	0.91	31	3.44	0.89	16	2.79	1.03	88
O5	3.09	0.60	23	2.87	0.68	29	3.09	0.78	16	2.99	0.68	70
O	2.94	0.66	18	2.66	0.65	27	3.22	0.65	13	2.87	0.67	58

4.1.2.3.3 ผลการประเมินแยกตามระดับการศึกษา

เมื่อวิเคราะห์ผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างตามระดับการศึกษา แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี, กลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี และกลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี ในภาพรวมพบว่ามีผลการประเมินรัฐสภาด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหารอยู่ในระดับ “ปานกลาง” โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.84 โดยจำแนกในรายละเอียดตามกลุ่มตัวอย่างได้ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี

พบว่าในภาพรวมมีผลการประเมินด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหารในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.83 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 องค์ประกอบแล้ว *พบว่าทั้ง 5 องค์ประกอบย่อยที่มีผลการประเมินรัฐสภาด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหารอยู่ในระดับ "ปานกลาง"* เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ องค์ประกอบเกี่ยวกับความเป็นอิสระและเอกเทศในการทำงานของรัฐสภาจากฝ่ายบริหาร (O4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.93 ระบบการได้มาซึ่งข้อมูลและการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร (O1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.90 ระบบและขั้นตอนการพิจารณาและตรวจสอบงบประมาณประจำปี (O2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.80 กระบวนการในการกลั่นกรองและตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระ (O3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.53 และปัจจัยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกรัฐสภา (O5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.90

2. กลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

พบว่าในภาพรวมมีผลการประเมินด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหารในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.80 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 องค์ประกอบแล้ว *พบว่าทั้ง 5 องค์ประกอบย่อยที่มีผลการประเมินรัฐสภาด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหารอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ทั้งหมด* เรียงตามค่าเฉลี่ย ดังนี้ องค์ประกอบเกี่ยวกับระบบการได้มาซึ่งข้อมูลและการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร (O1) มีค่าเฉลี่ยอยู่

ที่ 2.91 ปัจจัยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกรัฐสภา (O5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.90 ความเป็นอิสระและเอกเทศในการทำงานของรัฐสภาจากฝ่ายบริหาร (O4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.85 ระบบและขั้นตอนการพิจารณาและตรวจสอบงบประมาณประจำปี (O2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.83 กระบวนการในการกลั่นกรองและตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระ (O3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.42

3. กลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี

พบว่าในภาพรวมมีผลการประเมินด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหารในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.88 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 องค์ประกอบแล้ว *พบว่ามี 2 องค์ประกอบย่อยที่มีผลการประเมินรัฐสภาด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหารอยู่ในระดับ "สูง"* ได้แก่ องค์ประกอบย่อยเกี่ยวกับระบบการได้มาซึ่งข้อมูลและการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร (O1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.16 ระบบและขั้นตอนการพิจารณาและตรวจสอบงบประมาณประจำปี (O2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.15 ส่วนองค์ประกอบย่อยที่มีผลการประเมินรัฐสภาด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหารอยู่ในระดับ “ปานกลาง” อยู่ 3 องค์ประกอบย่อย คือ องค์ประกอบเรื่องของปัจจัยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกรัฐสภา (O5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.00 และความเป็นอิสระและเอกเทศในการทำงานของรัฐสภาจากฝ่ายบริหาร (O4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.68 และกระบวนการในการกลั่นกรองและตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระ (O3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.38

*ตารางที่ 16 แสดง*ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภาด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร จำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มระดับการศึกษา

องค์ประกอบย่อย	ต่ำกว่าปริญญาตรี			ปริญญาตรี			สูงกว่าปริญญาตรี			Total		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวน
O1	2.90	0.71	14	2.91	0.84	29	3.16	0.65	31	3.01	0.74	74
O2	2.80	1.01	15	2.83	0.87	30	3.15	0.96	39	2.98	0.94	84
O3	2.53	1.20	15	2.42	1.04	32	2.38	0.92	39	2.42	1.01	86
O4	2.93	1.14	14	2.85	1.00	33	2.68	1.03	41	2.78	1.03	88
O5	2.90	0.74	12	2.90	0.66	27	3.00	0.70	31	2.95	0.68	70
O	2.83	0.63	10	2.80	0.74	23	2.88	0.64	25	2.84	0.67	58

4.1.2.3.4 ผลการประเมินแยกตามกลุ่มอาชีพ

เมื่อวิเคราะห์ผลการศึกษาจากการจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามกลุ่มอาชีพ แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักการเมืองและอดีตนักการเมือง, กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการอดีตข้าราชการ และเจ้าหน้าที่องค์กรอิสระ, กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักวิชาการและสื่อมวลชน และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นภาคประชาสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคเอกชน ในภาพรวมพบว่ามีผลการประเมินรัฐสภา

ด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้อยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.84 โดยจำแนกในรายละเอียดตามกลุ่มตัวอย่างได้ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักการเมืองและอดีตนักการเมือง

พบว่าในภาพรวมมีผลการประเมินด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหารในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.84 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 องค์ประกอบแล้ว *พบว่ามี 1 องค์ประกอบย่อยที่มีผลการประเมินรัฐสภาด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหารอยู่ในระดับ "สูง" คือ องค์ประกอบเกี่ยวกับความเป็นอิสระและเอกเทศในการทำงานของรัฐสภาจากฝ่ายบริหาร (O4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.15* และมี 4 องค์ประกอบย่อยที่มีผลการประเมินรัฐสภาด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหารอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ องค์ประกอบเกี่ยวกับระบบการได้มาซึ่งข้อมูลและการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร (O1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.97 ปัจจัยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกรัฐสภา (O5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.97 ระบบและขั้นตอนการพิจารณาและตรวจสอบงบประมาณประจำปี (O2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.75 และกระบวนการในการกลั่นกรองและตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระ (O3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.50

2. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการ อดีตข้าราชการ และเจ้าหน้าที่องค์กรอิสระ

พบว่าในภาพรวมมีผลการประเมินด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหารในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.84 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 องค์ประกอบแล้ว *พบว่า มี 1 องค์ประกอบย่อยที่มีผลการประเมินรัฐสภาด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหารอยู่ในระดับ "สูง" คือ องค์ประกอบเกี่ยวกับระบบและขั้นตอนการพิจารณาและตรวจสอบงบประมาณประจำปี (O2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.17* และมี 4 องค์ประกอบย่อยที่มีผลประเมินรัฐสภาด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหารอยู่ในระดับ “ปานกลาง” เรียงตามค่าเฉลี่ย ได้แก่ องค์ประกอบเกี่ยวกับระบบการได้มาซึ่งข้อมูลและการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร (O1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.92 ปัจจัยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกรัฐสภา (O5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.83 ความเป็นอิสระและเอกเทศในการทำงานของรัฐสภาจากฝ่ายบริหาร (O4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.67 และกระบวนการในการกลั่นกรองและตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระ (O3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.32

3. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักวิชาการและสื่อมวลชน

พบว่าในภาพรวมมีผลการประเมินด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหารในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.82 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 องค์ประกอบแล้ว *พบว่า มี 2 องค์ประกอบย่อยที่มีผลการประเมินรัฐสภาด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหารอยู่ในระดับ "สูง" ได้แก่ องค์ประกอบเกี่ยวกับระบบการได้มาซึ่งข้อมูลและการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร (O1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.21 และระบบและขั้นตอนการพิจารณาและตรวจสอบงบประมาณประจำปี (O2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.03* โดยมี 3 องค์ประกอบย่อยที่มีผลการประเมินรัฐสภาด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหารอยู่ในระดับ “ปานกลาง” 3 องค์ประกอบ ได้แค่ องค์ประกอบเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกรัฐสภา (O5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.99 ความเป็นอิสระและเอกเทศในการทำงานของรัฐสภาจากฝ่ายบริหาร (O4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.50 และกระบวนการในการกลั่นกรองและตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระ (O3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.24

4. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นภาคประชาสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคเอกชน

พบว่าในภาพรวมมีผลการประเมินด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหารในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.84 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 องค์ประกอบแล้ว *พบว่าทั้ง 5 องค์ประกอบย่อยที่มีผลการประเมินรัฐสภาด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหารอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ทั้งหมด* เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ องค์ประกอบเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกรัฐสภา (O5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.98 ความเป็นอิสระและเอกเทศในการทำงานของรัฐสภาจากฝ่ายบริหาร (O4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.97 ระบบและขั้นตอนการพิจารณาและตรวจสอบงบประมาณประจำปี (O2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.93 องค์ประกอบเกี่ยวกับระบบการได้มาซึ่งข้อมูลและการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร (O1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.89 และ กระบวนการในการกลั่นกรองและตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระ (O3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.58

ตาราง... ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภาด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร จำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มอาชีพ

องค์ประกอบย่อย	นักการเมือง/อดีตนักการเมือง			ข้าราชการ/อดีตข้าราชการ/เจ้าหน้าที่องค์กรอิสระ			นักวิชาการ/สื่อมวลชน			ภาคประชาสังคม/องค์กรพัฒนาเอกชน/ภาคเอกชน			Total		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
O1	2.97	0.94	12	2.92	0.53	10	3.21	0.58	24	2.89	0.86	26	3.01	0.75	72
O2	2.75	1.13	12	3.17	0.71	12	3.03	1.01	29	2.93	0.92	29	2.98	0.95	82
O3	2.50	1.45	12	2.32	1.01	14	2.24	0.92	27	2.58	0.93	31	2.42	1.02	84
O4	3.15	1.28	13	2.67	1.07	12	2.50	1.04	30	2.97	0.79	31	2.79	1.01	86
O5	2.97	1.05	13	2.83	0.24	7	2.99	0.72	23	2.98	0.56	26	2.97	0.70	69
O	2.84	1.04	11	2.84	0.54	7	2.82	0.63	19	2.88	0.55	20	2.84	0.68	57

4.1.2.4 ผลการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภา

การประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภานั้น จำแนกออกเป็น 8 ด้าน ได้แก่

1. การเปิดเผยข้อมูลผลการประชุมของรัฐสภา และคณะกรรมาธิการต่อสื่อสาธารณะ (T1)
2. การมีเสรีภาพของสื่อในการเข้าถึงและนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภา และสมาชิกรัฐสภา (T2)
3. การมีช่องทาง ความถี่ และความครอบคลุมของการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและกรรมาธิการ (T3)
4. รูปแบบ วิธีการ และภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลของรัฐสภา และกรรมาธิการ (T4)
5. โอกาสและความสะดวกของประชาชนในการเสนอความคิดเห็น ปัญหา ร้องทุกข์กับผู้แทนและกรรมาธิการโดยตรง (T5)

6. โอกาสในการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลและความคิดเห็นในการพัฒนาและแก้ไขกฎหมาย (T6)
7. ความโปร่งใสและปลอดอิทธิพลของนักธุรกิจและกลุ่มผลประโยชน์ (T7)
8. การดึงดูดให้เยาวชนสนใจงานของรัฐสภา (T8)

ผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาโดยภาพรวม ในด้านความโปร่งใสและเข้าถึงได้ของรัฐสภา พบว่าอยู่ในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.76 จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 76 คน ทั้งนี้ ในรายละเอียด ได้มีการแบ่งการจำแนกข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างผู้ประเมินออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล, จำแนกตามกลุ่มอายุ, จำแนกตามระดับการศึกษา และจำแนกตามกลุ่มอาชีพ

4.1.2.4.1 ผลการประเมินจำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

เมื่อวิเคราะห์ผลการศึกษาโดยการจำแนกข้อมูลกลุ่มตัวอย่างตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลนั้น มีการแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และกลุ่มตัวอย่างจากการสัมมนากลุ่มย่อย 4 ภาค (ภาคเหนือ, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ภาคกลาง และภาคใต้) สามารถจำแนกได้ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างผู้ทรงคุณวุฒิ

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความโปร่งใสและเข้าถึงได้ของรัฐสภาอยู่ในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.08 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 8 ด้านแล้ว พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีเสรีภาพของสื่อในการเข้าถึงและนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและสมาชิกรัฐสภา *(T2)* อยู่ในระดับ "สูง" มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.00 ส่วนด้านอื่น ๆ ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ "สูง" เช่นกัน ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลผลการประชุมของรัฐสภา และคณะกรรมาธิการต่อสื่อสาธารณะ (T1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.50, การมีช่องทาง ความถี่ และความครอบคลุมของการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและกรรมาธิการ (T3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.58, รูปแบบ วิธีการ และภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลของรัฐสภา และกรรมาธิการ (T4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.00, โอกาสและความสะดวกของประชาชนในการเสนอความคิดเห็น ปัญหา ร้องทุกข์กับผู้แทนและกรรมาธิการโดยตรง (T5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.67 และความโปร่งใสและปลอดอิทธิพลของนักธุรกิจและกลุ่มผลประโยชน์ (T7) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.00 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ได้แก่ โอกาสในการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลและความคิดเห็นในการพัฒนาและแก้ไขกฎหมาย (T6) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.83 และ การดึงดูดให้เยาวชนสนใจงานของรัฐสภา (T8) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.75

2. กลุ่มตัวอย่างภาคเหนือ

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความโปร่งใสและเข้าถึงได้ของรัฐสภาอยู่ในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.94 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 8 ด้านแล้ว พบว่ามี 4 ด้านที่มีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความโปร่งใสและเข้าถึงได้ของรัฐสภาอยู่ในระดับ "สูง" ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลผลการประชุมของรัฐสภา และคณะกรรมาธิการต่อสื่อสาธารณะ (T1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.29, การมีเสรีภาพของสื่อในการเข้าถึงและนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภา และสมาชิกรัฐสภา (T2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.43, การมีช่องทาง ความถี่ และความครอบคลุมของการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและกรรมาธิการ (T3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.14 และ รูปแบบ วิธีการ และภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่

ข้อมูลของรัฐสภา และกรรมาธิการ (T4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.14 และอีก 4 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ โอกาสและความสะดวกของประชาชนในการเสนอความคิดเห็น ปัญหา ร้องทุกข์กับผู้แทนและกรรมาธิการโดยตรง (T5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.72, โอกาส ในการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลและความคิดเห็นในการพัฒนาและแก้ไขกฎหมาย (T6) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.28, ความโปร่งใสและปลอดอิทธิพลของนักธุรกิจและกลุ่มผลประโยชน์ (T7) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.26 และการดึงดูดให้เยาวชนสนใจงานของรัฐสภา (T8) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.80

3. กลุ่มตัวอย่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความโปร่งใสและเข้าถึงได้ของรัฐสภาอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.35 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 8 ด้านแล้ว พบว่ามีเพียง 1 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับ “สูง” คือ การเปิดเผยข้อมูลผลการประชุมของรัฐสภา และคณะกรรมาธิการต่อสื่อสาธารณะ (T1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.81 และมีอีก 6 ด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ การมีเสรีภาพของสื่อในการเข้าถึงและนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภา และสมาชิกรัฐสภา (T2) มีค่าเฉลี่ย 2.73, การมีช่องทาง ความถี่ และความครอบคลุมของการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและกรรมาธิการ (T3)มีค่าเฉลี่ย 2.52, รูปแบบ วิธีการ และภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลของรัฐสภาและกรรมาธิการ (T4)มีค่าเฉลี่ย 2.52, โอกาสและความสะดวกของประชาชนในการเสนอความคิดเห็น ปัญหา ร้องทุกข์กับผู้แทนและกรรมาธิการโดยตรง (T5)มีค่าเฉลี่ย 2.09, ความโปร่งใสและปลอดอิทธิพลของนักธุรกิจและกลุ่มผลประโยชน์ (T7) มีค่าเฉลี่ย 2.06และ การดึงดูดให้เยาวชนสนใจงานของรัฐสภา (T8)มีค่าเฉลี่ย 2.94 และมี 1 ด้านที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับ “ต่ำ” คือ โอกาส ในการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลและความคิดเห็นในการพัฒนาและแก้ไขกฎหมาย (T6)มีค่าเฉลี่ย 1.79

4. กลุ่มตัวอย่างภาคกลาง

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความโปร่งใสและเข้าถึงได้ของรัฐสภาอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.70 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 8 ด้านแล้ว พบว่ามีอยู่ 2 ด้านที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับ “สูง” ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลผลการประชุมของรัฐสภา และคณะกรรมาธิการต่อสื่อสาธารณะ (T1)มีค่าเฉลี่ย 3.35 และการมีเสรีภาพของสื่อในการเข้าถึงและนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภา และสมาชิกรัฐสภา (T2)มีค่าเฉลี่ย 3.05 และมีอยู่ 5 ด้านที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ การมีช่องทาง ความถี่ และความครอบคลุมของการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและกรรมาธิการ (T3)มีค่าเฉลี่ย 2.62, รูปแบบ วิธีการ และภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลของรัฐสภา และกรรมาธิการ (T4)มีค่าเฉลี่ย2.54, โอกาสและความสะดวกของประชาชนในการเสนอความคิดเห็น ปัญหา ร้องทุกข์กับผู้แทนและกรรมาธิการโดยตรง (T5)มีค่าเฉลี่ย 2.21, ความโปร่งใสและปลอดอิทธิพลของนักธุรกิจและกลุ่มผลประโยชน์ (T7)มีค่าเฉลี่ย 2.50 และการดึงดูดให้เยาวชนสนใจงานของรัฐสภา (T8) มีค่าเฉลี่ย 2.42 และมีอยู่ 1 ด้านที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับ “ปานกลางที่สุด” คือ โอกาส ในการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลและความคิดเห็นในการพัฒนาและแก้ไขกฎหมาย (T6) มีค่าเฉลี่ย1.84

5. กลุ่มตัวอย่างภาคใต้

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความโปร่งใสและเข้าถึงได้ของรัฐสภาอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.89 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 8 ด้านแล้ว พบว่ามีอยู่ 4 ด้านที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับ “สูง” ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลผลการประชุมของรัฐสภา และคณะกรรมาธิการต่อสื่อสาธารณะ (T1)มีค่าเฉลี่ย3.66, การมีเสรีภาพของสื่อในการเข้าถึงและนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภา และสมาชิกรัฐสภา (T2)มีค่าเฉลี่ย3.53, การมีช่องทาง ความถี่ และความครอบคลุมของการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและกรรมาธิการ (T3)มีค่าเฉลี่ย3.19 และรูปแบบ วิธีการ และภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลของรัฐสภา และกรรมาธิการ (T4)มีค่าเฉลี่ย3.12 และอีก 4 ด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ โอกาสและความสะดวกของประชาชนในการเสนอความคิดเห็น ปัญหา ร้องทุกข์กับผู้แทนและกรรมาธิการโดยตรง (T5)มีค่าเฉลี่ย2.87, โอกาส ในการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลและความคิดเห็นในการพัฒนาและแก้ไขกฎหมาย (T6)มีค่าเฉลี่ย 2.28, ความโปร่งใสและปลอดอิทธิพลของนักธุรกิจและกลุ่มผลประโยชน์ (T7) มีค่าเฉลี่ย 2.29 และการดึงดูดให้เยาวชนสนใจงานของรัฐสภา (T8) มีค่าเฉลี่ย 2.44

*ตารางที่ 17 แสดง*ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภาด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภา จำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

องค์ประกอบย่อย	ผู้ทรงคุณวุฒิ			ภาคเหนือ			ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			ภาคกลาง			ภาคใต้			รวม		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
T1	3.50	1.00	4	3.29	1.06	21	3.81	5.92	27	3.35	0.83	23	3.66	0.86	32	3.55	3.04	107
T2	4.00	-	4	3.43	0.93	21	2.73	1.04	26	3.05	0.78	22	3.53	0.95	32	3.23	0.97	105
T3	3.58	0.63	4	3.14	0.88	19	2.21	1.05	24	2.62	0.78	23	3.19	0.82	32	2.84	0.96	102
T4	3.00	0.82	4	3.14	0.96	21	2.52	1.08	23	2.54	1.21	24	3.12	0.83	32	2.86	1.03	104
T5	3.67	0.58	3	2.72	1.07	18	2.09	1.03	22	2.21	0.96	22	2.87	1.94	29	2.53	1.40	94
T6	2.83	0.23	2	2.28	1.05	20	1.79	0.77	19	1.84	1.10	23	2.28	1.04	30	2.09	1.01	94
T7	3.00	-	1	2.26	0.93	19	2.06	0.90	17	2.50	1.20	18	2.29	1.21	28	2.29	1.07	83
T8	2.75	1.26	4	2.80	1.20	20	2.10	1.04	21	2.42	1.14	24	2.44	0.91	32	2.45	1.07	101
T	3.08	-	1	2.94	0.83	18	2.35	0.94	16	2.70	0.69	14	2.89	0.70	27	2.76	0.80	76

4.1.2.4.2 ผลการประเมินจำแนกตามกลุ่มอายุ

เมื่อวิเคราะห์ผลการศึกษาจากการจำแนกข้อมูลกลุ่มตัวอย่างตามกลุ่มอายุของกลุ่มตัวอย่างนั้น แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่มอายุ ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยกว่า 55 ปี, กลุ่มตัวอย่างอายุ 55-65 ปี และกลุ่มตัวอย่างอายุมากกว่า 65 ปี พบว่า ทั้งสามกลุ่มอายุ มีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความโปร่งใสและเข้าถึงได้ของรัฐสภาในระดับ **"ปานกลาง"**

1. กลุ่มตัวอย่างอายุน้อยกว่า 55 ปี

พบว่าในภาพรวมมีผลการประเมินด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภาในระดับ **“ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.93 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 8 ด้านแล้ว พบว่ามี 1 ด้านที่มีผลการประเมินในระดับ “สูงมาก" คือ การเปิดเผยข้อมูลผลการประชุมของรัฐสภา และคณะกรรมาธิการต่อสื่อสาธารณะ (T1) โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.45 มี 3 ด้านที่อยู่ในระดับ "สูง” ได้แก่ การมีเสรีภาพของสื่อในการเข้าถึงและนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภา และสมาชิกรัฐสภา (T2)มีค่าเฉลี่ย 3.53, และรูปแบบวิธีการ และภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลของรัฐสภา และกรรมาธิการ (T4)มีค่าเฉลี่ย 3.02 และมี 5 ด้านที่มีผลประเมินอยู่ในระดับ “ปานกลาง" ได้แก่การมีช่องทาง ความถี่ และความครอบคลุมของการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและกรรมาธิการ (T3)มีค่าเฉลี่ย 3.00 โอกาสและความสะดวกของประชาชนในการเสนอความคิดเห็น ปัญหา ร้องทุกข์กับผู้แทนและกรรมาธิการโดยตรง (T5) มีค่าเฉลี่ย 2.59, โอกาส ในการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลและความคิดเห็นในการพัฒนาและแก้ไขกฎหมาย (T6)มีค่าเฉลี่ย 2.25, ความโปร่งใสและปลอดอิทธิพลของนักธุรกิจและกลุ่มผลประโยชน์ (T7)มีค่าเฉลี่ย 2.27 และการดึงดูดให้เยาวชนสนใจงานของรัฐสภา (T8)มีค่าเฉลี่ย 2.40

2. กลุ่มตัวอย่างอายุ 55-65 ปี

พบว่าในภาพรวมมีผลการประเมินด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภาในระดับ **“ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.48 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 8 ด้านแล้ว พบว่ามี 7 ด้านที่มีผลประเมินอยู่ในระดับ “ปานกลาง" ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลผลการประชุมของรัฐสภา และคณะกรรมาธิการต่อสื่อสาธารณะ (T1) มีค่าเฉลี่ย 2.74, การมีเสรีภาพของสื่อในการเข้าถึงและนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภา และสมาชิกรัฐสภา (T2)มีค่าเฉลี่ย 2.88, การมีช่องทาง ความถี่ และความครอบคลุมของการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและกรรมาธิการ (T3)มีค่าเฉลี่ย 2.73, รูปแบบ วิธีการ และภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลของรัฐสภา และกรรมาธิการ (T4) มีค่าเฉลี่ย2.71, โอกาสและความสะดวกของประชาชนในการเสนอความคิดเห็น ปัญหา ร้องทุกข์กับผู้แทนและกรรมาธิการโดยตรง (T5) มีค่าเฉลี่ย 2.26, ความโปร่งใสและปลอดอิทธิพลของนักธุรกิจและกลุ่มผลประโยชน์ (T7) มีค่าเฉลี่ย 2.13 และการดึงดูดให้เยาวชนสนใจงานของรัฐสภา (T8) มีค่าเฉลี่ย2.35 และมี 1 ด้านที่มีผลประเมินอยู่ในระดับ “ต่ำ” คือ โอกาสในการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลและความคิดเห็นในการพัฒนาและแก้ไขกฎหมาย (T6) มีค่าเฉลี่ย 1.87

3. กลุ่มตัวอย่างอายุมากกว่า 65 ปี

พบว่าในภาพรวมมีผลการประเมินด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภาในระดับ **“ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.94 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 8 ด้านแล้ว พบว่ามี 3 ด้านที่มีผลประเมินอยู่ในระดับ "สูง" ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลผลการประชุมของรัฐสภา และคณะกรรมาธิการต่อสื่อสาธารณะ (T1) มีค่าเฉลี่ย 3.26, การมีเสรีภาพของสื่อในการเข้าถึงและนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภา และสมาชิกรัฐสภา (T2) มีค่าเฉลี่ย 3.26 และโอกาสและความสะดวกของประชาชนในการเสนอความคิดเห็น ปัญหา ร้องทุกข์กับผู้แทนและกรรมาธิการโดยตรง (T5) มีค่าเฉลี่ย 3.09 และมี 4 ด้านที่มีผลประเมินอยู่ในระดับ “ปานกลาง" ได้แก่ การมีช่องทาง ความถี่ และความครอบคลุมของการเผยแพร่

ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและกรรมาธิการ (T3) มีค่าเฉลี่ย 2.79 , รูปแบบ วิธีการ และภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลของรัฐสภา และกรรมาธิการ (T4) มีค่าเฉลี่ย 2.94, ความโปร่งใสและปลอดอิทธิพลของนักธุรกิจและกลุ่มผลประโยชน์ (T7) มีค่าเฉลี่ย 2.33 และการดึงดูดให้เยาวชนสนใจงานของรัฐสภา (T8) มีค่าเฉลี่ย 2.56 และมี 1 ด้านที่มีผลประเมินอยู่ในระดับ “ต่ำ" คือ โอกาสในการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลและความคิดเห็นในการพัฒนาและแก้ไขกฎหมาย (T6) มีค่าเฉลี่ย 1.98

*ตารางที่ 18 แสดง*ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภาด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภาจำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มอายุ

องค์ประกอบย่อย	น้อยกว่า 55 ปี			55-65 ปี			มากกว่า 65 ปี			Total		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
T1	4.45	4.57	42	2.74	0.99	34	3.26	0.73	19	3.60	3.19	95
T2	3.53	0.78	40	2.88	1.00	34	3.26	1.04	19	3.24	0.96	93
T3	3.00	0.80	42	2.73	0.84	32	2.79	1.30	16	2.87	0.91	90
T4	3.02	0.96	41	2.71	0.97	34	2.94	1.11	18	2.89	0.99	93
T5	2.59	0.93	37	2.26	0.88	32	3.09	2.71	15	2.55	1.41	84
T6	2.25	0.54	38	1.87	0.86	31	1.98	1.21	14	2.06	0.97	83
T7	2.27	1.13	33	2.13	0.97	30	2.33	0.78	12	2.23	1.00	75
T8	2.40	0.95	40	2.35	1.01	34	2.56	1.26	16	2.41	1.02	90
T	2.93	0.68	31	2.48	0.78	26	2.94	0.86	12	2.76	0.77	69

4.1.2.4.3 ผลการประเมินแยกตามระดับการศึกษา

เมื่อวิเคราะห์ผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างตามระดับการศึกษา แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี, กลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี และกลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี ในภาพรวมพบว่ามีผลการประเมินรัฐสภาด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้อยู่ในระดับ “ปานกลาง” โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.72 โดยจำแนกในรายละเอียดตามกลุ่มตัวอย่างได้ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี

พบว่าในภาพรวมมีผลการประเมินด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภาในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.32 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 8 ด้านแล้ว พบว่ามี 6 ด้านที่มีผลการประเมินรัฐสภาด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภาอยู่ในระดับ “ปานกลาง" ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลผลการประชุมของรัฐสภา และคณะกรรมาธิการต่อสื่อสาธารณะ (T1) มีค่าเฉลี่ย 2.69 , การมีเสรีภาพของ

สื่อในการเข้าถึงและนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภา และสมาชิกรัฐสภา (T2) มีค่าเฉลี่ย 2.56, การมีช่องทาง ความถี่ และความครอบคลุมของการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและกรรมาธิการ (T3)มีค่าเฉลี่ย 2.27, รูปแบบ วิธีการ และภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลของรัฐสภา และกรรมาธิการ (T4) มีค่าเฉลี่ย2.27, โอกาสและความสะดวกของประชาชนในการเสนอความคิดเห็น ปัญหาร้องทุกข์กับผู้แทนและกรรมาธิการโดยตรง (T5)มีค่าเฉลี่ย2.33 และการดึงดูดให้เยาวชนสนใจงานของรัฐสภา (T8) มีค่าเฉลี่ย 2.25 และมีอยู่ 2 ด้านที่มีผลการประเมินรัฐสภาด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภาอยู่ในระดับ “ต่ำ" ได้แก่ โอกาสในการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลและความคิดเห็นในการพัฒนาและแก้ไขกฎหมาย (T6) มีค่าเฉลี่ย 1.78 และความโปร่งใสและปลอดอิทธิพลของนักธุรกิจและกลุ่มผลประโยชน์ (T7) มีค่าเฉลี่ย 1.93

2. กลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

พบว่าในภาพรวมมีผลการประเมินด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภาในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.68 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 8 ด้านแล้ว พบว่า มี 1 ด้านที่มีผลการประเมินรัฐสภาด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภาอยู่ในระดับ “สูงมาก" คือ การเปิดเผยข้อมูลผลการประชุมของรัฐสภา และคณะกรรมาธิการต่อสื่อสาธารณะ (T1) มีค่าเฉลี่ย 4.06 มี 1 ด้านที่มีผลการประเมินรัฐสภาด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภาอยู่ในระดับ "สูง" คือ การมีเสรีภาพของสื่อในการเข้าถึงและนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภา และสมาชิกรัฐสภา (T2) มีค่าเฉลี่ย 3.18 โดยมี 4 ด้าน ที่มีผลการประเมินรัฐสภาด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภาอยู่ในระดับ “ปานกลาง" ได้แก่ การมีช่องทาง ความถี่ และความครอบคลุมของการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและกรรมาธิการ (T3) มีค่าเฉลี่ย 2.75,รูปแบบ วิธีการ และภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลของรัฐสภา และกรรมาธิการ (T4) มีค่าเฉลี่ย2.66,โอกาสและความสะดวกของประชาชนในการเสนอความคิดเห็น ปัญหาร้องทุกข์กับผู้แทนและกรรมาธิการโดยตรง (T5) มีค่าเฉลี่ย 2.29, , การดึงดูดให้เยาวชนสนใจงานของรัฐสภา (T8) มีค่าเฉลี่ย2.48 และมี 2 ด้านที่มีผลการประเมินรัฐสภาด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภาอยู่ในระดับ “ต่ำ" คือ โอกาสในการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลและความคิดเห็นในการพัฒนาและแก้ไขกฎหมาย (T6) มีค่าเฉลี่ย1.90 และ ความโปร่งใสและปลอดอิทธิพลของนักธุรกิจและกลุ่มผลประโยชน์ (T7) มีค่าเฉลี่ย 2.00

3. กลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี

พบว่าในภาพรวมมีผลการประเมินด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภาในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.72 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 8 ด้านแล้ว พบว่า มี 4 ด้านที่มีผลการประเมินรัฐสภาด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภาอยู่ในระดับ "สูง" ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลผลการประชุมของรัฐสภา และคณะกรรมาธิการต่อสื่อสาธารณะ (T1) มีค่าเฉลี่ย 3.49 , การมีเสรีภาพของสื่อในการเข้าถึงและนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภา และสมาชิกรัฐสภา (T2) มีค่าเฉลี่ย 3.51, การมีช่องทาง ความถี่ และความครอบคลุมของการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและกรรมาธิการ (T3) มีค่าเฉลี่ย 3.06 และรูปแบบ วิธีการ และภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลของรัฐสภา และกรรมาธิการ (T4) มีค่าเฉลี่ย 3.13 และมี 4 ด้านที่มีผลการประเมินรัฐสภาด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภาอยู่ในระดับ “ปานกลาง" ได้แก่ โอกาสและความสะดวกของประชาชนในการเสนอความคิดเห็น

ปัญหาร้องทุกข์กับผู้แทนและกรรมาธิการโดยตรง (T5) มีค่าเฉลี่ย 2.75, โอกาสในการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลและความคิดเห็นในการพัฒนาและแก้ไขกฎหมาย (T6) มีค่าเฉลี่ย2.23, ความโปร่งใสและปลอดอิทธิพลของนักธุรกิจและกลุ่มผลประโยชน์ (T7) มีค่าเฉลี่ย 2.37 และการดึงดูดให้เยาวชนสนใจงานของรัฐสภา (T8) มีค่าเฉลี่ย 2.32

*ตารางที่ 19 แสดง*ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภาด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภา จำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มระดับการศึกษา

องค์ประกอบย่อย	ต่ำกว่าปริญญาตรี			ปริญญาตรี			สูงกว่าปริญญาตรี			Total		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
T1	2.69	0.95	16	4.06	5.03	36	3.49	0.93	47	3.57	3.13	99
T2	2.56	0.96	16	3.18	0.90	34	3.51	0.88	47	3.24	0.95	97
T3	2.27	0.90	15	2.75	0.96	34	3.06	0.84	45	2.82	0.93	94
T4	2.27	1.03	15	2.66	1.03	35	3.13	0.90	47	2.82	1.01	97
T5	2.33	0.91	15	2.29	0.96	30	2.75	1.76	42	2.52	1.40	87
T6	1.78	0.99	15	1.90	0.97	31	2.23	0.89	40	2.03	0.95	86
T7	1.93	0.88	15	2.00	0.80	23	2.37	1.08	38	2.17	0.97	76
T8	2.25	1.12	16	2.48	1.06	33	2.32	0.96	44	2.37	1.02	93
T	2.32	0.56	10	2.68	0.71	22	2.84	0.80	38	2.72	0.76	70

4.1.2.4.4 ผลการประเมินแยกตามกลุ่มอาชีพ

เมื่อวิเคราะห์ผลการศึกษาจากการจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามกลุ่มอาชีพ แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักการเมืองและอดีตนักการเมือง, กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการอดีตข้าราชการ และเจ้าหน้าที่องค์กรอิสระ, กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักวิชาการและสื่อมวลชน และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นภาคประชาสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคเอกชน ในภาพรวมพบว่ามีผลการประเมินรัฐสภาด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้อยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.73 โดยจำแนกในรายละเอียดตามกลุ่มตัวอย่างได้ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักการเมืองและอดีตนักการเมือง

พบว่าในภาพรวมมีผลการประเมินด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภาในระดับ **“ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.65 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 8 ด้านแล้ว พบว่า มี 1 ด้านที่มีผลการประเมินรัฐสภาด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภาอยู่ในระดับ "สูง" ได้แก่ การมีเสรีภาพของสื่อ

ในการเข้าถึงและนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภา และสมาชิกรัฐสภา (T2) มีค่าเฉลี่ย 3.15 และมี 5 ด้านที่มีผลการประเมินรัฐสภาด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภาอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลผลการประชุมของรัฐสภา และคณะกรรมาธิการต่อสื่อสาธารณะ (T1) มีค่าเฉลี่ย 2.86, การมีช่องทาง ความถี่ และความครอบคลุมของการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและกรรมาธิการ (T3) มีค่าเฉลี่ย 3.00 รูปแบบ วิธีการ และภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลของรัฐสภา และกรรมาธิการ (T4) มีค่าเฉลี่ย2.71, โอกาสและความสะดวกของประชาชนในการเสนอความคิดเห็นปัญหาร้องทุกข์กับผู้แทนและกรรมาธิการโดยตรง (T5) มีค่าเฉลี่ย 2.83 , และการดึงดูดให้เยาวชนสนใจงานของรัฐสภา (T8) มีค่าเฉลี่ย 2.77 โดยมี 2 ด้านที่ได้ระดับ “ต่ำ” คือ โอกาสในการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลและความคิดเห็นในการพัฒนาและแก้ไขกฎหมาย (T6) มีค่าเฉลี่ย2.00, ความโปร่งใสและปลอดอิทธิพลของนักธุรกิจและกลุ่มผลประโยชน์ (T7) มีค่าเฉลี่ย 2.00

2. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการ อดีตข้าราชการ และเจ้าหน้าที่องค์กรอิสระ

พบว่าในภาพรวมมีผลการประเมินด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภาในระดับ **“ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.83 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 8 ด้านแล้ว พบว่ามี 4 ด้านที่มีผลการประเมินรัฐสภาด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภาอยู่ในระดับ "สูง" ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลผลการประชุมของรัฐสภา และคณะกรรมาธิการต่อสื่อสาธารณะ (T1) มีค่าเฉลี่ย 3.50, การมีเสรีภาพของสื่อในการเข้าถึงและนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภา และสมาชิกรัฐสภา (T2) มีค่าเฉลี่ย 3.29 , การมีช่องทาง ความถี่ และความครอบคลุมของการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและกรรมาธิการ (T3) มีค่าเฉลี่ย 3.05 และรูปแบบ วิธีการ และภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลของรัฐสภา และกรรมาธิการ (T4) มีค่าเฉลี่ย 3.14 และมี 4 ด้านที่มีผลการประเมินรัฐสภาด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภาอยู่ในระดับ “ปานกลาง" ได้แก่ โอกาสและความสะดวกของประชาชนในการเสนอความคิดเห็น ปัญหาร้องทุกข์กับผู้แทนและกรรมาธิการโดยตรง (T5) มีค่าเฉลี่ย 2.58, โอกาสในการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลและความคิดเห็นในการพัฒนาและแก้ไขกฎหมาย (T6) มีค่าเฉลี่ย 2.42, ความโปร่งใสและปลอดอิทธิพลของนักธุรกิจและกลุ่มผลประโยชน์ (T7) มีค่าเฉลี่ย 2.18 และการดึงดูดให้เยาวชนสนใจงานของรัฐสภา (T8) มีค่าเฉลี่ย 2.19

3. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักวิชาการและสื่อมวลชน

พบว่าในภาพรวมมีผลการประเมินด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภาในระดับ **"สูง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.01 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 8 ด้านแล้ว พบว่ามี 4 ด้านที่มีผลการประเมินรัฐสภาด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภาอยู่ในระดับ "สูง" ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลผลการประชุมของรัฐสภา และคณะกรรมาธิการต่อสื่อสาธารณะ (T1) มีค่าเฉลี่ย 3.70, การมีเสรีภาพของสื่อในการเข้าถึงและนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภา และสมาชิกรัฐสภา (T2) มีค่าเฉลี่ย 3.58 , การมีช่องทาง ความถี่ และความครอบคลุมของการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและกรรมาธิการ (T3) มีค่าเฉลี่ย 3.05 และรูปแบบ วิธีการ และภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลของรัฐสภา และกรรมาธิการ (T4) มีค่าเฉลี่ย 3.22 และมี 4 ด้านที่มีผลการประเมินรัฐสภาด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภาอยู่ในระดับ “ปานกลาง" ได้แก่ โอกาสและความสะดวกของประชาชนในการเสนอความคิดเห็น ปัญหาร้องทุกข์กับ

ผู้แทนและกรรมาธิการโดยตรง (T5) มีค่าเฉลี่ย 2.87, โอกาสในการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลและความคิดเห็นในการพัฒนาและแก้ไขกฎหมาย (T6)) มีค่าเฉลี่ย 2.36, ความโปร่งใสและปลอดอิทธิพลของนักธุรกิจและกลุ่มผลประโยชน์ (T7) มีค่าเฉลี่ย2.38 และการดึงดูดให้เยาวชนสนใจงานของรัฐสภา (T8) มีค่าเฉลี่ย 2.31

4. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นภาคประชาสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคเอกชน

พบว่าในภาพรวมมีผลการประเมินด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภาในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.45 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 8 ด้านแล้ว พบว่า มี 1 ด้านที่มีผลการประเมินรัฐสภาด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภาอยู่ในระดับ "สูง" คือ การเปิดเผยข้อมูลผลการประชุมของรัฐสภา และคณะกรรมาธิการต่อสื่อสาธารณะ (T1) มีค่าเฉลี่ย 3.81) มี 7 ด้านที่มีผลการประเมินรัฐสภาด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภาอยู่ในระดับ “ปานกลาง" ได้แก่ การมีเสรีภาพของสื่อในการเข้าถึงและนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภา และสมาชิกรัฐสภา (T2) มีค่าเฉลี่ย 2.97, การมีช่องทาง ความถี่ และความครอบคลุมของการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและกรรมาธิการ (T3) มีค่าเฉลี่ย 2.36 , รูปแบบ วิธีการ และภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลของรัฐสภา และกรรมาธิการ (T4) มีค่าเฉลี่ย 2.44 , โอกาสและความสะดวกของประชาชนในการเสนอความคิดเห็น ปัญหาร้องทุกข์กับผู้แทนและกรรมาธิการโดยตรง (T5)) มีค่าเฉลี่ย 2.08 , ความโปร่งใสและปลอดอิทธิพลของนักธุรกิจและกลุ่มผลประโยชน์ (T7) มีค่าเฉลี่ย 2.04 และการดึงดูดให้เยาวชนสนใจงานของรัฐสภา (T8) มีค่าเฉลี่ย 2.12 และมี 1 ด้านที่มีผลการประเมินรัฐสภาด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภาอยู่ในระดับ “ต่ำ" คือ โอกาสในการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลและความคิดเห็นในการพัฒนาและแก้ไขกฎหมาย (T6) มีค่าเฉลี่ย 1.65

*ตารางที่ 20 แสดง*ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภาด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภาจำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มอาชีพ

องค์ประกอบย่อย	นักการเมือง/อดีตนักการเมือง			ข้าราชการ/อดีตข้าราชการ/เจ้าหน้าที่องค์กรอิสระ			นักวิชาการ/สื่อมวลชน			ภาคประชาสังคม/องค์กรพัฒนาเอกชน/ภาคเอกชน			Total		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ถอดที่ทราบจำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ถอดที่ทราบจำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ถอดที่ทราบจำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ถอดที่ทราบจำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ถอดที่ทราบจำนวน
T1	2.86	1.02	14	3.50	0.65	14	3.70	0.84	33	3.81	5.09	36	3.59	3.16	97
T2	3.15	1.14	13	3.29	0.82	14	3.58	0.94	33	2.97	0.89	35	3.25	0.96	95
T3	3.00	1.05	12	3.05	0.66	14	3.19	0.76	32	2.36	0.97	35	2.83	0.94	93
T4	2.71	1.20	14	3.14	0.77	14	3.22	0.70	32	2.44	1.13	36	2.84	1.01	96
T5	2.83	1.19	12	2.58	0.72	12	2.87	1.95	30	2.08	0.96	31	2.53	1.43	85
T6	2.00	1.17	13	2.42	0.85	12	2.36	0.85	28	1.65	0.90	32	2.04	0.97	85
T7	2.00	1.00	11	2.18	0.87	11	2.38	1.17	26	2.04	0.87	26	2.18	1.00	74
T8	2.77	1.48	13	2.79	0.80	14	2.31	0.86	32	2.12	1.00	32	2.38	1.03	91
T	2.65	0.98	10	2.83	0.52	9	3.01	0.65	25	2.45	0.82	25	2.73	0.78	69

4.1.2.5 ผลการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภา

การประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภานั้น จำแนกออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่

1. ความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภาต่อประชาชนทั่วไป (A1)
2. ระบบรายงานตรวจสอบและลงโทษสมาชิกรัฐสภา กรณีมีพฤติกรรมผิดจริยธรรมหรือเข้าข่ายประโยชน์ทับซ้อน (A2)
3. ระบบการตรวจสอบให้เงินอุดหนุนพรรคการเมืองของ กกต. (A3)
4. การสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐสภา (A4)
5. การพัฒนาการเรียนรู้ และเสริมสร้างขีดความสามารถของสมาชิกรัฐสภา (A5)

ผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาโดยภาพรวมในด้านความความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภา พบว่าอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.55 จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 64 คน ทั้งนี้ ในรายละเอียดได้มีการแบ่งการจำแนกข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างผู้ประเมินออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล, จำแนกตามกลุ่มอายุ, จำแนกตามระดับการศึกษา และจำแนกตามกลุ่มอาชีพ

4.1.2.5.1 ผลการประเมินจำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

เมื่อวิเคราะห์ผลการศึกษาโดยการจำแนกข้อมูลกลุ่มตัวอย่างตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลนั้น มีการแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และกลุ่มตัวอย่างจากการสัมมนากลุ่มย่อย 4 ภาค (ภาคเหนือ, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ภาคกลาง และภาคใต้) สามารถจำแนกได้ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างผู้ทรงคุณวุฒิ

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภาอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”**) โดยมีค่าเฉลี่ย 2.70 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 ด้านแล้ว พบว่า มี 1 ด้านที่มีผลอยู่ในระดับ “สูง” คือการพัฒนาการเรียนรู้ และเสริมสร้างขีดความสามารถของสมาชิกรัฐสภา (A5) โดยมีค่าเฉลี่ย **3.75 และ 1 ด้าน**ที่มีผลการประเมินด้านสำนึกความรับผิดชอบของรัฐสภาอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ได้แก่ ความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภาต่อประชาชนทั่วไป (A1) โดยมีค่าเฉลี่ย 3.00 มี 3 ด้านที่มีผลการประเมินด้านสำนึกความรับผิดชอบของรัฐสภาอยู่ในระดับ “ต่ำ" ได้แก่ ระบบรายงานตรวจสอบและลงโทษสมาชิกรัฐสภา กรณีมีพฤติกรรมผิดจริยธรรมหรือเข้าข่ายประโยชน์ทับซ้อน (A2) โดยมีค่าเฉลี่ย 2.11 และ การสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐสภา (A4) โดยมีค่าเฉลี่ย 2.00 และมี 1 ด้านที่มีผลการประเมินด้านสำนึกความรับผิดชอบของรัฐสภาอยู่ในระดับ “ต่ำมาก" คือ ระบบการตรวจสอบให้เงินอุดหนุนพรรคการเมืองของ กกต. (A3) โดยมีค่าเฉลี่ย 1.00

2. กลุ่มตัวอย่างภาคเหนือ

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภาอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.70 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 ด้านแล้ว พบว่ามีผลการประเมินด้านสำนึกความรับผิดชอบของรัฐสภาอยู่ในระดับ “ปานกลาง" ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ความสำนึกรับผิดชอบ

ของรัฐสภาต่อประชาชนทั่วไป (A1) มีค่าเฉลี่ย 2.45 , ระบบรายงานตรวจสอบและลงโทษสมาชิกรัฐสภา กรณีมีพฤติกรรมผิดจริยธรรมหรือเข้าข่ายประโยชน์ทับซ้อน (A2) มีค่าเฉลี่ย 2.60, ระบบการตรวจสอบให้เงินอุดหนุนพรรคการเมืองของ กกต. (A3) มีค่าเฉลี่ย 2.75 , การสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐสภา (A4) มีค่าเฉลี่ย 2.67, การพัฒนาการเรียนรู้ และเสริมสร้างขีดความสามารถของสมาชิกรัฐสภา (A5) มีค่าเฉลี่ย 2.75

3. กลุ่มตัวอย่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภาอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.34 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 ด้านแล้ว พบว่ามีผลการประเมินด้านสำนึกความรับผิดชอบของรัฐสภาอยู่ในระดับ “ต่ำ” 1 ด้าน คือ ความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภาต่อประชาชนทั่วไป (A1) มีค่าเฉลี่ย 2.00 มีผลการประเมินด้านสำนึกความรับผิดชอบของรัฐสภาอยู่ในระดับ “ปานกลาง" 4 ด้าน ได้แก่, ระบบรายงานตรวจสอบและลงโทษสมาชิกรัฐสภา กรณีมีพฤติกรรมผิดจริยธรรมหรือเข้าข่ายประโยชน์ทับซ้อน (A2) มีค่าเฉลี่ย2.20 , ระบบการตรวจสอบให้เงินอุดหนุนพรรคการเมืองของ กกต. (A3) มีค่าเฉลี่ย 2.39 , การสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐสภา (A4)มีค่าเฉลี่ย 2.26, การพัฒนาการเรียนรู้ และเสริมสร้างขีดความสามารถของสมาชิกรัฐสภา (A5) มีค่าเฉลี่ย 2.34

4. กลุ่มตัวอย่างภาคกลาง

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภาอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.79 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 ด้านแล้ว พบว่ามีผลการประเมินด้านสำนึกความรับผิดชอบของรัฐสภาอยู่ในระดับ “ปานกลาง" ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภาต่อประชาชนทั่วไป (A1) มีค่าเฉลี่ย 2.14 , ระบบรายงานตรวจสอบและลงโทษสมาชิกรัฐสภา กรณีมีพฤติกรรมผิดจริยธรรมหรือเข้าข่ายประโยชน์ทับซ้อน (A2) มีค่าเฉลี่ย 2.67 , ระบบการตรวจสอบให้เงินอุดหนุนพรรคการเมืองของ กกต. (A3) มีค่าเฉลี่ย 2.33 , การสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐสภา (A4) มีค่าเฉลี่ย 2.62, การพัฒนาการเรียนรู้ และเสริมสร้างขีดความสามารถของสมาชิกรัฐสภา (A5) มีค่าเฉลี่ย 2.83

5. กลุ่มตัวอย่างภาคใต้

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภาอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.46 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 ด้านแล้ว พบว่ามีผลการประเมินด้านสำนึกความรับผิดชอบของรัฐสภาอยู่ในระดับ “ปานกลาง" ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภาต่อประชาชนทั่วไป (A1) มีค่าเฉลี่ย 2.27 , ระบบรายงานตรวจสอบและลงโทษสมาชิกรัฐสภา กรณีมีพฤติกรรมผิดจริยธรรมหรือเข้าข่ายประโยชน์ทับซ้อน (A2)มีค่าเฉลี่ย 2.48 , ระบบการตรวจสอบให้เงินอุดหนุนพรรคการเมืองของ กกต. (A3) มีค่าเฉลี่ย 2.46, การสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐสภา (A4) มีค่าเฉลี่ย 2.23, การพัฒนาการเรียนรู้ และเสริมสร้างขีดความสามารถของสมาชิกรัฐสภา (A5) มีค่าเฉลี่ย 2.89

ตารางที่ 21 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภาด้านความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภา จำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

องค์ประกอบย่อย	ผู้ทรงคุณวุฒิ			ภาคเหนือ			ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			ภาคกลาง			ภาคใต้			Total		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
A1	3.00	1.00	3	2.45	1.91	20	2.00	0.87	22	2.14	1.03	22	2.27	0.98	30	2.24	1.01	97
A2	2.11	1.26	3	2.60	1.2	20	2.20	0.78	17	2.67	0.76	17	2.49	0.87	25	2.48	0.91	82
A3	1.00	-	1	2.75	1.06	18	2.39	0.71	14	2.33	1.03	12	2.42	0.97	26	2.46	0.96	71
A4	2.00	-	2	2.67	0.93	18	2.26	0.93	18	2.62	1.01	14	2.23	0.80	27	2.40	0.89	79
A5	3.75	050	4	2.75	1.02	20	2.21	1.08	19	2.83	1.15	18	2.89	0.97	28	2.73	1.06	89
A	2.70	0.95	3	2.70	0.95	18	2.34	0.75	12	2.79	0.83	9	2.46	0.78	24	2.55	0.83	63

4.1.2.5.2 ผลการประเมินจำแนกตามกลุ่มอายุ

เมื่อวิเคราะห์ผลการศึกษาจากการจำแนกข้อมูลกลุ่มตัวอย่างตามกลุ่มอายุของกลุ่มตัวอย่างนั้น แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่มอายุ ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยกว่า 55 ปี, กลุ่มตัวอย่างอายุ 55-65 ปี และกลุ่มตัวอย่างอายุมากกว่า 65 ปี พบว่า ทั้งสามกลุ่มอายุ มีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความโปร่งใสและเข้าถึงได้ของรัฐสภาในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.56 สามารถจำแนกได้ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างอายุน้อยกว่า 55 ปี

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภาอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.62 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 ด้านแล้ว พบว่า มีผลการประเมินด้านสำนึกความรับผิดชอบของรัฐสภาอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ความสำนึกรับผิดของรัฐสภาต่อประชาชนทั่วไป (A1) มีค่าเฉลี่ย 2.62, ระบบรายงานตรวจสอบและลงโทษสมาชิกรัฐสภา กรณีมีพฤติกรรมผิดจริยธรรมหรือเข้าข่ายประโยชน์ทับซ้อน (A2)มีค่าเฉลี่ย 2.69, ระบบการตรวจสอบให้เงินอุดหนุนพรรคการเมืองของ กกต. (A3) มีค่าเฉลี่ย 2.56 , การสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐสภา (A4) มีค่าเฉลี่ย 2.44, การพัฒนาการเรียนรู้ และเสริมสร้างขีดความสามารถของสมาชิกรัฐสภา (A5) มีค่าเฉลี่ย 2.76

2. กลุ่มตัวอย่างอายุ 55-65 ปี

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภาอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.36 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 ด้านแล้ว พบว่ามีผลการประเมินด้านสำนึกความรับผิดชอบของรัฐสภาอยู่ในระดับ “ปานกลาง" 4 ด้าน ได้แก่, ระบบรายงานตรวจสอบและลงโทษสมาชิกรัฐสภา กรณีมีพฤติกรรมผิดจริยธรรมหรือเข้าข่ายประโยชน์ทับซ้อน (A2) มีค่าเฉลี่ย 2.26 , ระบบการตรวจสอบให้เงินอุดหนุนพรรคการเมืองของ กกต. (A3) มีค่าเฉลี่ย 2.35, การสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐสภา (A4) มีค่าเฉลี่ย 2.35, การพัฒนาการเรียนรู้ และเสริมสร้างขีดความสามารถของ

สมาชิกรัฐสภา (A5) มีค่าเฉลี่ย 2.54 ส่วนความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภาต่อประชาชนทั่วไป (A1) มีค่าเฉลี่ย 2.00 ซึ่งอยู่ในระดับ “ต่ำ”

3. กลุ่มตัวอย่างอายุมากกว่า 65 ปี

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภาอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.84 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 ด้านแล้ว พบว่ามีผลการประเมินด้านสำนึกความรับผิดชอบของรัฐสภาอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภาต่อประชาชนทั่วไป (A1) มีค่าเฉลี่ย 2.35 , ระบบรายงานตรวจสอบและลงโทษสมาชิกรัฐสภา กรณีมีพฤติกรรมผิดจริยธรรมหรือเข้าข่ายประโยชน์ทับซ้อน (A2)มีค่าเฉลี่ย 2.71, ระบบการตรวจสอบให้เงินอุดหนุนพรรคการเมืองของ กกต. (A3) มีค่าเฉลี่ย 2.65, การสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐสภา (A4) มีค่าเฉลี่ย 2.62, การพัฒนาการเรียนรู้ และเสริมสร้างขีดความสามารถของสมาชิกรัฐสภา (A5) มีค่าเฉลี่ย 2.88

ตารางที่ 22 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภาด้านความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภา จำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มอายุ

องค์ประกอบย่อย	น้อยกว่า 55 ปี			55-65 ปี			มากกว่า 65 ปี			Total		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
A1	2.34	0.91	38	2.00	1.12	31	2.35	1.00	17	2.22	1.01	86
A2	2.69	0.69	30	2.26	1.02	28	2.71	0.88	14	2.53	0.88	72
A3	2.56	0.77	25	2.35	1.05	27	2.65	1.01	13	2.49	0.94	65
A4	2.44	0.71	32	2.35	0.95	25	2.62	0.93	14	2.45	0.84	71
A5	2.76	0.78	34	2.54	1.10	28	2.88	1.17	17	2.71	0.99	79
A	2.62	0.55	22	2.36	0.96	25	2.84	0.77	12	2.56	0.80	59

4.1.2.5.3 ผลการประเมินจำแนกตามระดับการศึกษา

เมื่อวิเคราะห์ผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างตามระดับการศึกษา แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี, กลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี และกลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี ในภาพรวมพบว่ามีผลการประเมินรัฐสภาด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้อยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.49 โดยจำแนกในรายละเอียดตามกลุ่มตัวอย่างได้ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภาอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.15 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 ด้านแล้ว พบว่ามี 4 ด้านที่มีผลการประเมินด้านสำนึกความรับผิดชอบของรัฐสภาอยู่ในระดับ “ปานกลาง" ได้แก่ ระบบรายงานตรวจสอบและลงโทษสมาชิกรัฐสภา กรณีมีพฤติกรรมผิดจริยธรรมหรือเข้าข่ายประโยชน์ทับซ้อน (A2) มีค่าเฉลี่ย 2.26, ระบบการตรวจสอบให้เงินอุดหนุนพรรคการเมืองของ กกต. (A3) มีค่าเฉลี่ย 2.10 การสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐสภา (A4) มีค่าเฉลี่ย 2.36 การพัฒนาการเรียนรู้ และเสริมสร้างขีดความสามารถของสมาชิกรัฐสภา (A5) มีค่าเฉลี่ย 2.43 และมี 1 ด้านที่มีผลการประเมินด้านสำนึกความรับผิดชอบของรัฐสภาอยู่ในระดับ “ต่ำ" คือ ความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภาต่อประชาชนทั่วไป (A1) มีค่าเฉลี่ย 1.88

2. กลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภาอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.42 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 ด้านแล้ว พบว่ามีผลการประเมินด้านสำนึกความรับผิดชอบของรัฐสภาอยู่ในระดับ “ปานกลาง" ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภาต่อประชาชนทั่วไป (A1) มีค่าเฉลี่ย 2.06 , ระบบรายงานตรวจสอบและลงโทษสมาชิกรัฐสภา กรณีมีพฤติกรรมผิดจริยธรรมหรือเข้าข่ายประโยชน์ทับซ้อน (A2) มีค่าเฉลี่ย 2.37 , ระบบการตรวจสอบให้เงินอุดหนุนพรรคการเมืองของ กกต. (A3) มีค่าเฉลี่ย 2.39, การสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐสภา (A4) มีค่าเฉลี่ย2.35, การพัฒนาการเรียนรู้ และเสริมสร้างขีดความสามารถของสมาชิกรัฐสภา (A5) มีค่าเฉลี่ย 2.52

3. กลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภาอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.64 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 ด้านแล้ว พบว่ามีผลการประเมินด้านสำนึกความรับผิดชอบของรัฐสภาอยู่ในระดับ “ปานกลาง" ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภาต่อประชาชนทั่วไป (A1) มีค่าเฉลี่ย 2.40, ระบบรายงานตรวจสอบและลงโทษสมาชิกรัฐสภา กรณีมีพฤติกรรมผิดจริยธรรมหรือเข้าข่ายประโยชน์ทับซ้อน (A2) มีค่าเฉลี่ย 2.56 , ระบบการตรวจสอบให้เงินอุดหนุนพรรคการเมืองของ กกต. (A3) มีค่าเฉลี่ย 2.48 , การสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐสภา (A4) มีค่าเฉลี่ย 2.33, การพัฒนาการเรียนรู้ และเสริมสร้างขีดความสามารถของสมาชิกรัฐสภา (A5) มีค่าเฉลี่ย 2.90

ตารางที่ 23 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภาด้านความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภาจำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มระดับการศึกษา

องค์ประกอบย่อย	ต่ำกว่าปริญญาตรี			ปริญญาตรี			สูงกว่าปริญญาตรี			Total		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
A1	1.88	0.96	16	2.06	0.96	31	2.40	0.94	42	2.19	0.96	89
A2	2.26	0.81	13	2.37	0.90	27	2.56	0.79	35	2.44	0.83	75
A3	2.10	0.77	10	2.39	1.04	23	2.48	0.80	32	2.39	0.88	65
A4	2.36	0.91	11	2.35	0.93	25	2.33	0.72	38	2.34	0.81	74
A5	2.43	0.85	14	2.52	1.15	29	2.90	0.88	39	2.68	0.99	82
A	2.15	0.74	9	2.42	0.82	20	2.64	0.64	29	2.49	0.73	58

4.1.2.5.4 ผลการประเมินจำแนกตามกลุ่มอาชีพ

เมื่อวิเคราะห์ผลการศึกษาจากการจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามกลุ่มอาชีพ แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักการเมืองและอดีตนักการเมือง, กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการ อดีตข้าราชการ และเจ้าหน้าที่องค์กรอิสระ, กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักวิชาการและสื่อมวลชน และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นภาคประชาสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคเอกชน ในภาพรวมพบว่ามีผลการประเมินรัฐสภาด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้อยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.51 โดยจำแนกในรายละเอียดตามกลุ่มตัวอย่างได้ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักการเมืองและอดีตนักการเมือง

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภาอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.48 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 ด้านแล้ว พบว่ามีผลการประเมินด้านสำนึกความรับผิดชอบของรัฐสภาอยู่ในระดับ “ปานกลาง" ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภาต่อประชาชนทั่วไป (A1) มีค่าเฉลี่ย 2.10 , ระบบรายงานตรวจสอบและลงโทษสมาชิกรัฐสภา กรณีมีพฤติกรรมผิดจริยธรรมหรือเข้าข่ายประโยชน์ทับซ้อน (A2)มีค่าเฉลี่ย 2.13 , ระบบการตรวจสอบให้เงินอุดหนุนพรรคการเมืองของ กกต. (A3) มีค่าเฉลี่ย 2.67 , การสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐสภา (A4) มีค่าเฉลี่ย 2.67 , การพัฒนาการเรียนรู้ และเสริมสร้างขีดความสามารถของสมาชิกรัฐสภา (A5) มีค่าเฉลี่ย 2.48

2. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการ อดีตข้าราชการ และเจ้าหน้าที่องค์กรอิสระ

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภาอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.36 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 ด้านแล้ว พบว่ามีผลการประเมินด้านสำนึกความรับผิดชอบของรัฐสภาอยู่ในระดับ “ปานกลาง" 4 ด้าน ได้แก่, ระบบรายงานตรวจสอบและ

ลงโทษสมาชิกรัฐสภา กรณีมีพฤติกรรมผิดจริยธรรมหรือเข้าข่ายประโยชน์ทับซ้อน (A2) มีค่าเฉลี่ย 2.43 , ระบบการตรวจสอบให้เงินอุดหนุนพรรคการเมืองของ กกต. (A3) มีค่าเฉลี่ย 2.25, การสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐสภา (A4) มีค่าเฉลี่ย 2.41, การพัฒนาการเรียนรู้ และเสริมสร้างขีดความสามารถของสมาชิกรัฐสภา (A5) มีค่าเฉลี่ย 2.82 และมี 1 ด้านที่มีผลการประเมินด้านสำนึกความรับผิดชอบของรัฐสภาอยู่ในระดับ “ต่ำ " คือ ความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภาต่อประชาชนทั่วไป (A1) มีค่าเฉลี่ย 1.83

3. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักวิชาการและสื่อมวลชน

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภาอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.74 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 ด้านแล้ว พบว่ามีผลการประเมินด้านสำนึกความรับผิดชอบของรัฐสภาอยู่ในระดับ “ปานกลาง" ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภาต่อประชาชนทั่วไป (A1) มีค่าเฉลี่ย 2.41 ระบบรายงานตรวจสอบและลงโทษสมาชิกรัฐสภา กรณีมีพฤติกรรมผิดจริยธรรมหรือเข้าข่ายประโยชน์ทับซ้อน (A2) มีค่าเฉลี่ย 2.79 ระบบการตรวจสอบให้เงินอุดหนุนพรรคการเมืองของ กกต. (A3) มีค่าเฉลี่ย 2.57, การสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐสภา (A4) มีค่าเฉลี่ย 2.48 การพัฒนาการเรียนรู้ และเสริมสร้างขีดความสามารถของสมาชิกรัฐสภา (A5) มีค่าเฉลี่ย 2.74

4. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นภาคประชาสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคเอกชน

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภาอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.36 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 5 ด้านแล้ว พบว่ามีผลการประเมินด้านสำนึกความรับผิดชอบของรัฐสภาอยู่ในระดับ “ปานกลาง" ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภาต่อประชาชนทั่วไป (A1) มีค่าเฉลี่ย 2.12 ระบบรายงานตรวจสอบและลงโทษสมาชิกรัฐสภา กรณีมีพฤติกรรมผิดจริยธรรมหรือเข้าข่ายประโยชน์ทับซ้อน (A2)มีค่าเฉลี่ย 2.45 ระบบการตรวจสอบให้เงินอุดหนุนพรรคการเมืองของ กกต. (A3) มีค่าเฉลี่ย 2.42 การสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐสภา (A4) มีค่าเฉลี่ย 2.36 การพัฒนาการเรียนรู้ และเสริมสร้างขีดความสามารถของสมาชิกรัฐสภา (A5) มีค่าเฉลี่ย 2.69

*ตารางที่ 24 แสดง*ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภาด้านความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภา จำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มอาชีพ

องค์ประกอบย่อย	นักการเมือง/อดีตนักการเมือง			ข้าราชการ/อดีตข้าราชการ/เจ้าหน้าที่องค์กรอิสระ			นักวิชาการ/สื่อมวลชน			ภาคประชาสังคม/องค์กรพัฒนาเอกชน/ภาคเอกชน			Total		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
A1	2.10	1.20	10	1.83	0.83	12	2.41	0.89	34	2.12	1.04	32	2.19	0.98	88
A2	2.13	1.13	10	2.43	0.52	10	2.79	0.69	26	2.25	0.91	28	2.45	0.85	74
A3	2.67	1.20	9	2.25	0.86	10	2.57	0.89	22	2.25	0.83	24	2.42	0.90	65
A4	2.67	1.09	9	2.41	0.92	9	2.48	0.70	28	2.12	0.82	28	2.36	0.83	74
A5	2.82	1.25	11	2.82	0.87	11	2.74	0.89	31	2.54	1.05	28	2.69	1.00	81
A	2.48	1.11	9	2.36	0.52	8	2.74	0.61	19	2.36	0.77	22	2.51	0.76	58

5.1.2.6 ผลการดำเนินงานของรัฐสภาด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ

การประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ จำแนกเป็น 7 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

1. การได้มาซึ่งข้อมูลและการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศระดับทวิภาคีและพหุภาคี (I1)
2. การมีส่วนร่วมในการสร้างพันธะด้านกฎหมายและการเงินระหว่างประเทศ (I2)
3. บทบาทของรัฐสภาในการติดตามและตรวจสอบนโยบายและการปฏิบัติตามพันธะหรือข้อตกลงด้านความช่วยเหลือของประเทศ (I3)
4. บทบาทของรัฐสภาในการส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศและต่างประเทศ (I4)
5. การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐสภาไทยและรัฐสภานานาชาติ (I5)
6. ขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมด้านนโยบายระหว่างประเทศของรัฐสภา (I6)
7. การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านนโยบายระหว่างประเทศ (I7)

ผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาโดยภาพรวมด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ พบว่าอยู่ในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.93 จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 45 คน ทั้งนี้ในรายละเอียด ได้มีการแบ่งการจำแนกข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างผู้ประเมินออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล, จำแนกตามกลุ่มอาชีพ, จำแนกตามกลุ่มอายุ และจำแนกตามระดับการศึกษา

5.1.2.6.1 ผลการประเมินจำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

เมื่อวิเคราะห์ผลการศึกษาโดยการจำแนกข้อมูลกลุ่มตัวอย่างตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลนั้น มีการแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และกลุ่มตัวอย่างจากการสัมมนากลุ่มย่อย 4 ภาค (ภาคเหนือ, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ภาคกลาง และภาคใต้) จำแนกรายละเอียดเป็นดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างผู้ทรงคุณวุฒิ

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศอยู่ในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.63 ซึ่งเมื่อพิจารณาจากรายละเอียดทั้ง 7 องค์ประกอบแล้ว *พบว่าองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน 4 องค์ประกอบที่อยู่ในระดับ "ปานกลาง" มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.00 เท่ากัน ได้แก่ การได้มาซึ่งข้อมูลและการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศระดับทวิภาคีและพหุภาคี (I1) การมีส่วนร่วมในการสร้างพันธะด้านกฎหมายและการเงินระหว่างประเทศ (I2), บทบาทของรัฐสภาในการส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศและต่างประเทศ (I4) และองค์ประกอบด้านการสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐสภาไทยและรัฐสภานานาชาติ (I5)* และองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ "ปานกลาง" 1 องค์ประกอบค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.33 คือ บทบาทของรัฐสภาในการติดตามและตรวจสอบนโยบายและการปฏิบัติตามพันธะหรือข้อตกลงด้านความช่วยเหลือของประเทศ (I3) ส่วนองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ "ต่ำมาก" คือ การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านนโยบายระหว่างประเทศ (I7) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.50 ทั้งนี้มีองค์ประกอบที่ผู้ทรงคุณวุฒิไม่ได้ตอบคำถามคือองค์ประกอบย่อยประเด็น ขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมด้านนโยบายระหว่างประเทศของรัฐสภา (I6)

2. กลุ่มตัวอย่างภาคเหนือ

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศอยู่ในระดับ **"สูง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.17 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 7 องค์ประกอบแล้ว *พบว่าองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ "สูง" อยู่ 6 องค์ประกอบ ซึ่งองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในกลุ่มนี้คือ การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐสภาไทยและรัฐสภานานาชาติ (I5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.29* และอีก 5 องค์ประกอบย่อยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการสร้างพันธะด้านกฎหมายและการเงินระหว่างประเทศ (I2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.19, บทบาทของรัฐสภาในการติดตามและตรวจสอบนโยบายและการปฏิบัติตามพันธะหรือข้อตกลงด้านความช่วยเหลือของประเทศ (I3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.12, ขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมด้านนโยบายระหว่างประเทศของรัฐสภา (I6) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.11, บทบาทของรัฐสภาในการส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศและต่างประเทศ (I4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.08, และองค์ประกอบย่อยด้านการได้มาซึ่งข้อมูลและการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศระดับทวิภาคีและพหุภาคี (I1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.05, ส่วนองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ "ปานกลาง" มีอยู่ 1 องค์ประกอบ คือ การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านนโยบายระหว่างประเทศ (I7) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.89

3. กลุ่มตัวอย่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศอยู่ในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.05 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 7 องค์ประกอบแล้ว *พบว่าองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมด้านนโยบายระหว่างประเทศของรัฐสภา (I6) อยู่ในระดับ "ปานกลาง" มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.46* รวมทั้งองค์ประกอบย่อยอีก 6 องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ "ปานกลาง" เรียงตามค่าเฉลี่ย ดังนี้ องค์ประกอบย่อยของการได้มาซึ่งข้อมูลและการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศระดับทวิภาคีและพหุภาคี (I1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.36, บทบาทของรัฐสภาในการส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศและต่างประเทศ (I4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.35 การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐสภาไทยและรัฐสภานานาชาติ (I5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.20, บทบาทของรัฐสภาในการติดตามและตรวจสอบนโยบายและการปฏิบัติตามพันธะหรือข้อตกลงด้านความช่วยเหลือของประเทศ (I3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.18, การมีส่วนร่วมในการสร้างพันธะด้านกฎหมายและการเงินระหว่างประเทศ (I2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.10, การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านนโยบายระหว่างประเทศ (I7) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.03

4. กลุ่มตัวอย่างภาคกลาง

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศอยู่ในระดับ **"สูง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.17 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 7 องค์ประกอบแล้ว *พบว่าองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ "สูง" ถึง 6 องค์ประกอบ ซึ่งองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในกลุ่มนี้คือการมีส่วนร่วมในการสร้างพันธะด้านกฎหมายและการเงินระหว่างประเทศ (I2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.39* และอีก 5 องค์ประกอบย่อยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ดังนี้ บทบาทของรัฐสภาในการส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศและต่างประเทศ (I4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.38, บทบาทของรัฐสภาในการติดตามและตรวจสอบนโยบายและการปฏิบัติตามพันธะหรือข้อตกลงด้านความช่วยเหลือของประเทศ (I3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.36 ,การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐสภาไทยและรัฐสภานานาชาติ (I5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.33, การได้มาซึ่งข้อมูลและการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศระดับทวิภาคีและพหุภาคี (I1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.16, และองค์ประกอบด้านขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมด้านนโยบายระหว่างประเทศของรัฐสภา (I6) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.14 ส่วนองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ "ปานกลาง" มีอยู่ 1 องค์ประกอบ คือ การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านนโยบายระหว่างประเทศ (I7) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.98

5. กลุ่มตัวอย่างภาคใต้

พบว่ามีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศอยู่ในระดับ **"สูง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.01 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 7 องค์ประกอบแล้ว *พบว่าองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ "สูง" ถึง 3 องค์ประกอบ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ดังนี้ องค์ประกอบของการได้มาซึ่งข้อมูลและการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศระดับทวิภาคีและพหุภาคี (I1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.20, การมีส่วนร่วมในการสร้างพันธะด้านกฎหมายและการเงินระหว่างประเทศ (I2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.19 และบทบาทของรัฐสภาในการส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศและต่างประเทศ (I4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.08* ส่วนองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ "ปานกลาง" มีอยู่ 4 องค์ประกอบ ได้แก่

องค์ประกอบด้านบทบาทของรัฐสภาในการติดตามและตรวจสอบนโยบายและการปฏิบัติตามพันธะหรือข้อตกลงด้านความช่วยเหลือของประเทศ (I3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.93, การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐสภาไทยและรัฐสภานานาชาติ (I5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.88, การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านนโยบายระหว่างประเทศ (I7) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.86, ขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมด้านนโยบายระหว่างประเทศของรัฐสภา (I6) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.63

ตารางที่ 25 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภาด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศจำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

องค์ประกอบย่อย	ผู้ทรงคุณวุฒิ			ภาคเหนือ			ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			ภาคกลาง			ภาคใต้			Total		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
I1	3.00	-	1	3.05	0.79	20	2.36	0.91	22	3.16	0.82	22	3.20	0.74	27	2.96	0.87	92
I2	3.00	-	2	3.19	0.87	21	2.10	1.07	20	3.39	0.94	23	3.19	0.75	26	3.00	1.00	92
I3	2.33	-	1	3.12	0.83	20	2.18	1.03	20	3.36	0.64	22	2.93	0.70	24	2.90	0.90	87
I4	3.00	-	1	3.08	0.80	20	2.35	0.84	20	3.38	0.67	20	2.72	0.90	20	2.88	0.88	81
I5	3.00	1.00	3	3.29	0.69	19	2.20	0.80	15	3.33	0.86	24	2.88	0.66	24	2.98	0.85	85
I6	-	-	-	3.11	0.94	19	2.46	0.62	16	3.14	0.83	21	3.63	2.62	25	3.15	1.63	81
I7	0.50	-	1	2.89	0.90	18	2.03	0.70	18	2.98	0.90	20	2.86	0.95	25	2.68	0.96	82
I	-	-	-	3.17	0.72	17	2.05	0.85	13	3.28	0.61	17	3.01	0.64	17	2.93	0.82	64

4.1.2.6.2 ผลการประเมินจำแนกตามกลุ่มอายุ

เมื่อวิเคราะห์ผลการศึกษาจากการจำแนกข้อมูลกลุ่มตัวอย่างตามกลุ่มอายุของกลุ่มตัวอย่างนั้น แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่มอายุ ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยกว่า 55 ปี, กลุ่มตัวอย่างอายุ 55-65 ปี และกลุ่มตัวอย่างอายุมากกว่า 65 ปี พบว่า ทั้งสามกลุ่มอายุ มีผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศอยู่ในระดับ **"ปานกลาง"**

1. กลุ่มตัวอย่างอายุน้อยกว่า 55 ปี

พบว่าในภาพรวมมีผลการประเมินด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.01 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 7 องค์ประกอบแล้ว *พบว่ามี 4 องค์ประกอบย่อยที่มีผลการประเมินในระดับ "สูง" เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ดังนี้ ขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมด้านนโยบายระหว่างประเทศของรัฐสภา (I6) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.42, การมีส่วนร่วมในการสร้างพันธะด้านกฎหมายและการเงินระหว่างประเทศ (I2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.11, การได้มาซึ่งข้อมูลและการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศระดับทวิภาคีและพหุภาคี (I1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.10, บทบาทของรัฐสภาในการติดตามและตรวจสอบนโยบายและการปฏิบัติตามพันธะหรือข้อตกลงด้านความช่วยเหลือของประเทศ (I3) มีค่าเฉลี่ย*

อยู่ที่ 3.09 และมี 3 องค์ประกอบย่อยที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐสภาไทยและรัฐสภานานาชาติ (I5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.94, บทบาทของรัฐสภาในการส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศและต่างประเทศ (I4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.83 และองค์ประกอบย่อยเรื่องของการการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านนโยบายระหว่างประเทศ (I7) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.80

2. กลุ่มตัวอย่างอายุ 55-65 ปี

พบว่าในภาพรวมมีผลการประเมินด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศในระดับ **“ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.94 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 7 องค์ประกอบแล้ว *พบว่ามี 3 องค์ประกอบย่อยที่มีผลการประเมินในระดับ "สูง" เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการสร้างพันธะด้านกฎหมายและการเงินระหว่างประเทศ (I2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.03, การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐสภาไทยและรัฐสภานานาชาติ (I5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.09, บทบาทของรัฐสภาในการส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศและต่างประเทศ (I4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.00* และมี 4 องค์ประกอบย่อยที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ บทบาทของรัฐสภาในการติดตามและตรวจสอบนโยบายและการปฏิบัติตามพันธะหรือข้อตกลงด้านความช่วยเหลือของประเทศ (I3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.98, การได้มาซึ่งข้อมูลและการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศระดับทวิภาคีและพหุภาคี (I1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.89, ขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมด้านนโยบายระหว่างประเทศของรัฐสภา (I6) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.84 และองค์ประกอบย่อยด้านการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านนโยบายระหว่างประเทศ (I7) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.50

3. กลุ่มตัวอย่างอายุมากกว่า 65 ปี

พบว่าในภาพรวมมีผลการประเมินด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.99 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 7 องค์ประกอบแล้ว *พบว่าทั้ง 2 องค์ประกอบย่อยที่มีผลการประเมินในระดับ "สูง" เรียงตามค่าเฉลี่ย ดังนี้ ขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมด้านนโยบายระหว่างประเทศของรัฐสภา (I6) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.10, การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านนโยบายระหว่างประเทศ (I7) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.00* และมี 5 องค์ประกอบย่อยที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการสร้างพันธะด้านกฎหมายและการเงินระหว่างประเทศ (I2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.94, การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐสภาไทยและรัฐสภานานาชาติ (I5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.91, การได้มาซึ่งข้อมูลและการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศระดับทวิภาคีและพหุภาคี (I1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.89, บทบาทของรัฐสภาในการติดตามและตรวจสอบนโยบายและการปฏิบัติตามพันธะหรือข้อตกลงด้านความช่วยเหลือของประเทศ (I3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.76 และองค์ประกอบย่อยด้านบทบาทของรัฐสภาในการส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศและต่างประเทศ (I4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.71

*ตารางที่ 26 แสดง*ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภาด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศจำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มอายุ

องค์ประกอบย่อย	น้อยกว่า 55 ปี			55-65 ปี			มากกว่า 65 ปี			Total		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
I1	3.10	0.88	36	2.89	0.76	31	2.89	0.88	18	2.98	0.84	85
I2	3.11	1.02	35	3.03	0.93	32	2.94	0.97	17	3.05	0.97	84
I3	3.09	0.66	33	2.98	0.84	29	2.76	0.82	17	2.98	0.76	79
I4	2.83	0.85	29	3.00	0.76	31	2.71	1.07	14	2.88	0.85	74
I5	2.94	0.84	32	3.09	0.73	29	2.91	0.84	16	2.99	0.79	77
I6	3.42	2.37	32	2.84	0.78	29	3.10	0.90	14	3.13	1.68	75
I7	2.80	0.85	32	2.50	0.82	29	3.00	1.17	14	2.72	0.91	75
I	3.01	0.59	21	2.94	0.71	25	2.99	0.92	12	2.98	0.71	58

4.1.2.6.3 ผลการประเมินจำแนกตามระดับการศึกษา

เมื่อวิเคราะห์ผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างตามระดับการศึกษา แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี, กลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี และกลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี ในภาพรวมพบว่ามีผลการประเมินรัฐสภาด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศอยู่ในระดับ “ปานกลาง” โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.84 จำแนกในรายละเอียดตามกลุ่มตัวอย่างได้ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี

พบว่าในภาพรวมมีผลการประเมินด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.87 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 7 องค์ประกอบแล้ว *พบว่ามี 5 องค์ประกอบย่อยที่มีผลการประเมินรัฐสภาด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศอยู่ในระดับ "สูง"* เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ บทบาทของรัฐสภาในการส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศและต่างประเทศ (I4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.10, บทบาทของรัฐสภาในการติดตามและตรวจสอบนโยบายและการปฏิบัติตามพันธะหรือข้อตกลงด้านความช่วยเหลือของประเทศ (I3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.05, การได้มาซึ่งข้อมูลและการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศระดับทวิภาคีและพหุภาคี (I1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.03, การมีส่วนร่วมในการสร้างพันธะด้านกฎหมายและการเงินระหว่างประเทศ (I2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.00, การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐสภาไทยและรัฐสภานานาชาติ (I5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.00 และมี 2 องค์ประกอบย่อยที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ประกอบด้วยขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมด้านนโยบายระหว่างประเทศของรัฐสภา (I6) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.78 และองค์ประกอบย่อยด้านการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านนโยบายระหว่างประเทศ (I7) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.27

2. กลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

พบว่าในภาพรวมมีผลการประเมินด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.05 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 7 องค์ประกอบแล้ว *พบว่าทั้ง 3 องค์ประกอบย่อยที่มีผลการประเมินรัฐสภาด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศอยู่ในระดับ "สูง" เรียงตามค่าเฉลี่ย ดังนี้* องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมในการสร้างพันธะด้านกฎหมายและการเงินระหว่างประเทศ (I2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.15, การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐสภาไทยและรัฐสภานานาชาติ (I5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.06 และบทบาทของรัฐสภาในการส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศและต่างประเทศ (I4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.05 และมี 4 องค์ประกอบย่อยที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ บทบาทของรัฐสภาในการติดตามและตรวจสอบนโยบายและการปฏิบัติตามพันธะหรือข้อตกลงด้านความช่วยเหลือของประเทศ (I3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.98, ขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมด้านนโยบายระหว่างประเทศของรัฐสภา (I6) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.98, การได้มาซึ่งข้อมูลและการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศระดับทวิภาคีและพหุภาคี (I1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.90 และการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านนโยบายระหว่างประเทศ (I7) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.82

3. กลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี

พบว่าในภาพรวมมีผลการประเมินด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.76 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 7 องค์ประกอบแล้ว *พบว่ามี 1 องค์ประกอบย่อยที่มีผลการประเมินรัฐสภาด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศอยู่ในระดับ "สูง" ได้แก่ ขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมด้านนโยบายระหว่างประเทศของรัฐสภา (I6) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.34* และอีก 6 องค์ประกอบย่อยที่อยู่ในระดับ “ปานกลาง” เรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ การได้มาซึ่งข้อมูลและการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศระดับทวิภาคีและพหุภาคี (I1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.96, การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐสภาไทยและรัฐสภานานาชาติ (I5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.83, การมีส่วนร่วมในการสร้างพันธะด้านกฎหมายและการเงินระหว่างประเทศ (I2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.82, บทบาทของรัฐสภาในการติดตามและตรวจสอบนโยบายและการปฏิบัติตามพันธะหรือข้อตกลงด้านความช่วยเหลือของประเทศ (I3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.81, บทบาทของรัฐสภาในการส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศและต่างประเทศ (I4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.53, การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านนโยบายระหว่างประเทศ (I7) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.66

*ตารางที่ 27 แสดง*ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภาด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ จำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มระดับการศึกษา

องค์ประกอบย่อย	ต่ำกว่าปริญญาตรี			ปริญญาตรี			สูงกว่าปริญญาตรี			Total		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ให้ข้อมูล	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ให้ข้อมูล	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ให้ข้อมูล	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ให้ข้อมูล
I1	3.03	0.94	16	2.90	0.91	31	2.96	0.74	38	2.95	0.84	85
I2	3.00	1.25	15	3.15	0.94	33	2.82	0.90	38	2.98	0.98	86
I3	3.05	0.93	13	2.98	0.79	31	2.81	0.78	36	2.92	0.80	80
I4	3.10	0.80	15	3.05	0.94	29	2.53	0.81	30	2.85	0.83	74
I5	3.00	0.82	15	3.06	0.76	31	2.83	0.81	33	2.96	0.79	79
I6	2.78	0.69	12	2.98	0.81	29	3.34	2.37	33	3.11	1.68	74
I7	2.27	0.56	13	2.82	1.01	28	2.66	1.01	35	2.65	0.96	76
I	2.87	0.77	10	3.05	0.74	25	2.76	0.79	23	2.91	0.76	58

4.1.2.6.4 ผลการประเมินจำแนกตามกลุ่มอาชีพ

วิเคราะห์ผลการศึกษาจากการจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามกลุ่มอาชีพ แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักการเมืองและอดีตนักการเมือง, กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการ อดีตข้าราชการ และเจ้าหน้าที่องค์กรอิสระ, กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักวิชาการและสื่อมวลชน และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นภาคประชาสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคเอกชน ในภาพรวมพบว่ามีผลการประเมินรัฐสภาด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.92 จำแนกในรายละเอียดตามกลุ่มตัวอย่างได้ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักการเมืองและอดีตนักการเมือง

พบว่าในภาพรวมมีผลการประเมินด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศในระดับ **"สูง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.29 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 7 องค์ประกอบแล้ว *พบว่ามี 5 องค์ประกอบย่อยที่มีผลการประเมินรัฐสภาด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศอยู่ในระดับ "สูง"* ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการสร้างพันธะด้านกฎหมายและการเงินระหว่างประเทศ (I2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.29 การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐสภาไทยและรัฐสภานานาชาติ (I5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.21, บทบาทของรัฐสภาในการติดตามและตรวจสอบนโยบายและการปฏิบัติตามพันธะหรือข้อตกลงด้านความช่วยเหลือของประเทศ (I3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.15 การได้มาซึ่งข้อมูลและการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศระดับทวิภาคีและพหุภาคี (I1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.13 ขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมด้านนโยบายระหว่างประเทศของรัฐสภา (I6) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.03 และมี 2 องค์ประกอบย่อยที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ องค์ประกอบย่อยด้านการสร้าง

การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านนโยบายระหว่างประเทศ (I7) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.00 และบทบาทของรัฐสภาในการส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศและต่างประเทศ (I4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.00

2. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการ อดีตข้าราชการ และเจ้าหน้าที่องค์กรอิสระ

พบว่าในภาพรวมมีผลการประเมินด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.90 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 7 องค์ประกอบแล้ว *พบว่ามี 2 องค์ประกอบย่อยที่มีผลการประเมินรัฐสภาด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศอยู่ในระดับ "สูง" คือ บทบาทของรัฐสภาในการส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศและต่างประเทศ (I4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.36 และการสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐสภาไทยและรัฐสภานานาชาติ (I5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.12* และมี 5 องค์ประกอบย่อยที่มีผลประเมินรัฐสภาด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศอยู่ในระดับ “ปานกลาง” เรียงตามค่าเฉลี่ย ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการสร้างพันธะด้านกฎหมายและการเงินระหว่างประเทศ (I2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.00, บทบาทของรัฐสภาในการติดตามและตรวจสอบนโยบายและการปฏิบัติตามพันธะหรือข้อตกลงด้านความช่วยเหลือของประเทศ (I3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.00, การได้มาซึ่งข้อมูลและการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศระดับทวิภาคีและพหุภาคี (I1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.92, ขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมด้านนโยบายระหว่างประเทศของรัฐสภา (I6) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.88 และการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านนโยบายระหว่างประเทศ (I7) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.70

3. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักวิชาการและสื่อมวลชน

พบว่าในภาพรวมมีผลการประเมินด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.80 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 7 องค์ประกอบแล้ว *พบว่าทั้ง 7 องค์ประกอบย่อย มีผลการประเมินรัฐสภาด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ทั้งหมด* เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการสร้างพันธะด้านกฎหมายและการเงินระหว่างประเทศ (I2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.00, การได้มาซึ่งข้อมูลและการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศระดับทวิภาคีและพหุภาคี (I1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.94, บทบาทของรัฐสภาในการติดตามและตรวจสอบนโยบายและการปฏิบัติตามพันธะหรือข้อตกลงด้านความช่วยเหลือของประเทศ (I3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.73, การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐสภาไทยและรัฐสภานานาชาติ (I5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.67, การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านนโยบายระหว่างประเทศ (I7) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.62, ขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมด้านนโยบายระหว่างประเทศของรัฐสภา (I6) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.57, บทบาทของรัฐสภาในการส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศและต่างประเทศ (I4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.48

4. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นภาคประชาสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคเอกชน

พบว่าในภาพรวมมีผลการประเมินด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.87 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดทั้ง 7 องค์ประกอบแล้ว *พบว่ามี 1 องค์ประกอบย่อยที่มีผลการประเมินรัฐสภาด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศอยู่ในระดับ "สูง" คือ การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐสภาไทยและรัฐสภานานาชาติ (I5) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.03* และ

มี 6 องค์ประกอบย่อยที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ บทบาทของรัฐสภาในการติดตามและตรวจสอบนโยบายและการปฏิบัติตามพันธะหรือข้อตกลงด้านความช่วยเหลือของประเทศ (I3) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.98, การได้มาซึ่งข้อมูลและการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศระดับทวิภาคีและพหุภาคี (I1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.88 บทบาทของรัฐสภาในการส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศและต่างประเทศ (I4) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.87, ขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมด้านนโยบายระหว่างประเทศของรัฐสภา (I6) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.87 การมีส่วนร่วมในการสร้างพันธะด้านกฎหมายและการเงินระหว่างประเทศ (I2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.85, การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านนโยบายระหว่างประเทศ (I7) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.57

ตารางที่ 28 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภาด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศจำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มอาชีพ

องค์ประกอบย่อย	นักการเมือง/อดีตนักการเมือง			ข้าราชการ/อดีตข้าราชการ/เจ้าหน้าที่องค์กรอิสระ			นักวิชาการ/สื่อมวลชน			ภาคประชาสังคม/องค์กรพัฒนาเอกชน/ภาคเอกชน			Total		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
I1	3.13	0.96	12	2.92	0.60	12	2.94	0.82	27	2.88	0.91	32	2.94	0.84	83
I2	3.29	0.91	14	3.00	0.85	12	3.00	0.89	26	2.85	1.15	33	2.99	0.99	85
I3	3.15	1.05	11	3.00	0.71	12	2.73	0.81	25	2.98	0.77	30	2.93	0.82	78
I4	3.00	0.95	12	3.36	0.45	11	2.48	0.92	22	2.87	0.75	27	2.85	0.85	72
I5	3.21	0.89	12	3.12	0.64	12	2.67	0.75	23	3.03	0.85	31	2.97	0.81	78
I6	3.03	1.24	10	2.88	0.45	11	3.57	2.70	24	2.87	0.77	29	3.12	1.69	74
I7	3.00	1.15	10	2.70	0.63	10	2.62	0.93	26	2.57	1.03	30	2.66	0.96	76
I	3.29	0.99	9	2.90	0.46	9	2.80	0.85	17	2.87	0.72	23	2.92	0.77	58

4.2. ความเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมมนากลุ่มย่อย (focus group)

4.2.1 ด้านความเป็นตัวแทนของประชาชน

ความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา (R1)

ในเรื่องความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมมนากลุ่มย่อย (focus group) เห็นตรงกันว่ารัฐสภาในส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งในแง่จุดยืนทางการเมือง สถานภาพทางเศรษฐกิจ และเพศ มีแนวโน้มที่จะมีความหลากหลายมากขึ้นกว่าในอดีต แต่ในส่วนของสมาชิกวุฒิสภายังมีที่มาจากคนกลุ่มข้าราชการทั้งข้าราชการประจำและตำรวจ ทหารเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งได้มาจากกระบวนการเลือกจากกลุ่มคนเดียวกันเกือบทั้งหมด ทำให้ไม่สะท้อนถึงความหลากหลายเท่าที่ควร โดยประเด็นนี้ มีข้อเสนอเพื่อส่งเสริมให้มีสมาชิกรัฐสภามีความหลากหลายมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดให้มีสัดส่วนทางของเพศผู้ที่จะเป็นสมาชิกรัฐสภาเท่ากัน ส่งเสริมการรวมกลุ่มของบุคคลที่มี

ความสนใจในประเด็นเดียวกันทั้งในด้าน การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อให้เป็นจุดแข็งที่จะเสนอตนให้ได้รับเลือกได้มากขึ้น

บทบาทของพรรคการเมืองในการสร้างความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา (R2)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมมนากลุ่มย่อย (focus group) เห็นค่อนข้างเป็นไปในทางเดียวกันว่า พรรคการเมืองมุ่งคัดเลือกบุคคลเพื่อแข่งขันในสนามเลือกตั้งโดยพิจารณาปัจจัยเรื่องความเป็นไปได้ที่จะชนะการเลือกตั้งและความได้เปรียบทางการเมือง โดยเฉพาะในการคัดเลือกเพื่อลงสมัครแบบเขตเลือกตั้ง หรือในบางกรณีของบางพรรค อาจเน้นที่อุดมการณ์ทางการเมืองที่เป็นไปในแนวเดียวกับพรรค ซึ่งทำให้ประเด็นเรื่องความหลากหลายของผู้สมัครมิได้เป็นปัจจัยในการเลือกผู้สมัครของพรรค ทำให้บทบาทของพรรคการเมืองในประเด็นมีไม่มากนัก

ระบบและกลไกการบริหารจัดการของรัฐสภา เพื่อสร้างความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา (R3)

ประเด็นระบบและกลไกการบริหารจัดการของรัฐสภาเพื่อสร้างความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภานั้น ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมมนากลุ่มย่อย (focus group) เห็นว่าเป็นสำนักงานเลขาธิการของทั้งสองสภาซึ่งทำหน้าบริหารจัดการสภาพแวดล้อมการทำงานของสมาชิกรัฐสภาดำเนินการให้เกิดความเสมอภาคได้ดี ไม่ได้เกิดปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินงาน ในส่วนของเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการปกป้องสมาชิกจากแทรกแซงของรัฐบาลนั้น เห็นว่าทั้งสองสภามีอิสระในการการแสดงความคิดเห็นพอสมควร แต่สมาชิกเองก็เลือกที่จะควบคุมตนเองไม่แสดงความเห็นที่แตกต่างนัก ไม่ว่าจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ระมัดระวังการเสนอความเห็นที่แตกต่างจากแนวทางที่พรรคกำหนด ซึ่งขึ้นกับว่าจะเป็นพรรคร่วมรัฐบาลหรือพรรคฝ่ายค้าน แต่ในภาพรวม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีการเสนอความเห็นในประเด็นที่แหลมคมมากขึ้นกว่าในอดีต ในขณะเดียวกัน การแสดงความเห็นของสมาชิกวุฒิสภายังไม่เกิดความหลายหลายมากนัก เนื่องจากมีที่มาจากแหล่งเดียวกันเป็นส่วนใหญ่

ความโปร่งใสในการได้มาของสมาชิกรัฐสภา (R4)

ในเรื่องความโปร่งในในการได้มาของสมาชิกรัฐสภานั้น ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมมนากลุ่มย่อย (focus group) เห็นว่า ในส่วนกระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขั้นตอนการหาเสียง และในวันลงคะแนนค่อนข้างมีความโปร่งใส แต่มีข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลและกระบวนการคำนวณคะแนนเลือกตั้ง รวมถึงแนวทางในการตรวจสอบการทุจริตการเลือกตั้ง ทำให้เกิดข้อสงสัยในเรื่องของการมีส่วนได้เสียของผู้จัดการเลือกตั้ง สำหรับการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภานั้น เห็นว่าในส่วนของการเลือกสมาชิกของคณะกรรมการคัดเลือกที่แต่งตั้งโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาตินั้นไม่สามารถตรวจสอบกระบวนการได้มาของสมาชิกวุฒิสภาได้ แต่กระบวนการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาในกรณีเลือกกันเอง 50 คน ค่อนข้างมีความโปร่งใส

4.2.2 ด้านการทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ

กรอบแนวคิด และกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมายในรัฐสภา และคณะกรรมาธิการ (L1)

กรอบแนวคิดและกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมายในรัฐสภาและคณะกรรมาธิการ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมมนากลุ่มย่อย (focus group) เห็นว่า การดำเนินกระบวนการพิจารณากฎหมายยังมีข้อจำกัด การนำเสนอข้อมูลเน้นจากส่วนราชการยังไม่มีความหลากหลายในชั้นกรรมาธิการการบริการกระบวนการขึ้นอยู่กับดุลพินิจของประธานและยึดโยงกับแนวทางที่รัฐบาลกำหนด ทำให้กฎหมายไม่ได้ยึดความต้องการของประชาชน แต่มักจะยึดเอาจากความต้องการของกลุ่มคนบางกลุ่ม

นอกจากนี้ ข้อมูลความรู้ที่ให้กับประชาชนยังมีน้อยมาก กระบวนการพิจารณากฎหมายมีความซับซ้อนหลายขั้นตอน ทำให้การผลักดันกฎหมายทำได้ยาก ทั้งนี้ มีข้อเสนอว่าควรมีการประชาสัมพันธ์รวมทั้งสื่อสารให้ประชาชนได้ทราบถึงผลลัพธ์ของการดำเนินงานพิจารณากฎหมายของรัฐสภาให้มากขึ้น กำหนดกติการการดำเนินงานให้ประชาชนได้ทราบกระบวนการทำงานที่ชัดเจน นำเทคโนโลยีมาใช้ในกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อความรวดเร็วในการดำเนินงานและควรเน้นการยกเลิกกฎหมายที่ไม่ได้มีการใช้งานยาวนาน พร้อมกับรมีการแก้ไขกฎหมายที่ล้าสมัย ให้ปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย และควรผู้มีส่วนได้เสียแสดงความคิดเห็นอีกครั้งหลังจากออกกฎหมายเรียบร้อยแล้ว

การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย (L2)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมมนากลุ่มย่อย (focus group)เห็นว่า การเสนอกฎหมายโดยประชาชนและฝ่ายการเมือง มีขั้นตอนความยากง่ายที่แตกต่างกัน ในส่วนประชาชนทำได้ยากกว่า อย่างไรก็ดี กระบวนการในปัจจุบันถือว่ามีความโปร่งใสมาก มีการรับฟังความเห็นอยู่ตลอด แต่ในแง่ของผลการดำเนินการส่วนใหญ่เห็นว่ามักจะมีธงที่ชัดเจนอยู่แล้วในการรับฟังความเห็น ทำให้ความเห็นต่างหลาย ๆ ส่วนถูกปิดกั้น และโอกาสในการเข้าถึงค่อนข้างน้อย ทั้งนี้ มีข้อเสนอให้มีกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนรับทราบล่วงหน้าในการรับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ ผ่านช่องทางต่าง ๆ ให้เพิ่มขึ้น ควรลดกระบวนการที่ซับซ้อนต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย

คุณลักษณะของกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภา(L3)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมมนากลุ่มย่อย (focus group)เห็นว่า คุณลักษณะของกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภายังมีระดับภาษาที่ยากต่อการเข้าใจสำหรับประชาชนทั่วไป กฎหมายที่ตราขึ้นมีลักษณะเป็นการแก้ไขเฉพาะเรื่องโดยไม่เชื่อมโยงกันทั้งระบบ และไม่เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงกับประชาชนนัก และยังเห็นว่า รัฐสภายังขาดในด้านการสื่อสารให้ประชาชนรับทราบข้อมูลข่าวสาร จึงควรผลิดคำอธิบายกฎหมายฉบับประชาชน เพื่อการเข้าถึงได้ดีขึ้น

ขีดความสามารถของกรรมาธิการในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ(L4)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมมนากลุ่มย่อย (focus group) มีความเห็นเป็นสองทางคือ คือเห็นว่า บุคลากรในคณะกรรมาธิการมีความรู้ หลายๆ ท่านเป็นนักวิชาการในประเด็นนั้น ๆ โดยตรง แต่อีกทางหนึ่งเห็นว่า กรรมาธิการยังขาดความรู้ความสามารถ ต้องหาผู้มีความรู้ หรือผู้ช่วยมาดำเนินการจัดทำ

เรื่องที่เกี่ยวข้อง จึงควรกำหนดเกณฑ์ในการเลือกกรรมาธิการที่มีความสามารถ และมีความรู้เฉพาะด้านมาเป็นกรรมาธิการเพื่อนดำเนินงานตามกิจการต่าง ๆ

กรอบระยะเวลาและงบประมาณในการตรากฎหมาย (L5)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมมนากลุ่มย่อย (focus group) เห็นค่อนข้างตรงกันว่ารัฐสภาใช้งบประมาณด้านนี้ยังไม่เหมาะสม เนื่องจากงบประมาณส่วนใหญ่ยังไม่ได้ถูกนำมาใช้เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน งบประมาณหลายๆ ส่วนถูกใช้อย่างสิ้นเปลืองเกินไปในบางกระบวนการ เช่น การประชุมที่มากเกินไปเมื่อเทียบกับปริมาณและคุณภาพของกฎหมายที่ได้ นอกจากนี้ ยังเห็นว่ากระบวนการตรากฎหมายถูกเตะถ่วงทั้งจากหน่วยงานส่วนราชการต่าง ๆ และพรรคการเมือง ทำให้มีความล่าช้ามาก

4.2.3 ด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร

ระบบการได้มาซึ่งข้อมูลและการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร (O1)

ประเด็นเกี่ยวกับระบบการได้มาซึ่งข้อมูลและการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมมนากลุ่มย่อย (focus group) พบว่ากลไกในการตั้งกระทู้ถามของรัฐสภาค่อนข้างอ่อนแอเนื่องจากเป็นเพียงการตั้งกระทู้เพื่อเรียกกระแสมากกว่าจะแก้ไขปัญหาสังคมหรือการขับเคลื่อนนโยบายในเชิงมหภาค ภาคประชาชนไม่ทราบระบบการตั้งกระทู้ภายในรัฐสภา เนื่องจากรัฐบาลและรัฐสภาไม่เคยแจ้งหรือประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ กรอบระยะในการตรวจสอบการทำงานฝ่ายบริหารนั้นอาจไม่เหมาะสมกับประเด็นที่ตรวจสอบ รวมทั้งระบบการได้มาซึ่งข้อมูลนั้นฝ่ายบริหารมักจะประท้วงก่อนที่ฝ่ายค้านจะอภิปรายจบ จึงทำให้กระบวนการตรวจสอบของรัฐสภาไม่มีประสิทธิภาพมากนัก

มีข้อเสนอให้เพิ่มระยะเวลาในการอภิปรายเพื่อที่จะมีเวลาในการตรวจสอบได้มากขึ้น ผู้อภิปรายจะต้องมีการเตรียมเรื่องให้เหมาะสมกับระยะเวลาในการอภิปราย รัฐสภาควรเพิ่มมีช่องทางให้ประชาชนรับทราบถึงการตั้งกระทู้ไม่ว่าจะเป็นหัวข้อเนื้อหา ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวกับปากท้องของประชาชนให้รับรู้ อีกทั้งเสนอแนะให้มีเจ้าหน้าที่รัฐสภาประจำจังหวัดแต่ละจังหวัด เพื่อทำหน้าที่ในการเผยแพร่กิจกรรมของรัฐสภาและรับทราบปัญหาของประชาชน ทำให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างรัฐสภาและประชาชนมากขึ้น

ระบบและขั้นตอนการพิจารณาและตรวจสอบงบประมาณประจำปี (O2)

องค์ประกอบย่อยในประเด็นระบบและขั้นตอนการพิจารณาและตรวจสอบงบประมาณประจำปี ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมมนากลุ่มย่อย (focus group) พบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจในเรื่องของระบบและขั้นตอนการพิจารณาและตรวจสอบงบประมาณประจำปีว่ารัฐสภาควรมีอำนาจในการตัดสินใจ เช่น การยับยั้งการใช้จ่ายที่เกินความจำเป็นของงบประมาณประจำปีในแต่ละปี รายละเอียดของแต่ละโครงการของรัฐที่ ฝ่ายบริหารไม่ชัดเจนเท่าใดนัก ทำให้การจัดสรรงบประมาณไม่มีประสิทธิภาพมากเท่าที่ควร ประชาชนไม่ได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณแผ่นดินในแต่ละปี

มีข้อเสนอว่าการจัดสรรงบประมาณประจำปีจะต้องเป็นมาตรฐานเดียวกัน รัฐสภาควรต้องร่วมกับฝ่ายบริหารเพื่อจัดทำแผนให้ชัดเจนว่าต้องการพัฒนาด้านใดเป็นการเฉพาะ ต้องมีการแยกโครงการและ

งบประมาณให้ชัดเจน มีการชี้แจงรายละเอียด ให้ประชาชนรับรู้ เช่น การถ่ายทอดสดเกี่ยวกับการอภิปรายเรื่องงบประมาณ เห็นควรให้หน่วยงานต่าง ๆ มีการทำงานแบบบูรณาการมากขึ้น กำหนดกฎหมายและมาตรการที่ชัดเจนไปสู่หน่วยงานระดับปฏิบัติการ รวมทั้งตรวจสอบและติดตามการบริหารงบประมาณแผ่นดินรวมไปถึงการประเมินผลการใช้งบประมาณอย่างต่อเนื่อง

กระบวนการในการกลั่นกรองและตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระ (O3)

ประเด็นกระบวนการในการกลั่นกรองและตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมมนากลุ่มย่อย (focus group) พบว่ารัฐสภาควรทำหน้าที่ตรวจสอบเพื่อการถ่วงดุลและเสนอให้มีการตรวจสอบคุณสมบัติในการแต่งตั้งรัฐมนตรี บุคคลในองค์กรอิสระให้มากขึ้น มีข้อเสนอว่ารัฐสภา ประธานสภาและสมาชิกสภาควรมีอำนาจในการแต่งตั้งบุคคลเข้าไปทำหน้าที่ในองค์กรอิสระ และจะต้องมีกระบวนการที่ชัดเจน โปร่งใสและการรับฟังความเห็นจากประชาชน นอกจากนี้เห็นควรให้มีการอภิปรายตรวจสอบเป็นการสาธารณะ รวมทั้งเสนอให้มีการแก้กฎหมายเพื่อให้รัฐสภามีอำนาจในการตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระได้มากขึ้น

ความเป็นอิสระและเอกเทศในการทำงานของรัฐสภาจากฝ่ายบริหาร (O4)

ประเด็นความเป็นอิสระและเอกเทศในการทำงานของรัฐสภาจากฝ่ายบริหาร ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมมนากลุ่มย่อย (focus group) พบว่าโดยส่วนใหญ่มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่ารัฐสภาควรเป็นอิสระจากฝ่ายบริหารในการปฏิบัติหน้าที่ที่อยู่ในเขตอำนาจของตน อาทิ การบริหารงบประมาณ บุคลากร การกำหนดวาระการประชุม ตารางเวลาการประชุม รวมทั้งการแต่งตั้งบุคลากรที่ทำงานเพื่อสนับสนุนรัฐสภา

ปัจจัยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกรัฐสภา (O5)

องค์ประกอบด้านปัจจัยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกรัฐสภา ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมมนากลุ่มย่อย (focus group) พบว่าส่วนใหญ่มีข้อเสนอให้มีการกำหนดสัดส่วนของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร และต้องเป็นประชาชนในพื้นที่ในกรณีที่เกี่ยวกับการพัฒนาหรือการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อให้เข้าใจและเข้าถึงปัญหาของแต่ละพื้นที่ ข้อมูลจากการสัมมนากลุ่มย่อยมีความเห็นพ้องกันว่าต้องการแก้ไขระเบียบเกี่ยวกับที่มาของผู้ช่วย ส.ส. และผู้เชี่ยวชาญประจำตัว ส.ส. เช่น กำหนดหลักเกณฑ์ คุณสมบัติ ประสบการณ์การทำงานให้ชัดเจนและพิจารณาความเหมาะสมตามความเชี่ยวชาญในแต่ละด้าน บทบาทหน้าที่และกระบวนการตรวจสอบ รวมถึงการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินด้วยเช่นเดียวกันกับ ส.ส. รวมทั้งการประกาศให้เป็นสาธารณะ นอกจากนี้ยังมีความเห็นแย้งว่าควรให้กระบวนการคัดเลือกผู้ช่วย ส.ส. เป็นดุลพินิจของ ส.ส. เหมือนเดิมเนื่องจากต้องทำงานร่วมกัน แต่ทั้งนี้ต้องมีการคัดเลือกคนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมสามารถปฏิบัติงานได้จริง โดยผู้ช่วย ส.ส. ผู้เชี่ยวชาญประจำตัว ส.ส. จะต้องมีความรู้และเข้าใจปัญหาท้องถิ่น ทั้งนี้พรรคการเมืองแต่ละพรรคการเมืองอาจจะต้องทำบัญชีรายชื่อของผู้ช่วยและผู้เชี่ยวชาญและคัดเลือกจากบัญชีรายชื่อผู้ช่วย ส.ส. และผู้เชี่ยวชาญประจำตัว ส.ส. จากบัญชี

4.2.4 ด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้

การเปิดเผยข้อมูลผลการประชุมของรัฐสภา และคณะกรรมาธิการต่อสื่อสาธารณะ (T1)

ในเรื่องการเปิดเผยข้อมูลผลการประชุมของรัฐสภาและคณะกรรมาธิการต่อสื่อสาธารณะ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมมนากลุ่มย่อย (focus group) พบว่ามีการเปิดเผยข้อมูลการประชุมของรัฐสภาอยู่พอสมควร จะเห็นได้จากมีการถ่ายทอดสดการประชุมรัฐสภาอยู่เสมอ สื่อสาธารณะสามารถติดตามการประชุมได้ตลอดเวลา แต่ในด้านการประชุมของคณะกรรมาธิการนั้น พบว่ายังไม่มีการเปิดเผยเท่าที่ควร ทั้งนี้ การทำงานของคณะกรรมาธิการต่าง ๆ นั้นยังไม่ค่อยได้รับความสนใจจากสื่อต่าง ๆ เท่าที่ควร นอกจากนี้ยังมีความเห็นส่วนหนึ่งที่มองว่ารัฐสภายังคงเป็น "พื้นที่ปิด" สำหรับบางกลุ่มช่วงวัยด้วยเช่นกัน

การมีเสรีภาพของสื่อในการเข้าถึงและนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภา และสมาชิกรัฐสภา (T2)

ในเรื่องการมีเสรีภาพของสื่อในการเข้าถึงและนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภา และสมาชิกรัฐสภา ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมมนากลุ่มย่อย (focus group) พบว่ามีสองความเห็นหลักๆ กลุ่มหนึ่งมองว่าสื่อมีความเป็นอิสระในการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและสมาชิกรัฐสภาค่อนข้างมาก และส่วนหนึ่งมองว่าการมีอิสระที่มากเช่นนี้นำไปสู่การชี้นำความเห็นและอคติในการนำเสนอข่าวได้ ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งมองว่าสื่อขาดอิสระในการนำเสนอข่าว ไม่สามารถนำเสนอข่าวได้อย่างเต็มที่ และในบางกรณีถูกจำกัดขอบเขตการนำเสนอ รวมทั้งถูกแทรกแซงในการนำเสนอข่าวด้วย และมีข้อเสนอแนะด้วยว่าสื่อต้องเป็นกลาง ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง มีจริยธรรมและจรรยาบรรณสื่อ

การมีช่องทาง ความถี่ และความครอบคลุมของการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและกรรมาธิการ (T3)

ในเรื่องการมีช่องทาง ความถี่ และความครอบคลุมของการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและกรรมาธิการ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมมนากลุ่มย่อย (focus group) พบว่าในปัจจุบันนี้มีช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและกรรมาธิการมากกว่าในอดีต เช่น โทรทัศน์รัฐสภา หรือ Facebook อย่างไรก็ตาม เรื่องที่เป็นประเด็นสำคัญคือการเข้าถึงข้อมูลการมีช่องทางนำเสนอมาก แต่ข้อมูลก็ไม่น่าสนใจ มีแต่การให้ข้อมูลเท่านั้น นอกจากนี้ ยังมีความเห็นส่วนหนึ่งที่มองว่าน่าจะมีการขยายการนำเสนอข่าวไปยังสื่อท้องถิ่นให้มากขึ้นด้วย เพราะในต่างจังหวัด สื่อของรัฐสภาอาจจะยังเข้าถึงได้ไม่มากนัก

รูปแบบ วิธีการ และภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลของรัฐสภา และกรรมาธิการ (T4)

ในเรื่องรูปแบบ วิธีการ และภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลของรัฐสภา และกรรมาธิการ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมมนากลุ่มย่อย (focus group) พบว่าโดยส่วนใหญ่มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่ารูปแบบ วิธีการและภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลของรัฐสภาและกรรมาธิการนั้น มีลักษณะการใช้ภาษาที่เป็นทางการ ใช้ศัพท์เฉพาะ เข้าใจได้ยากสำหรับคนทั่วไป อีกทั้งการนำเสนอก็ไม่น่าสนใจ และมีข้อเสนอแนะว่าควรปรับเปลี่ยนแนวคิดในการนำเสนอข้อมูลของรัฐสภาและกรรมาธิการต่อประชาชน มีการ

ย่อยข้อมูลที่ทำให้เข้าใจได้ง่าย รัฐสภาควรสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องข้อมูลของรัฐสภาเบื้องต้นให้แก่สาธารณะ การนำเสนอข้อมูลโดยสื่อของรัฐสภาควรปรับเปลี่ยนให้มีการนำเสนอที่เข้าใจง่ายและน่าสนใจ เช่น การนำเสนอผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ หรือควรให้มีงบประมาณหรือเงินอุดหนุนเพื่อนำเสนอข้อมูลที่เข้าใจง่าย เช่นการทำหนังสั้น

โอกาสและความสะดวกของประชาชนในการเสนอความคิดเห็น ปัญหา ร้องทุกข์กับผู้แทนและกรรมาธิการโดยตรง (T5)

ในเรื่องโอกาสและความสะดวกของประชาชนในการเสนอความคิดเห็น ปัญหา ร้องทุกข์กับผู้แทนและกรรมาธิการโดยตรง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมมนากลุ่มย่อย (focus group) พบว่าในเรื่องการเสนอความคิดเห็นหรือการร้องทุกข์กับ ส.ส. และส.ว.นั้น ส่วนหนึ่งมองว่า สามารถติดต่อร้องทุกข์ได้ง่าย และในปัจจุบันเมื่อมีสื่อสังคมออนไลน์ด้วยแล้ว ทำให้การร้องทุกข์นั้นง่ายขึ้นกว่าเดิม แต่อีกส่วนหนึ่งก็มองว่า ไม่สามารถติดต่อ ส.ส. จะเจอได้แต่ตอนเฉพาะช่วงหาเสียงเลือกตั้ง เมื่อได้รับเลือกตั้งแล้วก็ไม่เจออีกเลย อาจจะเจอได้แต่ตามงานต่าง ๆ เท่านั้น ส่วนในเรื่องการร้องทุกข์หรือนำเสนอความคิดเห็นต่อกรรมาธิการ ข้อมูลส่วนใหญ่มองว่าเป็นการร้องทุกข์เชิงประเด็น ซึ่งแตกต่างจากการร้องทุกข์กับ ส.ส. หรือ ส.ว. เป็นการดำเนินการที่ยากกว่า และการร้องทุกข์ต่อกรรมาธิการนั้น ประชาชนเข้าถึงได้น้อย และไม่มีในระดับจังหวัดหรืออำเภอ ประชาชนต้องร้องทุกข์ไปยังส่วนกลางเพียงอย่างเดียว และมีข้อเสนอแนะให้มีตัวแทนรัฐสภาประจำจังหวัด และให้ผู้ช่วยดำเนินงาน ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการของส.ส. และ ส.ว. มารับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ ควรมีช่องทางที่สามารถติดตามเรื่องร้องเรียนต่าง ๆ ได้

โอกาส ในการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลและความคิดเห็นในการพัฒนาและแก้ไขกฎหมาย (T6)

ในเรื่องโอกาส ในการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลและความคิดเห็นในการพัฒนาและแก้ไขกฎหมาย ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมมนากลุ่มย่อย (focus group) ส่วนใหญ่มองว่าประชาชนมีโอกาสในการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลและความคิดเห็นในการพัฒนาและแก้ไขกฎหมายน้อยมากถึงน้อยที่สุด การจะไปนำเสนอข้อมูลหรือความคิดเห็นได้ส่วนใหญ่ต้องอยู่ในชั้นกรรมาธิการ ถึงแม้ว่ารัฐสภาดูเหมือนว่าจะเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการออกกฎหมาย แต่ในข้อเท็จจริงนั้นแทบไม่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้จริง ทั้ง ๆ ที่กฎหมายต่าง ๆ ที่ออกมานั้นล้วนมีผลกระทบต่อประชาชนทั้งสิ้น และถึงแม้ว่ารัฐสภาจะมีช่องทางการติดต่อหลากหลายช่องทาง แต่ยังขาดการเชื่อมโยงการเข้าถึงของประชาชนหรือภาคส่วนต่าง ๆ ที่มีส่วนได้เสีย และมีข้อเสนอแนะว่ารัฐสภาควรจัดให้มีช่องทางให้ประชาชนได้ยื่นชื่อเสนอกฎหมายหลังจากผู้ริเริ่มกฎหมายได้นำเสนอแล้ว และให้มีการจัดระบบให้ดีเพื่อไม่ให้มีรายชื่อซ้ำซ้อน หรือจัดให้มีการลงประชามติเบื้องต้นในประเด็นกฎหมายนั้น ๆ ลดความเป็นระบบราชการ เพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึงได้ง่าย และปรับเปลี่ยนการทำงานเป็นแบบล่างขึ้นบน (bottom up)

ความโปร่งใสและปลอดอิทธิพลของนักธุรกิจและกลุ่มผลประโยชน์ (T7)

ในเรื่องความโปร่งใสและปลอดอิทธิพลของนักธุรกิจและกลุ่มผลประโยชน์ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมมนากลุ่มย่อย (focus group) ส่วนใหญ่มองว่ามีน้อยถึงน้อยที่สุด และมีตัวอย่าง

มากมายที่แสดงให้เห็นว่าสมาชิกรัฐสภา (ส.ส./ส.ว.) รวมทั้งรัฐบาลอยู่ภายใต้อิทธิพลของนักธุรกิจ อีกทั้งการตรวจสอบจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาก็ไม่มีประสิทธิภาพ และสมาชิกรัฐสภามีจิตสำนึกต่อส่วนรวมน้อย

การดึงดูดให้เยาวชนสนใจงานของรัฐสภา (T8)

ในเรื่องการดึงดูดให้เยาวชนสนใจงานของรัฐสภา ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมมนากลุ่มย่อย (focus group) ส่วนใหญ่มองว่าในปัจจุบันนี้ เด็กและเยาวชนคนรุ่นใหม่สนใจการเมืองมากขึ้น แต่รัฐสภาอาจไม่ได้ดึงดูดให้เยาวชนมาสนใจงานรัฐสถาได้ มีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการเปิดพื้นที่ เปิดโอกาสให้เยาวชนได้แสดงความคิดเห็นมากยิ่งขึ้น และรัฐสภาควรที่จะมีศูนย์การเรียนรู้ด้านการเมืองหรือประชาธิปไตย จัดไว้เป็นพื้นที่ส่วนหน้าที่จะเป็นพิพิธภัณฑ์ ให้เป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ ให้รัฐสภาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

4.2.5 ด้านความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภา

ความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภาต่อประชาชนทั่วไป (A1)

ในด้านความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภาต่อประชาชนทั่วไป ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมมนากลุ่มย่อย (focus group) ส่วนใหญ่มองว่ามีน้อยถึงไม่มีเลย ส่วนมากสมาชิกรัฐสภาจะให้ความช่วยเหลือแต่กับประชาชนในเขตเลือกตั้งของตนเอง นักการเมืองไม่ได้คิดถึงภาพรวม ไม่เกิดการเชื่อมโยงไปถึงการเมืองในระดับชาติ จิตสำนึกความรับผิดชอบควรเป็นเรื่องขององค์กร และมีข้อเสนอแนะว่าควรจัดทำรายชื่อของผู้ช่วยดำเนินงาน ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ชำนาญการของ ส.ส. และ ส.ว. ให้ประชาชนรับทราบ รัฐสภาควรมีช่องทางให้สมาชิกรัฐสภาได้รายงานผลการดำเนินงานให้ประชาชนทราบ และควรให้สมาชิกรัฐสภาได้แสดงความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐบาลเป็นรายบุคคล

ระบบรายงานตรวจสอบและลงโทษสมาชิกรัฐสภา กรณีมีพฤติกรรมผิดจริยธรรมหรือเข้าข่ายประโยชน์ทับซ้อน (A2)

ในเรื่องระบบรายงานตรวจสอบและลงโทษสมาชิกรัฐสภา กรณีมีพฤติกรรมผิดจริยธรรมหรือเข้าข่ายประโยชน์ทับซ้อน ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมมนากลุ่มย่อย (focus group) พบว่าอยู่ในระดับน้อยถึงน้อยที่สุด การดำเนินการล่าช้า หากเป็นเรื่องที่ไม่ใช่เป็นเรื่องที่ประชาชนสนใจก็จะมีการลงโทษไม่หนักมาก และในหลายเรื่องๆ ก็มีผลประโยชน์ทับซ้อนด้วย และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ส.ส. ยังไม่มีจิตสำนึกในฐานะผู้แทนปวงชนชาวไทย และเรื่องที่เป็นประเด็นในความสนใจในช่วงเวลาของการวิจัยนี้ คือ เรื่องการขาดประชุมสภา การฝากลงชื่อแทนกัน รวมถึงการเล่นเกมการเมือง เป็นตัวอย่างที่สะท้อนได้เป็นอย่างดีว่าสมาชิกรัฐสภายังไม่มีจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ และมีข้อเสนอแนะว่าควรมีแพลตฟอร์มให้สมาชิกรัฐสภาได้รายงานผลการปฏิบัติงานให้ประชาชนทราบ และควรมีประมวลจริยธรรม แต่การลงโทษควรจำกัดแต่เพียงการตำหนิ แต่ไม่ควรมีบทลงโทษหนักเพราะจะมีปัญหาเรื่องการตีความและการบังคับใช้อย่างไม่ทั่วถึง

ระบบการตรวจสอบให้เงินอุดหนุนพรรคการเมืองของ กกต. (A3)

ในเรื่องระบบการตรวจสอบให้เงินอุดหนุนพรรคการเมืองของ กกต. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมมนากลุ่มย่อย (focus group) พบว่ามีความเห็นที่หลากหลาย ส่วนหนึ่งมองว่า

กระบวนการตรวจสอบไม่สามารถตรวจสอบได้จริง อีกส่วนหนึ่งมองว่า การตรวจสอบนั้นตรวจสอบได้เฉพาะเงินในระบบ ที่เป็นการแสดงผลการใช้จ่ายเงินยื่นต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่เรื่องเงินในทางการเมืองยังมีประเด็นเรื่องเงินนอกระบบที่ไม่สามารถตรวจสอบได้อีกเช่นกัน ขณะที่อีกส่วนหนึ่งมองว่าไม่เห็นกระบวนการตรวจสอบ และไม่ทราบว่ามีการตรวจสอบมากน้อยเพียงใด

การสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐสภา (A4)

ในเรื่องการสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐสภา ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมมนากลุ่มย่อย (focus group) พบว่าความเชื่อมั่นศรัทธานั้นอยู่ในระดับน้อย สะท้อนผ่านหลายๆ ตัวอย่าง เช่น ความรู้สึกที่ว่าเงินเดือน ค่าตอบแทน สวัสดิการและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ของสมาชิกรัฐสภาสูงมาก แต่ไม่ได้ทำงานตอบแทนอย่างคุ้มค่ากับเงินเดือน ค่าตอบแทน สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่ได้รับ ทั้งการขาดประชุม สภาล่ม หรือแม้แต่การศึกษาดูงานของคณะกรรมาธิการในต่างจังหวัดก็มาไม่ตรงเวลา ประชาชนต้องรอและเบียดเบียนประชาชน และมีข้อเสนอแนะว่าควรมีมาตรการกำหนดโทษสำหรับผู้ที่ขาดประชุมบ่อย ๆ และรัฐสภาควรจัดให้มีการสำรวจความเชื่อมั่นจากประชาชนด้วย

การพัฒนาการเรียนรู้ และเสริมสร้างขีดความสามารถของสมาชิกรัฐสภา (A5)

ในเรื่องการพัฒนาการเรียนรู้ และเสริมสร้างขีดความสามารถของสมาชิกรัฐสภา ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมมนากลุ่มย่อย (focus group) พบว่า มีความเห็นที่มองว่ามีกิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้สมาชิกรัฐสภามาก เช่นการศึกษาดูงาน แต่การศึกษาดูงานเน้นไปเที่ยวมากกว่าไปศึกษาดูงานจริง แต่กลับพัฒนาประชาชนน้อย และมีข้อเสนอแนะว่าการศึกษาดูงานหรือการจัดรับฟังความคิดเห็นไม่ควรไปจัดที่โรงแรม แต่ควรเป็นพื้นที่ในชุมชน เช่น ลานวัด ศาลาประชาคม และควรเปลี่ยนจากการศึกษาดูงานในต่างประเทศ ให้มาศึกษาดูงานในพื้นที่หรือชุมชนแทน เพื่อจะได้นำข้อมูลในพื้นที่ไปปรับปรุงแก้ไข

4.2.6 ด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ

การได้มาซึ่งข้อมูลและการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศระดับทวิภาคีและพหุภาคี (I1)

องค์ประกอบย่อยในประเด็นเกี่ยวกับการได้มาซึ่งข้อมูลและการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศระดับทวิภาคีและพหุภาคี ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมมนากลุ่มย่อย (focus group) พบว่า กลไกการตั้งกระทู้ในรัฐสภาไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นเพียงการตั้งกระทู้เพื่อเรียกกระแสมากกว่าจะแก้ไขปัญหาสังคมหรือขับเคลื่อนนโยบายการ อีกทั้งการตอบกระทู้ในรัฐสภายังไม่มีประสิทธิภาพ เป็นเพียงการโต้วาที หรือเป็นเพียงการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาเท่านั้น

มีข้อเสนอให้สมาชิกรัฐสภาต้องทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนทั้งประเทศไม่ใช่เป็นตัวแทนของภูมิภาคหรือจังหวัดที่ตนเป็นตัวแทนเท่านั้น รัฐสภาควรเพิ่มบทบาทในด้านนโยบายต่างประเทศ รวมทั้งการร่วมทำงานกับรัฐบาลอย่างใกล้ชิดในการควบคุมและกำหนดมาตรการในการควบคุมนโยบายต่างประเทศ เช่น ปัญหาแรงงานข้ามชาติที่ผิดกฎหมาย การจัดเก็บภาษีแรงงานข้ามชาติ เป็นต้น

การมีส่วนร่วมในการสร้างพันธะด้านกฎหมายและการเงินระหว่างประเทศ (I2)

องค์ประกอบย่อยในประเด็นการมีส่วนร่วมในการสร้างพันธะด้านกฎหมายและการเงินระหว่างประเทศ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมมนากลุ่มย่อย (focus group) พบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจเรื่องของ การตรวจสอบและติดตามการสร้างพันธะด้านกฎหมายและการเงินระหว่างประเทศของรัฐบาลที่รัฐสภาควรมีบทบาทและให้ความสำคัญในเรื่องนี้ โดยเฉพาะนโยบายหรือมาตรการใดที่ได้ดำเนินการไปแล้วนั้น จะต้องมีการรายงานผลให้ประชาชนทราบด้วย

บทบาทของรัฐสภาในการติดตามและตรวจสอบนโยบายและการปฏิบัติตามพันธะหรือข้อตกลงด้านความช่วยเหลือของประเทศ (I3)

ประเด็นบทบาทของรัฐสภาในการติดตามและตรวจสอบนโยบายและการปฏิบัติตามพันธะหรือข้อตกลงด้านความช่วยเหลือของประเทศ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมมนากลุ่มย่อย (focus group) พบว่าการดำเนินการของรัฐสภาในประเด็นการตรวจสอบนโยบายอาจไม่ได้มีมาตรการที่เห็นได้ชัดเจนนัก เนื่องจากมีการตรวจสอบน้อยมาก อีกทั้งบางนโยบายก็ไม่มีการคัดค้านนโยบายต่างประเทศของฝ่ายบริหาร ดังนั้นจึงมีข้อเสนอให้รัฐสภาตรวจสอบนโยบายต่างประเทศมากกว่านี้ไม่จำเป็นต้องคล้อยตามหรือเห็นด้วยกับทุกนโยบายด้านการต่างประเทศที่ฝ่ายบริหารเสนอ

นอกจากนี้เรื่องนโยบายต่างประเทศเป็นเรื่องที่ประชาชนรับรู้ได้น้อยมาก รัฐสภาจึงควรต้องนำเสนอว่าการมีส่วนร่วมในต่างประเทศมีอะไรบ้าง กระบวนการติดตามตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารมีอย่างไรบ้าง อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับนโยบายต่างประเทศให้ชัดเจน มีพันธะใดที่เกี่ยวข้อง หรือกระบวนการแก้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตรวจสอบติดตามการทำงานของรัฐบาล ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินนโยบายต่างประเทศดำเนินไปได้โดยไม่ติดขัดปัญหาเรื่องกฎหมายระหว่างประเทศและบทบาทของรัฐสภาไทยในระหว่างประเทศ

บทบาทของรัฐสภาในการส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศและต่างประเทศ (I4)

ประเด็นบทบาทของรัฐสภาในการส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศและต่างประเทศ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมมนากลุ่มย่อย (focus group) พบว่าโดยส่วนใหญ่มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่ารัฐสภาควรเข้าใจปัญหาและเชื่อมโยงถึงผลกระทบระหว่างประเทศที่จะเกิดขึ้นประเทศไทย เช่น ข้อขัดแย้งเรื่องอาณาบริเวณดินแดนหรือพื้นที่พิพาทระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน มีข้อเสนอว่ารัฐไทยควรเป็นกลางให้มากที่สุดโดยพิจารณาผลประโยชน์แห่งชาติเป็นสำคัญ และไม่ควรเข้าไปแทรกแซงกิจการภายในของประเทศอื่น

การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐสภาไทยและรัฐสภานานาชาติ (I5)

องค์ประกอบย่อด้านการสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐสภาไทยและรัฐสภานานาชาติ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมมนากลุ่มย่อย (focus group) พบว่าส่วนใหญ่มีข้อเสนอให้รัฐสภามีความร่วมมือกับรัฐสภานานาชาติทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลกเพื่อแสดงท่าทีของประเทศไทยในเวทีโลก รวมทั้งการทำหน้าที่เชิงการทูตรัฐสภา เช่น การปฏิบัติตามธรรมเนียมปฏิบัติ กฎ ระเบียบขององค์การรัฐสภา

ต่างประเทศ การประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศ ความร่วมมือด้านประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน แรงงานระหว่างประเทศ ตลอดจนการทำงานร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านในเชิงระหว่างประเทศให้มีประสิทธิผล

ขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมด้านนโยบายระหว่างประเทศของรัฐสภา (I6)

องค์ประกอบย่อยประเด็นขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมด้านนโยบายระหว่างประเทศของรัฐสภา ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมมนากลุ่มย่อย (focus group) พบว่าประชาชนไม่ทราบว่ารัฐสภา มีส่วนริเริ่มในการกำหนดนโยบายต่างประเทศ อีกทั้งประชาชนไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการเสนอนโยบายหรือกฎหมายด้านต่างประเทศ เพราะนโยบายต่างประเทศถูกมองว่าเป็นเรื่องเฉพาะของฝ่ายบริหารเท่านั้น นอกจากนี้ยังมีความคิดเห็นว่ารัฐสภาไทยมีส่วนร่วมน้อยมากในเวทีโลก สนใจแต่ปัญหาระดับท้องถิ่นมากกว่าปัญหาระดับประเทศหรือระดับโลก แสดงให้เห็นถึงความอ่อนแอของรัฐสภาในเวทีต่างประเทศ ดังนั้นต้องทบทวนบทบาทของรัฐสภาในเวทีโลกให้มากขึ้น

มีข้อเสนอว่ารัฐสภาควรมีมาตรการหรือนโยบายต่างประเทศที่ชัดเจนและครอบคลุม เช่น หากมีการทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ควรมีรายละเอียดที่ชัดเจนและแจ้งให้ประชาชนทราบ เพื่อให้คนในประเทศและคนต่าง ชาติเข้าใจในมาตรการและนโยบายของรัฐ นอกจากนี้ยังเสนอว่ารัฐสภาควรให้ความสนใจกับประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชน ปัญหาเรื่องแรงงานข้ามชาติ หรือปัญหาที่กระทบกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านนโยบายระหว่างประเทศ (I7)

องค์ประกอบย่อยประเด็นการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านนโยบายระหว่างประเทศข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมมนากลุ่มย่อย (focus group) พบว่ารัฐประสบปัญหาเรื่องนโยบายต่าง ประเทศโดยเฉพาะประเทศที่มีพรมแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน อีกทั้งประชาชนไม่มีช่องทางในการสื่อสารไป ยังรัฐสภา และรัฐสภาให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในนโยบายต่างประเทศน้อยมากและนโยบายต่างประเทศบางอย่างไม่ได้ประกาศให้ประชาชนรับรู้ ทำให้รัฐสภาและประชาชนเองไม่สามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งไม่เกิด การถ่วงดุลอำนาจระหว่างรัฐบาลและรัฐสภา

มีข้อเสนอให้รัฐแจ้งประชาชนทราบถึงจุดยืนของประเทศไทยต่อสถานการณ์โลก ควรเปิดช่องทางในการติดต่อกับรัฐสภาในหลายช่องทางเพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมในเรื่องนโยบายต่างประเทศ รวมทั้งควรเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ เช่น ประชาชนหรือภาคประชาสังคมเข้าไปมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นต่อนโยบายต่าง ประเทศ รวมทั้งมีข้อเสนอว่ารัฐสภาควรจัดเวทีรัฐสภาพบปะประชาชนเพื่อให้รัฐสภาเข้าถึงประชาชนอย่างแท้จริงและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายต่างประเทศ และเป็นการให้ความรู้กับประชาชนเข้าใจในนโยบายต่างประเทศและบทบาทของรัฐสภาในเวทีโลก

บทที่ 5
สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาจะนำเสนอตามวัตถุประสงค์การศึกษา เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาไทย และนำเสนอผลการประเมินรวมถึงข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานของรัฐสภาแก่สมาชิกรัฐสภา

5.1.1 เกณฑ์และตัวชี้วัดประสิทธิผลและประสิทธิภาพการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของรัฐสภา

คณะผู้วิจัยได้ปรับปรุงเครื่องมือวิจัยจากแบบสอบถามในงานวิจัย เรื่อง สถาบันการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตย: ศึกษากรณีการดำเนินงานของรัฐสภาตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา (IPU) ที่ โดยได้เพิ่มได้มีการปรับปรุงแบบสอบถามให้สอดคล้องกับกลไกการดำเนินงานของรัฐสภาที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในส่วนที่เกี่ยวกับการได้มาซึ่งสมาชิกรัฐสภา ซึ่งกำหนดให้มีรัฐสภาประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้ง และสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหาตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในบทเฉพาะกาล และกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการตรากฎหมายที่กำหนดแนวนโยบายของการมีกฎหมายไว้ในรัฐธรรมนูญมาตรา 77 และบทบาทที่เพิ่มขึ้นของวุฒิสภาในการติดตามการปฏิรูปประเทศ โดยแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้น แบ่งออกเป็นสองส่วน ส่วนแรก เป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ จำนวน 4 ข้อ ส่วนที่สองเป็นแบบสอบถามการดำเนินงานของรัฐสภา 6 ด้าน โดยมีองค์ประกอบย่อยรวมทั้งสิ้น 34 องค์ประกอบย่อย ประกอบด้วยคำถามรวมทั้งสิ้น 89 ข้อ

5.1.2 สรุปผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาในภาพรวม

ผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาในครั้งนี้ เป็นผลที่ได้จากการนำตัวชี้วัดประสิทธิผลและประสิทธิภาพการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาไทย ที่สถาบันพระปกเกล้าพัฒนาขึ้นไปใช้ทดลองประเมินจริงกับทุกภาคส่วนทั่วประเทศ โดย**ขอบเขตการประเมิน** ในครั้งนี้ คือประเมินรัฐสภาที่ได้มาจากกระบวนการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในช่วงเวลาได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาและได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นับตั้งแต่มีนาคม 2562 จนถึงกันยายน 2565 โดยจากการเก็บข้อมูลระหว่างพฤษภาคม-กันยายน 2565 โดยใช้แบบสอบถามที่คณะผู้วิจัยได้พัฒนาให้มีความครอบคลุมอำนาจหน้าที่รัฐสภาไทยที่ดำเนินการโดยรัฐสภา ทำให้ได้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณจากการตอบแบบสอบถามของผู้เข้าร่วมประชุม และข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการประชุมกลุ่ม โดยผู้ประเมิน ได้แก่ ผู้แทนภาคส่วนต่าง ๆ ที่มีความรู้ความเข้าใจในระบบรัฐสภาไทยใน 4 จังหวัดทุกภูมิภาค ได้แก่ NGOs ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน สื่อมวลชน นักวิชาการ องค์กรอิสระ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้าราชการระดับสูง ข้าราชการรัฐสภา และนักการเมือง ทั้งอดีตและปัจจุบัน ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนดระดับการดำเนินงานของรัฐสภา 5 ระดับ ดังนี้ คะแนน 0.00 - 1.00 ระดับต่ำมาก, 1.01 - 2.00 ระดับต่ำ, 2.01 - 3.00 ระดับปานกลาง , 3.01 - 4.00 ระดับสูง, 4.01 - 5.00 ระดับสูงมาก โดยได้ผลดังนี้

ด้านการประเมิน การดำเนินงานของรัฐสภา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	จำนวนผู้ตอบ
การเป็นตัวแทนของประชาชน (R)	2.50	0.80	73
การทำหน้าที่นิติบัญญัติ (L)	2.90	0.71	62
การตรวจสอบฝ่ายบริหาร (O)	2.90	0.68	62
ความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ (T)	2.76	0.80	76
ความสำนึกรับผิดชอบ (A)	2.55	0.83	64
การมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ (I)	2.93	0.82	45

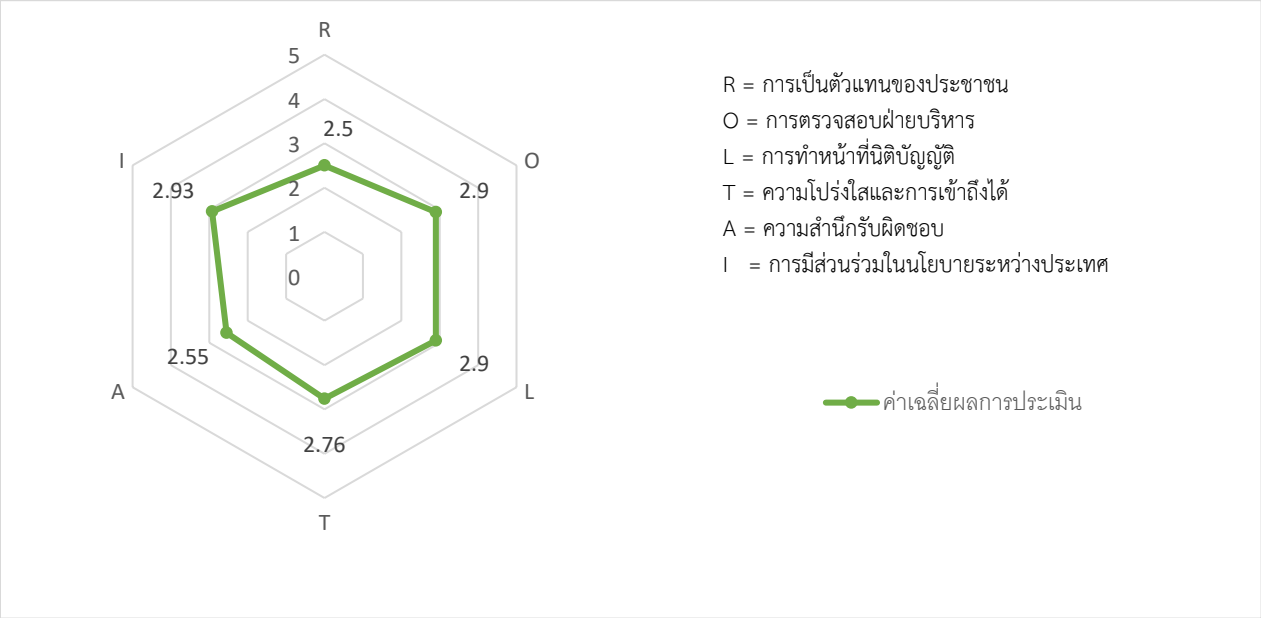

ภาพที่ 10 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาโดยภาพรวม

จากผลที่ได้สรุปได้ว่า การดำเนินงานของรัฐสภาอยู่ในระดับ**ปานกลางทุกด้าน** โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า **ด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด** (ค่าเฉลี่ย 2.93) รองลงมา คือ ด้านการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ (ค่าเฉลี่ย 2.90) และด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ค่าเฉลี่ย 2.90) ตามด้วย ด้านความโปร่งใสและเข้าถึงได้ (ค่าเฉลี่ย 2.76) ด้านความสำนึกรับผิดชอบ (ค่าเฉลี่ย 2.55 และ**ด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด** (ค่าเฉลี่ย 2.50)

5.1.3 สรุปผลการประเมินรายด้าน

5.1.3.1 ผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาในด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน

การประเมินการทำงานด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน โดยประเมิน 4 องค์ประกอบย่อย คือ ความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา(R1) บทบาทของพรรคการเมืองในการสร้างความหลากหลายของสมาชิกในรัฐสภา(R2) ระบบและกลไกการบริหารจัดการของรัฐสภาเพื่อสร้างความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา(R3) และความโปร่งใสในการได้มาของสมาชิกรัฐสภา (R4)

ผลการศึกษาพบว่าโดยรวม**มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง** โดยมีค่าเฉลี่ย 2.50 โดยเป็นด้านที่ต่ำที่สุดในการประเมินผลรวมทั้งหมด 6 ด้าน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบย่อยพบว่า **ความโปร่งใสในการได้มาของสมาชิกรัฐสภา(R4)** มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลางที่ 2.85 ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มที่ให้ความเห็นองค์ประกอบนี้ว่า ในส่วนกระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรค่อนข้างมีความโปร่งใส แต่มีข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลและกระบวนการคำนวณคะแนนเลือกตั้ง รวมถึงแนวทางในการตรวจสอบการทุจริตการ ส่วนการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภานั้น เห็นว่าในส่วนของการเลือกสมาชิกของคณะกรรมการคัดเลือกที่แต่งตั้งโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาตินั้นไม่สามารถตรวจสอบกระบวนการได้มาของสมาชิกวุฒิสภาได้ แต่กระบวนการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาในกรณีเลือกกันเอง 50 คน ค่อนข้างมีความโปร่งใสอยู่ ส่วนองค์ประกอยย่อยด้าน **ระบบและกลไกการบริหารจัดการของรัฐสภา เพื่อสร้างความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา (R3)** ซึ่งได้คะแนนรองลงมาที่ 2.55 นั้น กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่ารัฐสภามีการจัดการให้มีสภาพแวดล้อมการทำงานให้การทำงานร่วมกันระหว่างเพศชายและเพศหญิงมีประสิทธิภาพพอสมควร แต่ในแง่การเป็นเวทีที่ให้แสดงความคิดอย่างหลากหลายและแสดงความห่วงกังวลของประชาชนนั้น แม้การแสดงความคิดเห็นยังต้องดำเนินการตามแนวทางที่พรรคการเมืองกำหนดไว้อยู่ แต่ทั้งสองสภาก็มีประสิทธิภาพในการทำงานอย่างเป็นอิสระได้ ต่อมาคือ ส่วนองค์ประกอบย่อยด้าน**บทบาทของพรรคการเมืองในการสร้างความหลากหลายของสมาชิกในรัฐสภา (R2)** อยู่ในระดับปานกลางที่ค่าเฉลี่ย 2.32 โดยเห็นว่าแม้จะมีการเปิดกว้างมากขึ้น แต่ละพรรคก็มีวิธีการในการจัดสรรผู้สมัครในนามของพรรคที่มีความหลากหลายมากขึ้น แต่กลไกการได้รับการคัดเลือกผู้เป็นตัวแทนพรรคนั้น พรรคการเมืองมุ่งคัดเลือกบุคคลเพื่อแข่งขันในสนามเลือกตั้งโดยพิจารณาปัจจัยเรื่องความเป็นไปได้ที่จะชนะการเลือกตั้งและความได้เปรียบทางการเมืองเป็นหลักและสุดท้าย **ความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา(R1)** มีค่าเฉลี่ย 2.23 กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า รัฐสภาในส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งในแง่จุดยืนทางการเมือง สถานภาพทางเศรษฐกิจ และเพศ มีแนวโน้มที่จะมีความหลากหลายมากขึ้นกว่าในอดีต แต่ในส่วนของสมาชิกวุฒิสภายังมีที่มาจากคนกลุ่มข้าราชการทั้งข้าราชการประจำและตำรวจ ทหารเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งได้มาจากกระบวนการเลือกจากกลุ่มคนเดียวกันเกือบทั้งหมด ทำให้ไม่สะท้อนถึงความหลากหลายเท่าที่ควร

5.1.3.2 ผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาในด้านการทำหน้าที่นิติบัญญัติ

การประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาด้านการทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัตินั้น จำแนกออกเป็น 5 องค์ประกอบย่อย ได้แก่กรอบแนวคิด และกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมายในรัฐสภา และคณะกรรมาธิการ (L1) การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย (L2) คุณลักษณะของกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภา (L3) ขีดความสามารถของกรรมาธิการในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ(L4) กรอบระยะเวลาและงบประมาณในการตรากฎหมาย (L5)

โดยผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาโดยภาพรวม ในด้านการทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ พบว่าอยู่ในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.90 โดยองค์ประกอบย่อยที่ได้คะแนนมากที่สุดคือ **ขีดความสามารถของกรรมาธิการในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ (L4)** ได้คะแนนที่ระดับ “สูง” ที่ 3.09 โดยข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเป็นสองทางคือ คือเห็นว่า บุคลากรในคณะกรรมาธิการมีความรู้ หลายๆ ท่านเป็นนักวิชาการในประเด็นนั้น ๆ โดยตรง แต่อีกทางหนึ่งเห็นว่า กรรมาธิการยังขาดความรู้ความสามารถต้องหาผู้มีความรู้ หรือผู้ช่วยมาดำเนินการจัดทำเรื่องที่เกี่ยวข้อง จึงควรกำหนดเกณฑ์ในการเลือกกรรมาธิการที่มีความสามารถ และมีความรู้เฉพาะด้านมาเป็นกรรมาธิการเพื่อนดำเนินงานตามกิจการต่าง ๆ แต่ในภาพรวมถือว่ากรรมาธิการทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าที่คาดไว้ โดยองค์ประกอบย่อยด้าน**กรอบแนวคิดและกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมายในรัฐสภา และคณะกรรมาธิการ (L1)** ได้คะแนนรองลงมาที่ 2.84 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการดำเนินกระบวนการนิติบัญญัติของสภาชุดนี้ยังมีข้อจำกัด แนวทางการเสนอกฎหมายถูกครอบงำโดยรัฐบาล โดยเฉพาะการนำเสนอข้อมูลเน้นจากส่วนราชการยังไม่มีความหลากหลายในชั้นกรรมาธิการ ทำให้กฎหมายไม่ได้ยึดความต้องการของประชาชนเท่าที่ควรกระบวนการพิจารณากฎหมายมีความซับซ้อนหลายขั้นตอน ทำให้การผลักดันกฎหมายทำได้ยาก ต่อมาคือองค์ประกอบย่อยด้าน**คุณลักษณะของกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภา(L3)** ได้คะแนน 2.75 กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ากฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภายังมีระดับภาษาที่ยากต่อการเข้าใจสำหรับประชาชนทั่วไป กฎหมายที่ตราขึ้นมีลักษณะเป็นการแก้ไขเฉพาะเรื่องโดยไม่เชื่อมโยงกันทั้งระบบ และไม่เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงกับประชาชนนักที่สำคัญรัฐสภาสื่อสารให้ประชาชนรับทราบข้อมูลข่าวสารกฎหมายได้ไม่ดีนัก ทั้งนี้ องค์ประกอบย่อยที่ได้คะแนนใกล้เคียกันคือ **การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย (L2)** ที่คะแนน 2.73 กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การเสนอกฎหมายโดยประชาชนได้ยากกว่ามาก อย่างไรก็ดี กระบวนการในปัจจุบันถือว่ามีความโปร่งใสมาก มีการรับฟังความเห็นอยู่ตลอด แต่ในแง่ของผลการดำเนินการส่วนใหญ่เห็นว่ามักจะมีธงที่ชัดเจนอยู่แล้วในการรับฟังความเห็น ทำให้ความเห็นต่างหลายๆ ส่วนถูกปิดกั้น และโอกาสในการเข้าถึงค่อนข้างน้อย ส่วน**กรอบระยะเวลาและงบประมาณในการตรากฎหมาย(L5)** เป็นองค์ประกอบย่อยที่ได้คะแนนน้อยที่สุดที่ 2.58 โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นค่อนข้างตรงกันว่ารัฐสภาใช้งบประมาณด้านนี้ยังไม่เหมาะสม เนื่องจากงบประมาณส่วนใหญ่ยังไม่ได้ถูกนำมาใช้เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน งบประมาณหลายๆ ส่วนถูกใช้อย่างสิ้นเปลืองกับการประชุมที่มากเกินไปเมื่อเทียบกับปริมาณและคุณภาพของกฎหมายที่ได้ นอกจากนี้ ยังขาดการประชาสัมพันธ์ของรัฐสภาเกี่ยวกับกระบวนการตรากฎหมาย ทำให้ประชาชนไม่ให้ความสนใจ กฎหมายที่ตราออกมาแล้วส่วนใหญ่ยังไม่เกี่ยวข้องกับประชาชนเท่าที่ควร

5.1.3.3 ผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาในด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร

การประเมินในด้านนี้ แบ่งเป็น 5 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ระบบการได้มาซึ่งข้อมูลและการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร (O1) ระบบและขั้นตอนการพิจารณาและตรวจสอบงบประมาณประจำปี (O2) กระบวนการในการกลั่นกรองและตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระ (O3) ความเป็นอิสระและเอกเทศในการทำงานของรัฐสภาจากฝ่ายบริหาร (O4) ปัจจัยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกรัฐสภา (O5)

โดยผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาโดยภาพรวม ในด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร พบว่าอยู่ในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.90 เท่ากับด้านการทำหน้าที่นิติบัญญัติ แต่มีคะแนนขององค์ประกอบย่อยที่ได้ระดับ “สูง” อยู่ 2 องค์ประกอบย่อยคือ **ระบบการได้มาซึ่งข้อมูลและการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร (O1)** ได้คะแนนที่ 3.05 และ **ระบบและขั้นตอนการพิจารณาและตรวจสอบงบประมาณประจำปี (O2)** ได้คะแนน 3.02 โดยประเด็นเกี่ยวกับระบบการได้มาซึ่งข้อมูลและการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลไกในการตั้งกระทู้ถามของรัฐสภายังทำได้ไม่ดีนัด โดยเห็นว่าเป็นเพียงการตั้งกระทู้เพื่อเรียกกระแสมากกว่าจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาสังคมหรือการขับเคลื่อนนโยบายในเชิงมหภาค และภาคประชาชนไม่ทราบระบบการตั้งกระทู้ภายในรัฐสภา เนื่องจากรัฐบาลและรัฐสภาไม่เคยแจ้งหรือประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ กรอบระยะในการตรวจสอบการทำงานฝ่ายบริหารนั้นอาจไม่เหมาะสมกับประเด็นที่ตรวจสอบ รวมทั้งระบบการได้มาซึ่งข้อมูลนั้นฝ่ายบริหารมักจะประท้วงก่อนที่ฝ่ายค้านจะอภิปรายจบ จึงทำให้กระบวนการตรวจสอบของรัฐสภาไม่มีประสิทธิภาพมากนัก ทั้งนี้ องค์ประกอบย่อยในประเด็นระบบและขั้นตอนการพิจารณาและตรวจสอบงบประมาณประจำปี กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลที่น่าสนใจในเรื่องของระบบและขั้นตอนการพิจารณาและตรวจสอบงบประมาณประจำปีว่ารัฐสภาควรมีอำนาจในการตัดสินใจ เช่น การยับยั้งการใช้จ่ายที่เกินความจำเป็นของงบประมาณประจำปีในแต่ละปี รายละเอียดของแต่ละโครงการของรัฐที่ฝ่ายบริหารไม่ชัดเจนเท่าใดนัก ทำให้การจัดสรรงบประมาณไม่มีประสิทธิภาพมากเท่าที่ควร ที่สำคัญคือการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณแผ่นดินในแต่ละปีมีน้อย

องค์ประกอบย่อยที่ได้คะแนนใกล้เคียงรองลงมาคือ**ปัจจัยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกรัฐสภา (O5)** ได้คะแนน 2.99 พบว่า ระบบการมีผู้ช่วยดำเนินการของสมาชิกรัฐสภายังมีความจำเป็น แต่ต้องปรับปรุงการกำหนดคุณสมบัติให้เหมาะสมมีกระบวนการตรวจสอบการได้มา กระบวนการติดตามการทำงาน และปรับปรุงสภาพการทำงานและสวัสดิการให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ ในเรื่องของข้อมูลสนับสนุนการทำงานโดยสำนักงานเลขาธิการของทั้ง 2 สภา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เห็นว่า มีการสนับสนุนข้อมูลอยู่แล้ว และมีทีมผู้เชี่ยวชาญให้ข้อมูลและทีมงานสนับสนุนที่ดี ทั้งนี้ **องค์ประกอบความเป็นอิสระและเอกเทศในการทำงานของรัฐสภาจากฝ่ายบริหาร (O4)** ได้คะแนน2.84พบว่าโดยส่วนใหญ่มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่ารัฐสภาควรเป็นอิสระจากฝ่ายบริหารในการปฏิบัติหน้าที่ที่อยู่ในเขตอำนาจของตน อาทิ การบริหารงบประมาณ บุคลากร การกำหนดวาระการประชุม ตารางเวลาการประชุม รวมทั้งการแต่งตั้งบุคลากรที่ทำงานเพื่อสนับสนุนรัฐสภา และองค์ประกอบย่อยที่ได้คะแนนน้อยที่สุดที่ 2.46 คือ **กระบวนการในการกลั่นกรองและตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระ (O3)** พบว่ารัฐสภาควรทำหน้าที่ตรวจสอบเพื่อการถ่วงดุลและเสนอให้มีการตรวจสอบคุณสมบัติในการแต่งตั้งรัฐมนตรี บุคคลในองค์กรอิสระให้มากกว่าเดิม

5.1.3.4 ผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาในด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้

การประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภานั้น จำแนกออกเป็น 8 ด้าน ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลผลการประชุมของรัฐสภา และคณะกรรมาธิการต่อสื่อสาธารณะ (T1) การมีเสรีภาพของสื่อในการเข้าถึงและนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภา และสมาชิกรัฐสภา (T2) การมีช่องทาง ความถี่ และความครอบคลุมของการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและกรรมาธิการ (T3) รูปแบบ วิธีการ และภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลของรัฐสภา และกรรมาธิการ (T4) โอกาสและความสะดวกของประชาชนในการเสนอความคิดเห็น ปัญหา ร้องทุกข์กับผู้แทนและกรรมาธิการโดยตรง (T5) โอกาสในการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลและความคิดเห็นในการพัฒนาและแก้ไขกฎหมาย (T6) ความโปร่งใสและปลอดอิทธิพลของนักธุรกิจและกลุ่มผลประโยชน์ (T7) การดึงดูดให้เยาวชนสนใจงานของรัฐสภา (T8)

โดยผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาโดยภาพรวม ในด้านความโปร่งใสและเข้าถึงได้ของรัฐสภา พบว่าอยู่ในระดับ **“ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.76 ซึ่งองค์ประกอบย่อยเรียงลำดับคะแนนจากมาไปหาน้อยเริ่มที่ **การเปิดเผยข้อมูลผลการประชุมของรัฐสภา และคณะกรรมาธิการต่อสื่อสาธารณะ (T1)** ได้คะนน 3.55 โดยกลุ่มตัวอย่างพอใจการเปิดเผยข้อมูลการประชุมของรัฐสภาอยู่พอสมควร โดยเห็นจากการถ่ายทอดสดการประชุมรัฐสภาที่มีอยู่เสมอ สื่อสาธารณะสามารถติดตามการประชุมได้ตลอดเวลา แต่ในด้านการประชุมของคณะกรรมาธิการนั้น พบว่ายังไม่มีการเปิดเผยเท่าที่ควร ทั้งนี้ การทำงานของคณะกรรมาธิการต่าง ๆ นั้นยังไม่ค่อยได้รับความสนใจจากสื่อต่าง ๆ เท่าที่ควร นอกจากนี้ ยังมีความเห็นส่วนหนึ่งที่มองว่ารัฐสภายังคงเป็น "พื้นที่ปิด" สำหรับบางกลุ่มช่วงวัยด้วยเช่นกัน **ด้านการมีเสรีภาพของสื่อในการเข้าถึงและนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภา และสมาชิกรัฐสภา (T2)** คะแนนเฉลี่ย 3.23 พบว่ามีสองความเห็นหลักๆ กลุ่มหนึ่งมองว่าสื่อมีความเป็นอิสระในการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและสมาชิกรัฐสภาค่อนข้างมาก โดยการมีอิสระที่มากเช่นนี้นำไปสู่การชี้นำความเห็นและอคติในการนำเสนอข่าวได้ ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งมองว่าสื่อขาดอิสระในการนำเสนอข่าว ไม่สามารถนำเสนอข่าวได้อย่างเต็มที่ และในบางกรณีถูกจำกัดขอบเขตการนำเสนอ รวมทั้งถูกแทรกแซงในการนำเสนอข่าวด้วย ตามด้วย **รูปแบบ วิธีการ และภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลของรัฐสภา และกรรมาธิการ (T4)** มีคะแนนเฉลี่ย 2.86 พบว่าโดยส่วนใหญ่มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่ารูปแบบ วิธีการและภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลของรัฐสภาและกรรมาธิการนั้น มีลักษณะการใช้ภาษาที่เป็นทางการ ใช้ศัพท์เฉพาะ เข้าใจได้ยากสำหรับคนทั่วไป อีกทั้งการนำเสนอก็ไม่น่าสนใจ ในด้าน**การมีช่องทาง ความถี่ และความครอบคลุมของการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและกรรมาธิการ (T3)** มีคะแนน 2.84 กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าในปัจจุบันนี้มีช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและกรรมาธิการมากกว่าใน อย่างไรก็ตาม เรื่องที่เป็นประเด็นสำคัญคือการเข้าถึงข้อมูล เพราะแม้จะมีช่องทางนำเสนอมาก แต่ข้อมูลก็ไม่น่าสนใจ ใน**ด้านโอกาสและความสะดวกของประชาชนในการเสนอความคิดเห็น ปัญหา ร้องทุกข์กับผู้แทนและกรรมาธิการโดยตรง (T5)** มีคะแนนเฉลี่ย 2.53 พบว่า ในขณะที่กระบวนการเสนอความคิดเห็นหรือการร้องทุกข์ สามารถติดต่อร้องทุกข์ได้ง่าย และในปัจจุบันเมื่อมีสื่อสังคมออนไลน์ด้วยแล้ว ทำให้การร้องทุกข์นั้นง่าย

ขึ้นกว่าเดิม แต่อีกส่วนหนึ่งก็มองว่า ไม่สามารถสมาชิกได้ง่ายนัก จะเจอได้แต่ตอนเฉพาะช่วงหาเสียงเลือกตั้ง หรืออาจจะเจอได้แต่ตามงานต่าง ๆ เท่านั้น ส่วนในเรื่องการร้องทุกข์หรือนำเสนอความคิดเห็นต่อกรรมาธิการ ข้อมูลส่วนใหญ่มองว่าเป็นการร้องทุกข์เชิงประเด็น ซึ่งแตกต่างจากการร้องทุกข์กับสมาชิก และเป็นการดำเนินการที่ยากกว่า ประชาชนเข้าถึงได้น้อย และกลไกการร้องทุกข์ในระดับจังหวัดหรืออำเภอ ประชาชนต้องร้องทุกข์ไปยังส่วนกลางเพียงอย่างเดียว ด้าน**การดึงดูดให้เยาวชนสนใจงานของรัฐสภา (T8)** ได้คะแนน 2.45 ส่วนใหญ่มองว่าในปัจจุบันนี้ เด็กและเยาวชนคนรุ่นใหม่สนใจการเมืองมากขึ้น แต่รัฐสภาเองอาจไม่ได้ดึงดูดให้เยาวชนมาสนใจงานรัฐสภาได้มากนัก เพราะความสนใจมาจากปัจจัยความตื่นตัวภายนอก มิได้มาจากการดำเนินงานของรัฐสภา **ในด้านความโปร่งใสและปลอดอิทธิพลของนักธุรกิจและกลุ่มผลประโยชน์ (T7)** ได้คะแนน 2.29 ส่วนใหญ่มองว่ามีน้อยถึงน้อยที่สุด และมีตัวอย่างมากมายที่แสดงให้เห็นว่าสมาชิกรัฐสภา รวมทั้งรัฐบาลอยู่ภายใต้อิทธิพลของนักธุรกิจ อีกทั้งการตรวจสอบจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาก็ไม่มีประสิทธิภาพ และสมาชิกรัฐสภามีจิตสำนึกต่อส่วนรวมน้อย และด้านที่ได้คะแนนน้อยที่สุดคือ **โอกาสในการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลและความคิดเห็นในการพัฒนาและแก้ไขกฎหมาย (T6)** ได้คะแนน 2.09 กลุ่มตัวอย่างมองว่าประชาชนมีโอกาสในการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลและความคิดเห็นในการพัฒนาและแก้ไขกฎหมายน้อยมากถึงน้อยที่สุด การจะไปนำเสนอข้อมูลหรือความคิดเห็นได้ส่วนใหญ่ต้องอยู่ในชั้นกรรมาธิการและทำได้ยาก แม้ดูเหมือนว่ารัฐสภาจะเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการออกกฎหมาย แต่ในข้อเท็จจริงนั้นแทบไม่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ ช่องทางการติดต่อที่มีหลากหลายช่องทาง ก็ยังขาดการเชื่อมโยงการเข้าถึงของประชาชนหรือภาคส่วนต่าง ๆ ที่มีส่วนได้เสียอย่างมีประสิทธิภาพ

5.1.3.5 ผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาในด้านความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภา

การประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาด้านความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภานั้น จำแนกออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภาต่อประชาชนทั่วไป (A1) ระบบรายงานตรวจสอบและลงโทษสมาชิกรัฐสภา กรณีมีพฤติกรรมผิดจริยธรรมหรือเข้าข่ายประโยชน์ทับซ้อน (A2) ระบบการตรวจสอบให้เงินอุดหนุนพรรคการเมืองของ กกต. (A3) การสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐสภา (A4) การพัฒนาการเรียนรู้ และเสริมสร้างขีดความสามารถของสมาชิกรัฐสภา (A5)

โดยผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาโดยภาพรวมในด้านความความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภา พบว่าอยู่ในระดับ **“ปานกลาง”** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.55 โดยองค์ประกอบย่อยที่ได้รับคะแนนสูงสุดคือ **การพัฒนาการเรียนรู้ และเสริมสร้างขีดความสามารถของสมาชิกรัฐสภา (A5)** ได้คะนน 2.73 โดยพบว่ามีกิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้สมาชิกรัฐสภามาก เช่นการศึกษาดูงาน การอบรมต่าง ๆ แต่การศึกษาดูงานนั้นเห็นว่าเน้นไปเที่ยวมากกว่าไปศึกษาดูงานจริง และมีการพัฒนาน้อย รองลงมาคือ**ระบบรายงานตรวจสอบและลงโทษสมาชิกรัฐสภา กรณีมีพฤติกรรมผิดจริยธรรมหรือเข้าข่ายประโยชน์ทับซ้อน (A2)** คะแนนเฉลี่ย 2.48 กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีการดำเนินการล่าช้า หากเป็นเรื่องที่ไม่ใช่เป็นเรื่องที่ประชาชนสนใจก็จะมีการลงโทษไม่หนักมาก และในหลายเรื่องๆ ก็มีผลประโยชน์ทับซ้อนด้วย สมาชิกยังไม่มีจิตสำนึกในฐานะผู้แทนปวงชนชาวไทย และเรื่องที่เป็นประเด็นในความสนใจในช่วงเวลาของการวิจัยนี้ คือเรื่องการขาดประชุมสภา การฝากลงชื่อแทนกัน รวมถึงการเล่นเกมการเมือง เป็นตัวอย่างที่สะท้อนได้เป็นอย่างดีว่าสมาชิกรัฐสภายังไม่มีจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่

ในระดับที่น่าพอใจ ใน**ด้านระบบการตรวจสอบให้เงินอุดหนุนพรรคการเมืองของ กกต. (A3)** ได้คะแนน 2.46 ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามีความเห็นที่หลากหลาย ทั้งมองว่ากระบวนการตรวจสอบไม่สามารถตรวจสอบได้จริง อีและมองว่า การตรวจสอบนั้นตรวจสอบได้เฉพาะเงินแสดงในระบบ ที่เป็นการแสดงผลการใช้จ่ายเงินยื่นต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่มีเงินนอกระบบที่ไม่สามารถตรวจสอบได้อีกเช่นกัน ขณะที่อีกส่วนหนึ่งมองว่าไม่เห็นกระบวนการตรวจสอบ และไม่ทราบว่ามีการตรวจสอบมากน้อยเพียงใด ต่อมาในด้าน**การสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐสภา (A4)** ได้คะแนนที่ 2.40 พบว่าความเชื่อมั่นศรัทธานั้นอยู่ในระดับน้อย สะท้อนผ่านหลายๆ ตัวอย่าง เช่น ความรู้สึกที่ว่าเงินเดือน ค่าตอบแทน สวัสดิการและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ของสมาชิกรัฐสภาสูงมาก แต่ไม่ได้ทำงานตอบแทนอย่างคุ้มค่ากับเงินเดือน ค่าตอบแทน สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่ได้รับ ทั้งการขาดประชุม สภาล่ม หรือแม้แต่การศึกษาดูงานของคณะกรรมาธิการในต่างจังหวัดก็มาไม่ตรงเวลา เป็นต้น และองค์ประกอบที่ได้คะแนนน้อยที่สุดคือ **ความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภาต่อประชาชนทั่วไป (A1)** ได้คะแนน 2.24 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มองว่ามีน้อยถึงไม่มีเลย ส่วนมากสมาชิกรัฐสภาจะให้ความช่วยเหลือแต่กับประชาชนในเขตเลือกตั้งของตนเอง โดยไม่ได้คิดถึงภาพรวม ไม่เกิดการเชื่อมโยงไปถึงการเมืองในระดับชาติ ทั้งนี้ จิตสำนึกความรับผิดชอบควรเป็นเรื่องขององค์กร

5.1.3.6 ผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาในด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ

การประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ จำแนกเป็น 7 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ การได้มาซึ่งข้อมูลและการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศระดับทวิภาคีและพหุภาคี (I1) การมีส่วนร่วมในการสร้างพันธะด้านกฎหมายและการเงินระหว่างประเทศ (I2) บทบาทของรัฐสภาในการติดตามและตรวจสอบนโยบายและการปฏิบัติตามพันธะหรือข้อตกลงด้านความช่วยเหลือของประเทศ (I3) บทบาทของรัฐสภาในการส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศและต่างประเทศ (I4) การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐสภาไทยและรัฐสภานานาชาติ (I5) ขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมด้านนโยบายระหว่างประเทศของรัฐสภา (I6) การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านนโยบายระหว่างประเทศ (I7)

ทั้งนี้ ผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาโดยภาพรวมด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ พบว่าอยู่ในระดับ **"ปานกลาง"** โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.93 ซึ่งเป็นคะแนนที่สูงที่สุดจากทั้ง 6 ด้าน อย่างไรก็ตามคณะผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า กลุ่มตัวอย่างการรับรู้เรื่องการดำเนินงานขอรัฐสภาในเรื่องนโยบายต่างประเทศค่อนข้างน้อย แม้แต่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกรัฐสภาในปัจจุบันเอง ก็ยอมรับว่าไม่ค่อยรับทราบกิจกรรมหรือบทบาทของรัฐสภาในประเด็นนี้มากนัก อันส่งผลให้การให้คะแนนเน้นไปที่ระดับปานกลางหรือสูงเป็นส่วนใหญ่ เพราะไม่ประสงค์จะให้คะแนนที่น้อยในประเด็นที่ตนไม่ทราบเท่าใด ทั้งนี้ องค์ประกอบย่อยที่ได้คะแนนสูงสุดคือ **ขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมด้านนโยบายระหว่างประเทศของรัฐสภา (I6)** มีคะแนนที่ 3.15 ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า ประชาชนไม่ทราบว่ารัฐสภามีส่วนริเริ่มในการกำหนดนโยบายต่างประเทศ อีกทั้งประชาชนไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการเสนอนโยบายหรือกฎหมายด้านต่างประเทศ เพราะนโยบายต่างประเทศถูกมองว่าเป็นเรื่องเฉพาะของฝ่ายบริหารเท่านั้น นอกจากนี้ยังมีความคิดเห็นว่ารัฐสภาไทยมีส่วนร่วมน้อยมากในเวทีโลก สนใจแต่ปัญหาระดับท้องถิ่นมากกว่าปัญหาระดับประเทศหรือระดับโลก แสดงให้เห็น

ถึงความอ่อนแอของรัฐสภาในเวทีต่างประเทศ ดังนั้นต้องทบทวนบทบาทของรัฐสภาในเวทีโลกให้มากขึ้น ในด้าน **การมีส่วนร่วมในการสร้างพันธะด้านกฎหมายและการเงินระหว่างประเทศ (I2)** มีคะแนนเฉลี่ย 3.00 กลุ่มตัวอย่างมีประเด็นที่น่าสนใจเรื่องของ การตรวจสอบและติดตามการสร้างพันธะด้านกฎหมายและการเงินระหว่างประเทศของรัฐบาลที่รัฐสภาควรมีบทบาทและให้ความสำคัญในเรื่องนี้มากขึ้น โดยเฉพาะนโยบายหรือมาตรการใดที่ได้ดำเนินการไปแล้วนั้น จะต้องมีการรายงานผลให้ประชาชนทราบด้วย ใน**ด้านการสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐสภาไทยและรัฐสภานานาชาติ (I5)** คะแนนที่ 2.98 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีข้อเสนอให้รัฐสภามีความร่วมมือกับรัฐสภานานาชาติทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลกเพื่อแสดงท่าทีของประเทศไทยในเวทีโลก รวมทั้งการทำหน้าที่เชิงการทูตรัฐสภา เช่น การปฏิบัติตามธรรมเนียมปฏิบัติ กฎ ระเบียบขององค์การรัฐสภาต่างประเทศ การประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศ ความร่วมมือด้านประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน แรงงานระหว่างประเทศ ตลอดจนการทำงานร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านในเชิงระหว่างประเทศให้มีประสิทธิผลมากขึ้น ด้าน**การได้มาซึ่งข้อมูลและการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศระดับทวิภาคีและพหุภาคี (I1)** เฉลี่ยที่ 2.96 ความเห็นที่ไม่ค่อยสะท้อนด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศเท่าใดนัก เนื่องจากเป็นเรื่องที่ไกลตัวผู้เข้าร่วมเวทีและเป็นเพียงการให้ข้อคิดเห็นในมุมมองส่วนตัวหรือสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นเท่านั้น ด้าน**บทบาทของรัฐสภาในการติดตามและตรวจสอบนโยบายและการปฏิบัติตามพันธะหรือข้อตกลงด้านความช่วยเหลือของประเทศ (I3)** คะแนนเฉลี่ย 2.90 กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การดำเนินการของรัฐสภาในประเด็นการตรวจสอบนโยบายอาจไม่ได้มีมาตรการที่เห็นได้ชัดเจนนัก เนื่องจากมีการตรวจสอบน้อยมาก อีกทั้งไม่มีการคัดค้านนโยบายต่างประเทศของฝ่ายบริหารด้วย ในด้าน**บทบาทของรัฐสภาในการส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศและต่างประเทศ (I4)** คะแนน 2.88 โดยส่วนใหญ่มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่ารัฐสภาควรเข้าใจปัญหาและเชื่อมโยงถึงผลกระทบระหว่างประเทศที่จะเกิดขึ้นประเทศไทย เช่น ข้อขัดแย้งเรื่องอาณาบริเวณดินแดนหรือพื้นที่พิพาทระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น และองค์ประกอบย่อยที่ได้คะแนนน้อยที่สุดในด้านนี้คือ **การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านนโยบายระหว่างประเทศ (I7)** มีคะแนนที่ 2.68 กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าแม้รัฐบาลจะประสบปัญหาเรื่องนโยบายต่าง ประเทศโดยเฉพาะประเทศที่มีพรมแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน แต่ประชาชนไม่มีช่องทางในการสื่อสารความเห็นดังกล่าวผ่านรัฐสภาไปถึงรัฐบาล และรัฐสภาให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในนโยบายต่างประเทศน้อยมากและนโยบายต่างประเทศบางอย่างไม่ได้ประกาศให้ประชาชนรับรู้ ทำให้รัฐสภาและประชาชนเองไม่สามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งไม่เกิด การถ่วงดุลอำนาจระหว่างรัฐบาลและรัฐสภา

5.2 ข้อเสนอแนะ

หลังจากทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด สามารถประมวลข้อเสนอแนะที่ได้จากการประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภา ได้ดังนี้

5.2.1 ข้อเสนอแนะด้านการเป็นตัวแทนประชาชน

- ควรมีมาตรการ เพื่อส่งเสริมให้มีสมาชิกรัฐสภามีความหลากหลายมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดให้มีสัดส่วนทางของเพศผู้ที่จะเป็นสมาชิกรัฐสภาเท่ากัน ส่งเสริมการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีความสนใจในประเด็นเดียวกันทั้งในด้าน การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อให้เป็นจุดแข็งที่จะเสนอตนให้ได้รับเลือกได้มากขึ้น

- ควรส่งเสริมแนวทางคัดเลือกผู้สมัครของพรรคการเมืองให้มีการพิจารณาปัจจัยเรื่องความหลายหลายของผู้สมัครให้มากขึ้น โดยอาจเน้นที่ผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อ

5.2.2 ข้อเสนอแนะด้านการทำหน้าที่นิติบัญญัติ

- ควรมีการประชาสัมพันธ์ รวมทั้งสื่อสารให้ประชาชนได้ทราบถึงผลลัพธ์ของการดำเนินงานพิจารณากฎหมายของรัฐสภาให้มากขึ้น กำหนดกติการการดำเนินงานให้ประชาชนได้ทราบกระบวนการทำงานที่ชัดเจน

- ควรนำเทคโนโลยีมาใช้ในกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อความรวดเร็วในการดำเนินงาน

- ควรเน้นการยกเลิกกฎหมายที่ไม่ได้มีการใช้งานยาวนาน พร้อมกับมีการแก้ไขกฎหมายที่ล้าสมัย ให้ปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย

- ควรให้ผู้มีส่วนได้เสีย แสดงความคิดเห็นอีกครั้งหลังจากออกกฎหมายเรียบร้อยแล้วได้

- ควรผลิตคำอธิบายกฎหมายฉบับประชาชน เพื่อการเข้าถึงได้ดีขึ้น

- ควรมีกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนรับทราบล่วงหน้าในการรับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ ผ่านช่องทางต่าง ๆ ให้เพิ่มขึ้น

- ควรลดกระบวนการที่ซับซ้อนต่าง ๆ ในการพิจารณากฎหมาย เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย

5.2.3 ข้อเสนอแนะด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร

- ควรเพิ่มระยะเวลาในการอภิปรายเพื่อที่จะมีเวลาในการตรวจสอบได้มากขึ้น

- ควรเน้นย้ำให้ผู้อภิปรายเตรียมเนื้อหา/ข้อมูลให้เหมาะสมกับระยะเวลาในการอภิปราย

- รัฐสภาควรเพิ่มมีช่องทางให้ประชาชนรับทราบถึงการตั้งกระทู้ไม่ว่าจะเป็นหัวข้อเนื้อหา ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวกับปากท้องของประชาชนให้รับรู้

- ควรให้มีเจ้าหน้าที่รัฐสภาประจำจังหวัดแต่ละจังหวัด เพื่อทำหน้าที่ในการเผยแพร่กิจกรรมของรัฐสภาและรับทราบปัญหาของประชาชน ทำให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างรัฐสภาและประชาชนมากขึ้น

- ควรกำหนดให้มีแนวทางการจัดสรรงบประมาณประจำปีจะต้องเป็นมาตรฐานเดียวกัน

- รัฐสภาควรต้องร่วมกับฝ่ายบริหารเพื่อจัดทำแผนให้ชัดเจนว่าต้องการพัฒนาด้านใดเป็นการเฉพาะต้องมีการแยกโครงการและงบประมาณให้ชัดเจน มีการชี้แจงรายละเอียด ให้ประชาชนรับรู้ เช่น การถ่ายทอดสดเกี่ยวกับการอภิปรายเรื่องงบประมาณ

- ควรกำหนดกฎหมายและมาตรการที่ชัดเจนไปสู่หน่วยงานระดับปฏิบัติการ รวมทั้งตรวจสอบและติดตามการบริหารงบประมาณแผ่นดิน รวมไปถึงการประเมินผลการใช้งบประมาณอย่างต่อเนื่อง

- ประธานสภาและสมาชิกสภาควรมีอำนาจในการแต่งตั้งบุคคลเข้าไปทำหน้าที่ในองค์กรอิสระ และจะต้องมีกระบวนการที่ชัดเจน โปร่งใสและการรับฟังความเห็นจากประชาชน

- ควรให้มีการอภิปรายตรวจสอบเป็นการสาธารณะ รวมทั้งเสนอให้มีการแก้กฎหมายเพื่อให้รัฐสภามีอำนาจในการตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระได้มากขึ้น

- ควรให้มีการกำหนดสัดส่วนของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร และต้องเป็นประชาชนในพื้นที่ในกรณีที่เกี่ยวกับการพัฒนาหรือการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของพื้นที่

- ควรมีการแก้ไขระเบียบเกี่ยวกับที่มาของผู้ช่วย ส.ส. และผู้เชี่ยวชาญประจำตัว ส.ส. เช่น กำหนดหลักเกณฑ์ คุณสมบัติ ประสบการณ์การทำงานให้ชัดเจนและพิจารณาความเหมาะสมตามความเชี่ยวชาญในแต่ละด้าน รวมถึงการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินด้วยเช่นเดียวกันกับ ส.ส. รวมทั้งการประกาศให้เป็นสาธารณะ

- ผู้ช่วย ส.ส. ผู้เชี่ยวชาญประจำตัว ส.ส. จะต้องมีความรู้และเข้าใจปัญหาท้องถิ่น ทั้งนี้พรรคการเมืองแต่ละพรรคการเมืองอาจจะต้องทำบัญชีรายชื่อของผู้ช่วยและผู้เชี่ยวชาญและคัดเลือกจากบัญชีรายชื่อผู้ช่วย ส.ส. และผู้เชี่ยวชาญประจำตัว ส.ส. จากบัญชีนั้น

5.2.4 ข้อเสนอแนะด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภา

- ควรปรับเปลี่ยนแนวคิดในการนำเสนอข้อมูลของรัฐสภาและกรรมาธิการต่อประชาชน ให้มีการย่อยข้อมูลที่ทำให้เข้าใจได้ง่าย

- รัฐสภาควรสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องข้อมูลของรัฐสภาเบื้องต้นให้แก่สาธารณะ

- ในการนำเสนอข้อมูลโดยสื่อของรัฐสภา ควรปรับเปลี่ยนให้มีการนำเสนอที่เข้าใจง่ายและน่าสนใจ เช่นการนำเสนอผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ หรือควรให้มีงบประมาณหรือเงินอุดหนุนเพื่อนำเสนอข้อมูลที่เข้าใจง่าย เช่น การทำหนังสั้น

- ควรมีการขยายการนำเสนอข่าวรัฐสภาไปยังสื่อท้องถิ่นให้มากขึ้นด้วย เพราะในต่างจังหวัด สื่อของรัฐสภาอาจจะยังเข้าถึงได้ไม่มากนัก

- ให้มีตัวแทนรัฐสภาประจำจังหวัด และให้ผู้ช่วยดำเนินงาน ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการของ ส.ส. และ ส.ว. มารับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ และควรให้มีช่องทางที่สามารถติดตามเรื่องร้องเรียนต่าง ๆ ได้

- ควรมีการเปิดพื้นที่ เปิดโอกาสให้เยาวชนได้แสดงความคิดเห็นมากยิ่งขึ้น

- รัฐสภาควรที่จะมีศูนย์การเรียนรู้ด้านการเมืองหรือประชาธิปไตย จัดไว้เป็นพื้นที่ส่วนหน้าที่จะเป็นพิพิธภัณฑ์ ให้เป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ ให้รัฐสภาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

- รัฐสภาควรจัดให้มีช่องทางให้ประชาชนได้ยื่นชื่อเสนอกฎหมายหลังจากผู้ริเริ่มกฎหมายได้นำเสนอแล้ว และให้มีการจัดระบบให้ดีเพื่อไม่ให้มีรายชื่อซ้ำซ้อน หรือจัดให้มีการลงประชามติเบื้องต้นในประเด็นกฎหมายนั้น ๆ

- รัฐสภาควรลดความเป็นระบบราชการ เพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึงได้ง่าย และปรับเปลี่ยนการทำงานเป็นแบบล่างขึ้นบน (bottom up)

5.2.5 ข้อเสนอแนะด้านสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภา

- การศึกษาดูงานหรือการจัดรับฟังความเห็นของรัฐสภา ควรเป็นพื้นที่ในชุมชน เช่น ลานวัด ศาลาประชาคม และควรเปลี่ยนจากการศึกษาดูงานในต่างประเทศ ให้มาศึกษาดูงานในพื้นที่หรือชุมชนแทน เพื่อจะได้นำข้อมูลในพื้นที่ไปปรับปรุงแก้ไข

- ควรมีแพลตฟอร์มให้สมาชิกรัฐสภาได้รายงานผลการปฏิบัติงานให้ประชาชนในพื้นที่ทราบ และติดตามการปฏิบัติงานได้

- ควรมีมาตรการกำหนดโทษสำหรับผู้ที่ขาดประชุมบ่อย ๆ

- รัฐสภาควรจัดให้มีการสำรวจความเชื่อมั่นจากประชาชนอย่างต่อเนื่อง

- ควรจัดทำรายชื่อของผู้ช่วยดำเนินงาน ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ชำนาญการของ ส.ส. และ ส.ว. ให้ประชาชนรับทราบ

- รัฐสภาควรมีช่องทางให้สมาชิกรัฐสภาได้รายงานผลการดำเนินงานให้ประชาชนทราบ และควรให้สมาชิกรัฐสภาได้แสดงความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐบาลเป็นรายบุคคล

5.2.6 ข้อเสนอแนะ ด้านการมีส่วนร่วมในโยบายระหว่างประเทศ

- มีข้อเสนอว่ารัฐสภาควรมีมาตรการหรือนโยบายต่างประเทศที่ชัดเจนและครอบคลุม เช่น หากมีการทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ควรมีรายละเอียดที่ชัดเจนและแจ้งให้ประชาชนทราบ

- รัฐสภาควรให้ความสนใจกับประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชน ปัญหาเรื่องแรงงานข้ามชาติ หรือปัญหาที่กระทบกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

- รัฐสภาควรมีบทบาทและให้ความสำคัญในเรื่องการตรวจสอบและติดตามการสร้างพันธะด้านกฎหมายและการเงินระหว่างประเทศของรัฐบาลมากขึ้น โดยเฉพาะนโยบายหรือมาตรการใดที่ได้ดำเนินการไปแล้วนั้น จะต้องมีการรายงานผลให้ประชาชนทราบด้วย

- รัฐสภาควรมีความร่วมมือกับรัฐสภานานาชาติทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลกเพื่อแสดงท่าทีของประเทศไทยในเวทีโลก รวมทั้งการทำหน้าที่เชิงการทูตรัฐสภา เช่น การปฏิบัติตามธรรมเนียมปฏิบัติ กฎระเบียบขององค์การรัฐสภาต่างประเทศ การประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศ ความร่วมมือด้านประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน แรงงานระหว่างประเทศ ตลอดจนการทำงานร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านในเชิงระหว่างประเทศให้มีประสิทธิผลมากขึ้น

- สมาชิกรัฐสภาต้องทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนทั้งประเทศไม่ใช่เป็นตัวแทนของภูมิภาคหรือจังหวัดที่ตนเป็นตัวแทนเท่านั้น

- รัฐสภาควรเพิ่มบทบาทในด้านนโยบายต่างประเทศ รวมทั้งการร่วมทำงานกับรัฐบาลอย่างใกล้ชิดในการควบคุมและกำหนดมาตรการในการควบคุมนโยบายต่างประเทศ เช่น ปัญหาแรงงานข้ามชาติที่ผิดกฎหมาย การจัดเก็บภาษีแรงงานข้ามชาติ เป็นต้น

- ควรเปิดช่องทางในการติดต่อกับรัฐสภาในหลายช่องทางเพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมในเรื่องนโยบายต่างประเทศ รวมทั้งควรเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ เช่น ประชาชนหรือภาคประชาสังคมเข้าไปมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นต่อนโยบายต่าง ประเทศ

- รัฐสภาควรจัดเวทีรัฐสภาพบปะประชาชนเพื่อให้รัฐสภาเข้าถึงประชาชนอย่างแท้จริงและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายต่างประเทศ และเป็นการให้ความรู้กับประชาชนเข้าใจในนโยบายต่างประเทศและบทบาทของรัฐสภาในเวทีโลก

5.2.7 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- รัฐสภาในฐานะสถาบันทางการเมืองที่มีความเกี่ยวโยงกับประชาขนมากที่สุด ควรเน้นการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างความมุ่งมั่นทางการเมือง กับผลประโยชน์ของประชาชน ให้เป็นพื้นที่ที่เปิดกว้างในการแสดงความคิดเห็น ที่แตกต่างได้อย่างปลอดภัย และครอบคลุมในทุกประเด็น

- สำนักงานเลขาธิการทั้งสองสภาต้องยกระดับขีดความสามารถของตนให้มากยิ่งขึ้น เพื่อการสนับสนุนสมาชิกรัฐสภาให้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่และหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ และมีประสิทธิภาพ โดยต้องจัดหาฐานข้อมูล ทรัพยากร และความช่วยเหลือด้านเทคนิคที่เพียงพอ

- การสร้างความโปร่งใสและเข้าถึงได้ของรัฐสภาให้เป็นรัฐสภาระบบเปิด (Open Parliament) โดยอำนวยความสะดวกด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น มีฐานข้อมูลที่ครบถ้วน เข้าถึงได้ง่าย เข้าใจได้ชัดเจน เป็นความจำเป็นที่เร่งด่วนที่รัฐสภาจะต้องดำเนินการให้มีอย่างเต็มประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นการวางหลักการเปิดเผยข้อมูลสารณะให้เข้าถึงง่าย และนำไปใช้ได้ อาทิ ข้อมูลการเข้าร่วมประชุมสภาว่าเข้าร่วมประชุมการลงมติ